

Inu.A.45.995

262509

GENERALUL ALEX. HIOTTU

General A. Hiottu

ORGANIZAȚIE

ȘI

PREGATIRE

*Adevărul și lumina deschid
calea ordinii și progresului.*

1907

BUCUREȘTI

STABILIMENTUL DE ARTE GRAFICE ALBERT BAER

No. 5-9, Strada Numa-Pompiliu, 5-9.

582

62603

CONTROL 1953

BIBLIOTECA UNIVERSITARA
COTA 64 939

RC123/03

1956

B.C.U. Bucuresti

C62603

TRECUTUL. — După cum istoria lumii este împărțită în :

Evul vechiu.

Evul mediu (467—1453) și

Evul nou.

Tot așa se poate împărți și istoria militară în :

Evul vechiu care corespunde perioadei grece și romane;

Evul mediu care corespunde la două perioade distincte: perioada invaziunii barbarilor și perioada feudală, și

Evul nou corespunde perioadei renașterii și perioadei moderne, care începe cu Gustav Adolf, Turenne și Frederic-cel-Mare ¹⁾. Aceștia sunt adevărații întemeietori ai organizației armatelor și dela dănsii decurg toate progresele până în timpul de față.

Ei au pus bazele principiilor moderne.

În evul vechiu organizația armatelor a fost subordonată modului de constituire a diferitelor unități, de unde decurgea chiar tactica aplicativă și, treptat ce

1) Gustav Adolf născut la 1594, a domnit dela 1611—1632.

Turenne născut la 1611, mort la 1675.

Frederic-cel-Mare născut la 1712, a domnit dela 1740—1786.

perfecțiunea armelor de luptă înaintă, găsim transformări însemnate, atât în recrutare cât și în organizație; astfel dela batalioanele pătrate de câte 1.000 oameni pe latură ale Egiptenilor, ajungem la falanga greacă de 16 rânduri adâncime.

Evul vechiu. In perioada greacă găsim serviciul obligator personal dela 20—40 ani în activitate, și dela 40—60 ani în rezervă.

Organizația infanteriei coprinde:

1. Infanteria ușoară, luptând în ordiife răspândită, armată cât se poate de ușor.

2. Infanteria de linie, cu armătura mai grea, cu arme defensive, precum: cască, cuirasă, etc.

3. Infanteria de a 3-a linie, ceva mai ușoară decât infanteria de a 2-a linie.

Cavaleria se compunea din călăreți, cu arme defensive, luptând cu lancea. Proporția eră cam dela $1/8$ până la $1/10$ din efectivul infanteriei.

Aceasta a fost prima organizație în Grecia.

In urmă, sub Alexandru-cel-Mare, către secolul al IV-lea, înainte de Cristos, infanteria fu organizată după cum urmează:

Formația eră de 1.000 de oameni de front, pe 16 adâncime, numită tetra-falangarie, și aceasta se subîmpărția în 4 falange ordinare de 4.000 de oameni cu 250 oameni de front pe 16 adâncime.

Pe lângă tetra-falangarie se mai adăogă încă 8.000 oameni formați în 4 falange ordinare cu câte 2.000 oameni, cu adâncime numai de 8 oameni în loc de 16.

Aceste falange, având o mobilitate mai mare, serviau ca trupe de manevră pe aripele frontului.

Cavaleria, sub domnia lui Alexandru-cel-Mare, se

spori la 4.000 cai, adică cam la $\frac{1}{8}$ din infanterie, împărțită pe escadroane de câte 64 cai. Operă pe flancurile infanteriei și formația eră de 16 oameni de front pe 4 adâncime.

Disciplina la Greci eră foarte tare, mai ales a Spartanilor a rămas celebră.

Instrucția individuală începeă chiar în școli, unde toți tinerii învățau mînuirea armelor.

Grecii aveau organizate arsenale, depozite de arme, depozite de aprovizionări, fortificații; cu un cuvînt, tot ce trebuia armatei, pentru a-i înlesni operațiunile.

În perioada romană, găsim că recrutarea se făcea prin sistemul alegerii; adică cei 24 de tribuni se împărțiau în patru comisiuni de recrutare, cari corespundeau celor 4 legiuni.

Cetățenii erau chemați înaintea comisiunii, în grupe de câte 4, și se procedă la alegerea celor destoinici pentru serviciul militar.

Compunerea legiunilor eră aproape egală. Tot cetățeanul eră soldat dela 17—50 de ani; se excludeau străinii și sclavii.

În organizația romană unitatea principală eră legiunea cu un efectiv de 4.500—5.000 oameni, coprinzând 4 clase de soldați. Legiunea nu eră permanentă; la caz de trebuință, legiunile se desdoiau pentru a forma 8 legiuni și, când nevoia se simția, se recurgea și la legiunile de mercenari.

Infanteria unei legiuni coprindea:

1. Infanteria ușoară, 1.200 soldați, manevrând izolați.
2. Infanteria de 1-a linie, 1.200 soldați, organizată în 10 manipule de câte 12 oameni de front pe 10 adâncime.

3. Infanteria de a 2-a linie, 1.200 soldați având 10 manipule de câte 120 soldați.

4. 600 soldați formând 10 manipule de câte 6 oameni de front, pe 10 adâncime, formând linia a 3-a.

Cavaleria la Romani se compunea din 300 călăreți organizați în unități de câte 32 cai.

Manipula era comandată de un centurion.

Legiunea » » » » tribun.

Armata » » » » consul.

Mai în urmă, când necesitatea se simți, armatele consulare se îndoira, ajungând până la efectivul de 80.000 de oameni.

Disciplina era riguroasă.

Instrucțiunea la Romani începea din copilăria lor. Copiii se deprindeau cu tot felul de jocuri, precum: aruncarea cu praștia, mânuirea sulitei, alergări și lupte, în scop de a le dezvoltă agerimea, a-i deprinde cu arta luptei și a le creă un spirit războinic.

Armatele permanente încep în perioada romană către sfârșitul republicei și începutul imperiului, sub care permanetizarea luă o mai mare dezvoltare. Cu această permanetizare legiunea romană perdū caracterul armatei naționale, introducându-se și armate mercenare.

Mobilitatea era foarte restrânsă, din cauza formațiunilor adânci și a lipsei unui serviciu administrativ; mai toate armatele căutau să opereze la distanțe mici de orașele de unde puteau să-și agonisească existența.

Mai târziu se regulamentă o soldă; iar în urmă începū a se face distribuțiuni în natură.

În general, armatele consumau toate resursele țării pe unde treceau.

Romanii ca și Grecii aveau constituite arsenale, magazii de munițiuni, depozite, etc., dar puterea lor eră în vestitele câmpuri defensive, pe cari le construiau, și în creerea căilor de comunicație, a căror reputație a rămas până în zilele noastre.

Ca concluziune a evului vechiu vedem că, atât perioada greacă cât și cea romană erau aproape la fel sub raportul organizației, lipsindu-le mobilitatea; deși adâncimea se redusese oarecum, în raport cu ceea ce eră anterior epocii lor, totuși armatele lor erau masse grele de mișcat și foarte grele de manevrat.

În ambele perioade găsim asemănări de organizație și prevederi administrative ca și în timpurile noastre, precum: sistem de recrutare și obligație de serviciu, subdiviziuni de comandamente, constituirea unităților pentru comandamentele mari, magazii de munițiuni, depozite de armament și aprovizionări pentru existența armatei.

Evul mediu, adică dela căderea imperiului roman din occident și până la căderea Constantinopolului, (1453), găsim în perioada barbară o completă lipsă de organizație; fiecare din popoarele barbare își conduceau masele după chibzuințele cari le găseau mai nimerite. Un singur principiu domniă: că toți oamenii în stare a purta armele, erau chemați să lupte.

Bătrânii, femeile și copiii erau obligați să apere câmpurile și avutul lor.

Barbarii, în timpul invaziunii lor, erau armați cu lănci de mână, cu topoare, cu arcuri și arbalete; iar ca arme defensive aveau scutul.

În timpul acestei perioade, armatele regulate perd

cu desăvârșire caracterul organizației ce o avusese.

Este perioada decăderii instituțiilor militare.

Barbarii, fiind de fel popoare nomade, n'aveau nici stabilimente, nici magazii de depozite, nici arsenale, dar când ajungeau să se fixeze într'o localitate, aveau grijă de a-și construi castele tari, în scop de a putea stăpâni țara sau regiunea pe care o ocupase.

Aceste castele ajunseser în timpul lor niște adevărate câmpuri întărite în sensul câmpurilor romane.

Perioada feudalității se folosi de ele după izgonirea barbarilor, alcătuiind castelele domnilor feudali.

Carol-cel-Mare, (768—814), moștenitorul imperiului roman, le transformă în fortificații, sprijinind operațiunile și cuceririle ce a făcut.

Aceste castele deveniră în general puncte tari de apărare ale domnilor feudali și nu căzură decât în fața artileriei, care se inventă pe la sfârșitul evului mediu. Rămășițe din aceste castele au mai rămas până în zilele noastre.

Perioada Feudală. Carol-cel-Mare, în timpul domniei sale, căută a reînvia organizația militară, introduse serviciul militar obligator, stabili echipamentul și armamentul, mări disciplina și instrucția în trupele sale ajungând să formeze un imperiu puternic cu o armată organizată.

Succesorii lui fiind prea slabi ca să poată susține imperiul occidentului, îl lăsă să cadă, și din rămășițele lui eși feudalitatea.

Seniorii feudali, cari la început nu erau decât delegații puterii regale, se declarară independenți, și Europa se acoperi cu o mulțime de domenii feudale mai mult sau mai puțin importante.

Puterea regilor scăzù în așa grad, încât unii regi erau mai slabi decât unii din vasalii lor.

Sub domnia feudalității, serviciul militar erà considerat ca un impozit legat de posesiunea domeniului; iar stăpânul domeniului trebuia să procure un număr proporțional de soldați după importanța domeniului.

În timpul feudalității cât și în timpul constituirii comunelor, organizațiunea instituțiilor militare cade din nou ca și sub perioada barbară, pentru a nu se mai ridica decât cu începerea perioadei renașterii.

În perioada feudală, cavaleria erà arma care conducea răsboaiele; infanteria n'avea niciun fel de organizație, și niciun un rol tactic.

Nobili se exercitau mai mult cu instrucția personală, dezvoltându-și puterile fizice, învațau mânăuirea armelor și călăria.

Infanteria, care se organiza în ajunul răsboiului, erà mai mult niște bande nedisciplinate, cari mai totdeauna erau distruse de puterea cavaleriei, și în cele mai multe cazuri, în timpul operațiilor, comitea tot felul de prade jefuind ce găsiă în calea ei. Toată epoca aceasta se distinge prin acte de eroism și de bravură individuală a cavalerilor feudali, până ajungem în anul 1334, sub domnia lui Eduard al III-lea, regele Angliei, care începe a organiza armata; introducând serviciul obligator, pune bazele perfecționării armamentului și instrucțiunii militare și ridică disciplina trupelor sale.

Deși această îndreptare, adusă către finele perioadei feudale, este un pas destul de însemnat în organizația și instrucția armatei, totuși reformele militare mai radicale nu încep decât sub domnia lui Carol al VII-lea, regele Franței, la anul 1445, de unde putem zice că

începe *perioada renașterii*, care corespunde aproape evului modern (1453).

Carol al VII-lea introduse serviciul permanent, stabili sistemul de recrutare național, instituî 15 companii de geandarmi și 4 bande de franc-archers¹⁾, infanterie regulată și permanentă, mai înființă companiile de ordonanță (cavalerie), introduse disciplina și ordinea în administrațiunea militară.

Armata era organizată în bande de câte 4.000 oameni, cari se subîmpărțiau în 8 companii de câte 500 oameni.

Suburmașii lui Carol al VII²⁾ precum: Ludovic XI, Francisc I, Enric III, Enric IV până la Ludovic XIII, adică între anii 1445 și până la 1610 organizația armatelor, și în special a infanteriei, a fost mereu vânturată; toți cu tendința de a o permanentiza, de a stabili principiul naționalității și de a hotărî serviciul obligator, mai toți au fost nevoiți să aibă și trupe de străini, compuse din Germani și Elvețieni, reputeți ca soldați buni. Dintre toți, Francisc I dete o mai mare putere infanteriei în organizația sa; iar Carol IX organizează bandele în regimente, creând câteva cu serviciu timporal, adică se organizau în timpul războiului și se licențiau după războiu.

Adâncimea infanteriei era de 10 rânduri.

1) Se numiau „Franc“ pentru că erau scutiți de orice impozit.

2) Carol al VII-lea născut la 1403 a domnit dela 1422—1461.

Ludovic al XI-lea „ „ 1423 „ „ „ 1461—1483.

Francisc I „ „ 1494 „ „ „ 1515—1547.

Carol al IX-lea „ „ 1550 „ „ „ 1560—1574.

Enric al III-lea „ „ 1551 „ „ „ 1574—1589.

Enric al IV-lea „ „ 1553 „ „ „ 1599—1610.

Sub domnia lui Enric III și Enric IV începe și combinația manevrelor cu cele 3 arme, recunoscându-se necesitatea de a se constitui și rezerve: iar infanteria franceză începe să lupte cu arcebuzierii în fracțiuni răspândite.

Această nouă dispozițiune de luptă, făcū ca la început să li se deă numele de: «Copii pierduți», pentrucă luptau în această formație la distanțe mari de grosul trupelor: Eră o nouă dispozițiune introdusă, care tindea să arăte nevoia luptei în ordine mai subțire.

Sub domnia lui Ludovic al XIII (1610—1643), se constitui batalionul ca unitate tactică fixându-se efectivul la 800 oameni, iar escadronul la 200 oameni, bazându-se pe principul că atât batalionul cât și escadronul cu aceste efective, pot fi comandate de vocea unui singur om.

Deși creațiunea batalionului și a escadronului constituia un progres serios, fixând unități determinate, sub comandamentul generalului de căpetenie, totuși prezintă un inconvenient: fiindcă comandamentul avea de comunicat ordinele și dispozițiunile unui prea mare număr de unități.

Adâncimea infanteriei se reduse la 8 rânduri iar a cavaleriei la 6. Cu această reduțiune tendința creștea mereu a se dobândi mobilitate.

Intr'această perioadă se constată o mai mare mobilitate a infanteriei.

Creșterea continuă a puterii focului impuse cavaleriei să se armeze cu arme de foc, părăsind iuțea și izbirea pentru a le sacrifica întrebuințării armelor de foc.

Izbirile se răriră și se făceau numai la trap.

Efecitivul unei armate în epoca aceasta erà maximum de 24.000 de oameni și cai.

Paralele cu evoluțiunea ce s'a petrecut în Franța sub raportul organizațiunii, celelalte țări precum : Rusia, Austria, Germania, Italia, Spania, etc., evoluau în sistemele lor, luând norme unele dela altele ; astfel că fixarea unei organizațiuni, bine determinate, nu găsim în acest interval la niciuna.

Disciplina în armatele epocii renașterii, deși mult mai bună decât în evul mediu, lasă încă de dorit. Administrațiunea este slabă deși se făcuse oarecare progres.

Gustav Adolf (1611—1632) este întemeietorul organizației moderne ; el a pus baza organizației armatelor de astăzi, campaniile lui deschid era campaniilor moderne.

El găsește la aparițiunea sa armatele constituite în masse grele și incapabile de a executa marșuri mari și repezi, lipsite de principiile cerute manevrelor pe câmpul de luptă și fără vreo administrațiune militară.

Cea dintâi grijă a lui Gustav Adolf tu să dea infanteriei mobilitate, reduse adâncimea la 3 rânduri, o armă cu un mușcheton mai ușor, îi dete cartușiere și cartușele preparate. Cu modul acesta obținū două rezultate : ușurarea infanteriei și repeziciunea focului, stabilind principiul că : *Puterea infanteriei residă în foc.*

Regimentele suedeze se compuneau din 2 batalioane a 8 companii. El organiză o nouă unitate « *Brigada* », care deveni unitatea sa de manevră compusă din 2 regimente a 2 batalioane.

Introduse marșurile regulate, după urma cărora do-

bândi repeziciune, stabili pe câmpul de luptă combinația celor 3 arme.

Adâncimea cavaleriei o reduse la 3 rânduri și o armă cu sabia și cu 2 pistoale. Acestea din urmă nu se întrebuințau decât atunci când eră aproape de adversar și când nevoia o cerea.

El stabilește adevăratul principiu tactic al acestei arme «*Iuțeala și Izbirea*», prescrise galopul pentru izbiri, impunându-i mișcări repezi pe câmpul de luptă. Incât privește artileria, îi dete mobilitate prin introducerea tunurilor ușoare, trase cu brațele.

El aveă un sistem propriu numit «*sistemul suedez*» de a da fiecărui regiment de infanterie câte 2 tunuri.

Prescrise ca artileria să lupte pe câmpul de bătae dela începutul acțiunii și până la sfârșitul ei.

Mai aveă și o artilerie grea numită artilerie de poziție.

Introduse modificări în ordinea de luptă constituind-o pe 2 linii, având fiecare linie și o rezervă.

El fu cel dintâiu care creă bazele și liniile de operație.

În fine Gustaw Adolf hotărăște și uniformitatea în îmbrăcăminte și o disciplină foarte severă. Cu această organizare, atât de radicală, ajunse să aibă cea mai frumoasă armată, a căruia reputație va rămânea în picioare în toate secolele, și grație căreia avu nemuritoarele succese în războiul de 30 ani susținut în mijlocul Germaniei.

El muri tânăr la vârsta de 38 ani la Lutzen, încoronat de glorie și trecut la posteritate ca un geniu organizator.

Sub domnia lui Ludovic XIV ¹⁾ (1661—1715) ministrul de războiu Louvois introduse ordinea și disciplina în armată, îmbunătăți soarta soldatului, reorganizează serviciile transporturilor și etapelor, armă piețele fortificate cu artilerie și munițiunile necesare și creă milițiile provinciale.

Tot sub domnia aceasta se spori numărul regimentelor, recrutându-se tot prin sistemul racolajului.

Formația infanteriei eră pe 8 rânduri adâncime. Dela această epocă a început a se așeză oamenii în front după înălțime, fiindcă până acum se așeză după vechime, cei mai vechi în rândul întâiu.

Pe măsură ce puterea focului crește, reducerea adâncimei se simția mai mult și tot din cauza focului se văzu imposibilitatea de a se mai ține cavaleria intercalată între unitățile infanteriei. Se scoase și se așeză pe aripele liniei de bătaie.

Sub domnia lui Ludovic al XIV-lea găsim 2 generali mari pe Condé și pe Turenne. Cel dintâiu născut cu calități personale de mare general, cari se stinseră odată cu dispariția lui, fără a aduce vreun progres în organizație sau în principiile tactice. Cel de al doilea s'a distins introducând multe îndreptări în organizație, cât și în aplicațiunile tactice.

El poate fi considerat în operile sale, ca un urmaș a lui Gustaw Adolf.

Scăzû adâncimea infanteriei la 6 rânduri, păstră la început organizația pe regimente, cari coprindeau un număr variabil de batalioane.

1) Ludovic al XIV-lea născut la 1638. Regența dela 1643—1661. Rege dela 1661—1715.

Regimentele de cavalerie aveau un număr variabil de escadroane.

În operațiunile lui despărtea adesea batalioanele de regimente, pentru a le întrebuița pe câmpul de luptă dându-le anume însărcinări tactice; mai în urmă organizațiunea ajunge să aibă numai batalioane și escadroane, întocmai după cum era sub Ludovic al XIII-lea.

Această organizație prezentând aceleași inconveniente, Turenne înființă *Brigada* după exemplul lui Gustav Adolf, care la început, cea de infanterie cuprindea 4 batalioane, cea de cavalerie 8 escadroane; mai în urmă se organizează regimentele cu un număr hotărît de batalioane. Brigada cuprindea 2 regimente.

Această organizație pe brigade aduse multe înlesniri în manevre și pe câmpul de luptă. Brigada putea fi suficientă pentru armate mici, cum erau pe atunci maximum de 24—25.000 oameni; pentru armate mai mari organizația brigadei era insuficientă și de aceea găsim sub domnia lui Lodovic al XIV, când armatele se sporiră în mod considerabil, o mare greutate în mișcarea unităților pe câmpul de luptă.

Turenne, imitând exemplul lui Gustav Adolf dete cavaleriei adevăratul ei rol: «*Iuțeala și Izbirea*» făcând-o să atace în galop și cu sabia în mână.

Contemporanii lui văzând această nouă manevră a cavaleriei, numeau pe cavaleriști «*Sălbateci*».

Introduse pe lângă noile sale dispozițiuni în organizație și multe dispozițiuni noi în tactică, precum: combinarea acțiunii celor 3 arme, desfășurările infanteriei în ordine răspândită, constituirea de rezerve compuse din cele trei arme, întrebuițarea acciden-

telor după teren, căutarea punctelor de sprijin pe câmpul de luptă, mișcările de întoarcere a pozițiilor, urmărirea prin cavalerie a inamicului învins, precum și prin rezerva ce o avea la îndemână. Toate aceste perfecționări ale lui Turenne aduse mari progrese atât în organizație cât și în tactică.

Pe lângă calitățile sale de organizator și tactician, Turenne se distinse și prin concepțiunile strategice, ce aduse timpului.

El muri la anul 1675 la bătălia dela Altenhaim.

Ludovic al XIV-lea mai avu încă un general de valoare ca organizator al piețelor și al fortificațiunilor. Acesta este Mareșalul Vauban (1633—1707), care conduse 53 de investiții, fortifică frontiera Franței, construi 33 de piețe și armă 300; tot în epoca aceasta se înființă baioneta pusă împrejurul țevii, ceea ce permitea infanteriei să tragă cu baioneta la armă, fiindcă până acum baioneta se vâra chiar în țeava armei.

Progresul acesta făcu ca infanteria să devie o armă ofensivă și defensivă. Această perfecțiune aduse suprimarea suliților, și din acest moment infanteria nu mai este armată decât cu pușca; tot în timpul acesta, după sistemul lui Gustav Adolf, se adoptă cartușierile și cartușele fabricate într'un tub de hârtie.

Adâncimea se reduce la 4 rânduri și ajunsese la principiul fundamental că : Acțiunea infanteriei este *lupta cu focul*.

Armatele lui Ludovic al XIV-lea, ajungând până la efectivul de 100.000 de oameni, lipsa unei unități mai mare decât brigada se simțea din ce în ce mai mult.

Pe măsură ce puterea focului crește, se caută a se mai împușină efectele lui, de unde a rezultat pozi-

țiunea culcată și întrebuințarea fortificației câmpurilor de bătaie, ajungând cu dezvoltarea acestor fortificațiuni atât de departe, încât, spre sfârșitul domniei lui Ludovic al XIV-lea, găsim o fixațiune mare împrejurul locurilor fortificate, transformând bătăliile mai mult în investiții, în apărarea piețelor și a pozițiilor întărite; încât operațiunile după câmpul de bătaie dispar în mare parte.

Aceasta eră starea militară la începutul regenței lui Ludovic al XV-lea (1715—1777), sub a cărei domnie nu numai că nu s'a făcut nici un progres, dar toate îmbunătățirile atât în organizație cât și în tactică se perd.

În anul 1726 milițiile provinciale fură încadrate cu cadre permanente, luând denumirea de trupe provinciale, a căror organizare se aseamănă aproape cu armatele teritoriale din timpurile noastre.

Către anul 1730 se produse un revirement printre ofițerii experimentați, cari, îngrijați de a vedea starea de decădere a armatei, începură să ceară reforme în organizație, în raport cu progresul timpului.

Ludovic al XV-lea avu fericirea să aibă în serviciul său pe renumitul Mareșal de Saxe, care ceru introducerea următoarelor reforme:

1. Serviciul obligator, înlocuindu-se recrutarea prin racolaj.
2. Organizația permanentă.
3. Reducerea numărului companiilor din batalion, fiindcă acest număr se urcă până la 13 companii cu câte 50 oameni efectiv.
4. Introducerea pasului cadențat.
5. Suprimarea focului de salvă, cerând introducerea

focului de voe, trăgându-se asupra unei ținte hotărîte cu un număr hotărît de cartușe.

Pentru cavalerie propuse:

1. Ușurarea încărcăturii calului pentru a se putea face mai ușoare izbirile în galop.

2. Introducerea lăncii.

3. Înființarea regimentelor de dragoni, pentru a avea un fel de infanterie călare în scop de a putea transporta mai repede focurile pe un punct hotărît al câmpului de bătaie.

Din toate aceste propuneri, niciuna nu fu primită nici chiar pasul cadențat nu fu admis decât mult mai târziu.

Mareșalul de Saxe dete cavaleriei un nou rol. *Ro-lul de explorare și de recunoaștere*, adică să fie ochiul neadormit al armatei pe lângă care operează.

El inaugură acest fel de operație al cavaleriei în 1745 la învestirea orașului Tournay în războiul contra Anglo-Olandezilor, când prescrise cavaleriei a lua contactul cu inamicul, de a nu-l perde cu niciun chip, și de a-l înștiința de mișcările ce va face.

La această epocă adâncimea infanteriei ajunsese la 3 rânduri.

Artileria era împărțită în artilerie de poziție și artilerie regimentară; aceasta din urmă se da câte 2 tunuri de batalion după sistemul suedez.

În rezumat, putem conchide că, toate progresele introduse și realizate de Mareșalul Turenne, precum și toate propunerile Mareșalului de Saxe căzură în uitare atât ca organizație cât și ca tactică, cu o singură excepțiune, că în compoziția avangardelor se prescrise să se coprindă cele 3 arme.

Aceasta eră starea de lucruri a armatelor din Europa, când apărū Marele Frederic al II-lea, regele Prusiei (1740—1786).

Acest geniu organizator deși moștenise o situație bună dela părintele său, totuși începe marea sa operă dela temelie, înțelegând cu o adâncă și mare pătrundere, că o țară lipsită de o bună organizație administrativă și financiară, nu poate progresa în nici una din instituțiunile ce ar voi să aibă; de aceea începe prin a introduce o desăvârșită ordine în administrația statului, regulează finanțele, sporește tezaurul de războiu și apoi procedă la organizația militară a regelui.

Prusia, în timpul acesta, eră un stat secundar, cu o formă geografică neregulată, cu frontierele deschise în toate părțile, înconjurată de vecini puternici ca Rusia și Austria, cu o populație numai de 3 milioane. În asemenea condițiuni se poate vedea lesne câtă muncă, cât patriotism și cât devotament a trebuit să pună Frederic ca patria sa să se illustreze atât de mult. El a preparat totul din momentul urcării sale pe tron ca să aibă succesele, ce le obținū. Avū și fericirea ca urmașii săi să-l înțeleagă și să-l urmeze pe bazele mărețe puse de el.

Organizația militară o începe cu infanteria reducând adâncimea la 3 rânduri, organizează regimentele pe 2 batalioane de câte 6 companii, din cari una de grenadiri. În timpul războiului, companiile de grenadiri se adunau pentru a formă batalioane de elită, cărora li se dedea însărcinări speciale pe câmpul de bătaie.

Hotări efectivul companiei la 130 de oameni.

Formă regimente de infanterie ușoară și batalioane

62603

independente, cărora le dădea misiuni speciale pentru luptele de localități, luptele de tiraliori înaintea infanteriei de linie, însărcinări speciale în avangarde, flanc-garde și recunoașteri.

Hotărî formarea brigadei între 4 și 7 batalioane.

Introduse mai multe perfecționări puștei infanteriei, pentru a-i mări bătaia și repeziciunea tragerii.

Prescrise îndreptări însemnate în formarea cadrelor, dezvoltând instrucțiunea gradelor inferioare.

Intemeiază câmpurile de manevră, unde făcea instrucțiunea trupelor; aci perfecționează tragerea infanteriei, stabilind principiul combinării focului cu acțiunea baionetei, adică inamicul trebuie distrus prin puterea focului și scos din poziție prin acțiunea baionetei.

Hotărî ca focurile să nu înceapă decât la distanțe mici, adică numai de acolo, de unde pot avea efect.

Perfecționează manevrele în ordine răspândită.

Dezvoltă principiul marșurilor regulate, pentru a obține repeziciune în manevre.

Până în timpul lui Frederic trupele în general nu erau exercitate decât până la mânuirea armelor, el inaugură principiile manevrelor și al luptelor, împingând părțile aplicative atât de departe, încât, în câmpul de instrucție dela Potsdam, reproducea bătăliile secolului dezvoltând calitățile de manevră ale armatei.

Perfecționează instrucțiunea individuală a soldatului, a cărui bază eră educația morală și intelectuală.

Se ocupă în acelaș timp cu completarea și construcțiunea fortificațiilor, întemeiă principiul aprovizionării de arme, de munițiuni, preparând din timp

de pace tot ce trebuia regimentelor, ajungând la idealul preparațiunii ca fiecare corp de trupă să fie în stare să plece cel mult în câteva zile.

Stabili aprovizionamente mari de hrană și furaje.

Prescrise reguli ca trecerea pe picior de războiu să se facă cu ușurință.

Creă *Divizia* rezolvând insuficiența brigadei ca unitate de comandament, în raport cu sporirea efectivelor armatelor.

Introduse o disciplină severă în toată armata.

Reglementă uniforma pentru diferitele arme.

Dezvoltă punctul de onoare în corpul ofițeresc, pe care îl cultivă cu o deosebită atențiune, făcând din instituțiunea armatei o adevărată instituțiune de carieră și meserie.

Spori efectivele, încât ajunse să aibă o armată de 100.000 de oameni, care puse în mirare Europa întregă.

Infanteria era cea dintâi.

Încât privește cavaleria, îi reduce adâncimea la 3 rânduri, interzise a se mai trage după cai, determinând acțiunea numai la isbirea în galop și, cu ajutorul generalilor Ziethen și Seidlitz ajunsesse a-i da cea mai mare mobilitate și repeziciune în manevre, devenind cea mai bună cavalerie din Europa.

Artileria o organizează astfel: Artileria ușoară după sistemul suedez dând câte 2 tunuri de fiecare batalion și artileria de poziție cu piese mai mari.

El înființă artileria călare cu misiunea de a însoți cavaleria.

Această mare organizație și completă transformare a întregului sistem de până atunci o execută între anii 1745—1755.

Toate transformările și îmbunătățirile, pe cari le făcî în organizația armatei sale nu avură alt scop decît să obțină cea mai mare mobilitate și repeziciune ca să facă față la orice împrejurare cînd va fi chemată, fără ezitare și întîrziere. Rezultatele obținute după o asemenea organizațiune îi fură încoronate cu succes.

Dovada cea mai uimitoare fu răsboiul de 7 ani, pe care Frederic îl începî la 1757 și resistă, încoronat de mărire și glorie, avînd în contra sa pe Franța, Austria, Rusia, Polonia, Saxonia și Suedia ; iar el ne-avînd alt sprijin decît pe al Angliei.

Marele Frederic a trăit în sufletul armatei, își inspectă singur în toți anii toate corpurile de trupă, încît eră totdeauna în măsură să știe lipsurile și nevoile ce le constată și, cînd armatele sale apărură pe cîmpul de răsboiu, Europa rămase înmărmurită de valoarea unei asemenea armate, și în special Franța căută să-l imite atît în organizație cît și în principiile tactice. Cîmpul de manevră dela Postdam a fost mult timp un pelerinaj a multor ofițeri, cari se duceau să învețe nu numai organizația militară, dar copiară chiar și tactica sa.

El consacră marele principiu : *Cînd organizezi trebuie să începi cu stomacul, de unde rezultă colorariul că : o armată trebuie să trăiască, să se miște și să se lupte.*

Din cele expuse pînă acum, putem conchide că : Gustav Adolf este cel dintâi, care puse bazele marilor principii ale organizației moderne ; Turenne a continuat, completînd și dezvoltînd parte din ele, avînd fericirea de a fi înțeles și de a fi sprijinit în opera

sa ; Mareşalul de Saxe le pricepă şi voi să le dezvolte aducându-le şi oarecari îmbunătăţiri—n'avă însă fericirea lui Turenne ca să fie înţeles. Frederic-cel-Mare le adoptă şi le completă, încât el a rămas isvorul organizaţiunii actuale, care natural are să primească modificări şi completări în raport cu progresele ce se fac zilnic în ştiinţă.

Intorcându-ne în Franţa sub domnia lui Ludovic al XVI-lea către anul 1776, găsim o introducere aproape completă a sistemului de organizaţie şi tactică după modelul lui Frederic, cu o singură deosebire că Francezii au adoptat, în entuziasmul lor, forma şi aparenţa lustrului armatei prusiene precum : marşul soldatului prusian, prestaţa şi ţinuta impunătoare în front, atitudinea militară şi alte multe detalii, fără a lua însă şi baza principiilor organizării lui Frederic, care avea cu totul alte scopuri de atins, acestea nefiind decât accesorii a unei puternice discipline.

Sub ministrul de războiu Saint-Germain la 1776 se reduce numărul companiilor din batalion la 5, din care una din grenadiri.

Aceste companii de grenadiri pe câmpul de luptă n'aveau un rol hotărît, adesea rămăneau neîntrebuinţate sau operau cu batalioanele lor.

Se spori efectivul companiei la 116 în loc de 50.

Adâncimea cavaleriei se reduce la 2 rânduri, izbind în galop şi atacând cu arma albă.

Generalul de artilerie Gribeauval introduse multe perfecţionări în această armă, dându-i mobilitate şi uşurinţă, făcând-o proprie să fie întrebuinţată în campanie ; iar bateriile fură organizate cu câte 8 tunuri.

Tot în anul 1776 se înființă diviziile, cari la început nu erau decât niște unități teritoriale, mai în urmă fură constituite și ca unități tactice.

În anul 1778 se organizează batalioanele de vânători și regimentele de vânători călări.

În această epocă formațiunea în careuri se întrebuintă mult.

Aceasta eră organizația armatei franceze la izbucnirea revoluțiunii.

Proclamându-se republica și dărâmându-se principiile regalității, Franța se văzù târită într'o perioadă de mari războaie.

Austria cerea restabilirea puterii regale, Prusia interveni alături de Austria în afacerile interioare ale Franței.

Armata pe care o găsi republica fiind insuficientă pentru a rezistă în contra Europei întregi, aproape-coalizată, se văzù silită să recurgă la noi organizări de trupe pentru a spori efectivele. Se formară batalioane de federați, batalioane de legionari și încă o mulțime de trupe improvizate.

Se formă garda națională suprimându-se regimentele provinciale (organizație slabă și fără disciplină).

Sub imperiul unei schimbări radicale de regim politic, într'o epocă unde aprinderea spiritelor și a pasiunilor se deslănțuiau în toate direcțiunile, aceasta nu putù să aibă altă consecință, decât să dea trupe fără disciplină și instrucțiune.

Aceste trupe n'aveau decât entusiasmul, excelent naturalmente, când este completat printr'o desăvârșită instrucțiune și disciplină; așa dar armata franceză eră formată din 2 elemente distincte:

1. Vechea armată de sub regalitate, compusă din trupe bine disciplinate și bine instruite, și

2. Trupe fără instrucțiune, fără disciplină și fără educație militară.

Cu această armată republica întreprinse războaiele sale, și dacă generalii ei putură să aibă succesele cele-au obținut, n'a fost decât grație cunoașterii spiritului ce aveau sub comanda lor, știind să tragă foloase din entuziasmul trupelor nedisciplinate, combinând acțiunea lor cu a trupelor regulate.

Trupele republicei, îndată ce luau contactul cu inamicul, se aruncau asupra lui, fără a mai putea fi reținute și atacurile cu baioneta degenerau într'o adevărată goană de înaintare, formând bande imense de tiraliori, fără conducere și fără nici o combinație pe câmpul de luptă; numai grație susținerii acțiunii lor prin trupele regulate din a 2-a linie, putea să izbuțească, fiind-că dacă nu erau sprijinite puternic, cel mai mic eșec ar fi degenerat într'o adevărată debandadă.

Cu asemenea trupe nu se putea face nicio combinație pe câmpul de luptă, fiindcă nu se puteau stăpâni și, dacă n'ar fi fost la spate vechea armată, ar fi fost zdrobite dela prima întâlnire cu vrăjmașii.

Această nouă metodă a armatei franceze de a lupta fu o inovație și pentru generalii inamici, cari toți întrebunțau formațiile regulate și metodice ale sistemului lui Frederic-cel-Mare.

Deosebirea de organizație între vechile și nouile trupe fiind prea mare, iar cele din urmă prezentând prea multe inconveniente, generalul Narbonne, mi-

nistrul de războiu ceru camerei legislative fuziunea trupelor republicei cu vechile regimente, sprijinindu-și cererea pe considerațiunea de a putea avea trupe uniforme și omogene; însă nu i se admise.

Convențiunea națională decretă fuziunea la 1793, introducând următoarea organizație:

Infanteria se formă în semi-brigade compuse fiecare dintr'un batalion din vechile regimente de linie și 2 batalioane de voluntari naționali; astfel că fiecare semi-brigadă avea câte 3 batalioane a câte 9 companii din care una de grenadiri și o companie de artilerie cu 6 tunuri.

Se mai formează și semi-brigade ușoare constituite din batalioane de vânători și din batalioane de legionari.

Deși organizația aceasta era uniformă, în ceea ce privește constituirea unităților de comandament, totuși nu se obținū omogenitatea dorită; se mai procedă la o a doua fuziune, și în fine la o a treia, în 1803, când denumirea de semi-brigadă se înlocui cu numele de regiment; însă unele organizate pe 4 batalioane și altele pe 3 batalioane.

Tot în timpul revoluțiunii se formează diviziile mixte, coprinzând câte trele arme, având 2 brigade de infanterie, o brigadă de cavalerie, o companie de artilerie pe jos și o companie de artilerie călare.

Generalul La Fayette creă artileria călare.

Efectivul unei divizii varia între 12—15.000 de oameni, numărul acesta nu era fix, fiindcă se găsiu uneori chiar divizii de 5.000 oameni.

Două, trei, patru și chiar cinci divizii grupate formau o armată; mai târziu către anul 1800 generalul

Bonaparte ia brigadele de cavalerie dela diviziile mixte, constituind rezerva de cavalerie : artileria, care eră dată la semi-brigadele de infanterie socotite câte 2 tunuri de batalion, o grupează în artilerie divizionară, în scop de a nu mai fi atât de împrăștiată și ca acțiunea focului să fie mai puternică chiar dela începutul luptei.

Divizia putând fi detașată în anume operațiuni, pentru a i se putea da acest rol, se organizează și serviciile administrative, așa că divizia deveni unitate tactică și unitate administrativă.

Efectivul armatelor sporind, organizația pe divizii numai putea fi deajuns ca generalul de căpetenie să poată exercita cu ușurință comandamentul, având aface cu prea multe unități negrupate.

Generalul Bonaparte la 1800 își propuse să inființeze corpul de armată; înainte voi să experimenteze rezultatele ce ar da această organizare, formând 3 corpuri de armată din rezerva sa. În urma acestor experiențe organizează în 1803 toată armata pe corpuri de armată cu toate serviciile, precum: stat-major, servicii administrative, etc.

Pentru armate mari, organizația corpului de armată corespunde înlesnirii ca comandantul de căpetenie să poată transmite ordinele și dispozițiunile unui număr mai restrâns de comandanți, și afară de aceasta corpul de armată are o independență mai mare în operațiuni decât divizia.

Forța unui corp de armată variă între 2—3 divizii, uneori chiar și mai mult, cum a fost în 1812 și 1813, când un corp de armată a coprins 4—5 divizii de infanterie.

În anul 1806 se fixă întrebuițarea judicioasă a ordinei risipite, hotărîndu-se ca tiraliorii să manevreze totdeauna în legătură cu susținerile și rezervele lor.

Focul ordinei risipite fu norma de luptă a infanteriei și focurile în linie se întrebuițau numai la nevoie.

În anul 1813, Împăratul Napoleon reduse adâncimea infanteriei la 2 rânduri, iar numărul companiilor din batalion la 6, din care una de grenadiri și alta de voltijori (soldați de talie mică și sprinteni, formând o companie de elită așezată la stînga batalionului).

Dela apariția sa în capul armatei din Italia, ca general, în 1796, Napoleon exercită o mare influență în organizația armatei franceze, în aplicațiunile tactice pe câmpul de luptă și mai ales în operațiunile strategice.

Puțini oameni au putut exercita o influență mai profundă și mai durabilă ca Napoleon. El fu cel mai mare căpitan al lumii și omul cel mai eminent pînă în zilele noastre, atît prin varietatea genului său, cît și prin aptitudinile sale. Inzestrat cu o indescriptibilă putere de muncă, cu o asimilațiune și cu o concepțiune extraordinară, a putut revoluționa un continent întreg, răsturnând tot ce găsiă în calea sa, neputînd fi dărâmat decît atunci cînd Europa întregă se sculă în contra lui.

Succesele sale se datorează în cunoașterea perfectă a celorlalte națiuni și a națiunii sale. Ajungea totdeauna la timp acolo unde voia, ghicind intențiunile vrăjmașului fără ai da timp să-și ia hotărîri inaintea

sa. Cu alte cuvinte: *mobilitate, preparațiune, concepțiune pătrunzătoare, hotărîre și îndrăsneală.*

După dispariția sa după scena lumii, Europa oboșită și sleită de un șir de războaie, care, ținură aproape 25 ani, simți nevoia unui repaos mai mare pentru a se reculege.

Fiecare din statele europene caută în intervalul acesta să-și reorganizeze armatele, ținând seamă de experiențele și învățămintele dobândite în ultimile războaie.

Toate transformările, efecuate dela această epocă până în zilele noastre în diferitele armate, fiind recente și destul de cunoscute, numai este necesar a se insistă asupra enumerării acestor schimbări în organizația armatelor.

În Franța prin schimbarea formei de guvernământ, reacțiunea, ce se produse contra instituțiilor revoluțiunii și ale imperiului, se uită marile învățăminte ce i se lăsase ca moștenire, și instituțiunile militare cad încetul cu încetul, ca să revie iarăși în parte la vechia organizație, uitând că *pregătirea neîncetată este cea dintâiu condițiune pentru existența națiunilor*, și că armata nu aparține partidelor sau formelor de guvernământ și că învățăturile trecutului formează școala prezentului și a viitorului

Prusia din contră știind că menirea ei n'a fost numai de a contribui atât de mult la dărâmarea celui mai puternic vrăjmaș, după urma căruia suferise atâtea înfrângeri și că rolul politic și destinul său sunt cu totul altele decât a rămâne un regat de al 2-lea ordin în concertul european și al lumii, se puse cu sârguință pe lucru pentru ași reorganiza arma-

tele, ținând seamă de tot ce a văzut și ce a învățat în decursul tuturilor nenorocirilor. Dovadă sunt cele din urmă două războaie mari din 1866 și 1870, cari încoronară cu atâta succes și glorie măreață, munca neîntreruptă și stăruitoare ce a depus.

Armata prusiană în urma acestor războaie a ajuns, ca și sub Frederic-cel-Mare, oglinda armatelor europene, cari în parte își transformă și își modulează atât organizația cât și principiile tactice din zilele noastre.

Scopul acestui mic rezumat asupra organizației militare din trecut, a fost ca să se poată arăta toate transformările și toate evoluțiunile, prin cari au trecut armatele lumii, dovedind că ele au evoluat în organizațiune și preparațiune în toți timpii, împrejurul câtorva principii fundamentale și numai ele au necesitat atâtea schimbări.

Napoleon a zis:

„Că nimic nu se obține în războiu decât prin calcul“.

„Intr'o campanie tot ce nu este organizat, până la cel mai mic detaliu, nu produce nici un rezultat“.

„Orice întreprindere cere să fie făcută după un sistem“.

„Hazardul nu poate reuși“.

„In strategia de stat trebuie să citești mult și să-ți aduci aminte de multe“.

„In strategia pozitivă să știi mult și să nu uiți nimic“.

«In strategia activă trebuie să citești totdeauna și să știi să uiți, ca să nu imitezi».

Cred că ar fi inutil să inzist asupra diferitelor transformări de organizație, prin care a trecut armata noastră din timpii cei mai îndepărtați. Fiecare cunoaște în deajuns această parte. Voiu începe această cestiune numai dela epoca, care voiu crede necesar, a sprijini propunerile ce voiu face pentru organizația armatei noastre și în special pentru infanterie.

Odată cu constituirea armatelor s'a născut și anume principii, ce impuneau regularitatea mersului masselor și toți cari s'au ocupat de această instituțiune au căutat, prin tot felul de încercări și schimbări, să găsească *adevăratele baze fundamentale*, pe cari trebuie să se rezeme constituirea și organizația armatelor, până când Gustaw Adolf, Turenne, Frederic și Napoleon au descoperit adevăratul secret, care consistă în :

Organizație definită, mobilitate, preparațiune prevăzătoare, repeziciune și regularitate în toate funcțiunile necesare existenței și îngrijirii, calculându-se totul din vreme cu chibzuință.

In propunerile ce voiu face nu voiu cere decât îndeplinirea acestor principii mari, pe cari trebuie să se rezeme armata țării și fără de cari, oricâte sacrificii am face, și oricâte încercări de adăogiri și sporiri am introduce, nu se va obține nici un rezultat. până ce armata nu va fi întemeiată pe bazele fundamentale ale unei organizațiuni puternice, ca să fie în stare să facă față oricărei împrejurări, când va fi chemată.

Nu mă voiu ocupa de mijloacele, cari ar putea să mă influențeze de a avea o armată bine organizată, aceasta fiind datoria celor chemați a da țării o armată solidă și bine constituită și cărora le aparține *răspunderea*.

Mă voiu mărgini în a expune cum cred că ar trebui să fie organizată armata țării ca să poată corespunde principiilor enunțate, *arătând că astăzi, mai mult ca oricând, pregătirea din timp de pace și repeziciunea trecerii pe picior de războiu, cerca totul să fie bine hotărît, și ca înlesnirea intrării în campanie să fie așa de ușoară, încât nimeni să nu fie surprins într'acest moment nici de cea mai mică îndoială sau nesiguranță*.

Principiul cel mare ce domnește astăzi, este: Că cel ce voește sau cel ce are în vedere a declara războiu, să fie complet gata, surprinzând pe adversar în criză de organizație, de preparație, de mobilizare și concentrare, să-i ocupe repede punctele de sprijin după teatrul de operație, asigurându-și avantajele chiar dela începutul ostilităților. Exemplu Japonia în anul 1904.

Astăzi au căzut aproape de tot formalitățile anterioare declarațiunilor de războiu, când adversarii aveau timpul de ași efectua preparațiunea, discutând cestiunile în litigiu.

Cel ce voește a declara războiu găsește din orice cestiune un pretext de a putea intra în campanie, și astfel războiul este început cu mare repeziciune.

Istoria este martoră de efectele ce au protestele,

cari se fac de obicei de cei ce se cred nedreptățiți, prin provocăția acestor răsboaie.

Vecinii și chiar aliații, cari prin combinările politice, s'ar crede, că se poate bază pe dânșii, găsesc totdeauna argumente de a se putea da în lături pentru a nu-și pune pielea în joc, intervenind atunci când rezultatul final al războiului le-ar putea aduce vreo atingere în interesele lor. De aci rezultă lămurit că fiecare popor, fie mare sau mic, trebuie să se gândească, în întâia linie, numai la puterea mijloacelor sale pentru cazul de războiu și, afară de acestea, chiar dacă soarta ar fi nenorocită, este mare deosebire în a fi bătut în condițiuni zdrobitoare, dovedind incapacitate militară, sau de a fi bătut, dovedind putere de rezistență și valoare militară.

Să ne închipuim că am fi primit declarațiunea de războiu, guvernul o acceptă forțat și nu-i rămâne decât decretarea mobilizării. Acest cuvânt *mobilizați* produce, în întâia linie, cel mai dezastruos efect moral asupra populațiunii.

Starea psihologică a întregii țări este transformată în primele momente în confuziune, în groază, în spaimă și în nesiguranța zilei de mâine.

Ministrul de războiu, este ținta întregii țări și toate neajunsurile și lipsurile ce s'ar constată în insuficiența mijloacelor de mobilizare, organizație și preparație, vor degenera în încredinări și certuri, cari i-ar consuma tot timpul în loc de a se putea ocupa de cestiuni de ordine cu totul mai înalte, și la primul consiliu de războiu ce s'ar ține, ministrul n'ar fi decât obiectul imputărilor pentru tot ce s'ar găsi ne-

preparat și neprevăzut, și fiecare din membrii consiliului ar găsi de imputat zicând: cutare sau cutare cestiune a fost deja semnalată la timp, de unde se poate lesne vedea cât este de important ca organismul și preparația să fie totdeauna la zi.

Un stat când procede la organizațiunea sa militară, trebuie să aibă în vedere, în prima linie, cestiunile politice, în raport cu situațiunea geografică, față de vecinii cu cari, probabil va avea să discute punctele în litigiu: resursele sale, spiritul populației, caracterul național, și să-și prepare națiunea în sensul ca să fie animată și pregătită în sentimentul patriotic de a lupta cu energie și bărbăție în contra oricărui inamic, care ar atacă teritoriul național. Pentru națiunile unde perioadele de pace sunt lungi, este cu atât mai necesar ca această preparațiune să fie făcută continuu, ca să intre în deprinderea și caracterul fiecărui cetățean.

Perioadele lungi de pace produc dela sine o apatie vătămătoare în sensul entuziasmului patriotic și național. Trebuie deci *cultivat, desvoltat și întreținut.*

Aceleași considerațiuni trebuie avute în vedere și față de vecini, în scop de ai cunoaște în toate detaliile organizațiunii militare, spiritul și caracterul lor național, valoarea fizică și morală, precum și puterea de opunere și rezistență, și niciodată să nu fie considerați mai prejos în anume părți, cari prin calculul optimiștilor ar putea, sub unele raporturi, să-i socotească inferiori nouă.

Un stat, ca să înflorească și să aibă toate instituțiunile sale în stare de progres, trebuie să posede o

administrațiune *cultă, vigilentă, cinstită și părintească.*

Poporul este ca și o familie unde când capul familiei nu este la înălțimea cerințelor de ași putea administra, educă și îndrumă membrii ei, nu poate da decât rezultate dezordonate, lipsite de moral și fără educațiune; tot astfel și o țară fără o administrațiune bună și în condițiunile, după cum s'a zis, ruinează și demoralizează populațiunea, periclitează avutul și compromite mersul regulat al statului.

* * *

ADMINISTRAȚIA în trăsură generală se face aproape într'o direcție greșită, satisfăcând prea mult interesele politice, de unde se nasc o mulțime de cereri și pretențiuni personale, cari toate paralizează interesul general al oricărei instituțiuni, și de aci decurge o mulțime de neajunsuri, fiindcă trebuie să se îndeplinească dorințele și interesele persoanelor influente, cari mai toate au înrîurirea asupra instituțiilor statului; provocând schimbări și numiri de funcționari, cari nu se fac după valoarea intelectuală, după capacitate, după integritate, după corectitudine, după activitate și după puterea de muncă a individului; toate aceste calități inerente unor buni funcționari sunt lăsate la oparte, pentru a se pune în capul administrațiunii oameni fără valoare, numai în scopul de a se recompensă *aceia cari pretind* că au adus cutare sau cutare serviciu politic vreunei grupări politice.

Cu modul acesta puterea executivă este neputin-

cioasă chiar de ași exercită autoritatea sa, neputând reprimă sau înlocui pe cei incapabili, de teamă de a nu se aduce nemulțumiri printre cei cari îi proteje.

Un partid politic retrăgându-se din capul afacerilor statului, rămâne înconjurat de oamenii cu cari s'a servit.

Această armată, rau deprinsă, stă fără nici o ocupațiune, nevoind a munci în alte direcțiuni de producțiune a economiei naționale, așteptând reîntoarcerea la guvernământ a partidului, *ce pretind că susțin*, pentru a fi numiți iar în funcțiunile administrative.

Aceasta este și una din cauzele că străinii de diferite naționalități ocupă toate ramurile productive îmbogățindu-se, iar naționali noștri sărăcesc prin lipsă de muncă și producțiune.

Administrațiunea țării are mare legătură cu instituțiunea militară, pe ea se bazează aducerea la îndeplinire a tuturor necesităților.

Dela concursul ei depinde bunul mers al armatei.

În timp de campanie, dela administrațiunea țării depinde existența armatelor trecute pe picior de războiu.

Tot administrațiunea țării este puterea principală a repeziciunii mobilizării și concentrării armatei; fiindcă în momentul mobilizării este agentul puternic al pornirii dela vetre a tuturor elementelor, cari constituiesc unitățile armatei, precum și a celorlalte cestiuni de richiziții și completările lipsurilor, cari în timp de pace nu se pot întreține în mod permanent.

În campania din 1877—1878, dacă administrațiunea țării a putut da concursul pentru întreținerea existenței armatei de peste Dunăre, dezvoltând muncă și energie, aceasta nu se datorește decât că: Președintele

consiliului de miniștri și ministru de interne de atunci deținea în acelaș timp și portofoliul ministerului de războiu și, prin puterea de care dispunea, prin autoritatea și prestigiul său față de întreaga țară, a putut să o subordoneze satisfacerii tuturor necesităților de cari avea nevoie ministerul de războiu, necutezând nimeni ai opune cea mai mică obiecțiune.

El nu cerea decât execuțiune grabnică și completă, și cu toate acestea, adesea s'a întâmpinat lipsuri și greutăți mari, deși n'aveam de întreținut decât maximum 60.000 oameni, în cari intrau și serviciile administrative.

Cum s'ar comporta administrațiunea țării, când s'ar mișcă 300.000 oameni, dacă i-ar lipsi *calitatea* și un om *puternic* și *vigilent*! De aceea este bine ca guvernele să se gândească cu seriozitate a da țării o administrațiune *muncitoare, corectă, vigilentă* și mai ales *pricepută*, în legătura ce trebuie să aibă cu cestiunile militare; fiindcă fără ajutorul ei o armată, oricât de bună ar fi, n'ar putea da roadele ce i s'ar cere. Administrația țării trebuie să fie convinsă că este factorul nedespărțit al concursului ce trebuie să aibă armata în timpul operațiunilor.

Origina relelor, care face ca să nu putem avea o administrație bună, este sistemul nostru politic, care se reazămă în întregul său numai pe administrația țării; fiindcă toți funcționarii administrativi sunt ocupați numai cu servirea intereselor politice.

Până ce nu se va stabili o administrație bună, *solidă și mai cu seamă pricepută, scoasă cu desăvârșire din mâinile celor ce o mănuesc după plac și pusă numai la dispoziția puterii executive, care*

să o întrebuițeze pentru binele și interesul general al țării, nu vom obține rezultate administrative ca să putem progresa pe o cale civilizată, cinstită și părintească, îndrumată numai spre binele obștesc.

Pentru a ajunge la un asemenea scop ar fi nemerit:

a) Ca prefectii să fie numiți dintre oamenii cei mai capabili, independenți și corecți, cu pricepere administrativă și gospodărească și mai ales cu sentimente largi de dreptate și umanitate pentru populația ce va avea de administrat.

Pentru a fi scoși de sub teișul puternicilor zilei din județe, să fie numiți pe timp de 10 ani; după expirarea acestui termen să se poată numi încă pe un nou period de 10 ani, dacă au dovedit destoinicie și capacitate.

b) Să se reînființeze subprefecturile cu personalul necesar după cum au mai fost, având în raionul plășilor maximum 10—15 comune după densitatea populației și apropierea comunelor, adică în acele plăși, unde comunele sunt mai apropiate și mai strânse, numărul poate fi de 15; în celelalte plăși, unde comunele sunt mai resirate, numărul să fie de 10 sau 12 și reședința subprefecturii să fie în centrul plășii.

Subprefecții să fie numiți de ministerul de interne după *recomandația* prefectului, căruia să-i aparție *personal răspunderea numirii*.

Ei vor funcționa în aceleași condițiuni ca și prefectii, însă pe 5 ani în ceea ce privește înamovibilitatea lor, cu singura deosebire că, pe lângă faptele ce ar comite și ar cădea sub previziunile codului penal comun, prefectii *singuri* să poată cere înlo-

cuirea pentru fapte grave de abateri în serviciu și pentru incapacitate administrativă sau abuzuri.

Sistemul actual, cu inspectorii administrativi, acărora însărcinare este numai de a inspecta comunele fără a avea o cancelarie și un personal la dispoziție pentru lucrările administrative, nu este practic, fiindcă cererile și reclamațiunile celor ce voesc să se adreseze inspectorului, întâmpină dificultăți în rezolvirea lor prin nefixitatea inspectorilor, fiind mereu absenți dela reședință pentru diferite inspecțiuni și n'are cine să-i înlocuiască în rezolvirea cererilor ce li se adresează și abuzează, în mod nesocotit, de situația lor prin felul serviciului *ce zic că fac*.

c) Primarii să fie aleși sau *numiți* dintre oamenii cei mai destoinici și mai capabili, din punctul de vedere al moralității și al capacității administrative. Ei să fie aleși sau *numiți* pe un period de 5 ani, putând fi înlocuiți *numai* după cererea prefectilor, întocmai după cum s'a propus pentru subprefecți.

d) Secretarii comunali sunt funcționarii cei mai principali din comune, prin urmare alegerea și numirea lor să fie făcută în astfel de condițiuni, încât să prezinte toate garanțiile de capacitate și pricepere. Numirea și înlocuirea să fie făcută după cum s'a propus pentru subprefecți și primari.

Prin procedarea actuală de a-i supune la examen și a face o selecțiune mai scrupuloasă s'a adus oarecare îmbunătățire.

Nu se pot avea secretari comunali decât dacă vor fi bine retribuiți.

e) Șefii de garnizoană în comunele rurale sunt a-

genții de execuție ale tuturor măsurilor de poliție și îndeplinirea serviciilor militare.

Din nenorocire, acești agenți, destul de însemnați, n'au fost niciodată luați în considerație pentru a fi aleși dintre oameni apți pentru asemenea funcțiuni. În majoritatea cazurilor, sunt numiți după influențele locale și înlocuiți după intrigile și certurile ce se petrec în administrațiunile comunale, și mai ales după influența persoanelor locale, când nu stau la dispoziția lor pentru a le înlesni îndeplinirea intereselor ce au, forțându-se mâna șefilor de regimente și comandanților de companie pentru numirea și înlocuirea lor.

Șefii de garnizoană fiind numiți de șefii de regimente, trebuie să se aleagă din oamenii cei mai capabili; iar înlocuirea lor să nu se facă decât numai de șefii de regimente, când aceștia constată *singuri* că nu sunt buni a fi menținuți în funcțiune.

Pentru abateri privitoare la îndeplinirea serviciului, ce se referă la poliția comunală, înlocuirea lor să se facă de comun acord între prefect și șeful de regiment.

Să li se fixeze salariile, încât să poată îndeplini cu succes însărcinările ce au, iar nu cum se întâmplă de obicei că retribuțiunile lor variază în fiecare an după bunul plac al administrațiunii comunale și nu sunt plătiți la timp.

Sunt comune unde șefii de garnizoană au 5 lei pe lună și chiar 3.

Administrațiunea trebuie să fie dreaptă față de toată lumea, menținând ordinea fără părtinire, ocrotind pe cei slabi de abuzurile celor puternici, animată numai de spiritul *imparțialității*.

FINANŢELE sunt factorii cari întreţin sufletul armatei în bune condițiuni.

Fără un sistem financiar, bine stabilit și bine regulat, o țară oricât ar dori și orice efortări ar face, vor fi zadarnice ca să aibă o armată organizată în bune și desăvârșite condițiuni; prin urmare, grija de căpetenie a oamenilor conducători ai destinului unui stat, este ca starea financiară a statului să fie totdeauna în perfecte condițiuni. Finanțele trebuie astfel stabilite, încât să nu dea ocazie nici măcar la *șovăire*.

Instituțiunea armatei nu poate *suferi în organizația sa fluctuațiuni și reduceri*, după cum din nenorocire suferă balanța financiară a unei țări *rău organizată și rău administrată*.

Organizațiunea armatei trebuie să aibă *constanța și invariabilitatea principiilor ei fundamentale*.

Reduceri și potriviri periodice introduse în organizația armatei, produc consecințe atât de grave, încât urmările lor nenorocite nu se vor putea simți, decât în ziua când drama războiului se va desfășura.

Statornicia organizațiunii armatei mărește puterea de încredere a celor ce sunt chemați a face parte dintr'însa, de unde decurge starea morală, factor de întâia linie, care dă *încredere și putere de sacrificiu*.

O armată trebuie să fie o mașină solidă, bine definită și ușor de mânuit. Trebuie mișcată cu ușurință și fără complicațiune. În perioadele de pace nu trebuie *uitate nevoile și greutățile războiului*. Ele trebuie să fie în mintea oricărui om de stat, *care să se gândească zi și noapte la apărarea națională și la puterea de organizație a armatei*.

Dacă am căută cauzele nenorocirilor întâmplute celor învinși, nu le vom găsi decât în greșelile și neprevederile pornite dela conducătorii statului.

O armată nu poate fi considerată ca o magazie, în care stăpânul mărește sau scade mărfurile după puterea sa financiară.

Armata trebuie să aibă mărfurile totdeauna aprovizionate pentru fiecare sezon, și sezonul ei este războiul.

La noi lucrurile s'au petrecut tocmai așa: când s'a crezut că se dispune de oarecare resurse, s'a sporit unitățile, fără să se gândească că aceste sporiri trag după sine cheltueli mari; când starea financiară a scăzut, s'a recurs la reduceri, stricând echilibrul între ceea ce eră și ceea ce s'a mai adăogat, de unde fatalmente am ajuns la neputința de a avea o organizație hotărîită și definită.

Fiindcă armata trebuie să aibă constanță și invariabilitate în organizație, cel mai bun lucru ar fi să se ia bugetul pe un period de 10, 8 sau 5 ani, să se facă o medie, la care să se adaoage 20 %, și să se destine ministerului de războiu ca buget anual.

Această cifră să rămâe la dispoziția administrațiunii războiului, oricare ar fi starea balanței financiare; fiindcă cu sistemul ce se practică de vreo câțiva ani, nu putem ajunge decât la o completă încurcatură.

Noul sistem, născut în timpii din urmă cu excedente bugetare, dând rezultate folositoare, poate servi, în fiecare an, la acordarea unor sume *mai însemnate* pentru aprovizionarea și completarea nevoilor în execuțiune; în tot cazul, pentru a avea 9 divizii

prevăzute cu tot ce le trebuie, de a fi în stare să întreprindă *cu succes* o campanie, nu mai poate fi suficient, ținându-se între 40—43 milioane lei, cum se acordă astăzi ministerului de războiu.

Oamenii de stat trebuie să se convingă cu multă pătrundere, cugetând adânc, că bugetul ministerului de războiu trebuie să se cifreze cel puțin între 55—60 milioane lei, altminterea nu vom putea avea ceea ce țara trebuie să aibă pentru apărarea sa; trebuie să ne convingem în interesul național că *jumătățile de măsuri* nu pot da niciun rezultat.

Este de întâia necesitate ca tezaurul de rezervă pentru vreme de restriște trebuie urmărit și sporit, ca să ajungă cel puțin la 200 milioane lei; fiindcă odată intrați în campanie, trebuie socotit cel puțin sporirea bugetului în curs cu 1.000.000 lei pe zi pentru timpul cât va dura campania.

Să nu vorbim nimic de execuția campaniei din 1877—1878 sub raportul financiar; fiindcă concluziunile ce am trage n'ar putea să ne conducă decât la un singur învățământ: *Că totul să fie pregătit prin noi înșine.*

A se gândi la împrumuturi în ajunul unei campanii este o utopie pentru țările mici.

*
* *

CĂILE DE COMUNICAȚIE contribuie în mod absolut la dezvoltarea economiei naționale punând în valoare toate bogățiile țării și tot așa trebuie să corespundă și intereselor apărării naționale.

Căile de comunicație, și în special căile ferate, au

ajuns la o așa importanță, încât fac parte din însăși organizația militară a unui stat.

Cu drept cuvânt, se pot numi *picioarele și stomacul armatei* pentru că prin ele trupele se mișcă și tot prin ele li se procură toate resursele pentru existență.

Romanii au înțeles importanța căilor de comunicație, dovadă că reputația lor a rămas în picioare până în zilele noastre.

O țară lipsită de o rețea bine studiată și bine chibzuită în sensul vederilor sale militare, nu poate zice că are organizația militară completă; de aceea, când se construiesc căile ferate, trebuie să îndeplinească toate cerințele economice și militare.

Dintr'acest punct de vedere avem mult de îndeplinit. Căile noastre ferate, așa cum sunt înzestrate cu mașini și vagoane, nu pot să ne dea decât *un ajutor slab* în mișcarea și aprovizionarea trupelor.

În timp de campanie, trebuie o mișcare cu totul nouă. Armata are nevoie de trenuri de transporturi militare, de materiale, de munițiuni, de hrană, de furage și trenuri sanitare, cestiuni, cari trebuie preparate și studiate din timp de pace cu multă chibzuință și multă regularitate; astfel că personalul căilor ferate să nu întâmpine nicio greutate în ziua când va fi chemat să opereze alături cu armata. Insuși personalul, care trebuie neapărat adăogat, trebuie să fie pregătit și hotărât, prin prevestiri din timp de pace, ca să știe să ocupe funcțiunile ce trebuie completate; fiindcă personalul actual este atât de insuficient, încât abia poate face față, *cu multă greutate*, traficului de toate zilele.

Prin urmare, direcțiunea căilor ferate și ministerul de lucrări publice, trebuie să aibă planul lor de organizație bine definit și bine studiat, ca personalul existent să fie totdeauna pregătit și în măsură de a nu fi surprins în momentul mobilizării.

De unde rezultă că la marele stat-major este necesar ca un funcționar superior al căilor ferate să aibă un birou al său, unde să ție la curent toate nevoile armatei, având totdeauna stabilit planul probabil de mișcarea trenurilor în cutare sau cutare ipoteză.

Tot astfel de legătură și preparațiune trebuie avută din timp de pace și cu *direcția poștelor și telegrafelor*.

Se simte nevoia ca drumurile de fer să completeze cât mai curând lipsurile ce are, pentru că sunt necesare atât dezvoltării producțiunii, cât și interesului apărării naționale.

Orice sacrificiu bănesc, s'ar face, este un capital bine plasat având avantajul că bonifică întrebuintărea, și direcția căilor ferate să nu piardă din vedere că, în orice dezvoltare, trebuie să existe o proporționalitate în toate ramurile, ce compun mersul general al întregului sistem; iar nu cum s'a făcut cu întinderea prea mult a rețelei, perzându-se proporționalitatea ce trebuie să existe între întinderea liniilor și materialul rulant, pe lângă care se mai adaogă și insuficiența liniilor de garaj și a liniilor moarte, precum și cheurile de imbarcare și debarcare în toate stațiunile, lucru ce produce pagube mari și întârzieri enorme în circulație pentru scurgerea repede a trenurilor.

Experiența ce practică direcția de aproape 28 ani

i-a procurat destul capital ca să nu se mai expue a fi și de aci înainte obiectul imputărilor, după cum s'a făcut în timpii din urmă.

* * *

EDUCAȚIUNEA CETĂȚENEASCĂ a unei națiuni este baza tuturilor virtuților, cari trebuie cultivate în toți fii patriei pentru a deșteptă sentimentele de patriotism și naționalitate, inspirând idealul, ce trebuie să posede fiecare cetățean pentru apărarea țării.

Această educațiune, însoțită de dezvoltarea fizică a întregului organism, a fost totdeauna preocupățiunea tuturor popoarelor, începând dela Greci și Romani.

Exemplul lor a fost și este urmat de toate națiunile culte și civilizate, înțelegând în toată întinderea cuvântului interesul și avantajile ce se dobândește dela dezvoltarea în aceeași proporție a puterilor fizice, morale și intelectuale.

Proporțiunea dezvoltării acestor 3 părți trebuie bine calculată și bine chibzuită, ca nici una să nu întrecă pe cealaltă.

Ce folosește unei națiuni, când fii ei ar fi toți niște oameni luminați până la cea din urmă limită a posibilului și când în schimb n'ar fi decât niște umbre istovite, printr'o muncă intelectuală împinsă la extrem, încât sub raportul fizic n'ar fi în stare să reziste nici la o adiere de vânt?

Dezvoltarea fizică nu se poate obține, decât numai prin exercițiuri combinate ale corpului omenesc, precum : gimnastică, alergări, mânăiri de arme, tragere la semn, călărie, etc.

Corpul omenesc, supus la aceste exerciții, ajunge cu timpul la o dezvoltare a forțelor întocmai ca o plantă, care se sădește și prosperă în dezvoltarea ei, prin îngrijire și udare la timp.

Creșterea puterilor fizice mărește forța de rezistență a corpului omenesc, întărește sănătatea și prelungeste viața, dă încrederea în sine, mărește demnitatea și-l pune la adăpostul umilințelor, ce ar putea suferi dela semenii săi, când l'ar vedea că nu este în stare să se apere și să reziste agresiunilor ce i s'ar face.

Instrucțiunea în școli trebuie ast-fel dirijată, încât cultura intelectuală să fie alături cu cultura fizicului și *cu cea educativă, atât sub raportul social, cât și sub raportul îndatoririlor către țară.*

Această din urmă obligațiune este mai mult simțită într'o țară democratică, unde elementele tuturilor straturilor sociale pot ajunge a ocupa pozițiuni înalte în toate direcțiunile activității naționale,

Anglia sub acest raport, pune un deosebit preț pe educațiunea morală și fizică, încât s'ar putea zice, că întrece, într'o limită oare-care, educațiunea intelectuală.

Elveția, dezvoltă atât de mult exercițiile corporale, încât cetățeanul elvețian, când a ajuns să fie soldat, este mai mult de jumătate format și mai cu seamă sub raportul tragerii este foarte înaintat.

Nenumăratele societăți de gimnastică, tragere la semn și sporturi au ajuns atât de departe, încât se poate zice, fără exagerație, că ating idealul.

Cultivarea acestor exerciții în spiritul națiunii o *deprinde și cu ordinea*, de unde se poate vedea câte

avantaje se trage pentru instituțiunile statului și în special pentru armată.

Suedia și Norvegia sunt foarte înaintate și pun un preț deosebit pe acest învățământ.

Programele acestor țări sunt așa întocmite încât în exercițiile fizice sunt coprinse și exercițiile militare.

Germania, Franța, Austria, Belgia, și în general mai toate statele europene au priceput cu multă pătrundere această cestiune, încât găsim mii de societăți de gimnastică și exerciții de tragere și, pentru a i le da o mai mare impulsione în progresarea și trăinicia lor, s'au constituit în federațiuni. Mai multe societăți întrunite formează o federațiune și toate federațiunile unei țări sunt constituite într'o federațiune generală. Guvernele, în înalta lor înțelepciune, le dă mult sprijin.

Dacă ne uităm împrejurul nostru, vedem că și alte țări mai mici au priceput cu inteligență această necesitate și cu sacrificii simțitoare le-au introdus cu stăruință, dând toată impulsionea posibilă că să prindă rădăcini puternice.

La noi, cu multă părere de rău, se constată că totul sub acest raport a fost părăsit, deși pe ici pe colea se făcea oarecari încercări și într'acest sens, prevăzându-se în programele școalelor o oră maximum pe săptămână de exerciții gimnastice: însă fiindcă nu se simțea niciun îndemn puternic și nici vr'o atențiune mai serioasă, n'a putut prinde rădăcini, și numai când s'a văzut rezultatele frumoase, ce dă și această parte educativă, atuncea a început în spiritul public o mișcare spontanee.

Deși în câteva județe s'au înființat societăți de gimnastică, și mulți din maștri își dau destulă osteneală a îndemna societățile la dezvoltarea lor ; totuși suntem încă departe de a avea un lucru bine stabilit și bine definit pentru rezultatul ce trebuie să obținem.

Ministerul de interne, de instrucțiune publică și de războiu, trebuie neapărat să pue temelnicia acestei instrucțiuni atât de imperios necesară națiunii.

În cercurile militare, văzându-se cu multă părere de rău că fizicul populațiunii ce venia în rândurile armatei descrește din an în an, și că tinerii recrutați sporiau mereu numărul celor nedestoinici de a fi buni luptători, cunoscându-se activitatea ce se pune în alte țări, și mai cu seamă, văzându-se că din nenorocire nu se iau măsurile necesare și într'această privință, s'a hotărât, în urma mai multor discuțiuni, a se face o încercare prin copiii școalelor rurale de a se introduce exercițiile de mlădieri, de gimnastică corporală, marșuri și oarecari exerciții militare. Sarcina acestei încercări a luat-o comandantul companiei 12-a Greaca din regimentul 4 Ilfov No. 21. Rezultatul a întrecut orice așteptare, grație activității, devotamentului și perseverenței sale.

Cestiunea aceasta devenind publică, autoritățile în drept au luat lucrul cu serioșitate, mai ales că ne găsim și sub impresiunea celor văzute la alții, și s'a întocmit o lege introducând exercițiile fizico-militare.

Această nouă direcțiune, condusă cu îngrijire, răbdare, tact și într'un sens pedagogic, va da cele mai frumoase roade, pentrucă, pe lângă exercițiile gim-

nastice și instrucția militară ce va căpăta copiii, li se va forma și educațiunea socială, dobândind *respectul de autoritate, respectul de avutul vecinului, spiritul de ordine și subordonație, respectul părinților și bătrânilor, curățenia și întreținerea corpului, cu oarecari principii practice de igienă și cultul religios*. Toate aceste chestiuni sunt coprinse în însuși programul exercițiilor fizico-militare, având enormul avantaj, că serviciul militar de drept va fi redus : prin urmare, un avantaj mare și pentru agricultură ; iar pentru apărarea națională, țara va avea un contingent de peste 150.000 tineri bine pregătiți între vârsta de 19—21 ani, gata de a lua armele în contra oricărui vrajmaș, cu condițiune ca să fie exercitați și la tragerea în țintă.

Deși dela aplicațiunea acestei legi s'a văzut oarecari tendințe răutăcioase contra acestei instituțiuni ; însă nu se poate atribui această neînsemnată opozițiune decât la două curențe : primul al acelor cari n'au putut obține funcțiuni în corpul inspectoratului militar școlar, și al doilea *al acelor, cari nu-și dau seama ce va să zică o națiune și câte sacrificii îi trebuie ca să-și poată apăra cu arma în mână drepturile, la cari orice popor trebuie să tindă ca să aibă o patrie, unde să fie stăpân pe căminul și bucățica lui de pâine*.

Acei ce aruncă sâmburele tendențios de a dărâma această instituțiune, atât de folositoare țării, nu dovedesc decât, că nu cunosc istoria lumii dela început și până azi, peripețiile și luptele sângeroase prin cari au trecut și evoluat toate popoarele, ca să poată avea

o patrie, și cu atât mai puțin nu cunosc istoria țării și nu-și dau seamă de poziția ei geografică.

Printr'acest procedeu poate vor isbuti a produce oarecare întârziere și descurajare, satisfăcând oarecari interese personale și susținerea unor principii bolnave; dar țara nu va fi ademenită să-i primească în rândurile ei ca buni patrioți și îi va dezaproba în toate ocaziunile cu energie și cu convingere, știind că o națiune nu trăește decât prin sprijinul și sacrificiul fiilor săi.

Poate că această instituțiune, născândă și cu totul nouă în raport cu direcțiunea dată vieții, pe care o ducem dela un timp oarecare, întâmpină câteva greutăți și chiar poate are câteva lacune și imperfecțiuni. Datoria noastră, a tutulor, este ca mână în mână, să aducem îndreptările și perfecționările cerute; iar nu venin, răutate și lipsă de patriotism.

Abnegațiunea, mărinimia, generozitatea și răbdarea, sunt calitățile mărețe ale unui bun cetățean.

Păcatul omului în general, și în special al nostru, este că nu dăm atențiunea cuvenită și nici nu luăm lucrurile în serios, tratând orice cestiune cu o neertată ușurință, de unde rezultă că niciodată nu tragem la timp foloasele, ce trebuie să dobândim.

Cu atât mai rău este pentru acei, ce vorbesc fără cunoștință de cauză, și fără fond în cestiunea aceasta și mai ales fără a observa că națiuni mari și vechi, altele mici și mai tinere, vin să ceară explicațiuni asupra legii și sistemului inaugurat de noi pentru a-l introduce și la dânsese, luându-ne drept pildă.

Aceasta ar însemnă că am creat o instituție, pe care toți o găsesc bună și numai noi, cari am creat-o, să o cedăm și să renunțăm a ne servi de dânsa !

Acest procedeu nu poate fi decât *trist și deplorabil*.

Să nu se uite că :

Înălțarea sentimentelor este podoaba virtuților și calităților.

Apatia este mormântul națiunilor.

Văzându-se numărul cel mare de analfabeți, s'a emis acum câțiva ani ideea că ar fi bine să se întemeze cursurile de adulți, adică : în timpul ernei, când munca câmpului se găsește într'un stadiu mort, oamenii în vârstă să fie exercitați cu citirea și scrierea. Pentru a se da un îndemn acestui început, unii din prefețirecurseră chiar la concursul autorității comandanților de regimente, ca să trimeată să urmeze aceste cursuri și oamenii din trupa cu schimbul.

Cu toate măsurile luate și cu toată stăruința pusă, nu s'a putut obține foloasele ce se urmăreau.

Cauzele au fost că acești oameni sunt deja în vârstă, parte însurați, încărcăți de nevoi și griji pentru lupta de existență, unii dintr'ânșii atinși și de alcoolism și mai toți blezați, sunt fără aspirațiune, fără iluziune și fără vreun îndemn moral.

A pune acești oameni să reînceapă cursurile de citire și scriere, pe cari le-au părăsit de vreo 15—20 ani, în care interval n'au mai avut ocaziunea să mai aibă continuitate, este un lucru *nerealizabil*, fiindcă le lipsește gustul și dorința, și nici nu voesc ași procura cărți și obiecte necesare, invocând lipsa de mijloace.

Prin urmare să se înceteze cu această măsură, care nu dă niciun folos și pentru care nu se posedă vreo sancțiune de a se putea face obligatorie, ca să fie executabilă cu spor și rezultat practic.

Copiii, cari termină cursurile primare între etatea de 13—14 ani, sunt lăsați în voia lor, fără să aibă vreo direcție educativă din partea părinților, fiindcă nici aceștia nu au. Ei își consumă timpul numai în jocuri și distracțiuni nefolositoare, însoțind părinții, rudele și cunoștințele în cârciumile comunelor, auzind tot felul de conversațiuni nepotrivite vârstei lor.

Slugăresc părinții, cari abuzează în mod neertat de micile ajutoare, ce au dobândit prin creșterea și scăparea lor din școli și astfel uită ce au învățat în cursul primar.

Nicăerea nu se constată mai bine procentul enorm de analfabeți decât cu ocaziunea înrolării tinerilor în armată.

Răspunsul tipic, ce dau când sunt întrebați dacă știu carte, este: Am învățat în școală, dar, de când am isprăvit, am uitat ce am învățat.

De unde rezultă clar, că tot sacrificiul bănesc ce-l face țara cu învățământul primar rural este un capital asvârlit, fără produs, și servă aproape ca să întreție existența corpului învățătorilor; iar aceștia își consumă forțele morale și fizice, fără să aibă satisfacțiunea că au depus vreun produs *puternic* pe altarul patriei.

Cred că cea mai nimerită măsură ar fi ca toți copiii, cari termină cursurile primare între 13—14 ani, în loc să fie lăsați în voia lor, să fie obligați, până la epoca tragerii la sorț, să urmeze dela 1 Noemvrie

până la 1 Aprilie ale fiecărui an *de 3 ori pe săptămână, după amiazi, în școlile comunale numai: citirea, scrierea, geografia și istoria țării; să li se mai facă prelegeri de igienă, agricultură, pomicultură, grădinărie, creșterea și îngrijirea vitelor și păsărilor; cu un cuvânt, tot ce trebuie unui sătean pentru ași îmbunătăți, înmulți și economisi avutul său și de 2 ori pe săptămână să se urmeze exercițiile fizico-militare și tragerea în țință.*

Astăzi, toți copilandrii dela vârsta de 14—21 ani, neavând absolut nicio ocupațiune, nu fac decât să vagabondeze prin comunele lor sau prin cele vecine, dându-se numai la ștregării și imaginând tot felul de fapte rușinoase, degenerând chiar în hoții, neavând nici un respect pentru nimic și pentru nimeni, ducând mai mult o viață destrăbălată și fără nicio direcțiune, de unde decurge numai moravuri rele, cari se transmite din generație în generație în populația rurală, și de aceea s'a propus ocuparea lor prin școlile complimentare în timpul ernei.

Pentru a nu se împovără corpul învățătorilor și pentru a se putea dispune și de localul școlilor, să se întocmească programul analitic al școalelor rurale, astfel ca să rămână disponibile cele 3 ședințe ale școalei complimentare propusă.

Avantajele ce se vor obține printr'acest sistem sunt următoarele:

- 1) Copiii se vor găsi într'o continuitate a cunoștințelor obținute până la etatea de 13—14 ani și nu vor putea uita capitalul de instrucțiune dobândit.
- 2) Din punctul de vedere moral se obține avanta-

giul că, fiind ocupați cu frecuentarea școlii complimentare, în sezonul mort de iarnă, se mai sustrag din contactul părinților și oamenilor maturi din comună, unde nu pot vedea decât exemple, cari nu le sunt folositoare.

Și pentru ca această dispozițiune să poată avea sancțiune, cred că ar fi nimerit a se introduce un articol în legea de recrutare în sensul următor:

Tinerii, cari au urmat școlile primare și școala complimentară, nu vor face decât 2 ani permanent, și 4 ani în armata teritorială.

Populațiunea rurală, văzând că se acordă avantaje în schimbul învățaturii ce trebuie să urmeze, sunt sigur că va căuta a-și da osteneala a obține compensațiunea ce i se oferă.

Din cele expuse rezultă că întâia grijă și datoria cea mai sfântă revine ministerului instrucțiunii publice :

El trebuie să fie izvorul, de unde să pornească soliditatea națiunii, lumina ei, puterea de patriotism și desvoltarea tuturor calităților, ce trebuie să posede un bun cetățean.

El trebuie să fie izvorul înaltelor sentimente, ce trebuie să aibă copiii când părăsesc școala.

El este făclia armatei, fiindcă dela buna îndrumare dată copiilor depinde totul.

El și numai el este baza apărării naționale.

Japonezii au această preparațiune introdusă în constituirea statului.

Toată lumea admiră sacrificiile Japonezilor, vitejia ce au arătat și succesele ce au dobândit.

Oare această admirațiune pentru popoarele, cari

voesc să trăiască prin ele înși-le nu trebuie să se traducă în fapte, inspirându-se dela exemplele ce au sub ochii lor?

Un popor nu trebuie să trăiască numai prin admirațiunea umbrelor trecute, reproducând și înfățișând faptele strămoșilor. El trebuie să lucreze ca să fie în stare și dânsul să facă ceea ce alții au fost în stare să producă în fapte mărețe și glorioase.

Piesele teatrale și reproducerea, prin convoiuri, a faptelor trecute ale țării *nu sunt de nicio utilitate, dacă în prezent nu se lucrează cu putere, ca să fim și noi la înălțimea celor ce au fost.*

Țara, pe care o posedăm, n'a fost păstrată și transmisă nouă numai prin burete și cretă.

La popoarele vechi chiar femeile erau la aceeași înălțime de dragoste de țară și patriotism.

Istoria ne dă o mulțime de exemple, voi cită unul:

O femeie spartană întâlnind un trecător îl întreabă dacă cunoaște rezultatul războiului întreprins.

Acesta îi spune că cei 3 fii ai săi sunt morți.

La aceste cuvinte femeia îi răspunde cu *asprime*:

Nevrednicule, nu te-am întrebat aceasta. Vream să știu dacă am eșit învingători.

Urarea ce se facea tinerilor când plecau la războiu și li se dădea scutul eră:

I tan i epi tan.

(Cu dânsul sau pe dânsul).

SERVICIUL DE 2 ANI. — De câțva timp se urmărește ideea de a se introduce în armată serviciul de 2 ani, pentru a avea cât mai mulți oameni trecuți prin serviciul militar. Să discutăm și această chestiune cu cugetare adâncă și cu seriozitate, ca să vedem ce rezultate ar da această nouă direcție constituirii armatelor.

Pentru țările unde populațiunea este rară în raport cu efectivele de războiu, ce se cere, este o necesitate impusă; însă nu vor avea niciodată calitate, vor avea armate numeroase, dar nu solide. Pentru ca să se aibă serviciul de 2 ani, trebuie ca și instrucția populației să fie răspândită.

Pentru țările unde densitatea populațiunii este destul de mare și unde instrucțiunea publică este înapoiată, nu există nicio rațiune ca serviciul să fie redus la 2 ani, mai ales, *când națiunea nu este preparată în deajuns în direcția apărării naționale.*

Pentru a putea sprijini această opinie, mă voiu servi de înaltele învățăminte, pe cari președintele republicii franceze, «Thiers» le-a susținut în mărețul și eruditul său discurs, ținut în adunarea națională cu ocazia discuției legii de organizare militară în anul 1872, și a cărei traducere este făcută de decedatul general Slăniceanu, publicată în Monitorul Oastei No. 35, din anul 1871, pagina 528.

N'am destulă putere a recomandă în deajuns citirea cu atențiune a acestui însemnat document, din care fiecare ar putea să tragă precepte folositoare, cari să-i conducă în ideile, ce concep în organizația, preparația, disciplina și instrucția armatei.

Thiers în esență, insistă în divergență cu comisiunea și opinia multor ofițeri, că numărul nu este întâia condiție de a avea o armată solidă, ci calitatea ei militară derivă dintr'o organizație solidă și o instrucțiune completă, cari nu se pot dobândi decât cu timpul și prin urmare dela o durată mai lungă a serviciului.

El zicea :

«Nici o lege n'are atâta trebuință de a fi apropiată moravurilor, ca o lege militară.

«Legea cea mare nu este legea legendelor, este legea omenirii, care cere ca o parte din națiune, aleasă printr'un mijloc sau altul, să poarte armele».

Invocând pe Napoleon, zicea :

«Nimic nu este nou în războiu, decât armele cari determină schimbări în tactică.

«Educațiunea militară nu se poate dobândi decât trăind cu oameni formați; numai timpul, exemplul și forța instituțiunii o poate da.

«Imi vorbiți de 5 ani de serviciu, primesc.

«De mi-ați cere 6 ași primi. Șapte, opt aș fi fericit, căci numai timpul face pe soldați.

«Nu se fac soldați în câteva zile. Pe principiul duratei și cu timpul s'a făcut armatele cele mari.

«Și când se zice că trebuie grade bune, aceasta nu este de ajuns.

«Pe lângă subofițeri buni, trebuie și un număr de soldați vechi.

«15 subofițeri nu pot ține în foc o companie de 150 oameni.

«Dela legiunile lui Cesare, nu s'a mai văzut o calitate de trupe, care să se poată compara cu cele dela

Austerlitz, fiindcă această armată coprindea trupele revoluțiunii, ale Rinului și ale Italiei, adică pe toți oamenii, cari se culcaseră pe zăpezile Elveției și sub soarele Piramidelor. Toți serviseră 10—12 ani, negreșit aveă cadre și soldați vechi, cari să susțină cadrele“.

Iată realitatea:

«Regimentele valorează în proporție cu durata serviciului.

«Dacă finanțele ne-ar permite, v'ăș cere cea mai lungă durată posibilă.

«Cer toată durata, ce ne permite finanțele noastre».

Sub raportul formării gradelor, iminentul Thiers ziceă: «Ei bine, s'a putut face un număr oarecare de caporali în cursul acestui an, o să se facă și sergenți, în al treilea an o să avem și sergenți-majori».

«Dar nu este un singur șef de corp, care să nu-mi fi zis: că trebuie 3 ani pentru a face un adevărat subofițer.

«Unul din generalii noștri cu multă vigoare și minte îmi ziceă: Punem 3 ani ca să formăm un soldat, lăsați-ne să profităm de dânsul măcar 2 ani.

«Acesta este un mare adevăr zis sub o formă simplă și spirituală.

«Dar nu este numai atât:

«Trebuie să formăm regimentele și trebuie mult timp ca să se nască acel fenomen, care se numește spirit de corp.

«Această lege este bătrână ca și lumea, că valoarea corpurilor este proporțională cu durata lor.

«Și pentru ași termină discursul, invoacă în sprijinul arățărilor sale, opinia mareșalului Bugeaud care ziceă:

«Că este de preferat a se luptă contra a 100.000 de oameni cu 60.000 soldați, având 6 ani de serviciu, decât cu 100.000 de oameni de adunătură, ce mi-ar da sistemul dumneavoastră.

«Ne trebuie, mai înainte de toate, o bună armată activă, apoi ne putem da o rezervă ceva mai puțin mediocră.

«Cu sistemul reducerii termenului, se poate începe multe educațiuni militare, dar nu se va termina nici-una ; se va dobândi pretutindeni o educație mecanică, dar niciodată nu se va forma moralul soldatului».

Aceste adevăruri zise de președintele republicii franceze în plină adunare, coprinde o *mare înțelepciune rezolvând pe deplin cestiunea duratei serviciului*.

Competința și argumentele, coprinse în întregul său discurs, denotă o perfectă cunoștință de cauză și o *erudițiune fără margine, ridicându-se cu luminile sale mai presus chiar de cunoștințele militarilor, cari cereau reducerea termenului de serviciu, pentru a avea numai sporirea numărului*.

Insuși mareșalul de Moltke într'un discurs dela 1 Martie 1880, ținut în Reichstagul german, a zis :

„*Pentru a se aprecia forța unei armate, trebuie să ținem socoteala de numărul anilor trupelor sub drapel*“. Să nu se uite că mareșalul de Moltke ocupă astăzi locul său în areopagul marilor căpitani ai lumii.

El a condus 2 războaie mari cu o distincțiune rară și cu o capacitate extraordinară.

El este unul din cei 3 factori ai creațiunii marelui imperiu german, și când ne găsim în fața argumentațiilor duratei serviciului ale lui Thiers și ale lui

de Moltke, putem să mai avem curajul a susține durata serviciului pe 2 ani?

Vom ajunge să avem trupe numeroase, dar fără calități militare, fără spirit de corp, fără disciplină, fără instrucțiune solidă și mai cu seamă fără putere de rezistență.

La primul eșec vor degenera în bande periculoase chiar pentru teritoriul lor.

La noi, imitând exemplul altora, se propune de mai mulți ani reducerea termenului la 2 ani, lucru ce nu găsesc nici serios, nici fondat, pentru că, chiar cu serviciul de 3 ani, găsim în activi, concediați și rezervați, un efectiv de 307.338 numai infanterie fără vânători, iar în milițieni un efectiv de 108.566.

De unde rezultă, că n'avem niciun motiv plauzibil care să ne conducă să grăbim trecerea prin serviciul militar, *in mod pripit și neordonat*, un număr atât de mare de tineri.

Chiar dacă am scădea 30% din cifra de 307.338 tot ne rămâne 174.394 oameni din activitate, concediu și rezervă; iar din milițieni scăzându-se tot 30% din 108.566, rămâne 75.996

Ambele aceste țifre ne dau suma de 250.390 de oameni, ca efectiv numai al infanteriei, care ne va fi *peste putință să-l încadrăm și să-l constituim*; prin urmare, cred că nu este nicio necesitate, care să ne împingă la această reducere de serviciu.

De fapt, însă, printr'un procedeu lăaturalnic, serviciul de 2 ani este introdus în armată.

Ușurința, cu care s'a adoptat acest procedeu *deghizat* este o adevărată *calamitate*; fiindcă trupa n'are

gândul, decât la repeziciunea părăsirii serviciului, ne mai având nicio dorință de ași vedeă de instrucțiune, cu care corpul ofițeresc se trudește zi și noapte.

Oamenii nu se gândesc decât să aibă câtva timp de serviciu efectuat ca să alerge pe *toate căile de a obține anticipat trecerea în concediu*, lucru ce se acordă *cu o mare înlesnire* de zorul de a obține vacanțe bugetare și de a înrolă contingentele următoare.

Socotindu-se economiile bugetare de 12%, sărbătorile anului, concediurile dela Crăciun și Paște și sezonul de vară, ajungem la un efectiv real de instrucție *mult mai puțin de 2 ani*.

Această măsură nu se oprește numai la infanterie, ci se aplică și la corpurile, unde durata de serviciu este imperios simțită pentru a putea instrui contingentele, în raport cu greutatele lor; anul trecut artileria a trecut în concediu aproape $\frac{1}{2}$ din contingentul în durată de serviciu, care n'a învățat complet mânuirea tunurilor cu tragere repede, care să știe câtă instrucțiune trebuie unui soldat ca să învețe mânuirea și cunoașterea unei ciasornicării complete, după cum este compus sistemul artileriei cu tragere repede; încât acest contingent, întorcându-se la mobilizare, nu numai că n'are să fie de niciun folos, dar are să constitue și un pericol pentru mânuirea gurilor de foc.

Chiar și la cavalerie se trec oamenii în concediu anticipat.

Acum câțiva ani presiunea doritorilor de a avea serviciul de 2 ani fiind mare, a isbutit să obție o așa zisă experiență a serviciului pe 2 ani și, pentru a

li se face plăcerea, s'a creiat batalionul 9 vânători, *zis batalionul serviciului model de 2 ani.*

Am fost martor la creațiunea lui, s'a răsfoit memoriile tuturor ofițerilor inferiori din întreaga infanterie, timp de aproape 2 săptămâni; s'a cerut informațiuni asupra celor aleși și în sfârșit s'a grupat un număr de vreo 20 ofițeri inferiori, cari s'au destinat batalionului 9 vânători, pe urmă s'a procedat la alegerea șefului de corp.

După mai multe selecțiuni s'a ales și acesta, hotărându-se un locot-colonel; în sfârșit, după mai multe discuțiuni, s'a hotărît ca ajutorul să fie un maior, ales în aceleași condițiuni ca și cei de sus.

Incât privește trupa s'a luat din batalioanele de vânători din oamenii cu aproape 6 luni de serviciu, mulți cu cunoștințe de carte și toți în bune condițiuni de a putea forma bine noul născut, acordându-se, cu o deosebită dărnicie, tot ce-i trebuia, ca să nu simțã lipsa nici măcar a unui fir de ață.

Imi aduc aminte că ofițerii, cari știau că au să facă parte dintr'acest batalion, alergau ca să noteze gradele și soldații, cari să fie mutați în batalionul 9 vânători.

Acest batalion, astfel constituit, cu un efectiv de peste 1.000 oameni, deși pe teritoriul Corpului III Armată, este în ceeace privește instrucția și disciplina, sub autoritatea Corpului II Armată.

Este scutit de gârzi, corvezi, detașeri și de orice serviciu al garnizoanei din care face parte.

Concedieri pentru economii budgetare n'are; cu alte cuvinte, pus într'o situațiune cu totul excepțională, neîndrăsnind nimenea să-i aducă cea mai mică

supărare, fiindcă șeful de corp țipă că i se alterează programul de instrucție.

Cred și eu că o trupă pusă în condițiunile acestea, *mobilizată gata*, îi ajunge 2 ani de serviciu, putând avea și spiritul de corp, atât de necesar unui corp de trupă.

Mă întreb, care a fost scopul creării acestui batalion? și îmi răspund singur că: desigur a fost ca să serve de model și experiență și *în urmă să se pună toată infanteria în codițiuni identice cu batalionul model.*

Atuncea problema eră *de drept rezolvită* și am fi avut o armată aproape de 80 batalioane permanente, însumând 80.000 oameni mobilizați din timp de pace, cari cu greu ar fi putut fi întrecuți în valoare, instrucțiune și disciplină.

Dar de vreme ce batalionul de experiență n'a produs *nicio schimbare în infanteria noastră, atuncea la ce s'a creat?* Și la ce-l mai păstrăm în condițiunile sale excepționale?

Numai ca să se dea de exemplu restului infanteriei, *în termen de comparație*, care să producă în loc de *stimulent, nemulțumire.*

Nu cred că aceasta i-a fost menirea, când s'a creat.

Principiul cel mare, care trebuie să domnească la întocmirea legilor militare, este ca să se împace toate interesele vitale ale națiunii, precum și cerințele armatei, păstrându-se un echilibru constant pentru toți factorii, cari intră în constituirea statului. Așa dar serviciul pe 2 ani se poate admite fără niciun inconvenient, atunci *când însăși națiunea ar fi preparată ca să-l dobândească*; prin urmare acest

mare principiu, constatat ca necesar, este pus în practică *prin noua lege a instrucțiunii în școli a exercițiilor fizico-militare*, de unde urmează în mod firesc ca serviciul de 2 ani să înceapă peste 10 ani, *când primul contingent al tineritor trecuți prin preparația națională* va fi chemat sub drapel. Până atunci să ne astâmpărăm cu ceea ce facem azi, fiindcă stricăm tot; sau dacă voim cu orice chip a-l adopta, atunci să *avem franc și loial curagiul opiniilor și să-l aplicăm regulat*, iar nu în mod ascuns; *fiind-că să demoralizează instituțiunea.*

De vreme ce nu există nicio rațiune, care ar putea proba eficacitatea acestei măsuri și totdeodată în interesul progresării instituțiunii e bine să se înceteze cu măsurile adoptate și practicate; fiindcă vom ajunge cu lipsa de grade inferioare întocmai cum constatase Thiers că îi lipsea armatei franceze la 1872.

Prin sistemul de astăzi cazarmile au ajuns un fel de grădină, în care, cum intră omul, nu caută de cât poarta de eșire.

Starea morală a trupei lasă de dorit, iar spiritul de corp nu există, trupa nu se mai gândește *de cât la mijloacele, cari ar putea grăbi plecarea de sub drapel.*

Taria corpurilor de trupă rezidă în calitatea și numărul gradelor inferioare.

Soldații apti și cu bune însușiri de a deveni gradați au ajuns să recurgă la orice mijloc pentru a nu dobândi gradul; fiindcă știu că vor fi reținuți câteva luni mai mult ca să serve de instructori în corp.

În tot cazul serviciul de 2 ani nu s'ar putea ad-

mite sub niciun cuvânt în artilerie și cavalerie; prin urmare ar fi să avem o lege cu 2 măsuri.

Consecințele ce ar rezultă ar fi cât se poate de vătămătoare instituției, pentru că oamenii din aceste arme vor căuta prin toate mijloacele a fugi în infanterie, și rezultatul ar fi că am avea zilnic mii de cereri, interveniri și solicitări de tot soiul, lucru ce ar produce mari greutateși întregii administrațiuni militare.

Cu procedarea, care se practică astăzi cu trecerile anticipate în concediu, numai există nici o normă fiind lăsat totul la chibzuința judecății fiecăruia: încât această măsură se aplică chiar în acelaș regiment în mod deosebit pentru oamenii unităților, cum de exemplu: în regimentele de artilerie, cari au baterii călărețe se trece anticipat în concediu parte din oamenii bateriilor pedestre, iar oamenii din bateriile călărețe, se țin întregul termen de 3 ani; de aci rezultă *reclamațiuni, solicitări pe căi lăturalnice și mai ales se întâmplă dificultăși mari, când oamenii sunt însumași în aceste baterii, de unde rezultă îngreunarea corespondenței și sporirea afacerilor pe la consiliile de disciplină și de războiu.*

Așa dar, efectele acestor procedări neregulate nu produc decât rezultate foarte *rele spiritului de corp și moralului armatei.*

Cu procedeul urmat se calcă și art. 61 din legea de recrutare, care autoriză trecerea în concediu a unei clase sau parte dintr'nsa din ultimul an de serviciu pentru economii bugetare.

De vreme ce toate aceste vacanțe sunt comple-

tate prin chemări noi, nu se mai produc economiile prescrise de sus citatul articol.

Dacă vom căuta a studia modul cum s'a admis serviciul pe 2 ani în Franța, vom găsi că s'a admis contra majorității spiritului militar și pentru ca să dovedesc aceasta, voiu cită opinia generalului Derrécagaix care a zis: *«Oferind țării serviciul pe 2 ani în loc de 3 ani, în ajunul alegerilor guvernul speră, fără îndoială, să dobândească titluri la recunoștința corpului electoral»*.

Ministrul de rasboiu fiind întrebat în cameră de deputatul locotenent-colonel Rousset, care a combătut cu energie această lege, dacă s'a luat și avizul consiliului superior de răsboiu;

Ministrul a răspuns că guvernul își asumă această lege.

În realitate însă avizul consiliului fusese contra unui asemenea proiect de lege.

Majoritatea generalilor din Franța au fost contra introducerii serviciului pe 2 ani; discuțiunile au fost vii și urmează și astăzi, arătându-se neajunsurile ce se produc.

Generalul Derrécagaix a demonstrat, cu multă competență, relele ce decurg din introducerea serviciului pe 2 ani.

Din cele expuse se vede ușor că serviciul de 2 ani nu poate formă o călăuză convingătoare, pe care să ne bazăm pentru al adoptă și noi cu ușurință și fără judecată adâncă, numai pentru motivul că se află în Franța.

A doua putere mare, care are introdus serviciul de 2 ani în toate trupele și serviciile afară de cavaleria

și artileria călăreață este Germania; dar cu aceasta nu ne putem compara în nicio privință; fiindcă *starea de preparațiune a națiunii n'o avem.*

Origina pregătirii poporului și mai ales a tinereții datează dela tractatul dela Tilsit.

Prusia, în urma acestui tractat, a trebuit să recurgă la preparația națiunii, încât să aibă cât mai mulți oameni instruiți ca în momentul cerut să poată avea o armată mai numeroasă; în consecință a început aceasta dela temelia națiunii, introducând instrucția militară în școalele publice și chiar în școalele superioare, unde se făceau prelegeri de artă militară și unde se dezvoltă dorința de mărire, înălțare și apărarea patriei.

Introduse în toate școalele gimnastica și tot felul de exerciții pentru ca să se dobândească vigoarea, agerimea și încrederea în sine.

A popularizat tragerea la semn, sprijinind înființarea societăților de tragere.

Cu toate aceste preparațiuni, cari durează aproape de un secol, Germania nu s'a hotărât în mod brusc a introduce serviciul de 2 ani decât după multe încercări, *cari au fost făcute în decurs de 7 ani.*

Serviciul de 2 ani a fost introdus în 1905.

Germania, în înalta sa înțelepciune și prevedere, a simțit că soliditatea trupelor, cu un serviciu atât de scurt, nu poate corespunde, în deajuns cerințelor războiului și de aceea a căutat o compensare în subofițerii reangajați, al căror număr trece de 80.000, în plus că efectivele unităților sunt totdeauna complete fără ca să lipsească vre-un om.

Se vede că lacunele ce prezintă serviciul de 2 ani

sunt mari, fiindcă anul trecut ministrul de războiu german a mai cerut sporirea cu încă 2.300 de subofițeri reangajați, arătând Reichstagului că reducerea serviciului la 2 ani a îngreunat mult; instrucția trupei și este nevoie de mulți instructori reangajați.

Acum rămâne întrebarea, dacă putem introduce serviciul de 2 ani și dacă mijloacele bugetare ne permit a avea un efectiv de 7—8.000 de sergenți reangajați în condițiunile germane și *dacă am făcut vreo preparațiune în sensul de a putea introduce serviciul de 2 ani?*

Totdeauna păcătuim prin ușurință de a adopta în mod nesocotit tot ce vedem la alții, fără să punem în cumpăna judecății starea mijloacelor, și dacă suntem la înălțimea celor ce introduc lucruri noi la dânșii.

Orice lucru adoptat, fie el cât de bun, dacă nu se introduce astfel, ca să fie în raport cu datinele, obiceiurile, starea de cultură, mijloacele și deprinderile națiunii, nu poate da *decât rezultate negative*.

Introducerea serviciului de 2 ani trebuie considerat ca o lovitură dată țării, *fiindcă n'am făcut nimic ca să-l merităm și fiindcă n'avem mijloace ca să-l susținem*.

* * *

ORGANIZAȚIA. — Cea dintâiu datorie a unei națiuni este să existe și pentru ași asigura această existență trebuie să fie în stare să se opună atacurilor exterioare.

În interior sunt legi, cari proteje drepturile și libertatea particularilor; în afară, în relațiunile dela stat

la stat, nu este alt mijloc decât forța și această forță este armata, care trebuie organizată cu multă chibzuintă și cu mare prevedere ca să corespundă tuturor cerințelor în astfel de condițiuni, încât să nu lase nimic de dorit.

Când se începe organizarea unui lucru trebuie să se stabilească un *program hotărît*, care să cuprindă punctul de *plecare* și scopul de *atins*.

Trebuie să se știe:

- 1) Ce voim,
- 2) Cât putem, și
- 3) Ce rezultate dorim să obținem.

Numai așa se ajunge la un rezultat hotărît încadrând toate prevederile și toate creațiunile până la cele mai mici detalii.

Acest program trebuie să rămână invariabil.

Până la 1891 armata cuprindea:

Batalioane de vânători.

Regimente de linie permanente, și

Regimente teritoriale, toate organizate pe câte 2 batalioane.

Intr'acest an se contopî regimentele de linie cu regimentele teritoriale, avînd fiecare regiment câte 2 batalioane teritoriale și 1 batalion permanent.

Printr'această contopire s'a urmărit ideea ca să avem 34 batalioane permanente în loc de 16 și 68 batalioane teritoriale. Armata teritorială a rămas cu organizația ei, cu cadrele ofițerești constituite precum și un număr oarecare de grade inferioare.

S'a păstrat, cu modul acesta, toate mijloacele de instrucție, administrație și de organizație a desființa-

telor regimente de dorobanți, cu singura deosebire că li s'a mai adăugat un batalion permanent.

Batalionul permanent prezintă însă un mare inconvenient. Având un efectiv mic se topea prin furnizarea tuturilor nevoilor, la cari trebuia să facă față, după cum se va vedea, că se petrece și cu organizația pe 2 batalioane permanente.

În 1896 se transformă această organizație împărțindu-se toată trupa batalionului permanent la cele 12 companii din regiment, ceea ce revenia aproape 40 de oameni permanenți de fiecare companie, în care intrau toate gradele, ordonanțele, detașările, etc., etc., iar trupa dela cele 8 companii teritoriale se împărți proporțional la cele 12 companii ale regimentului.

Cu modul acesta s'a desființat reședința companiilor teritoriale, suprimându-se orice relații dintre comandanții de companii și soldații cu schimbul, cari nu mai cunoșteau nici șefii, nici obligațiile lor față de instituțiune.

Tot caracterul lor militar se mărginea la cele 2 luni de instrucție, care se făcea în primul an al recrutării cu ocazia concentrării de primăvară; iar restul timpului, până la trecerea în concediu, rămâneau străini cu totul caracterului militar.

Prin urmare, se vede ușor cum acest element a fost cu totul desființat.

Miezul permanent dela cele 12 companii se putea considera *ca neexistând*; fiindcă trebuia să se întrunească câte 5 și 6 companii odată, ca să se poată forma o companie cu un efectiv de instrucție redus.

În cât privește formarea unui batalion de instruc-

ție, trebuiau întruniți toți oamenii din regiment și abia se putea forma un batalion cu un *efectiv slab*.

Paza frontierei, pe atunci, se dedea tot din elementul permanent; încât în cazarmă nu rămânea decât un număr restrâns de oameni, din cari se luau gărzile garnizoanei, ale penitenciarelor, precum și toate nevoile serviciilor exterioare.

Se vede ușor în ce stare *de confuziune* se aduseseră regimentele prin această organizație și cum 2/5 din efectivul infanteriei, în activitatea de serviciu, era lăsat în cea mai *desăvârșită* părăsire; iar paza frontierei cu trupa permanentă, formându-se în detașamente cu oameni luați din mai multe companii, a dat loc la niște încurcări administrative incomparabil de grele și frontiera rămânea nepăzită.

Văzându-se această stare gravă, în care se găsea infanteria, se reveni, și în anul 1899 se procedă la o nouă organizare.

Se înființă 2 batalioane permanente a câte 80 oameni de companie, compuse și din oamenii cu schimbul, și un batalion teritorial, întocmai după cum a fost la 1891, adică s'a fixat raionul fiecărei companii teritoriale, având toate cadrele ofițerești și gradele inferioare, revenindu-se la vechia formație teritorială a companiilor.

Paza frontierei se dădă iarăși trupei cu schimbul.

În 1901, văzându-se că și această organizație prezintă aceleași neajunsuri, fiindcă oamenii cu schimbul, cari corespundeau celor 8 companii permanente, rămâneau în aceeași stare de părăsire ca și mai înainte, se reveni și se dădă toți oamenii cu schimbul.

companiilor teritoriale, încât astăzi ne găsim cu 2 batalioane permanente și unul teritorial.

Pentru miliții se procedă la următoarea organizare:

În 1896 se înființă câte un batalion de miliție pe lângă fiecare regiment de infanterie, purtând numele regimentului respectiv.

În anul 1897, batalioanele de miliții se înlocuiește cu 34 regimente de miliții, prevăzându-se în buget pentru fiecare regiment de miliții un locot. contabil, 2 sergenți și 1 ordonanță.

În 1899 regimentele de miliții, cari fuseseră create în anul 1897 se desființară; iar pe ziua de 1 Aprilie 1901 se reînființează câte un batalion de miliții corespunzător teritoriului fiecărui regiment de infanterie, prevăzându-se, la reședința fiecărui regiment, depozitul batalionului de miliții, comandat de un căpitan din activitate, care, în timpul mobilizării, rămâne ajutorul comandantului batalionului, care se va numi în ziua mobilizării.

Chiar cu organizația pe 2 batalioane permanente cu un efectiv de 88 oameni de companie, totuși regimentele de infanterie se găsesc în slabe condițiuni, fiindcă li se impune a satisface toate cerințele și nevoile tuturilor serviciilor, cari nu intră în atribuțiunea lor.

Regimentele turnizează prin detașeri gradele inferioare de cari au nevoie serviciile exterioare corpului, li se însumează oamenii cari trebuie trimiși la diferitele școli; tot așa li se însumează și oamenii cari trebuie dați grănicerilor, li se repartizează un număr oarecare de ordonanțe cari trebuie date ofițerilor afară din corp, plus li se mai atașează, prin sub-

sistență, ordonanțe din alte corpuri, cari și acestea trebuie administrate și îngrijite de regimente.

Toate aceste cestiuni, puse în sarcina regimentelor, produc complicațiuni în bunul mers al serviciului, încât majoritatea timpului este absorbit numai de aceste cestiuni administrative, de unde rezultă și o corespondență foarte mare.

Tablourile anexate arată starea regimentelor Mihaiu Viteazu No. 6 și 4 Ilfov No. 21, sprijinind cele arătate.

O parte din recruții unui contingent, veniți în corp și împărțiți pe diferite categorii de destinație, cum termină instrucția timp de 8 luni, sunt trimiși pe la școli. Școlile, cari au tablouri de oameni, cari trebuie să li se trimeată de cutare sau cutare regiment, își cer oamenii destinați. Regimentele, la rândul lor, trebuie să ție tablouri corespunzătoare și la caz dacă vreunul dintre ei a murit, sau a fost dispensat, ori a fost mutat sau lăsat la vatra sa pentru motive legale, corpul trebuie să-l înlocuiască cu altul; școlile îl refuză crezând că a fost schimbat de regiment; de aci rezultă corespondență și reclamațiuni nesfârșite.

Acelaș lucru se petrece cu grănicerii și cu geandarmii pedestri, cari au pretențiuni de a-și alege floarea soldaților din regiment și iarăși rezultă trimiteri, înapoeri, schimbări și înlocuiri, cari țin luni de zile, dând iarăși loc la corespondență și reclamațiuni nesfârșite.

Corpurile, având de dat un număr determinat de ordonanțe ofițerilor afară din corp, tot anul se perindă schimbări și înlocuiri pentru orice cas ivit.

În fiecare an, ordonanțele și oamenii detașați, cari urmează să treacă în concediu, se trimit la corp și

se înlocuiesc cu alții dintre oamenii combatanți ai companiilor, încât la 1 Septembrie al fiecărui an companiile sunt slăbite cu un număr oarecare de oameni trecuți în pozițiunile enumerate mai sus.

Toți oamenii aceștia rămân numai cu 8 luni de instrucție și la mobilizare avem acest număr fără nicio instrucție în rândul combatanților.

Cu modul acesta, ofițerii companiilor nu fac decât a instrui soldații cari vin, ajung cu dâșii până la școala de companie, reîncep înprospătarea instrucției oamenilor reveniți în corp; toamna la concentrări repetă din nou înprospătarea instrucției cu elementele cari vin la concentrări, și apoi repede se începe mișcările unităților mari pentru a intra în manevre, neavând niciodată *un stoc solid de soldați vechi, cari să formeze spiritul de corp și să sprijine gradele.*

Indată după manevre, începe trecerea în concediu a unui contingent, plus mai mult de $\frac{1}{2}$ din al doilea contingent, pentru a deschide vacanțe și a însuma recruți cât mai mulți, încât ne găsim totdeauna *în a începe totul, a nu isprăvi nimic, și a nu avea nimic solid, constituit și format.*

Dela 1 Octombrie, soldații vechi, cari rămân în ambele batalioane permanente abia sunt suficienți a face față serviciilor de gărzi și corvezi.

Starea soldaților vechi, rămași în cele 2 batalioane permanente dela 1 Octombrie la 1 Martie, epocă când recruții intră în rândurile lor, este *o muncă și o neodihnă extraordinară.*

Ei petrec aproape $\frac{4}{5}$ din timpul lor în serviciul de gărzi.

Ambele batalioane permanente în această epocă nu ating un efectiv de 200 oameni, adunând la un loc toți oamenii împreună cu gradele.

Dela 1 Martie la 1 Iulie companiile au efective, cari variază între 55—65 oameni și numai în acest timp au aspectul unor unități permanente *slabe*.

Această situație se repetă în fiecare an.

Prin urmare, și cu sistemul de a avea 2 batalioane permanente, în condițiunile arătate, totuși nu s'a satisfăcut nicio permanetizare serioasă și nicio dezvoltare mai simțită în instrucția trupei.

Apoi la fuzionare nu s'a prevăzut regimentelor ateliere de croitorie și cismărie pentru întreținerea reparațiunilor îmbrăcăminte și încălțăminte și nici celelalte nevoi administrative ale corpului.

Pe când eram șef de corp, am arătat, în nenumărate rânduri, că orice regiment trebuie să aibă un atelier de 12 croitori și 12 cismari pentru întreținerea a peste 10.000 de efecte de îmbrăcăminte și a peste 3.500 de perechi de cisme; am avut chiar audiențe la minister în această privință și răspunsul a fost următorul:

„Că de vreme ce îmbrăcăminte și încălțăminte se dau confecționate gata, numai este nevoie de ateliere“.

La un asemenea răspuns am rămas mut.

M'am întors la regiment, mi-am format ateliere, luând din fiecare companie câte un om și toți croitorii și cismarii din trupa cu schimbul, cari intrau în garda frontierei și a penitenciarelor, când venia rândul regimentului, îi opriam la reședință, pentru ca să pot întreține efectele în bună stare, și să nu ajung cu regimentul desbrăcat și desculț.

Statul nu poate înlocui efectele decât la anume epoci și atunci cu mare greutate, orice efect cu oarecare degrađațiune nu se poate înlocui, trebuie *continuu reparat și întreținut*.

Prin urmare, când s'a făcut contopirea infanteriei cu regimentele teritoriale, pentru ca bugetul să poată face față la sporirea batalioanelor permanente dela 16 la 34, s'a redus toate mijloacele de întreținere ale corpurilor cari le aveã și regimentele de linie și regimentele teritoriale, fără să se gândească că împrejurările vor forța să se înființeze, cece se desființase; fiindcă altmintrelea corpurile, neavând gospodăria lor, ar fi ajuns fatalmente la o completă dezorganizare administrativă.

Regimentele de linie aveau companiile afară din rânduri; iar regimentele de dorobanți aveau plutoanele afară din rânduri, în care erau trecuți bugetar, meseriașii necesari; astăzi se iau dela companii.

Iată cum toate aceste neprevederi aduc de drept slăbirea efectivelor batalioanelor permanente, pe lângă cari se mai adaogă și obligațiunile exterioare puse în spinarea actualelor regimente.

Toate acestea au decurs:

1. Dela lipsa unui buget hotărît;
2. *Dela lipsa unui studiu bine cugetat, când s'a întreprins toate soiurile de organizări făcute până acum.*
3. Dela lăcomia unora de a voi să permanetizeze toată infanteria, fără să ție seamă de mijloacele financiare, uitând că un stat n'are în sarcina sa numai armata, ci și toate instituțiunile țării.
4. Nu s'a ținut seamă că valoarea unei armate nu

consistă numai în a afirmă că se dispune de sute de mii de brațe.

Armata trebuie încadrată, administrată, îmbrăcată, hrănită, mișcată, comandată, instruită și prevăzută cu tot ce-i trebuie, din ziua constituirii și până la finele războiului.

Nimic nu trebuie lăsat ca să se înființeze sau să se formeze în ziua trecerii pe picior de războiu.

Dela 1891 timp de 16 ani s'a perindat multe persoane în capul administrațiunii războiului, fiecare din ele veniau cu ideia sa de organizare. Unii ziceau: «Nu vreau să am decât armată permanentă; nu vreau să mai aud de dorobanți și călărași» și porneau în această idee de organizare, stricând tot, prin creațiuni permanente *necomplete și fără legătură*. Alții, văzând că mijloacele țării nu sunt suficiente ca să ne aventurăm a avea toată armata permanentă, procedau la desființarea celor înființate. Toate aceste schimbări și transformări n'au avut alt rezultat decât a altera calitatea și a unităților permanente și a trupelor teritoriale.

Din toate câte văzurăm nu se poate ajunge decât la concluziunea tot a lipsei unui program stabilit și nici nu s'a știut în mod hotărît, nici ce dorim, nici cât putem, și nici unde voim să ajungem.

Eră foarte natural ca oricare organizator să-și pue întrebarea: Dacă suntem în stare să avem 180 batalioane permanente a câte 500 oameni batalionul; ceea ce ar fi însumat 90.000 de infanteriști.

Bugetul ar fi răspuns că nu.

Prin urmare, ca să se ajungă la această cifră tre-

buiă să se recurgă la o organizație, care să fi dat cifra-voită într'un mod puțin costisitor, dar productiv.

Atunci ar fi rămas de drept la judecata sănătoasă de a avea un număr hotărît de unități permanente și ar fi îmbunătățit și înmulțit instrucțiunea și *incadrarea completă a armatei teritoriale, instituțiune intrată în datinele și obiceiurile țării, și care ar fi dat rezultate excelente, cultivând-o continuu, ajungând să o aducem la acelaș nivel cu trupele permanente.*

Dar, din nenorocire, nu s'a cugetat nici cu maturitate nici cu prevedere.

Repeziciunea pornirii și impresiunea momentului, contra armatei teritoriale, au fost așa de mari, încât nu s'a căutat decât a o desființa, fără să se cugete că țara nu poate întreține 18 regimente cavalerie permanentă, nici 180 de batalioane permanente, și că având poporul acesta blajin, unic în lume, care să primească cu atâta drag, pe lângă contribuția de sânge, și contribuția bănească de a-și cumpără și întreține caii, trebuie profitat cu inteligență și pricepere de sentimentele acestea, pentru ca să se obție cele mai mari foloase.

Țara, ca și individul, nu trebuie să se întindă peste puterea resurselor sale.

Meritul este că, cu ce ai, să poți organiza și să trăești făcând față la toate nevoile ce se prezintă.

Să mai cercetăm și să vedem ideile ce s'au mai emis în acest din urmă timp, pentru a se mai aduce oarecare îndreptare în organizația actuală a regimentelor.

Anul trecut s'a organizat câte 4 batalioane de re-

giment pe timpul manevrelor, ca experiență, pentru a se vedea rezultatul ce l'ar da :

S'a concentrat :

- 1 Contingent de rezerviști,
- 1 » » concediați,
- 2 Contigente de teritoriali activi și contingentul 1906 de recruți teritoriali.

Acești oameni s'au împărțit în mod proporțional la cele 4 batalioane ale regimentului, iar permanenții celor 2 batalioane s'au împărțit în mod egal la cele 16 companii, sub motiv ca fiecare companie să aibă un miez de parmanenți ; or partea cât a revenit unei companii n'a fost decât 15 la 20 de permanenți.

Acest număr este ridicul a se socoti că putea să formeze vreun miez oarecare, fiindcă în numărul de 170—180 oameni, cât aveă fiecare companie, nu însemnă nimic.

Această împărțire a atâtor elemente diverse ca proveniență la 16 companii, n'a avut alt efect decât a consumă activitatea regimentului timp de aproape 15 zile, pentru a putea face împărțirea atâtor oameni, producând și încurcături în administrație pentru a justifica cheltuelile ; iar ca rezultat militar a fost o adevărată *încurcătură* fiindcă :

Toți șefii, începând dela comandantul de companie și până la cel din urmă caporal, nu cunoșteau aproape nici un om, derogându-se astfel dela principiul fundamental, *că între șefi și subalterni trebuie să existe o perfectă cunoștință.*

S'a găsit aproape 80 % cari nu cunoșteau pe nici-unii din șefii cari constituiau compania.

În această stare de lucruri numai există niciun prin-

cipiu, care să formeze *baza educativă militară* a omului, nu eră *spirit de corp* nu eră *coeziune* și prin urmare nu puteă să fie nici *încredere reciprocă*.

Cât despre *omogenitate* nici numai trebuie vorbit.

Unele companii au fost constituite cu câte un locotenent comandant, cu câte un sergent-major din rezervă, 1 sergent activ, 2—3 sergenți din rezervă, 2—3 caporali activi și 3—4 din rezervă; deci se poate lesne vedea tăria unei asemenea unități cu un efectiv așa de mare și *neîncadrată*.

Prin urmare, organizația făcută ca încercare anul trecut pe 4 batalioane, sub raportul încadrării și al constituirii, n'a dat alt rezultat decât că n'am avut cu ce să le încadrăm și am slăbit și pe celelalte 3 și mai ales *diversitatea elementelor*, cari au format companiile, a fost o *adevărată nenorocire*.

Numărul ofițerilor, care se găseau pe la companii, nu trecea de 2, iar unele companii nu aveau decât unul; aceiaș stare de lipsă se simțea și în gradele inferioare.

Un șef de corp, făcând oarecari observații unui comandant de companie, i s'a răspuns categoric: *Că niciunul din oamenii companiei sale n'a fost instruit de dânsul și nici că-i cunoaște*.

Toate acestea dovedește lămurit că organizația infanteriei, cum se găsește azi, trebuie neapărat *îndreptată radical și fără șovăire*, începând chiar *din temelie*.

Măsurile de *potriveală și de îndreptări fără fond nu mai merg*.

Trbuie stabilit o organizație definită și solidă prevăzută cu tot ce-i trebuie și pe urmă este ușor să se întreprindă programul dezvoltării instrucțiunii, fiindcă

orice s'ar întreprinde, fără a avea organizația stabilită, este în zadar.

În urma expunerii acelor petrecute cu organizația infanteriei în acești 16 ani, s'a dovedit în modul cel mai evident, că starea, în care este infanteria, cere imperios *o organizație simplă și hotărîtă* ca să poată progresa și mai ales să fie ușoară pentru a se putea mobiliza repede și intra în campanie în cele mai bune condițiuni. Tocmai într'acest sens se va face propunerile, ce se cred mai nemerite, pentru ca organizația să aibă *repezițiune, pregătire lesnicioasă, administrație simplă și lesne de întreținut corpurile de trupă, precum și o disciplină mult mai puternică.*

* * *

INFANTERIA.—Cel dintâiu lucru trebuie să avem bugetul armatei fixat, ca să știm în mod hotărît cât putem să ne întindem.

Să se dea din buget partea proporțională cât se cuvine infanteriei și apoi să se facă socoteală câte batalioane permanente se poate întreține cu un efectiv de 500 oameni; iar restul să se socotească câte batalioane teritoriale ne mai trebuie, pentru ca să ajungem la efectivul de 180 batalioane.

Idealul ar fi ca țara să poată ajunge să aibă 12 divizii, atunci puterea militară a țării ar fi completă.

Indiferent, dacă vom avea 9 sau 12 divizii; baza organizației trebuie să se rezeme pe considerațiunile enumerate mai sus.

Ar trebui ca toate batalioanele armatei să aibă organizația batalioanelor de vânători, adică corp aparte.

3 Batalioane grupate sub comanda unui locotenent-colonel sau colonel să formeze un regiment.

3 Regimente o brigadă.

2 Brigade o divizie și socotind batalionul a 1.000 luptători; divizia ar avea 18.000 baionete în timp de războiu, maximul cât se poate da unei divizii ca infanterie; depășind această cifră, divizia devine imobilă.

Să discutăm ideia propusă.

Să ne întrebăm, care este rațiunea să avem 2 infanterii deosebite, una organizată în cele mai perfecte condițiuni administrative și de comandament, cealaltă organizată în așa mod, încât niciodată nu va putea ajunge să egaleze pe cea dintâi și tocmai aceasta este cea mai numeroasă.

Infanteria unei țări trebuie să fie una și aceeași sub toate rapoartele, prin urmare, or organizația vânătorilor este bună și atunci se transformă toată infanteria la fel cu dâșii, or infanteria este bună și atunci să transformăm și pe vânători în infanterie.

Origina batalionului de vânători, după cum s'a văzut în timpii trecuți, a fost mobilitatea, repeziciunea în mișcări, ușurința de a putea trăi și a se îngriji, încât să se poată mișcă cu înlesnire dela un punct la altul.

Până la crearea batalionului de vânători, am văzut cum diferiți organizatori crease pe lângă regimentele de infanterie, companii de grenadiri și voltijori. Aceste companii erau armate mai ușor, li se dedea o instrucție mai aleasă și se întrebuițau pe câmpul de luptă în diferite scopuri și însărcinări speciale, până când se întruniră și se formară batalioanele de vânători.

Este peste putință ca un comandant de regiment actual să poată îngriji, din punct de vedere administrativ, un regiment compus din 5.000—6.000 oameni după cum se tinde să se formeze regimentele cu 4 batalioane și un batalion de miliții.

Este *absurd* a se crede că un singur ofițer cu aprovizionarea poate să îndestuleze 5.000—6.000 oameni, peste 90 ofițeri și peste 300 cai.

Toată lumea va rămâne nehrănită și neingrijită.

Detășarea batalioanelor pe câmpul de luptă va fi grea din cauza imobilității, care le crează necesitatea existenței de a se deslipi de regimente.

Pe câtă vreme batalioanele de sine stătătoare, cum sunt vânătorii, se mișcă cu mare ușurință, se pot utiliza oricum s'ar dori fără nicio greutate.

N'avem decât să examinăm diferența enormă, care există între un regiment de infanterie și un batalion de vânători și să ne convingem că batalioanele de vânători, cum sunt constituite, sunt adevărate unități militare din toate punctele de vedere.

Sunt fericit că nu mai am nevoie să dau argumentații și în această privință, pentru a nu întinde prea mult cadrul acestei scrieri. Am fost scutit de această parte de colonelul Mărășescu prin articolul său din *Revista Infanteriei* publicat în No. 119 din luna Noemvrie 1906 sub titlu :

«Sunt mai buni vânători».

Comparație ce domnia-sa a făcut cu multă judecată, adevăr și cu mult bun simț, cunoscând bine realitatea.

Batalionul de vânători se mișcă repede, se hrănește ușor, este bine îngrijit, fiind pus sub ochiul

chiar al șefului său de corp, *care are toată răspunderea bunului mers al propriului său comandament.*

Comandantul unui batalion în subordine dintr'un regiment, n'are nicio răspundere care să-i atragă vreo gravitate asupra poziției sale militare. El găsește totdeauna o scuză că n'a primit ordin dela regiment, că nu s'a trimis dela regiment cele necesare, că regimentul a uitat să-i transmită cutare sau cutare dispozițiune, lucru ce poate fi adeseori adevărat; cu un cuvânt n'are nici inițiativă, nici hotărîre și nici puterea de a lua măsurile proprii împrejurărilor, în cari s'ar găsi, fiind nevoit a cere dezlegare pentru orice cestiune administrativă și de comandament.

Sub raportul disciplinei este o diferență atât de mare, încât nu pot găsi termeni destul de puternici ca să pot arăta această diferență.

Maiorul în subordine, sub raportul prestigiului său, presiunii sale de comandament și a autorității sale, este *mult mai prejos decât maiorul șef de corp.*

Acesta ține în mână direct, și pe a sa răspundere, situația morală și materială a tuturor subordonaților săi.

Având toate batalioanele constituite precum se propune, vom ridică foarte sus disciplina în ofițeri și trupă.

Un șef de regiment, având 5 batalioane, își va consuma tot timpul numai cu cestiunile administrative ale regimentului, nemai având timp de a îngriji de instrucția regimentului și nici de a putea controla și supraveghea pe subordonații săi, și dacă se întâmplă mutări mai dese între șefii de corpuri, atunci

putem fi siguri că regimentele vor rămâne totdeauna necunoscute de șefii lor.

În timpii trecuți, efectivul de 5.000—6.000 oameni formau divizii constituite și noi voim a da unui singur șef de corp a comandă și administră acest efectiv. Aceasta ar însemna că cu bunăvoință să ajungem să nu ne putem mișcă, sau să rămânem pe drum îndată ce am pornit.

Astăzi, la un regiment de infanterie, avem următorul personal în administrație:

1. Un casier,
2. » ofițer cu îmbrăcămintea,
3. » » » aprovizionarea,
4. » » » armătura și tragerea,
5. » » » cazarmarea,
6. Un maior și *un ofițer subaltern* la mobilizarea regimentului.

La un batalion, corp aparte, funcțiunile acestea s'ar putea împărți în modul următor:

1. Casierul poate fi și ofițer cu cazarmarea.
2. Ofițerul cu îmbrăcămintea poate fi și ofițer cu armătura batalionului.
3. Un ofițer cu aprovizionarea.
4. Căpitanul ajutor va avea în sarcina sa administrația și lucrările de mobilizare ale batalionului.

Tabloul alăturat arată efectivul constituit în timp de pace al unui batalion corp aparte.

Cu acest sistem, companiile fiind degajate de orice obligație, nu vor mai fi silite să aibă detașeri, fiindcă tot personalul necesar pentru administrația corpului este prevăzut la plutonul afară din rânduri.

Pentru comandantul diviziei, al brigadei, al regimentului și pentru ofițeri, cari fac parte din comandamentele menționate, să se prevadă în mod proporțional numărul ordonanțelor la plutonul A. R. din batalioanele de sub comandamentul lor.

Pentru ofițerii fără trupă precum și oamenii cari sunt destinați pentru toate serviciile diferitelor autorități militare și oamenii de cari au nevoie diferitele școli, să se creeze o companie în București, având un ofițer, un sergent-major, 2 sergenți și 2 caporali cari să fie însărcinați cu acest serviciu.

Pentru Craiova, Galați și Iași să se formeze câte un pluton tot în sensul companiei din București.

Aceste unități administrative să primească direct dela depozitele de recrutare numărul necesar de oameni, într'acești oameni s'ar putea da parte din categoria de auxiliari, cari apasă astăzi efectivele combatanților, pe cari să-i instruiască timp de 6 luni dela 1 Aprilie până la 1 Octombrie, când să schimbe pe cei ce urmează a trece în concediu.

Trebue să se socotească un spor de 10⁰/₀ pentru ca să fie o mică rezervă de schimbat pe cei cari s'ar constată vițioși și pentru cazuri de boală.

Ei vor fi trecuți în concediu, însumându-se proporțional la batalioanele permanente și să se cheme la concentrări în toți anii cât vor fi în pozițiunea de concediat, pentrucă stau mai puțin în activitate 6 luni, de oarece sunt chemați pe 1 Aprilie al fiecărui an.

Pentru grăniceri, să li se dea direct oamenii dela depozitele de recrutare pentru ca să-i formeze singuri.

Jandarmii pedestri să înceteze cu selecțiunea din

trupele de infanterie și să li se dea direct de depozite toți oamenii de cari au nevoie.

Cu această organizație, infanteria va ajunge să fie o instituțiune curat militară, nemai fiind menită a *munci de dimineață până seara pentru alții și nici odată pentru dânsa.*

După organizația produsă, rezultă desființarea muzicelor. Aceste muzici sunt întreținute de administrația războiului nu pentru vreun folos militar și cu toate acestea se cheltuește sume destul de însemnate cu hrana, cu solda, cu îmbrăcămintea, cu încălzămintea, cu încălzitul, cu luminatul, etc., etc.

Ele servă numai de a fi închiriate tuturor antreprenorilor de grădini, baluri, petreceri, etc.

Intreținerea muzicelor numai cu ceea ce se dă de administrația războiului este peste putință să se aibă muzici bine organizate, de unde rezultă angajarea gagiștilor, al căror ștat, fie el cât de mic, ajunge la cifra de peste 1.000 lei pe lună; la unele corpuri, cari vor să aibă muzici mai bune, ajunge chiar până la 1.600 lei.

Această sumă trebuie scoasă din comerțul care se face cu dânsule; în plus încă, să se strângă fondul necesar pentru cumpărarea de instrumente, cari nu durează mai mult de 6—8 ani. Prețul unei garnituri complete de instrumente este minimum de 8.000 lei.

Iată cum se petrec lucrurile cu muzicile militare: Dela 1 Septembrie până la 25 Decembrie este o epocă moartă; într'acest interval șeful de corp execută mereu pe șeful și sub-șeful de muzică de a căută angajări pe la morți, nunți, botezuri sau ori care altă petrecere, pentru a putea scoate măcar solda.

gagiștilor și întreținerea instrumentelor; tot în intervalul acesta, aleargă după încheeri de contracte cu antreprenorii sălilor de baluri deschise, baluri mascate, teatre, circuri, berării, etc., pentru că dela 25 Decembrie și până în postul Paștilor este o epocă productivă din cauza carnavalului.

Cât ține postul Paștelui se recurge la aceleași mijloace ca și dela 1 Septembrie la 25 Decembrie; în timpul acesta începe căutarea angajărilor pe la grădini și teatre de vară, precum și pe la diferite stațiuni balneare, făcând angajamente până la 15 August sau 1 Septembrie.

Astfel că tot anul șeful de corp n'are altă grijă decât să alerge să-și precupețească venitul muzicei, pentru a o putea întreține.

Să vedem acum care e folosul care ni-l dă ca parte militară, în raport cu chetuiala, pe care o face administrația războiului cu întreținerea lor și cu truda ce o au corpurile de trupă de a le putea întreține în bune condițiuni.

Aproape niciunul, pentru că, în timpul marșurilor, muzicile cântă din când în când câteva cântece și acestea auzite numai de o companie sau două din capul batalionului, unde se găsesc; iar pe timpuri rele nu se pot utiliza la nimic. Ajunse în zona tactică, muzicele numai cântă și devin o sarcină în privința cartiruirii și a hrănirii, în plus că mulți din gagiști, fiind oameni bătrâni și de oare-care condiție, au nevoie de îngrijiri mai deosebite, cari toate măresc grija administrativă a șefului de corp.

Este surprinzător înlesnirea cu care s'a lăsat să se înființeze muzici pe la corpurile cari n'aveau nicio

rațiune să le posede, precum la artilerie și cavalerie; aceasta din urmă a stat angajată în Bucuraști în 1905, și toată iarna a cântat la patinajul din Cișmegiu.

Aceste muzici nu servă decât ca antreprenorii să le aibă la dispoziție, fără să aibă grijă întreținerii lor, în plus că consumă o mulțime de oameni luați din serviciul frontului ca muzicanți și elevi de muzică precum și cai.

Asemenea geniului ce-i folosește acest lux? N'ar fi mai folositor ca cei 1.800 oameni, poate și mai mult, pe cari îi absoarbe muzicele, să formeze 3 batalioane permanente bine constituite.

Cred că a venit timpul să fim serioși, pozitivi și realiști, și de unde putem economisi o pușcă și un soldat să ni-l formăm pentru front.

Să încetăm cu fanfaronadele trecutului și cu luxul neproductiv.

Fiecare companie poate să-și formeze corurile necesare, pentru ca să aibă și această distracție.

De unde putem economisi chiar un ban, să-l strângem și să ne formăm *combatanți și o bună administrație militară.*

Oare vânătorii nu sunt trupe de elită și fără muzică?

Oare dacă n'au muzici valoarea și bravura militară le scade întru ceva? și cu toate acestea dela un timp oarecare li s'a permis cu aceeași ușurință, să-și formeze muzici tot pentru dispoziția antreprenorilor.

Se propune ca să se ție în București 2 muzici bine organizate și cu tot ce le trebuie direct sub ordinele și administrația comandantului pieței.

Vara una din ele să ție garnizoana la Sinaia.

Toate celealte desființate, iar sumele ce se cheltu-
ește să se verse capitolului infanteriei.

Pe lângă cele expuse, apoi se mai adaogă și greu-
tățile ce se produc corpurilor cu muzicanții, ce vin
la mobilizare între combatanți. Ei nu pot fi vârați
în front fiindcă nu știu nimic, decât instrumentul cu
care au cântat.

Din organizația propusă, rezultă ca să se calculeze
câte batalioane permanente putem să avem bine con-
stituite și bine comandate, scutite după cum s'a ară-
tat mai sus, de orice atribuție, care iese din caracte-
rul curat militar și să se împartă în mod egal la cele
9 divizii.

Restul de oameni, care nu poate cuprinde infanteria
permanentă, să formeze trupa cu schimbul, organizată
pe batalioane, iar companiile teritoriale să nu depă-
șească numărul de 350 soldați, pentrucă astăzi avem
companii, cari în unele părți trec peste 1.000 oameni,
iar în termen mediu se poate socoti peste 800 oa-
meni de companie. Cu asemenea efective, aceste com-
panii nu se pot comandă, nu se pot instrui și nu se
pot administra de comandantul de companie. Ele for-
mează mai mult niște bande, cari nefiind destul de
bine ținute în mână, ajung cu timpul neinstruite și
nedisciplinate.

Efectivul trupei cu schimbul în activitatea de serviciu,
este 90.900; prin urmare, dacă s'ar constitui compa-
niile numai cu 350 oameni efectiv, le-am avea mobili-
zate gata numai cu activi; așa dar, din toată trupa
cu schimbul să se formeze atâtea batalioane, câte ar
reeși, socotind batalionul teritorial a 1.400 oameni după
cum se va vedeă mai jos.

Astăzi, cum sunt constituite companiile teritoriale, prezintă greutatea la mobilizarea lor.

Efectivul de 350 de oameni teritoriali activi s'a calculat pe următoarele considerațiuni; ca la mobilizare să se poată chema 4 contingente în număr de 280 oameni vechi, din care, luându-se 250 combatanți pentru compania mobilizată, iar în perisosul de 30 să se aibă un joc de câțiva oameni pentru înlocuirea celor bolnavi, debili, accidente, etc, și dacă ar mai fi vreun prisos să rămână depozitul batalionului pentru umplerea golurilor ivite în batalion în timpul campaniei.

Diferența de 70 până la 350, efectivul companiei, sunt recruții anului, în cari am intra în campanie și cari n'au avut timpul a fi instruiți în concentrarea de primăvară.

Aceștia, adunați în număr de 280 dela cele 4 companii ale batalionului, să formeze depozitul batalionului pentru a se instrui și a umplea golurile batalionului.

Companiile teritoriale, având 5 contingente, s'a socotit contingentul anual la 70 oameni.

Concediații și rezerviștii, proveniți din armata teritorială, să formeze batalioanele armatei de a 2-a linie, astfel că nu vom mai avea nevoie să recurgem și la elementul milițiilor, care nu se va putea încadra și constitui.

Actualii comandanți ai batalioanelor de miliții să rămână comandanții trupelor din linia 2-a, organizând companiile cu toți concediații și rezerviștii trupei cu schimbul; cu modul acesta, vom avea câte un batalion de a 2-a linie de fiecare regiune de regiment

cu un efectiv de peste 1.000 oameni, compus din *elemente mai tinere* și cu *instrucția mai proaspătă*.

Aceste batalioane să se construiască în unități pentru operațiunile ce ar avea de executat.

Elementul milițian, deja încărcat cu tot felul de greutăți, împovărați de copii și de multe alte nevoi, să rămâie numai pentru poliția și ordinea comunelor, și afară de aceasta 300.000 oameni lăsați în interiorul țării ar servi pentru destule nevoi, cari se nasc în timpul campaniei, precum transporturi și multe alte necesități. La rigoare, s'ar putea forma batalioane de miliții numai din oamenii chemării I-a, adică din cei neînsurați, văduvi fără copii și însurați fără copii.

Încât privește gloatele, ele trebuie desființate pentru a mai ușura ținerea a atâtor scripte, nefiind de nici un folos.

Relativ la vânători, cari se zice că sunt hotărâți ca trupe de acoperământ, ar fi de dorit ca să fie constituiți din timp de pace cu 1.000 de oameni de batalion; dar mijloacele bugetare nepermițând această constituire, trebuie neapărat să aibă un efectiv de 600 oameni și 4 ofițeri de companie, gata de a porni cel mult în 30 de ore, rămânând ca concediații și rezerviștii în număr de 400, să li să trimită imediat după ce vor fi echipați și completați la depozitele batalioanelor, pe punctele de concentrare, unde se găsesc batalioanele lor.

Fiindcă aceste batalioane nu pot opera fără o legătură de comandament, să se constituie în 3 regiamente a 3 batalioane, comandate de coloneli sau de locotenenți-coloneli, sub comanda unui general.

Această brigadă, urmând să plece repede, trebuie să

aibă hotărît numărul cailor de are nevoie a fi înhămați la trenurile de luptă și regimentare și, pentru ca această operație să se facă cu înlesnire, batalioanele de vânători trebuie să cunoască chiar în garnizoanele lor pe proprietarii dela cari vor luă caii necesari în momentul primirii ordinului de plecare.

Brigada, aceasta constituită din timp de pace, este o unitate proprie de a putea operă în legătură strânsă cu cavaleria strategică.

În timpul operațiunilor, când n'ar mai aveâ nevoie să opereze cu cavaleria, se poate, după necesități, trimite de comandantul de căpetenie să întărească una din unitățile mari.

Din cele expuse rezultă că am putea aveâ: 8 batalioane permanente de fiecare divizie și 10 batalioane teritoriale, în total 18 batalioane de divizie, ceea ce ar însumă 6 regimente a 3 batalioane și 2 brigade a 9 batalioane, în plus 9 batalioane de vânători, ca trupe de acoperământ.

Această organizație, bine consolidată, dându-i tot ce-i trebuie, ar împacă și nevoile armatei și resursele țării.

A se urmări mereu ideia, că vom putea transforma toată infanteria în trupă permanentă, este să perdem inutil vremea și să tot vânturăm organizația, cum s'a făcut de 16 ani, fără să ajungem să avem *ceva complet organizat*.

Trebuie să ne oprim la un ce hotărît și acest lucru să-l cultivăm și să-l dezvoltăm, ca să prindă rădăcini puternice și fiecare să știe că trebuie să lucreze într'un sens, iar nu să se aștepte

continuu modificări și transformări, lucru ce produce nesiguranță și lipsă de îndemn la muncă.

Trebue să părăsim ideile, cari ne tot frământă în conceperea organizației armatei, de a combina formarea unităților, încât să se constituie prin dublări, dedublări, triplări și alte amestecături de felul acesta, în momentul când ar trebui să trecem pe piciorul de războiu.

În ziua mobilizării nu trebue *absolut* să se procedeze la creațiuni noi; d'abia avem timpul să ne echipăm și să luăm tot ce ne trebue, ca să fim în stare să pornim în regulă și repede.

Orice imaginațiune pornită într'alt sens, nu este decât rezultatul calculelor oamenilor fără experiență, cari nu știu ce va să zică o mobilizare cu efective atât de mari.

În rezumat, vom avea pentru infanteria de I-a linie: 8 divizii, 16 brigade, 48 regimente a 3 batalioane, în total 144 batalioane.

Divizia 9-a să coprindă o brigadă de infanterie de 9 batalioane, din care 3 permanente și 6 teritoriale, sau 6 permanente și 3 teritoriale, după mijloacele bănești.

Pentru infanteria de a 2-a linie, 34 batalioane organizate după cum s'a spus.

Cu această organizație s'ar putea ajunge să avem infanteria constituită, încât în momentul intrării în campanie, să nu mai fie nimic de înființat sau de creat.

Se va avea repeziciune, mobilitate și administrație înlesnicioasă, lucru imperios cerut astăzi când începerea operațiunilor se precipită așa de iute, fără a mai avea timpul a ne mai gândi la lucrurile, cari în

timp de pace s'au lăsat să se organizeze sau să se creeze în ziua intrării în campanie.

Exemple pentru organizația propusă:

Divizia 4-a.

Județul Ilfov (4 batalioane permanente și 6 batalioane teritoriale):

Regimentul 1 : 1 batal. permanent și 2 teritoriale.

» 2 » » » » » »

» 3 » » » » » » » (din

care unul din județul Vlașca).

Regimentul 4 : 1 batalion permanent și 2 teritoriale (din care unul din județul Teleorman).

Județul Vlașca (2 batalioane permanente și 2 teritoriale) :

Regimentul 5 : 2 batalioane permanente și 1 teritorial :

Județul Teleorman (2 batalioane permanente și 2 teritoriale):

Regimentul 6 : (2 batalioane permanente și 1 teritorial).

Divizia 3-a.

Județul Dâmbovița (2 batalioane permanente și 3 teritoriale) :

Regimentul 1 : 1 batalion permanent și 2 teritor.

» 2 : 1 » » » 2 »

(din care unul din Județul Argeș).

Județul Muscel (2 batalioane permanente și 2 teritoriale) :

Regimentul 3 : 1 batalion permanent și 2 teritor.

» 4 : 1 » » » 2 »

(ambele din județul Argeș).

Județul Argeș cu teritoriile afectate (4 batalioane permanente și 5 teritoriale):

Regimentul 5 : 2 batalioane permanente și 1 teritor.

» 6 : 2 » » » I »

Din împărțirea aceasta reiese că județul Vlaşca, Teleorman și Muscel vor fi organizate cu câte 2 batalioane permanente și 2 teritoriale.

Județul Dâmbovița cu 2 batalioane permanente și 3 teritoriale.

Județul Ilfov cu 4 batalioane permanente și 6 teritoriale.

Județul Argeș cu 4 batalioane permanente și 5 teritoriale.

Pentru ca să se aibă în fiecare divizie câte 8 batalioane permanente și 10 teritoriale, trebuie ca la repartiția generală pentru tinerii din celelalte arme și servicii să se ție seamă de efectivele, cari trebuie să constituie elementele infanteriei.

Toate celelalte divizii se pot organiza, după tipul celor 2 de mai sus.

Pentru divizia 9-a se va forma 3 regimente după cum s'a spus.

Recapitulația ambelor divizii:

Divizia IV-a va avea:

Reg. 1 compus din 1 bat. perm. și 2 terit.

» 2 » » I » » » 2 »

» 3 » » I » » » 2 » = $\begin{cases} 1 \text{ din jud. Ilfov} \\ 1 \text{ » » Vlaşca} \end{cases}$

» 4 » » I » » » 2 » = $\begin{cases} 1 \text{ din jud. Ilfov} \\ 1 \text{ » » Teleor.} \end{cases}$

Aceste 4 regimente vor avea reședința în București.

Batalioanele teritoriale din Vlaşca și Teleorman, la concentrare, manevră și mobilizare, vin de se înregimentează la regimentele lor.

Regimentul 5 compus din 2 batal. permanente și 1 teritorial, cu reședința la Giurgiu.

Regimentul 6 compus din 2 batal. permanente și 1 teritorial, cu reședința la Turnu-Măgurele.

Divizia III-a va avea:

Reg. 1 compus din 1 bat. perm. și 2 terit.

» 2 » » 1 » » » 2 » = $\left\{ \begin{array}{l} 1 \text{ din j. Dâmbovița și} \\ 1 \text{ „ „ Argeș și teri-} \\ \text{toriiile afectate.} \end{array} \right.$

Ambele regimente cu reședința la Târgoviște.

Reg. 3 comp. din 1 bat. perm. și 2 terit.

» 4 » » 1 » » » 2 » = $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ambele din j. Argeș} \\ \text{și teritoriile afectate.} \end{array} \right.$

Ambele regimente cu reședința la Câmpu-Lung.

Regim. 5 compus din 2 batal. perm. și 1 teritorial.

» 6 » » 2 » » » 1 »

Ambele cu reședința în Pitești.

Cu organizația propusă, vom avea 64 batalioane permanente în cele 8 divizii, 3 sau 6 permanente în divizia 9-a și 9 batalioane de vânători ca trupe de acoperământ; în total 76 batalioane permanente și 86 teritoriale, iar armata de a II-a linie va cuprinde 34 batalioane.

Numirea regimentelor pe armata întregă se poate face începând dela Severin și terminandu-se la Drobeta.

În tabloul de față s'a dat numirile numai pentru a indica numărul regimentelor în compunerea diviziilor. ¹⁾

Deși la prima aruncătură de ochi această organi-

1) Dacă teritoriile, cari le au în zona de recrutare regimentele 4 Argeș și 28 Radu-Negru s'ar împărți între Muscel și Dâmbovița, atunci s'ar putea ajunge la o organizație în sensul diviziei 4-a, având a se lua numai 1 batalion teritorial pentru regimentul 4.

zație ar părea că prezintă oarecare greutate, însă când vom stă să judecăm liniștit, făcând să reiasă repediciunea mobilizării și a constituirii unităților, ne vom convinge că nu este nicio greutate, fiindcă batalioanele, organizate în mod stabil și constituite cu comandamentul lor, nu vor avea altceva de făcut decât să vină să intre în comandamentele regimentului, brigadei și diviziei, și cu modul acesta vom scăpa de în-curcătura, care are să se producă în zilele de mobilizare prin vărsarea prisoaselor dela unele regimente la altele, cari au lipsuri în efective, cum de exemplu regimentul A are să verse regimentului B un număr X de caporali și Y de soldați.

Aceste vărsări și primiri au origina lor dela greșita repartitie, ce se face unităților permanente nelăsând oameni suficienți pentru infanterie. Trebuie să părăsim puțin ideia, care ne leagă prea mult de cestiunea teritorialității, în ceea ce privește repartitia unităților permanente.

Trebuie să ne dăm bine seamă că aceste vărsări și primiri dela un regiment la altul, care se fac în zilele mobilizării nu ne pot da decât rezultate rele.

Luând în considerație starea psihologică a omului, nu vom ajunge decât să găsim repulsiune în oamenii cari și-au petrecut o parte din viața lor într'un corp de trupă, să se vază trimiși în ajunul războiului în alte corpuri, unde nu cunosc absolut pe nimeni.

Ei vor plecă dela început cu nemulțumire și durere și chiar în actele de dreptate se vor găsi jigniți că pe ei îi tratează altfel, în raport cu camarazii din regimentul în care s'au dus.

Prin propunerile de mai sus, nu s'a urmărit decât

să se aibă unitățile bine constituite, bine încadrate, bine administrate și foarte mobile și mai ales organizate ca în ziua mobilizării să fie în stare a fi gata cel mult în 70 ore, fără să se aibă nevoie de nicio creațiune sau vreo formațiune nouă, lucru de cea mai mare importanță pentru intrarea repede în campanie.

Batalioanele teritoriale, constituite cu 350 oameni de companie vor fi mai iute mobilizate chiar decât batalioanele permanente, pentru că oameni activi ai companiilor teritoriale sunt totdeauna prezenți la companii și mutațiile lor nu sunt mai mari decât 1 sau 2%.

* * *

INSTRUCȚIA. — În ceea ce privește batalioanele permanente, fiind organizate cu companii de 122 oameni, vor fi în stare totdeauna să aibă 110 oameni prezenți la instrucție; cu un asemenea efectiv și cu 3 ofițeri în front se poate urmări progresia instrucției cu spor și cu folos.

Cu directivele actuale și cu ordinele existente putem fi siguri că vom dobândi rezultate frumoase în toate batalioanele permanente.

Este de dorit ca toate regulamentele să fie revăzute și puse la curent cu cerințele tactice actuale pentru ca instrucția să fie făcută numai în scopul luptei și al tragerii.

Dacă tragerea cu cartușe de războiu nu se poate executa continuu atunci tragerea redusă să fie execu-

tată cel puțin de 3 ori pe săptămână de fiecare soldat.

Toate directivele și prescripțiunile date prin diferite ordine, cari se pierd și se uită, să fie introduse în rezumate în regulamentele ce se vor reface.

Pentru batalioanele teritoriale cea mai nimerită progresie de instrucție ar fi următoarea :

Primăvara să se concentreze timp de 80 zile anul I-ii (recruții), cari vor fi în număr de 70, adică a 5-a parte din efectivul companiei; după 50 de zile, adică, când vor termina școala soldatului, să se concentreze anul al II-lea în număr de 70, a 4-a parte a companiei, pentru 30 zile, în care timp se va face școala de companie și aplicațiuni din serviciul de companie cu un efectiv de 140 oameni compania.

Toamna, cu începere dela 20 August și până la 29 Septembrie să se concentreze celelalte 3 contingente în număr de 210, cu cari se va repeta școala de companie, aplicațiunile de luptă, serviciul în campanie, tragerea, școala de batalion, și apoi manevrele unităților mari. Cu sistemul acesta, trupa teritorială va trece în fiecare an printr'o instrucție mult mai mare, comparativ cu ceace se face.

Instrucția ofițerilor cu efective mari câștigă și îi deprinde a comanda asemenea unități.

Pentru instrucția de Duminecă dela companii, să se procedeze astfel: Compania să fie împărțită în două chemări, adică câte 175 chemarea de fiecare Duminecă pentru a repeta neîntrerupt tragerea redusă și instrucția aplicativă după programul comandantului de batalion.

Pentru armata de a II-a linie, care să se înca-

dreze *neapărat*, compusă, după cum am spus, din congediații și rezerviștii trupei cu schimbul, ministerul să hotărască anual concentrarea lor cel puțin 25 zile constituiți în batalioane.

Cu sistemul acesta cred că se va satisface instrucția trupei teritoriale, fiind continuu în chemări de înprospătare și de militarizare până la eșirea din rezervă.

Pentru chemarea congediaților și rezerviștilor ai batalioanelor permanente, ar fi bine să se cheme în fiecare an, toamna, dela 1 Septembrie la 29 Septembrie inclusiv, 2 contingente de congediați și 1 contingent de rezerviști.

Pentru formarea gradelor inferioare din trupa teritorială, ar fi nemerită procederea următoare, care se urmă în vechile regimente de dorobanți și care a dat grade inferioare destul de bunicele :

În fiecare an dela 3 Ianuarie și până la 1 Aprilie, să se concentreze din fiecare companie, la reședința batalionului teritorial, câte 5 oameni din anul al II-lea și câte 3 caporali din anul al III-a precum și 2 soldați apți pentru a deveni corniști și 2 soldați pentru a deveni sanitari, aceștia câte 4 din anul al II-lea ; cu ei să se urmeze o școală practică ca să obție gradele și funcțiunile enumerate și, pentru a se provoca stimulul de a se obține aceste grade și funcțiuni, să li se acorde o reducere de 6 luni din termenul de serviciu.

Recruții trupei permanente să se încorporeze pe ziua de 10 Octomvrie în loc de 1 Noemvrie pentru ca până la 1 Martie să fie instruiți de a putea trece la școala de companie având și instrucția tragerii cât

se poate de completă, aceasta în vedere că ei să fie socotiți la mobilizare, fiindcă n'avem mai multe planuri de mobilizare stabilite pe diferite epoci.

Pentru ca dezvoltarea instrucțiunii trupelor să nu mai fie zădărnicită prin tot felul de gărzi și servicii cari ies din spiritul militar, să se suprimă gărzile ce se dau pe la diferite penitenciare și închisori, fiecare administrație să-și formeze corpul de gardieni, cu cari să-și păzească închisorile și aresturile ce le aparține.

Armata să nu dea decât gardele de onoare și gardele închisorilor militare; chiar serviciile militare să-și aibă personalul constituit pentru paza administrațiunii lor.

Cu modul cum se practică astăzi, bugetul armatei ajunge a nu mai fi un buget militar, de vreme ce din resursele sale se servește și administrațiunii cu totul străine de administrația războiului și de aceea nu se ajung fondurile pentru a se dezvoltă în deajuns instrucția.

Diferitele parade funebre cari se dau militarilor din activitate și din retragere, precum și tutulor civililor decorați cu diferitele ordine, provoacă pentru trupe prea multe corvezi; ar trebui și în această privință pusă o stavilă în sensul următor:

Să se acorde militarilor din activitate și din retragere parada numai la domiciliu sau biserică.

Pentru ofițerii inferiori, până la o companie.

Pentru ofițerii superiori un batalion,

Pentru șeful de corp, un batalion cu drapel.

Pentru ofițerii generali, un batalion cu drapel, una baterie și un escadron, ambele pe jos.

Pentru înalții demnitari ai statului aceeași paradă.

MOBILIZAREA. — Dela repeziciunea constituirii unităților cu efectivele ce trebuie să aibă pentru a intra în campanie, având toate materialele ce le sunt necesare, depinde succesul campaniei; cu alte cuvinte, cu cât mijloacele de mobilizare vor fi mai ușoare și cu cât *totul va fi calculat și prevăzut*, cu atât mai repede armata va fi trecută pe picior de războiu. Așa dar, toată grija unui organizator trebuie ținută numai asupra acestui punct și toate prevederile trebuie îndreptate numai în acest scop.

Beaulieu a fost bătut prin zăpăceala ce a produs asupra lui mișcările repezi și succesiunea bătăilor, ce-i dete Napoleon.

Printr'această artă Napoleon avu neperitoarele sale succese până când inamicii săi se deșteptară și îi opuseră și ei aceleași mijloace de luptă.

Astăzi, mai mult ca ori când, trebuie să ne servească aceste învățăminte și să le aplicăm cu cel mai mare calcul.

În organizația propusă pe batalioane, această chestiune este rezolvită, pentru că batalioanele permanente, având un număr mic de concediați și rezerviști, le va fi ușor de a-i avea constituiți și de a cunoaște aproape pe toți oamenii, cari se vor întoarce din elementul concediului și rezervei ca să constituiască batalionul de războiu, rezolvându-se foarte ușor chestiunea echipării și a încălțăminte, fiindcă în magazinele companiilor se va avea trecute nominal taliile și tot ce trebuie să primească fiecare om mobilizat.

În ceea ce privește chiar spiritul de corp, va fi îndestul de satisfăcător, pentru ca toți concediații și rezerviștii împreună cu $\frac{1}{3}$ din permanenți, vor fi

oameni cari au trăit și muncit împreună, așa dar vom avea și omogenitate.

Batalioanele permanente pot avea în magaziile de mobilizare toate efectele așezate *nominal*, după talie și mărime, pe numărul concediaților și rezerviștilor, având grijă ca în fiecare an la epoca trecerii oamenilor din element în element să schimbe eticheta din casa efectelor de îmbrăcăminte, iar pentru încălțăminte mărimea încălțăminteii, ce o poartă omul.

La batalioanele teritoriale această greutate nu va exista fiind formate numai din activi.

Oamenii se vor îmbrăca numai în câteva ore fiindcă companiile au efectivele de războiu constituite în permanență, cu condiție ca magaziile companiilor să fie, după cum au mai fost, la reședința companiilor, cu singura deosebire că numai armele să se ție la magaziile batalionului, încât companiile când se concentrează să se echipeze la reședința companiilor și să vină gata la magazia batalionului pentru a primi numai armele și cartușele; această descentralizare produce o ușurare incalculabilă la mobilizare, încât batalionul este mobilizat gata în 60—70 ore.

Mai rămân încă cestiuni, cari intră în domeniul mobilizării batalioanelor, precum: caii de înhamat la 8 trăsuri de subsistență, o trăsură de terasieri, o trăsură de ambulanță, o trăsură pentru bagajul ofițerilor, 4 chesoane de munițiuni și poate 1 sau 2 bucătari de companie, dacă se vor înființa bucătăriile de campanie cum le au Rușii și Japonezii, *lucru de mare importanță pentru traiul oamenilor, fiindcă astăzi n'avem nimic în această privință.*

În total, un batalion va avea nevoie de 60 de cai; ori pentru 162 batalioane ne va trebui peste 10.000 de cai, o cifră destul de mare, care cu greu se va rechiziționa pentru a putea pleca în câteva zile; și pentru a demonstra acest lucru, îmi voi permite a reaminti în mod real, cum acum câțiva ani, când s'a dorit să se încerce rechiziționarea cu plată numai a 30 cai de batalion sau 90 cai pentru un regiment:

În anul 1899 sau 1901, nu-mi aduc bine aminte, regimentul fiind constituit cu $\frac{1}{2}$ efectivul de războiu, având toate serviciile puse în condițiunile unui regiment mobilizat, corpul de armată dete ordin ca în privința cailor, să ne adresăm prefecturii județului și prefecturii capitalei, care au ordin ca, în baza legii rechizițiunilor, să procure caii necesari cu 4 lei perechea pe zi.

Punctul de adunare pentru caii din județ era Colentina și pentru caii din capitală însăși curtea prefecturii.

Ziua hotărâtă era cu 24 ore înainte de plecarea regimentului în manevră, când delegații regimentului urmau să se ducă să primească caii destinați. Când s'au prezentat, au găsit la Colentina 3 cai, în curtea prefecturii 2 cai, toți s'au refuzat.

Prin urmare, ar fi urmat ca trenul regimentar și de luptă să rămână nepornit din București, și fiindcă știam că acest lucru se va întâmpla, aveam organizați în fiecare companie teritorială câte 12—16 căruțași cu câte o pereche de cai; acești oameni erau destinați ca, în caz de mobilizare, să vină să înhame trenul regimentar. Ei erau scutiți de orice serviciu în companie și numai odată pe lună veniau cu caii la

companie pentru a se vedea modul cum sunt îngrijiți și întreținuți.

În ziua când s'a trimis delegații la locurile de adunare pentru cai de rechiziție, parte din căruțașii regimentului cu 45 perechi de cai se găseau sosiți în curtea regimentului și așezați la conovăt.

Acest sistem este cel mai practic și cel care dă siguranță de a nu rămâneă cu trăsurile neînhamate.

Oamenii din trupa cu schimbul, cari posedau cai, erau mulțumiți ca în schimbul avantajelor și a plății de 4 lei pe zi, ce li se dedeă, să vină cu caii pentru a-i conduce singuri. Cu sistemul acesta avem un avantaj și mai mare, acela că stăpânii, fiind cu proprii lor cai, îi îngrijesc și îi menajează, așa că mortalitatea va fi foarte mică, pe câtă vreme cu caii luați de rechiziție și dați pe mâna conducătorilor *improvizați din soldați*, cari nu cunosc animalele, putem fi siguri dinainte că nu vor avea nici o îngrijire și nici o dragoste pentru ele, de unde va rezultă o mortalitate mai mare și multe pierderi prin accidente și neîngrijiri.

Cel mai bun lucru ar fi ca din cei 350 oameni ai companiilor teritoriale să se reguleze și numărul de căruțași cu caii lor pentru înhamarea trăsurilor batalionului, rămânând a se rechiziționa numai diferența de cai, cari poate ar exista, nefiind în batalioanele teritoriale destui oameni cu cai.

Afară de aceasta, caii de rechiziție cari se dau corpurilor, nu sunt mai niciodată împerechiați astfel că se primesc cai de diferite talii, temperamente și caractere, cu cari s'ar perde un timp prețios de a-i împere-

rechia și potrivii, și mulți chiar dintr'înșii, cari n'au fost învățați la ham.

Numai așa vom fi siguri că vom porni la timp cu batalionul mobilizat gata.

Tot așa se poate face oarecare socoteală și cu caii batalioanelor permanente, căutându-se printre congediați și rezerviști oameni, cari ar voi să înhame trenurile regimentare.

Cred că cu greu vom urni *la timp* trenurile regimentare, așteptând să ni se procure cai prin rechiziție în ziua dorită.

Este natural, că caii cari se vor perde în timpul campaniei, să se plătească integral oamenilor sau familiilor după tarifele horărite.

Afară de aceasta, mai este și o cestiune, care, deși pare în aparență neînsemnată, însă în fond este destul de serioasă.

Corpurile au un stoc de potcoave confecționate după tot felul de mărimi, cea mai mare parte nu se vor potrivi pe copitele cailor rechiziționați, pe câtă vreme dacă s'ar ști cu oarecare aproximație talia cailor, cari probabil se vor înhăma la trăsurile batalionului, s'ar putea mai mult sau mai puțin modula forma și dimensiunea potcoavelor; tot astfel și cu hamurile cari sunt în magaziiile batalioanelor, înhămându-se în fiecare an cu ocazia manevrelor, va fi oarecare manipulare în cunoașterea sistemului harnașamentului.

Cu un cuvânt, repetându-se odată pe an tot ruajul materialului ce comportă mobilizarea unui batalion, se ajunge cu timpul că atât ofițerii cât și gradele inferioare, să se deprindă în mod practic cu tot ce

coprinde un batalion trecut pe picior de războiu, știind fiecare de unde să ia obiectele și cum să le manipeleze.

Batalionul, fiind unitate mică, șeful de corp poate cu ușurință supraveghia și experimenta singur toate cestiunile cari comportă ansamblul mobilizării unității sale.

Comandanții de regiment, de brigadă și de divizie, vor putea lesne inspecta și dirija toate cestiunile, cari se execută mult mai ușor într'un batalion corp aparte, decât într'un regiment de 5 batalioane, unde șeful de corp n'are niciodată timp de a dirija și observa toate cestiunile de detaliu, cari toate în sine formează viața unui batalion de războiu.

Să ne reprezentăm tabloul real al unui regiment de 5—6.000 oameni sosiți pentru mobilizare în intervalul zilelor fixate pe lângă cari se mai adaogă peste 300 cai și 90 ofițeri, în plus încă o mulțime de rude și cunoștințe, cari mai totdeauna însoțesc pe cei chemați; toți aceștia vor mișună prin curtea și împrejurul regimentului, cerând tot felul de dezlegări personalului administrativ al corpului, care tot se grămădește la șeful de corp, pentru a obține hotărârea lui, pentru orice caz ivit și soluțiunea definitivă. Greutatea va fi și mai mare când va fi vorba să se primească obiecte sau efecte de pe la diferitele depozite sau autorități și mai ales, dacă va fi vorba de creări sau înființări noi.

Intr'un regiment ca și într'un batalion, corp aparate, orice măsură directivă sau soluțiune hotărâtoare pleacă numai dela șeful de corp; prin urmare, se vede ușor

unde are să fie repeziciune, ordine și execuțiune, fără întârziere.

Numai acei cari au avut fericirea să practice timp mult experiența acestor nevoi își pot da bine seama de enormele greutate și întârzieri, ce produc aceste cestiuni.

A se porni *neorganizat și nepreparat* este să avem dela început chiar o *înfrângere morală și materială*. Nu cred că mai este nevoie a se mai cită exemple concrete, fiindcă din nenorocire, sunt multe și în destul de cunoscute. Cei ce le-au studiat, trebuie să știe să tragă învățăminte în profitul propriului interes al instituțiunii, când sunt chemați să organizeze.

Ce ar folosi unei armate că ar posedă un corp ofițeresc luminat și instruit, înzestrat cu cele mai înalte sentimente de devotament și sacrificiu pentru orice împrejurare, capabili de acte mari, pentru dragostea țării și a instituțiunii; când nu li s'ar da o mașină capabilă de a fi mănuită și condusă în bune condițiuni de răușită?

Aceasta ar însemnă ca să ai un mecanic de valoare plătit scump și să-i dai să conducă un expres cu o mașină veche și stricată.

Campania din 1877—78 nu trebuie luată ca termen de comparație în raport cu situația de astăzi, pentru că atunci mobilizarea și preparațiunea intrării în campanie a început în Ianuarie și operațiunile pe câmpul de luptă au avut loc în August, și ar fi o eroare neertată ca să ne bazăm pe vreo considerațiune din timpurile acelea.

CAVALERIA.—Idealul ar fi ca toată cavaleria să fie permanentă, adică să avem 6 sau 8 regimente pentru cavaleria strategică îmbrigadate, și 9 regimente pentru cele 9 divizii.

Resursele bugetare ale țării nepermițând a se întreține în mod permanent o cavalerie atât de numeroasă, trebuie fatalmente să recurgem la o organizație mai economică, profitând de instituțiunea călărașilor teritoriali, care este intrată în datinele și obiceiurile țării și să-i organizăm astfel, ca să putem dobândi toată dezvoltarea posibilă sub raportul instrucțiunii.

Regimentele de cavalerie permanentă, cari sunt chemate să pornească cel mult în 30 ore pe punctele de concentrare, trebuie să se găsească totdeauna complet mobilizate, având tot ce le trebuie, adică 150 cai în front de fiecare escadron, în bune condițiuni și capabili de a suporta greutățile războiului, hrăniți bine în timpul operațiunilor, pentru a compensa munca ce li se cere.

Economiile, sub acest raport, nu pot da decât scăderea efectivelor.

Caii se înlocuiesc foarte greu în timpul campaniei și numai cu o hrană bună și îndestulătoare se pot păstra pentru a putea rezista oboselilor și intemperiilor.

Una din cauzele care produce scoaterea multor cai din serviciu pe timpul manevrelor, din cari unii trec și la reformă, este că în timpul manevrelor nu se sporește în deajuns hrana lor, perzându-se din vedere că scumpetea ce o punem în a îmbunătăți oarecum hrana ne produce pagube mari prin costul celor ce trebuie să înlocuim.

Furgoanele, trenul regimentar și trenul de luptă, să fie capabile de a pleca în bune condițiuni odată cu regimentele.

Proviziunile și accesoriile trebuincioase să fie totdeauna gata în remizele regimentelor.

Să se desființeze escadroanele teritoriale, cari sunt afectate regimentelor permanente, și cari nu le sunt de nici un folos, atât din punctul de vedere al calității cailor, cât și din punctul de vedere al instrucțiunii oamenilor, și mai ales că se găsesc în regiuni cu totul depărtate de regimentele lor, lucru ce în timpul mobilizării are să producă multe întârzieri.

Magaziile regimentelor de roșiori să se stabilească în garnizoanele ce ocupă; fiindcă regimentele fiind într'o garnizoană, iar magaziile în alta cum de exemplu: Regimentul 1 roșiori cu garnizoana în Galați, iar magaziile regimentului în Turnu-Severin, produc foarte mari greutateți în echiparea și manipularea administrațiunii, mai ales în timpul mobilizării.

În această categorie se găsesc toate regimentele de roșiori.

Să se înființeze la fiecare regiment de cavalerie permanentă al 5-lea escadron de depozit, care să aibă caii necesari pentru a înlocui la escadroane, pe cei cari n'ar fi în stare să intre în campanie și să împlinească golarile ivite în timpul operațiunilor.

În regiunea Corpului IV armată ne mai putându-se recruta numărul trebuincios de călărași teritoriali în condițiunile cerute, s'a organizat 2 regimente de călărași permanente: al 7-lea și al 8-lea.

În interesul unificării și al omogenității cavaleriei

permanente ar fi bine ca și aceste 2 regimente să fie transformate în regimente de roșiori.

Toată cavaleria permanentă trebuie garnizonată în regiunea cea mai proprie pentru manevrele și exercițiile ce ar trebui să execute, iar divizionul de artilerie călăreată să fie dat cavaleriei din timp de pace, ca să poată manevra în toate exercițiile, ce vor îndreptinde brigadele de cavalerie; de unde urmează că cele două regimente de călărași dacă s'ar transforma în roșiori, precum și regimentul 5 roșiori, care n'are nicio rațiune de a se găsi în Turnu-Severin, să fie distribuite între garnizoanele Bârlad-Tecuci-Galați-Focșani, și chiar Brăila, afară de un singur regiment, care ar veni pe rând să țină garnizoana în București, și aceasta că avem deja cazarme și grajduri construite pentru un asemenea regiment.

Remonta cailor cavaleriei permanentă să fie sosită în fiecare an, până la 1 Octomvrie cel mult, încât regimentele să poată avea cai dresați până la 1 Martie, ca să fie socotiți la mobilizare în efectivul de rasboiu al escadroanelor.

Să se pue cea mai mare rigoare la remontarea cailor de a nu se cumpără cai mai mici de 5 ani; fiindcă de multe ori se strecor unii de $3\frac{1}{2}$ ani, cari întrebuințați la această vârstă în serviciul escadroanelor, nu fac decât să mărească numărul celor ce se propun pentru reformă.

Caii strecurați cu o vârstă mai mică de 5 ani să fie însumați în escadronul de depozit al regimentului.

Să se sporească prețul cailor pentru a avea o calitate mai superioară în raport cu cece avem fiindcă și calul prost și calul bun mănâncă aceeaș hrană

și este preferabil să hrănim cai buni, de cari să ne folosim cu succes, decât cai proști, dela cari nu putem obține serviciul dorit după cum se găsesc mulți în toate escadroanele.

Dacă nu se poate spori prețul cailor, cel puțin din prețul, care se hotărăște pentru cumpărarea unui cal, să nu se mai socotească în prețul calului cheltuelile comisiunilor de remontă.

Aceste cheltueli să intre în capitolul misiilor și transporturilor.

Cu acest sistem vom avea de drept sporirea prețului.

Încă o cestiune de mare importanță este și cestiunea cailor ofițerești, care trebuie studiată și rezolvită încât ofițerii să poată avea cu înlesnire cai buni, rezistenți și cu prețuri mai mici.

Toate statele din Europa s'au gândit la această cestiune și fiecare a rezolvit-o în modul cum a crezut mai meritoriu.

Cavaleria permanentă, în programele instrucțiunii ar trebui să aibă prescris, să recunoască și să exploreze direcțiunile probabile, ce va avea de acoperit în diferitele probleme strategice.

Cu modul acesta, va avea ocaziune să cunoască în detaliu diferitele regiuni ale țării, formând pentru dânsa un studiu practic de cea mai mare necesitate.

Regimentele de călărași, coprinzând în organizația lor mai multe județe, este necesar ca escadroanele, cari se găsesc în alte județe decât reședința regimentului, să aibă cazarma escadronului pentru cadrele permanente și toate nevoile serviciului ;

cu modul acesta, comandantul de escadron și ofițerii vor putea să conducă unitatea ce o au sub comanda lor.

Fiecare escadron teritorial să aibă un miez de cadre permanente compuse dintr'un sergent-major, 1 sergent-furier, 4 sergenți, 8 brigadieri, 2 trompeți și 44 soldați cu caii lor, plus 10 soldați fără cai pentru diferite servicii ale escadronului.

În total am avea la un escadron teritorial 60 cai și 70 oameni.

Dificultatea pentru cavaleria teritorială fiind caii, trebuie neapărat ca remontarea cailor călărășilor teritoriali să fie făcută, ca până la 1 Martie ale fiecărui an, toți caii recruților, cari urmează să se concentreze în primăvara anului, să fie sosiți și distribuiți; fiindcă recruții, cari urmează să se concentreze, nu sunt în stare să poată începe deodată și instrucția pe jos și călăria pe cai nedresați. Ei, în timpul concentrării primului an, să învețe călăria pe cai vechi ai cadrelor permanente; iar cadrele permanente să dresseze remonții recruților.

Recruții cu caii lor să nu fie socotiți la mobilizare în efectivul escadroanelor, ci să rămâie toți concentrați la reședința regimentului în momentul intrării în campanie pentru a li se completa instrucția, formând escadronul de depozit al regimentului pentru completarea vacanțelor ivite la partea activă împreună cu prisosurile din celelalte contingente, dacă ar fi.

Escadroanele la mobilizare să nu se formeze decât din cadrele permanente și cele 3 contingente teritoriale, cari rămân disponibile. La regimentele de călărăși, ar fi necesar ca organizația să fie pe 5 escadroane,

din cari 4 să formeze regimentul activ al diviziei, iar escadronul al 5-lea să serve pentru escorte, ordonanțe și alte multe servicii de cari au nevoie statele-majoare ale diviziilor, ale brigadelor, precum și *serviciile administrative*: cu modul acesta nu s'ar scădea efectivele regimentelor active ale diviziilor, fiindcă este o *adevărată nenorocire* pentru *cavaleria divizionară*, care din primele zile ale operațiunilor sale, efectivele se reduc foarte simțitor prin întrebuițarea oamenilor în serviciile de mai sus, încât regimentele rămân numai cu 3 escadroane.

Instrucția călărașilor să se urmeze în chipul următor:

Intâiul contingent (recruții) să se concentreze primăvara pentru 90 de zile.

Contingentul al II-lea să se concentreze tot primăvara pentru 30 zile, adică după ce recruții au împlinit 60 zile de concentrare, pentru a mai repeta instrucția ce a dobândit în anul I-iu și mai ales a-i întări în călărie.

Toamna să se concentreze dela 20 August până la 29 Septembrie contingentele III și IV.

Cu acest procedeu vom avea mult mai multă instrucțiune în trupă și în dresarea cailor, în raport cu ceea ce se face.

Pentru escadroanele, cari au reședința în alte județe, concentrarea de primăvară să se facă la reședința escadronului sub direcția căpitanului și sub controlul șefului de divizion și șefului de corp.

Numai toamna să se concentreze toate escadroanele la reședința regimentului.

Astăzi, regimentele de călărași au împărțit oameni din trupa teritorială în 3—4 schimburi.

Oamenii din fiecare schimb vin la reședința regimentului, când toate escadroanele sunt în acelaș județ pentru a se inspecta starea cailor; iar, când escadroanele sunt în alte județe, vin la reședința escadronului.

Lucrurile se petrec după cum se expune mai jos.

Oamenii din comunele cele mai depărtate ale județului au de parcurs în venire și în ducere la comune peste 100 kilom., unii dintrânșii ating chiar 150 kilometri.

Ei sosesc de sâmbătă seara și poposesc pe la diferite gazde după marginea orașului și a doua zi se prezintă la regiment pentru a li se inspecta caii.

Parte din oameni sunt întrebuințați în diferite corvezi fără a face vreo instrucție, iar caii stau priponiți și nemâncăți prin curtea regimentului până la orele 3 sau 4 p. m. când li se dă drumul.

Cei cari au mai puțini kilometri se întorc în comunele lor; iar cei mai depărtați se reîntorc la gazdele lor, unde stau până dimineața, când pornesc acasă.

Neajunsurile ce decurg dela modul cum se practică aceste chemări sunt multe, atât în sarcina oamenilor, cât și în sarcina cailor, și anume: Oamenii cu distanțe mari și cu căi grele de comunicație perd aproape 3 zile și sunt expuși la cheltueli mari atât pentru ei cât și pentru cai; apoi, pentru cai mai este un pericol de a contractă tot felul de boale, și mai ales morva, pentrucă cine poate garantă că graj-

durile sau coșarele de pe marginea orașului nu sunt contaminate de tot felul de boale și cu modul acesta se risică de a se introduce morva și la caii permanenți din cazarmă și în comunele unde se întorc, fără să se poată ști origina de unde a provenit și de aci decurge continuu reclamațiunile ale administrațiunii și ale serviciului sanitar, că militarii sunt propagatorii morvei și altor epidemii din țară și, pe lângă acestea, se mai adaugă și despăgubirile, ce se dau pentru caii morți sau împușcați.

Cred că n'ar fi rău ca și pentru călărașii teritoriali să se fixeze în fiecare județ 3 sau 4 centre depărtate cel mult 25 kilometri de capitalele județelor, unde duminicile să se concentreze la aceste centre oamenii teritoriali pentru a fi insepectați și a se face 2 sau 3 ore călărie; cu modul acesta, am avea 30—35 ședințe de călărie pe an, lucru ce ar mai întreține această parte a instrucției, fiindcă partea slabă a călărașilor teritoriali este călăria.

Pentru ofițerii escadronului n'ar fi nicio greutate a se deplasa câțiva kilometri făcând instrucția cu plutioanele lor, iar căpitanul ar putea în fiecare lună să-și vadă pe rând escadronul. Ofițerii vor instrui oamenii întocmai după cum se face și la companiile teritoriale și s'ar scurta cu mult distanțele ce au de parcurs unii călărași de pe la marginea județelor, având caii mai odihniți pentru a putea face călăria, iar oamenii ar fi scutiți de cheltuelile dela gazdele de pe marginea orașelor și caii ocrotiți de boale.

La centrele alese pentru aceste chemări, nu este nevoie de închirierea vreunui local, pentrucă exerci-

țiile nu vor dura decât maximum 3 ore și se pot face pe câmpiile din marginea comunelor alese ca centre de adunare.

Pe timpul când câmpul este acoperit cu zăpadă, aceste chemări să fie suspendate, întocmai după cum este și la infanterie.

Prețul remonteii cailor să fie fixat *la 500 lei* după cum se plătește, actualmente, prin recipisele depuse.

Misiile comisiunilor să se plătească, după cum s'a propus, și pentru cavaleria permanentă, și astfel s'ar spori prețul cailor și am avea și în călărașii teritoriali o calitate mai bună de cai.

Fiindcă dela un timp oarecare s'a admis o talie mai mică pentru cai, este nevoie ca și harnașamentul actual să fie studiat în scopul de a se ușura sarcina cailor la întreaga cavalerie.

Greutatea ce o poartă un cal este prea mare în raport *cu calitatea și talia cailor ce avem*, de unde decurg multe neajunsuri.

La plutoanele afară din rânduri ale regimentelor să se prevadă personalul necesar administrațiunii și gospodăriei corpului de care se simte nevoie; fiindcă altmintrelea regimentele vor lua forțat oamenii, ce le sunt necesari din efectivul combatanților, precum și caili pentru oamenii ce intră în front, ca sergentul-adjutant, port-drapel etc., cari n'au cai bugetari, luându-se din caili escadroanelor.

Ofițerii, la regimentele de cavalerie, trebuie să atingă efectivele următoare :

- I Șef de corp,
- I Ajutor,
- I Șef de divizion,

La un escadron :

- 1 Căpitan,
- 2 Ofițeri cel puțin,

Pentru regimentele permanente, 3 ofițeri cel puțin, fără a se mai detașa niciunul, fiindcă deși contează mulți ofițeri în buget la regimente, însă nu sunt niciodată compleți la trupă, ci se găsesc detașați în alte servicii.

Propunerile emise pentru organizația cavaleriei, au fost făcute după starea cum se găsește actuala organizație a cavaleriei, propunându-se modificările și îndreptările ce s'au crezut de cuviință.

Numărul regimentelor este prea mare, ceea ce nedă o organizație nu destul de puternică și completă, pentru a avea regimentele bine formate. Ar fi mai nemerit să avem 6 regimente de roșiori pentru cavaleria de acoperământ și câte 1 regiment de cavalerie de fiecare divizie, în total 15 regimente organizate, în condițiunile spuse mai sus: adică regimentul de roșiori pe 4 escadroane active și unul permanent de depozit, iar regimentele divizionare pe 5 escadroane active.

Economiile, rezultate din desființarea a 2 regimente, ar servi *pentru consolidarea organizației celor 15* cari ar rămâne; asemenea s'ar putea desființa escadronul de jandarmi din Iași, iar divizionul de jandarmi din București să se reducă la un escadron format dintr'un căpitan, 4 ofițeri și 160 cai. Economiile rezultate dela aceste două reduceri să servească tot la *consolidarea organizării celor 15*.

ARTILERIA. — Artileria, precum este organizată, având în sarcina ei la mobilizare coloanele de muniții, se găsește împovărată, ceea ce i-ar produce greutatea la mobilizare.

Artileria trebuie să fie gata ca să poată pleca cu cea mai mare ușurință împreună cu celelalte arme, și pentru ca să poată îndeplini această condițiune, trebuie să fie organizată, ca să nu aibă nici o piedică în timpul mobilizării.

Pentru a se ajunge la această soluțiune, nu trebuie să fie împovărată cu alte servicii străine rolului ei, prin urmare, coloanele de muniții trebuie să se ia din sarcina regimentelor de artilerie.

Organizația coloanelor de muniții din timp de pace este o necesitate de prima linie.

Coloanele de muniții sunt tot atât de necesare ca și pâinea zilnică a soldatului, de unde urmează că toți aceia cari vor fi chemați să le conducă, să fie pe deplin inițiați în tot ce vor avea de îndeplinit în timpul campaniei.

Constituirea coloanelor de muniții, după cum este făcută, va întâmpina greutatea; fiindcă cei hotărâți să le organizeze nu cunosc materialele, trăsurile, hamurile, cu un cuvânt tot ce intră în compunerea lor, de aceea este foarte necesar ca din timp de pace să se aibă un miez de personal cât de mic pentru fiecare coloană, care, prin deprinderea zilnică a mânăirii tuturilor obiectelor, să fie în perfectă cunoștință ca în timpul mobilizării, când vor sosi oamenii ce trebuie să încadreze coloanele de munițiuni, să aibă cine să-i instruiască în ceea ce au de făcut, mai cu seamă la coloanele de munițiuni, unde, în

compunerea lor intră oameni proveniți din toate armele.

Pe lângă toate acestea, depozitarea trăsurilor și hamurilor, timp îndelungat, fără să se mai poată îngriji, curăți, repară și întreține, ar ajunge în stare ca în ziua când vom deschide ușile remizelor pentru a le întrebuința să găsim vechituri stricate, fără să se poată întrebuința în scopul pentru care s'a înființat.

Artileria ușurată de sarcina coloanelor de muniții, s'ar putea organiza pe 9 baterii de regiment a câte 4 tunuri bateria, aceasta pentru a avea, *după cum sic unii*, mai multă mobilitate și ușurință în manevrarea bateriilor și în conducerea tragerii de către comandantul de baterie, fiindcă organizația bateriilor, cu tunurile de tragere repede, comportă un număr mai mare de trăsuri; însă această organizație prezintă, din punctul de vedere financiar, un spor prea mare de cheltueli, în raport cu mijloacele țării și mai ales cu numărul regimentelor ce ar trebui să avem.

Pentru a împacă aceste 2 cestiuni, s'ar putea organiza regimentele pe 6 baterii a 6 tunuri și am avea în ambele cazuri tot numărul de 36 tunuri de fiecare regiment. (Generalul Bonal preconizează bateria a 6 tunuri).

Cestiunea aceasta, aparținând organizatorilor armii, rămâne ca să fie studiată, astfel, ca să împace și resursele bugetare și numărul de tunuri ce trebuie să aibă armata.

Pentru ca proporția artileriei să fie destul de puternică față de infanterie și ca diviziile să o aibă la îndemână, trebuie să se dea câte 2 regimente de fiecare divizie adică câte

1 regiment de fiecare brigadă de infanterie ; am avea atunci 16 regimente de artilerie pentru cele 8 divizii și un regiment pentru divizia 6-a, în total 17 regimente de artilerie.

Incât privește artileria de corp de armată, să se suprimă, trecându-se între cele 17 regimente ce vor constitui artileria divizionară, fiindcă rolul ce ar putea avea în anumite cazuri de întrebuintare, este mai mic decât utilitatea ce se simte ca diviziile să aibă bine stabilită artileria lor.

Corpul de armată în operațiunile sale, dacă ar fi constituit pe 2 divizii, va avea totdeauna o rezervă generală de o brigadă, în care va intra și regimentul de artilerie al brigadei.

În caz când corpul de armată ar fi constituit pe 3 divizii, dânsul ar avea a 3-a divizie cu toată artileria la dispoziție pentru a manevra cum ar găsi mai meritor.

Bateriile de obuziere să se formeze în divizioane de 2 sau 3 baterii, după puterea financiară, dându-se câte unul fiecărei divizii.

Pe lângă cele 17 regimente de artilerie mai este nevoie să avem și un divizion *corp a parte* de 3 baterii călărețe pentru cavaleria strategică și *un regiment de artilerie* pentru brigada de vânători, cari formează, după cum s'a arătat, *perdeaua strategică a țării*.

Aceste 2 artilerii împreună cu coloanele lor de muniții să fie constituite cu efectivele de războiu în cai și oameni pentru a putea porni în 30 ore.

Încă o cestiune, care, fără nici o rațiune de utilitate din punctul de vedere militar, se mai găsește dată în

sarcina unor regimente de artilerie și care produce multă încurcătură atât în comandament cât și în administrație :

«Sunt pompierii».

Folosul ce se crede că se trage din sarcina, care și-a luat-o ministerul de războiu, este așa de neînsemnat în raport cu neajunsurile, ce se produc actualelor regimente, încât cel mai bun lucru ar fi ca să se lase comunele să organizeze și să întrețină pompierii, după cum vor crede mai nemerit, fiindcă această instituțiune, precum se găsește astăzi lasă de dorit din multe puncte de vedere, mai ales al materialului, *care este insuficient, uzat și rămas înapoia progresului făcut în această privință.*

Partea cea mai grea, care trebuie avută în vedere la mobilizarea artileriei, fiind caii, trebuie ca în această privință să se cugete cu multă băgare de seamă ca în ziua mobilizării să nu ne trezim în imposibilitate de a putea înhăma toate trăsurile artileriei.

De aceea, trebuie neapărat ca remonta artileriei să fie complet sosită la 1 Octomvrie ale fiecărui an, pentru a se putea dresa remonții în timpul iernei și a-i socoti în primăvară la mobilizare.

Aceeași dispoziție să se aplice artileriei, după cum s'a cerut și la cavalerie de a nu se permite remontarea cailor mai mici de 5 ani.

Să se mai sporească, pe cât mijloacele bugetare vor permite, numărul cailor la baterii, pentru a se micșora numărul cailor de rechiziție, de cari vor avea nevoie, mai ales la regimentele cari sunt în regiunile lipsite de cai.

ESCADROANELE DE TREN au sarcina de a contribui la mișcarea și transportarea materialelor necesare armatei, formând toate convoiurile, precum și ambulanțele unităților mari.

Toate aceste însărcinări constituiesc o parte destul de însemnată pentru ca și escadroanele de tren să aibă o organizație bine stabilită, a îndeplini serviciile la cari vor fi chemate în timpul operațiunilor. Așa cum sunt organizate, cu mijloacele cari li se pun la dispoziție din timp de pace, și constituirea lor în timpul mobilizării, lasă de dorit și formarea lor are să întâmpine greutăți destul de însemnate.

Constituirea escadroanelor nu se bazează decât pe mijloace improvizate ce le sunt fixate în zilele de mobilizare.

Așa de exemplu un escadron oarecare al unui corp de armată trebuie să formeze 5 coloane cu un număr de aproape 3.000 de cai și de peste 5.000 de oameni având 600 de trăsuri.

Cele cinci coloane sunt puse fiecare sub comanda unui ofițer și câteva dintr'aceste coloane vor fi comandate de ofițeri de rezervă, cari, chemați în momentul intrării în campanie, *nu cunosc niciun element din compunerea coloanei ce are să comande.*

Unitatea escadronului scapă cu desăvârșire din mâna comandantului de escadron, care nu va putea să mai exercite niciun control de comandament și administrație a unității sale și nici nu va fi în stare să organizeze escadronul având un număr atât de mare de cai și oameni, cei dintâi proveniți numai din re-

chizițiuni, iar cei de al doilea din elemente din alte arme, fiindcă constituirea miezului escadronului în timp de pace este foarte mic.

Caii, cari constituiesc escadronul, se găsesc în condițiuni ce nu corespund serviciului, fiindcă sunt dați din acei cari nu mai pot face serviciu în trupele călări și, afară de aceasta, efectivul cailor în timp de pace este așa de mic, încât nu contează în raport cu efectivul de războiu; asemenea și hamurile, ce posedă un escadron, nu sunt în deajuns ca să se poată înhăma toate trăsurile.

Ar fi de dorit, pe cât va fi posibil, să se dea și acestor unități o organizație definită ca să poată cu înlesnire să se constituie în condițiuni de a putea satisface cerințele ce vor avea de îndeplinit și, pentru ca să se poată ajunge la această condițiune, este mult mai ușor ca fiecare divizie să aibă escadronul său organizat, cu efectivele în cai și oameni bine încadrate în mâinele personalului ce va avea să-l conducă, și câte un escadron de fiecare corp de armată.

Să se precizeze în instrucțiunile ministeriale ca să nu se mai înscrie, pe tabelele de rechiziție ale escadroanelor de tren, cai mai mici de 1^m. 48^{mm}. minimum, fiindcă comisiunile de recensământ al cailor trec tot felul de cai, dintre cari mulți nu se vor putea înhăma din cauza micimii taliei și a imposibilității de a trage trăsurile; și, pe lângă aceasta, nici hamurile, ce se posed, nu se vor potrivi pe dânșii.

Să se determine aprovizionarea sau rechiziționarea felului de hamuri ce mai trebuie până la completarea lor, pentru că diferența între ceea ce posedă un

escadron și ce mai trebuie până la complet este simțitoare.

Să se imprime pe fiecare trăsură greutatea în kilograme cât se poate încărcă, fiindcă în general încărcarea se face totdeauna peste măsură de mare, ceea ce produce stricarea trăsurilor și imposibilitatea tracțiunii.

Comandanții coloanelor și cei ce le vor avea în serviciu să știe în mod precis că peste greutatele însemnate nu se poate depăși încărcătura.

Cu un cuvânt, cestiunea organizării escadroanelor de tren, fiind complexă, merită un studiu serios și bine chibzuit, fiindcă constituirea lor numai cu cifre, așteptând să se trimeată din diferite direcțiuni elementele și obiectele necesare acestor escadroane, nu ajung a rezolvi constituirea lor în mod hotărît pentru a corespunde așteptărilor organizației, ce li se dă din diferitele birouri, de unde a pornit formarea lor.

* * *

GENIUL. — Organizația actuală a geniului este făcută după tipurile vechi ale armatei franceze și belgiene.

După cum sunt organizate, regimentele de geniu nu mai pot corespunde necesității timpului, pentru că în campanie nu pot avea nicio ființă de unitate de regiment; astfel că din prima zi a începerii operațiilor de războiu, batalioanele au să fie împărțite pe la diferitele divizii, ba uneori chiar companiile aceluiasi batalion, au să fie despărțite de batalioane,

fiindcă numărul batalioanelor nu corespunde numărului diviziilor ce avem.

De unde urmează că comandanții regimentelor de geniu și ajutoarele lor nu vor putea avea nicio acțiune de comandament și administrație asupra regimentelor, dându-li-se alte însărcinări în timpul mobilizării și ale campaniei.

Pentru ca această armă să poată corespunde scopului necesității, trebuie să avem de fiecare divizie câte un batalion, corp a parte, coprinzând 3 companii de săpători-minari și o companie cu 2 secții de telegraf și telefon și o secție de automobile și cicliști.

Această din urmă companie va servi pentru corespondență și comunicație între corpul de armată, divizii și brigade, purtând numele de companie de corespondență și comunicație.

Pe lângă aceste batalioane ale diviziilor, mai este nevoie de un batalion de căi ferate, un batalion de pontonieri și o companie de aerostație, corp a parte, organizată cu toate necesariile pentru a putea îndeplini acest serviciu.

Aceste două batalioane, împreună cu compania de aerostație, să fie la dispoziția generalului de căpetenie pentru a le întrebuința pe teatrul de operație acolo unde va fi nevoie; iar în timp de pace la dispoziția marelui stat-major.

Cu modul acesta, organizația genului ar corespunde scopului pentru care este creat.

A se crede că trupele de infanterie pot fi întrebuințate mereu pentru fortificarea pozițiilor de pe câmpul de bătae, este o greșeală.

Trupele de infanterie se pot întrebuința în unele

cazuri, când se găsesc în afara zonei de luptă, adică atunci când dispun de timp pentru a putea lucra, fără a fi întrebuințate imediat în luptă.

Infanteria, executând marșurile, luptând mereu și făcând serviciuri de avanposturi, îi rămâne prea puțin timp disponibil pentru odihnă, ca să mai poată fi întrebuințată și la lucrări de fortificație.

Cel mult, i se poate cere să construiască mici adăposturi, ce i-ar servi în diferitele situațiuni în care s'ar găsi.

De unde urmează, că trupele de geniu sunt neapărat folositoare diviziilor, pentru ca să le aibă la dispoziție pentru lucrările de fortificație ale câmpului de bătae, întărirea obstacolelor și reparațiunile căilor de comunicație.

Tot după tipurile luate din armatele străine, există serviciile de geniu pe la corpurile de armată.

Aceste servicii nu mai au nicio rațiune de a avea ființă, pentrucă costă peste măsură de mult în raport cu ceea ce au de îndeplinit. Ex.: un serviciu de geniu de la un corp de armată oarecare, a avut întrebuințări de vreo 25.000 lei, iar personalul său costă anual peste 100.000 lei.

Corpurile de trupă sunt capabile de a întreține singure localurile ce le au, fără să mai aibă nevoie de ajutorul sau sprijinul serviciilor de geniu.

În locul serviciilor de geniu cari s'ar desființa, să se înființeze în București un serviciu central de geniu direct sub ordinea ministerului de războiu, cu un personal anumit, care să aibă construcțiunile noi, transformările radicale de localuri, adăogirile sau în-

locuirile la diferitele construcțiuni, precum și reparațiunile importante pentru întreaga țară.

Personalul acestui serviciu, să fie recrutat din ofițerii cari provin din geniu și cari, din diferite cauze sau motive, renunță de a mai figura în cadrele armatei, fixându-li-se, din epocă în epocă, câte o gradațiune de soldă. Ei nu vor mai fi între ofițerii combatanți ci vor forma un corp aparte de ingineri militari.

Cu modul acesta se va avea stabilitate și continuitate în lucrări, având oameni, cari vor fi în curent cu toate lucrările de construcțiuni ale armatei întregi, și am scăpa de o mulțime de pagube, cari se produc prin practica ce o fac cei cari trec vremelnicește prin serviciile de geniu.

Pentru a se curma rivalitatea și discuția, ce există între ofițerii celorlalte arme și arma geniului în privința înaintărilor, lucru ce se vede zilnic tratat prin tot felul de scrieri, ar fi bine ca anuarul ofițerilor de geniu să fie desființat și toți ofițerii, cari coprinde actualmente acest anuar, să fie trecuți, la vechimea lor, în anuarul ofițerilor de infanterie; și am avea înaintările tuturor ofițerilor din trupele pedestre făcute după aceeași normă și în spiritul legii de înaintare.

Toți căpitaniii vor depune examenul înaintea comisiunilor examinatoare de infanterie, iar ofițerii superiori să fie clasăți toți pe un singur tablou, fără a se mai avea tablouri deosebite pentru infanterie și geniu.

Din cele expuse, rezultă că geniul nu mai formează o armă aparte și prin urmare această numire n'ar mai fi proprie în raport cu organizația ce se propune; așa dar cele 9 batalioane vor purta numirea de ba-

talioane de săpători-minari, având aceeași uniformă ca infanteria, cu o mică distincțiune, care le-ar deosebi de trupele de infanterie.

Fiecare divizie ar avea batalionul său de săpători-minari, după cum s'a spus.

Această organizație a geniului pe divizii, este foarte necesară pentru că în starea actuală, cum se găsesc organizate regimentele de geniu, nu vor putea corespunde nevoilor, și fracționarea regimentelor în unități neconstituite cu administrația în sarcina directă a ofițerilor, ce vor fi atașați pe la diferite divizii, va da rezultate foarte rele în ceea ce privește bunul traiu și îngrijirea companiilor trimise în atâtea direcții, având comandamentul regimentului atât de depărtat.

În privința garnizonării batalioanelor de săpători-minari, pot fi cazarmate în localurile actuale ale regimentelor de geniu :

- 2 sau 3 batalioane în cazarma regimentului 1 geniu ;
- 3 batalioane în cazarma regimentului 2 geniu.

Ar urmă să se găsească localuri numai pentru 3 sau 4 batalioane.

Batalionul de drum de fier să fie cazarmat în localurile de pe linia de centură a cetății București, unde are ocazia a-și face practica serviciului ce are, având la dispoziția sa toată linia de centură ; iar nu ca acum când batalionul de drum de fier stă în cazarmă, iar serviciul de pe linia de centură îl face batalionul de geniu de cetate, a cărui menire este cu totul alta.

Batalionul de pontonieri să fie cazarmat la Brăila. Compania de aerostație, fiind o creațiune nouă, i

se va procură toate mijloacele ca să poată îndeplini scopul pentru care s'a înființat.

În timpul mobilizării, batalioanele de săpători-minari vor plecă fiecare la divizia căreia aparține.

Când mijloacele financiare ale țării vor permite, atunci se poate instală fiecare batalion de săpători-minari la divizia lui.

În general, materialele ce trebuie să posedé toate companiile de săpători-minari, precum și compania de aérostație, urmează să se completeze în sensul de a se aveá aparate radiotelegrafice, aparate fotoelectrice, baloane, automobile, precum și orice invențiune care s'a mai creat în sensul de a puteá înlésni operațiunile armatei sub toate rapoartele.

* * *

CETĂȚILE.— Cetatea București și regiunea întărită Focșani-Nămoloasa-Galați, pentru care s'a cheltuit destule sume, reclamă completarea unor lucrări, cari au rămas încă neefectuate, precum și completarea unor părți din armament și munițiuni.

Aceste cestiuiri trebuie avute neapărat sub ochi, pentru a se completă treptat, *după un anumit program, în fiecare an, cu câte o parte*, căutându-se resursele necesare.

Pe lângă aceste necesități, trebuie avut în vedere și organizația trupelor ce sunt chemate a deservi aceste cetăți; trebuie întâi bine organizată artileria de cetate, destinată a mânuí materialul din forturi, apoi trupele

de asediu, destinate a mânu materialul mobil pentru diferitele linii de apărare.

Organizația acestor trupe din urmă este cu atât mai necesară, cu cât sunt trebuincioase și în operația armatei active, pentru că în timpul campaniei pot fi transportate pe teatrul de operațiuni cu parcul de asediu, care ar servi la investirea cetăților.

Pe lângă aceste trupe, cetățile mai au nevoie și de trupe de săpători-minari, care asemenea trebuie să fie proporționale cu necesitatea acestor cetăți.

Cetățile nu pot fi apărate numai de trupele ce se enumără mai sus, ele au nevoie și de infanterie; așa dar trupele din a II-a linie, formate din cele 34 batalioane, despre care s'a vorbit în capitolele precedente trebuie exercitate cu ocazia concentrărilor de toamnă, în operațiile de manevră, cu trupele cetăților. În fiecare toamnă, când se concentrează trupele din a II-a linie pentru zilele propuse, să se trimeată cetăților, pentru a combina problemele de exercițiu, ce au de efectuat în apărarea lor; iar nu cum se practică astăzi cu batalioanele de miliții, cari, în loc să se trimită a face exerciții la cetăți, se înregimentează la regimentele de infanterie pe timpul manevrelor.

Teritoriul țării are, în anume părți ale frontierei, puncte slabe, cari vor trebui repede întărite prin lucrări de fortificație chiar din timpul zilelor de mobilizare; așa dar, aceste puncte trebuie studiate și cunoscute cu toată siguranța, hotărându-se din timp de pace anume lucrările ce trebuie executate, luându-se măsurile prin studiile preparate ca să se poată întreprinde la lucru și

populația de prinprejurul acestor puncte, sub direcția trupelor ce se vor trimite pentru execuție.

Cu acest sistem trupele și ofițerii vor cunoaște, în momentul plecării, scopul pentru care sunt trimise și ceea ce au de executat după planurile date.

* * *

MARINA ȘI FLOTILA. — Un stat a cărui frontieră sudică este limitată cu un obstacol atât de important ca Dunărea, i se impune de drept, să aibă organizată paza și chiar apărarea acestei frontiere; prin urmare, organizația serviciului fluvial militar are partea ei de însemnătate.

Deși în timpii din urmă ideile sub acest raport au fost împărțite, încât unii pretindeau că flotila militară pe Dunăre n'are rațiune să existe, cred că se comite o eroare a se lăsa această frontieră fără să aibă o flotilă militară destul de bună.

Intr'adevăr nu trebuie împinsă această chestiune ca să ajungem la o dezvoltare atât de mare, încât să treacă peste puterile noastre financiare și peste limita absolută necesară scopului ce ar avea de îndeplinit o asemenea flotilă.

Insă trebuie neapărat să avem o flotilă militară, bine organizată, ca să poată aduce foloasele ei în timpul campaniei, sprijinind cu succes operațiunile armatei de pe uscat.

Pe Marea-Neagră trebuie organizată o diviziune de mare, capabilă să apere și să împiedice, pe cât va fi posibil, atacarea coastei estică a teritoriului național, pentru că armata de pe uscat, chemată să opereze pe

teritoriul diviziei a 9-a, ar fi totdeauna expusă la griji mari și la amenințări serioase în operațiunile ei.

Afară de aceasta, divizia de mare ar mai avea rolul de a împiedică toate operațiunile vrăjmașului, cari le-ar întreprinde în porturile sale, pentru a se aproviziona cu tot felul de resurse și mai ales de a-l împiedică să facă incursiuni pe coastele teritoriului.

Divizia de mare nu trebuie împinsă în dezvoltarea și organizația ei decât până la limitele raționale ce ne-ar permite starea financiară și în vederea vrăjmașului cu care probabil vom avea de luptat.

Portul Constanța, pentru care s'a cheltuit sume foarte însemnate, fără o diviziune de mare, ar fi amenințat să fie distrus în câteva ore, chiar din primele zile ale războiului.

Atât flotila militară cât și divizia de mare pot avea un mare sprijin în flotila și marina comercială, fiindcă aceste vase pot servi pentru tot felul de transporturi și aprovizionări în cursul unui războiu, unele din ele pot fi chiar armate; de aceea este de mare trebuință ca, în planul de mobilizare al trupelor de pe apă, să se prevadă toate măsurile cari sunt trebuincioase în legătura ce trebuie să aibă în timpul campaniei aceste flotile și marine; de unde urmează că din timp de pace studiul acesta trebuie făcut cu multă îngrijire și completat, ca, în momentul intrării în campanie, să nu ne rămâie decât execuțiunea repede și fără întârziere a oricărei măsuri ce vom avea de întreprins.

PULBERARIA, PYROTEHNIA ȘI ARSENALUL.

— Armata, îndată ce a fost constituită și organizată, ca să corespundă cerințelor și așteptărilor țării nu rămâne decât a o armă, procurându-i toate mașinile și uneltele de care are nevoie, întrebuițându-le ca să se tragă cele mai mari foloase, și păstrate în timp de pace, în așa condițiuni, încât în timp de războiu să ne putem folosi cu succes, având la îndemână cu prisosință toate munițiunile gata și fabricate în bune condițiuni și ușor de transportat.

Ca să ajungem cu înlesnire a îndeplini aceste condițiuni, trebuie ca stabilimentele, cari au în sarcina lor fabricarea acestor materiale și munițiuni, să fie organizate în măsură de a putea produce ce li s'ar cere, fără să întâmpine întârzieri sau lipsuri pentru efectivele de războiu, calculându-se consumația ce s'ar face în timpul operațiunilor, ca să fie în stare să le înlocuiască fără întârziere sau întrerupere, astfel:

Pulberăria Armatei să nu înceteze, în dezvoltarea și organizația ei, ca să aibă mașinile și toate ingredientele în cantități suficiente, pentruca să fabrice pulberile necesare, precum: fulmicotonul, acidul sulfuric, acidul azotic și eterul sulfuric; încât armata să nu aibă nicio grijă.

Să aibă magazii construite în bune condițiuni de a păstra cât mai mult timp pulberile fabricate, fiindcă se știe că pulberile fără fum lasă de dorit când nu sunt păstrate în condițiuni *excelente*.

Pirotehnia Armatei. — Deși se găsește în bune

condițiuni, cu toate acestea trebuie să progreseze neîncetat ca să aibă complet toate instalațiunile, putând fabrica toată munițiunea necesară în cele mai lesnicioase condițiuni, fără ca să întâmpine nici cea mai mică greutate.

Fiindcă stocul de munițiuni, ce trebuie avut și fabricat, este mare, cestiunea cea mai principală este de a se avea magazii suficiente și construite în așa condițiuni, ca conservarea muniției să fie garantată din toate punctele de vedere, și mai ales accesul pentru încărcarea muniției dela diferitele magazii să fie ușor, ca să nu producă nicio întârziere sau greutate la încărcare sau descărcare, de unde urmează ca depozitul de munițiuni să aibă construite linii ferate și șosele de comunicație, pentruca manevrarea vagoanelor să fie cât se poate de lesnicioasă, deschizându-se mai multe porți de intrare în depozit pentruca intrarea și eșirea vagoanelor să nu se facă numai pe aceeași intrare. Porțiunea de teren, care ocupă astăzi depozitul de munițiuni, în curând n'are să mai fie suficient pentru a cuprinde toate magaziiile, ce va fi nevoie a se mai construi; așa dar, trebuie gândit și la necesitatea înființării unui alt depozit, alegându-se terenul propriu pentru asemenea instalațiuni.

Este o greșală de a se depozita toată muniția într'un singur loc; cel mai bun și lesnicios sistem ar fi ca fiecare divize să aibă depozitele sale de munițiuni, dacă nu pentru toată, cel puțin pentru prima perioadă a campaniei.

Arsenalul de Construcțiuni. — După cum este organizat, poate să îndeplinească în bune condițiuni aproape mai toate cerințele armatei; prin urmare,

dacă și acest stabiliment s'ar îndrumă în aceleași direcții, după cum s'a spus pentru pulberărie și pirotechnie, ar putea face față la tot ce i s'ar cere.

Pentru ca aceste stabilimente militare să poată da roadele ce trebuie să se obție dela ele, *este nevoie ca să fie mereu ocupate de a produce singure toate confecțiunile și fabricațiunile ce sunt menite să dea*; prin urmare, trebuie puse în condițiuni, încât să fie capabile de a face față la orice cerință, procurându-le mijloacele de a executa trebuințele armatei, încetându-se cu sistemul de a tot comanda în străinătate lucrurile, pe care stabilimentele noastre *sunt și ar fi în stare să producă*, pentru că cu acest sistem producem neajunsuri foarte mari: fiindcă pe de o parte stabilimentele *n'au ocazie de a se deprinde cu lucrările, cari li s'ar putea cere într'un moment de mare nevoie*, atunci când n'am mai putea face comenzi peste frontieră; pe urmă, se înstreinează o mulțime de bani, cari ar rămâne în consumația interioară a țării pentru a procura de lucru populațiunii cu meserii.

Această parte a populațiunii, dispărând zilnic, nu o vom mai putea găsi în ziua când ne va trebui.

Cu sistemul de a comanda în străinătate până și obiectele pe care aceste stabilimente sunt în stare să le fabrice, nu putem să ajungem decât la o singură concluziune, la aceea de a se zice că de vreme ce nu li se dă confecțiunea obiectelor de cari avem nevoie și nu se prepară din timp de pace ca să ne putem folosi de ele atunci când vom avea cea mai mare nevoie, nu rămâne decât să le desființăm și sumele ce se cheltuesc cu întreținerea lor să le între-

buințam pentru acoperirea altor nevoi ale armatei ; **dar aceasta, neputându-se face sub nici un cuvânt, atunci datorită ne impune și ne comandă, să le organizăm, ca să poată satisface trebuințele armatei în orice împrejurări ne vom găsi și mai ales în timpul campaniei.**

Și aci este cazul de a se propune ca toți ofițerii cari vor fi întrebuințați pentru conducerea tuturilor stabilimentelor militare, să formeze corpul inginerilor militari, cari vor avea în atribuțiunile lor cestiunile tehnice și științifice.

Cu modul acesta, vom avea stabilitate și continuitate în toate cestiunile, cari înlănțuiesc întregul mers al tuturor lucrărilor.

Schimbările dese ale ofițerilor, din capul acestor stabilimente nu pot fi decât vătămătoare bunului mers al unor servicii atât de delicate, cari reclamă o cunoștință perfectă până în cele mai mici detalii.

Schimbările dese, ce se produc în capul acestor stabilimente, nu pot fi decât păgubitoare însuși bugetului statului.

* * *

STATUL MAJOR AL ARMATEI. — Este serviciul de cea mai mare importanță, pe care o armată trebuie să-l aibă *preparat, organizat și format* ; încât să fie în stare să îmbrățișeze, prin capacitatea și valoarea lui militară, toate serviciile ce va avea de îndeplinit pe lângă marile comandamente cari conduc armata.

Educațiunea și instrucțiunea statului-major formează

adevărata făclie, care va lumina drumurile și locurile unde operațiunile armatei vor avea loc.

Capacitatea statului-major în războaiele viitoare va fi punctul hotărîtor care va determina succesul sau nesuccesul campaniei; fiindcă dela studiile pregătitoare, ce vor fi îndeplinite în timp de pace, dela preparațiunea tuturilor cestiunilor de organizare și mobilizare, dela *prevederile administrative*, precum și dela studiul tuturilor cestiunilor până în cele mai mici detalii cari intră în compunerea armatelor, depinde valoarea unei armate; prin urmare, toată știința războiului, în conducerea lui cu sorți de isbândă, este concentrată în valoarea ofițerilor de stat-major ce va avea o armată.

Ofițerul de stat-major, pe lângă condițiunile de o instrucție solidă asupra cunoștințelor ce i se cere, îi trebuie și o practică în serviciul corpurilor de trupă, ca să poată fi la curent, în mod real, cu mersul și execuțiunea serviciilor ce se îndeplinesc în toate unitățile.

Un ofițer de stat-major, nu poate fi considerat pe deplin format și preparat pentru delicatele și grelele însărcinări, decât numai atunci când toate cestiunile militare îi vor fi cunoscute; încât niciuna să nu-i cauzeze nici cea mai mică șovăire în dispozițiunile cari va fi chemat să conceapă, pentrucă, dacă nu le posedă, nu va putea avea hotărîrea și siguranța în măsurile ce ar voi să întreprindă.

* Calitățile morale, ce se cer unui ofițer de stat-major, formează fondul valorii lui personale, de unde instituțiunea va putea trage foloasele ce-i sunt trebuincioase.

Ofițerul de stat-major trebuie să fie: inteligent, ho-

tărit, prevăzător până în cele mai mici detalii, muncitor, fără preget, devotat până la abnegațiune, îndurător, pătruns că dela *conștiința* pusă în lucrările sale depinde *soarta execuțiunii*, zelos de a se distinge a se lupta și a învinge; cu un cuvânt, ofițerul de stat-major trebuie să fie un adevărat om de caracter, această calitate formează baza adevăratului ofițer de stat-major.

Să examinăm această cestiune desbrăcați de orice considerațiune subiectivă *sub raportul persoanelor sau sub raportul serviciului de stat-major*, și să o discutăm numai din punctul de vedere al *interesului armatei* și vom vedea că ofițerii de stat-major nu sunt în mare parte destul de formați și pregătiți pentru cerințele rolului ce vor avea de îndeplinit.

Un tânăr ofițer, ieșit din școlile militare, după ce a petrecut câțva timp în corpurile de trupă în primii ani ai tinereții, ocupat în mare parte cu agreementele vârstei, nu poate prinde firul carierei cu destulă pătrundere și prevedere.

Această stare psihologică este naturală și inerentă tinereții oricărui om, abia intrat pe marea scenă a lumii, îmbrățișând starea socială în care trăește.

După câțiva ani se prezintă ca candidat la școala superioară de războiu pe care o urmează 2 ani; după terminarea școlii este trimis a îndeplini stagiul la marele stat-major și pe la diferite arme; de multe ori acest stagiu se face numai prin detașare, căruia ofițerul nu-i acordă importanța ce o are pentru dobândirea cunoștințelor ce-i sunt folositoare.

După îndeplinirea acestei formalități, se trimit

prin diferite biurouri ale comandamentelor sau ale statului-major, de unde iese din timp în timp pentru a merge vremelnicește în corpurile de trupă.

În tot timpul cât ofițerul de stat major își petrece viața în aceste birouri, își consumă mare parte din vreme cu verificări și întocmiri de situații, cu expediții de ordine și dispozițiuni, cari le-ar putea îndeplini oricare arhivar civil, sau cu alte lucrări, cari ies din cadrul lucrărilor curat militare, și de aceea mulți din ofițerii vigouroși, inteligenți și zeloși, ajung a se deprinde cu această viață comodă încât serviciul la trupă îl consideră împovărat și neplăcut, transformându-se astfel într'un om molatec, pierzând vigoarea, nedorind a-și deranja viața regulată a biroului, fugind de arșița soarelui, de praful drumului și de ploaia cerului, lucru ce în mare parte se întâmplă din greșita întrebuintare a acestor ofițeri.

Prin șederea îndelungată în biurourile enumerate, ofițerii de stat-major, pe lângă că pierd în parte calitățile inerente temperamentului și caracterului militar, dispun de un timp relativ comod, care le permite a se ocupa de orice cestiune, ce le convin să trateze părăsind în mare parte cestiunile de domeniul curat militar, întreprinzând discuțiuni critice asupra unor subiecte, cari de multe ori, în loc să fie folositoare instituțiunii, nu produc alt efect decât a provoca un antagonism periculos, care vine să se interpună între dânșii și restul ofițerilor armatei și de multe ori îl împing atât de departe, încât ajunge a da naștere la sciziuni periculoase chiar în sânul celor ce au absolvit școala de războiu.

Această cestiune își are origina în sistemul ce se

practică cu diferențierea ofițerilor, prin acordarea de brevete, dând loc la formări de grupe întocmite pe caste de intelect moral; însăși legea de stat major introduce aceste diferențieri în două grupe, unii în virtutea art. 12 și alții în baza art 15, diferențiere, care adese-ori nu poate da rezultate sigure și drepte în momentul părăsirii școlii, și răul acesta nu se oprește numai aci, fiindcă în urmă se procedează la o nouă diferențiere chiar a acelor coprinși în art. 12, prin brevetarea unora și declasarea altora.

Cu modul acesta se formează 3 caste de intelect proveniți toți din acelaș isvor, cari sunt într'o continuă luptă de *rivalitate* și *invidie*, căutând a se deprecia unii pe alții.

Această stare de lucruri produce o adevărată nenorocire din punctul de vedere moral al ofițerilor și chiar din punctul de vedere al intereselor armatei.

Rezultatul consecințelor acestei situațiuni va avea efectul său dureros tocmai în ziua când vom avea nevoie de întruparea forțelor morale ale tuturilor elementelor cari constituie armata.

Aceasta este în trăsură generală realitatea lucrurilor de astăzi.

În toate armatele, candidații pentru școala superioară de războiu se aleg dintre ofițerii tineri pentru următoarele considerațiuni:

1. Pentrucă numai până la o vârstă oarecare un om se poate angaja cu folos la o muncă grea, precum este aceea dintr'o școală superioară de războiu.

2. Fiindcă dacă elementele eșite din școala superioară de războiu sunt prea înaintate în vârstă, serviciul de stat-major nū poate să tragă un folos mai

îndelungat din cauza vârstei, pentru că este știut că absolvenții școlii superioare de războiu trebuie să facă diferite stagii necesare pentru formarea lor ca ofițer de stat-major ; așa dar, vârsta prea înaintată a ofițerilor, ce vor trece prin școala superioară de războiu, va fi o piedică pentru a sta mai mult în acest serviciu.

Ar fi de dorit ca limita de vârstă pentru admiterea candidaților în școala superioară de războiu să fie maximum de 30 ani și neînsurați.

3 Un ofițer de stat-major, ca să poată dobândi calitățile necesare specialității lui, lucru ce nu se dobândește decât printr'o practică mai îndelungată, trebuie să aibă proporționalitatea stagiului stabilită, încât practica, ce trebuie să facă în corpurile de trupă, să fie hotărâtă la proporția de 2 treimi în serviciul de stat-major și o treime completă la trupă.

Colonelii nu vor fi definitiv opriți în serviciul de stat-major, până ce nu vor fi comandat 2 ani un regiment ; aici se va putea vedea calitățile și aptitudinile de bun conducător al unui corp de trupă.

Generalul Bronsart de Schellenforf a emis următoarea opinie asupra acestei cestiuni :

«Ofițerii de stat-major trebuie să cunoască mersul regulat al armatei, trebuie să se întoarcă din timp în timp ca să intre în practica corpurilor de trupă ; aici vor simți influența tuturilor cestiunilor de organizare și instrucție pentru a-și forma organismul, în care sângele din vinele lor să pătrundă toată armata, ca să poată câștiga învățămintele practice împreună cu principiile și doctrina».

Triagiul, care se face între absolvenții școlii su-

perioare de războiu, este necesar, fiindcă numai așa se poate obține ofițeri de stat-major cu calități desăvârșite, cari să se bucure de încrederea tuturor; și fiindcă acest sistem produce dela sine animozități și rivalități, cari totdeauna vor provoca urmări nefolositoare instituțiunii, de aceea acest triaj trebuie făcut încât să nu dea loc, nici *în fond nici în formă, la cea mai mică aparență de depreciere*; prin urmare, trebuie să se renunțe ca triajul să fie făcut *în mod oficial prin etichetare, clasări, sau declasări*.

Șeful marelui stat-major și ministerul de războiu să aibă câte un registru confidențial, în care să fie înscrși toți ofițerii absolvenți ai școalei superioare de războiu, *cari au dovedit în toate lucrările, la cari au fost încercați în decursul carierei, că posedă adevărata capacitate și valoare de ofițer de stat-major, alesi din diferitele promoțiuni și numai aceștia să fie întrebuințați în serviciile de stat-major*.

Ei vor forma și miezul celor hotărâți să ajungă în capul marilor comandamente, acordându-li-se și drepturi excepționale pentru înaintare la alegere.

S'a văzut atât în armele străine cât și la noi, că uneori capete de promoțiuni eșite din școalele superioare de războiu n'au fost reținuți în serviciul de stat-major, aceasta nu din considerație *că acești ofițeri n'au avut o cultură și o instrucțiune superioară, ci poate că nu corespundeau la unele din condițiunile și calitățile ce se cereau unui desăvârșit ofițer de stat-major*.

Un rău, care există încă în opinia unora din șefi,

este că consideră ca declasați pe unii ofițeri absolvenți ai școalei superioare de războiu neîntrebuințați în serviciul de stat-major, în urma triajului și etichetării oficiale care se fac astăzi, și îi privesc cu oarecare în-doială asupra valorii lor, uitând că acest triaj în fond n'are un scop de declasare, ci un scop de o selecțiune superioară.

Aceasta este o idee cu totul greșită și o judecată falsă ; fiindcă personalul de care are nevoie serviciul de stat-major este restrâns, în raport cu numărul absolvenților școalei superioare de războiu, și prin urmare, nu toți pot fi chemați în acest serviciu și apoi sunt și multe alte considerațiuni, cari ar putea dovedi că aprecierile, ce se fac de unii asupra celor ce nu sunt chemați în serviciul de stat-major, sunt nefondate ; așa dară toți șefii, cari au în serviciul lor absolvenți ai școalei superioare de războiu, să caute prin toate mijloacele a le completa în totul instrucțiunea de bun trupier și oameni de războiu și vor forma un miez excelent pentru conducerea și instrucția trupei și chiar pentru formarea tinerilor ofițeri intrați în carieră.

Pentru a nu se produce lipsa de continuitate în lucrările birourilor statelor majoare, prin întreruperea serviciului celor cari urmează a trece pentru stagiul în corpurile de trupă, trebuie ca succesiunea ofițerilor să fie făcută în mod interminant, încât cei ce revin să fie puși la curent de cei ce rămân cel puțin un an în fiecare birou al serviciului respectiv.

Pentru serviciul de adjutantură sau oricare alte servicii de îndeplinit pe la comandante, se va întrebuința fără distincțiune de diferențiere, toți ofițerii absolvenți

ai școalei superioare de războiu, precum și orice ofițer cu aptitudini pentru acest serviciu.

Cu modul acesta, se va curmă pretențiunile nejustificate, ce au absolvenții școalei de războiu în a crede că absolvirea școalei le dă numai drepturi, fără obligațiuni, și că serviciul la trupă este numai un accesoriu.

Aprecierea, prin notarea ofițerilor din serviciile de stat-major dela diferitele comandamente, nu se face cu destulă siguranță și putere convingătoare, pentru că acești ofițeri sunt inspectați odată pe an de șeful marelui stat-major ajutat de personalul său, dându-li-se o cestiune sau două de tratat pe câmp într'un timp relativ scurt.

Or, o apreciere de moment, unde impresiunea are în mare parte o putere preponderentă, mai ales în probleme unde concepția măsurilor și judecata personală poate da loc la discuțiuni contradictorii, nu poate formă baza de convingere în cotarea capacității unui asemenea ofițer; prin urmare, notarea și aprecierea ofițerilor, cari îndeplinesc serviciul pe lângă marile comandamente, trebuie să fie făcută în întâia linie de acești comandanți, singurii în măsură de a-i putea cunoaște în fond apreciindu-i zilnic în toate lucrările și în valoarea lor intelectuală; fiindcă de vreme ce șeful marelui stat-major ar trimite în aceste servicii numai din ofițerii înscriși în registrul său confidențial, numai este nevoie de o supra-notă, care de multe ori cade în contradicție de vederi cu notele comandamentelor mari; ci numai de un control exercitat anual asupra modului cum acești ofițeri își îndeplinesc serviciul și dacă se țin la curent cu cuno-

științele și calitățile ce le sunt impuse, fără examen școlăresc.

Aprecierea și notarea să fie trecute în registrul confidențial ce se ține pentru selecțiunea ofițerilor, ce sunt chemați a îndeplini serviciul în statele majoare.

Pentru înflorirea și ținerea la curent a cunoștințelor ce trebuie să aibă ofițerii de stat-major, este de cea mai mare necesitate ca ofițerii de stat-major să fie *mereu trimiși în serviciul marelor comandamente* pentru ca să poată fi deprinși și cu execuțiunea serviciului în aceste comandamente; atunci ofițerul de stat-major va fi complet luminat cu mersul tuturilor cestiunilor ce intră în întreaga organizație a armatei; iar nu cum se petrec în general lucrurile, că sunt ofițeri în marele stat-major, cari, intrați în acest serviciu, *n'au trecut prin cunoștințele practice ale marelor comandamente* și numai ies timp îndelungat din birourile marelui stat-major.

Prin urmare, marele stat-major să nu aibă în serviciile sale decât ofițeri luați din acei, cari trebuie să facă continuu drumul între marele comandamente și marele stat-major; aceasta va procura șefului marelui stat-major, ocaziunea de a-i aprecia și nota în deplină cunoștință și nota sa va avea valoarea ei preponderentă.

Înainte de a se încheia discuțiunea acestui capitol, este bine a se adăoga și câteva cuvinte asupra școlii de războiu.

Această școală bună din toate punctele de vedere, ca creațiune și menire de a produce, a devenit prin interpretațiunea dată produselor ei, un rău, în loc să fie vatra luminilor, cari să se dea ofițerilor; fiindcă

s'a îndoctrinat în spiritul lor că odată ce au părăsit-o sunt armați numai cu drepturi, fără să fie siliți a da produsul lor de capacitate, de muncă și de pricepere, de care instituțiunea trebuie *în întâia linie să se folosească*.

Răul ce decurge din această îndoctrinare, se vede zilnic în consecințele ce se nasc atât între ei, cât și între restul ofițerilor. S'a arătat destul de clar cauza originii acestei stări de lucruri; s'a propus în trăsură generală, și măsurile cari ar putea remedia acest rău; rămâne ca cei în drept să judece cu băgare de seamă această cestiune și să ia măsurile trebuincioase pentru îndreptare, lăsând la o parte orice considerațiune de ordin privat în raport cu interesul general al instituțiunii. Pentru a răspândi cât mai mult instrucțiunea în corpul ofițeresc, ajungându-se cu timpul ca ofițerii armatei să fie la acelaș nivel de instrucțiune și proveniență, ar trebui ca porțile școalei de răsboiu să fie cât de larg deschise pentru cei ce voiesc să o treacă, fără însă să aibă drepturi excepționale decât numai în raport cu ceea ce vor produce în carieră, prin muncă, devotament și pricepere.

Înțelepciunea cea mare pentru *patrioții buni* și pentru *adevărații oameni de stat* este, ca din toate evenimentele petrecute în sfera lumii, să știe să tragă învățăminte din toate cauzele cari au determinat schimbări, fie în bine fie în rău, pentru a și le apropia și a îndrepta instituțiunile țării, aducând îmbunătățirile convenite și tragându-se numai foloase.

Așa de ex: Generalul Kuropatkin, în ordinul dat pentru a-și lua rămas bun dela trupele ce a comandat și care a fost publicat în «Invalidul Rus» și pe

care generalul H. Bonal în scrierea sa «Questions militaires d'actualité, I-re série. La prochaine guerre etc.» le rezumă într'un stil viu și concis, din care putem extrage multe părți spre folosul învățaturii noastre făcând să reiasă cauzele cari au determinat înfrângerea armatei ruse de către Japonezi. Intre altele, semnaleză următoarele :

1. Că ofițerii n'au destulă rezistență fizică și nu știu să-și îngrijească îndeștul sănătatea în timp de pace.
2. Că nu s'a avut destulă prevedere, fie de ordin moral, fie de ordin material, pentru ca *organizația* să fie la înălțimea cerințelor de a se întrebuița cu succes calitățile trupei.
3. Lipsa unei artilerii de munte numeroasă.
4. Reaua calitate a proiectilelor explosibile.
5. Lipsa de mitraliere, și
6. Lipsa mijloacelor de transport.

Sub raportul intelectual, dânsul rezumă cauzele în următoarele considerațiuni :

1. Marea deosebire în instrucția trupelor.
2. Lipsa de pregătire tactică.
3. Recunoașterile fără temei ale vrăjmașului înaintea luptei, și
4. Lipsa de inițiativă a șefilor în sub ordine.

Pe lângă toate acestea, mai constată cauze, cari se pot atribui la cea mai mare parte din ofițeri, produse prin lipsa îndeștulătoare de pregătire precum și la nepăsarea comandamentelor mari.

Generalul Kuropatkin mai enumără și cauze produse numai din considerațiuni morale, precum :

1. Lipsa de entusiasm de a se luptă,
2. Puțina dorință de a se distinge,

3. Lipsa de dorință de a ajuta pe vecin,

4. Voința de a învinge.

Dânsul mai explică aceste cauze și prin lipsa unui număr de ofițeri, cari să aibă *un caracter încercat și temperament*, ca să poată *rezistă oboselilor* mai multor zile de luptă.

Generalul Kuropatkin atribue toate aceste cauze și defecte constatate, următorului *punct esențial*:

«A lipsei de oameni, cari să se distingă prin *independența, energia și inițiativa caracterului lor*.

«În timp de pace zice: *Oamenii înzestrați cu aceste calități se consideră ca nesuferiți, atribuindu-le că au caracter rău și în multe cazuri sunt siliți a părăsi serviciul armatei înainte de timp*.

«Din contră, oamenii fără caracter, totdeauna gata a aprobă avizul șefilor lor, sunt considerați și împinși în carieră. Să nu uităm că în acest războiu am plătit destul de scump puțină grijă ce am pus în darea notelor subordonaților noștri».

Acum 20 de ani, Generalul von der Goltz, emitea aceeași părere în uvrajul său «*Națiunea Armată*» în termenii următori:

«*Caracterele hotărâte se prezintă de obicei mai puțin favorabile pentru înaintare în timp de pace*.

«*Dacă Bonaparte și Carnot n'ar fi trăit în timpul revoluțiunii, probabil că și-ar fi terminat cariera în gradul de locotenent-colonel*».

Generalul Kuropatkin, constatând prin el însuși toate relele, lipsurile și neajunsurile armatei ce a comandat, ar fi singurul în măsură să le îndrepte complet,

dacă s'ar întoarce iarăși ministru de războiu: *fiindcă cu practica recentă ce a făcut cu însăși persoana sa, ar putea tăia relele și cauzele cari le-au produs, acolo unde au ființă, mai bine ca oricare altul, care nu le-a văzut și nu le-a simțit.*

Zicătoarea românească ne spune :

«Că tot pășitul e priceput».

S'a recurs la citarea acestor mari învățăminte ca să se știe de oamenii, cărora le revin dreptul de a se ocupa neîncetat de organizația și îndesțularea armatei, ca să nu se expună la criticile insuficienței preparațiunii, cari se vor aduce de cei ce li se va încredința conducerea armatei. Critici, cari de drept se resfrâng nu numai asupra oamenilor de stat, cari n'ar fi știut să prevadă și să înzestreze armata cu tot ce-i trebuie întâi, oameni și material ; și al doilea, pentru cei ce sunt chemați a îndruma educația și preparația ofițerilor pentru a le forma caracterul și a le dezvoltă instrucția și calitățile militare.

*
*
*

CORPURILE DE ARMATĂ.—După cum sunt organizate, centralizând toată administrația corpurilor de trupă și a serviciilor până în cele mai mici detalii, au ajuns să fie la rândul lor patru mici ministere, încât se poate zice că comandanții de corp de armată sunt mai mult niște administratori militari.

Divizia n'are nicio putere de a lua hotăriri și ajunge ca pentru cele mai mici cestiuni să recurgă la dezlegarea corpului de armată, aceasta pentru a se degaja de orice răspundere și a nu-și crea dificultăți.

Prin această centralizare administrativă, am ajuns

la rezultatul, că *nimic nu se mișcă* până ce corpul de armată n'a dat hotărârile sale. Divizia este un organ de înregistrare și transmitere, neputând hotărî nimic până nu obține dezlegarea corpului de armată, fiindcă deși ar fi cestiuni pe cari le-ar putea tranșa singură, de teama însă de a nu diferi, în soluțiunea vreunui caz, de vederile corpului de armată, supune tot aprecierii corpului de armată. Divizia nu poate da aprobare nici pentru mutarea unui om din comandamentul său, nu poate aproba punerea în subsistență a unui cal, precum și alte multe cestiuni tot atât de neînsemnate.

Aceasta este starea corpului de armată în timp de pace; dar cum armata este creată numai pentru războiu, trebuie ca corpurile de armată să fie cu totul ușurate de toate cestiunile cari le îngreuiază activitatea și le consumă timpul de a se putea ocupa numai de cestiunile de comandament și de studiul practic și real al tuturor problemelor curat militare.

Armata țării, într'un caz de războiu, va forma o singură armată, comandantul de căpetenie având să conducă operațiunile acestor patru corpuri de armată.

Așa dar, corpurile de armată, în operațiunile ce vor avea de executat, vor avea o mai mare independență și libertate de acțiuni decât într'o țară, care ar avea constituite patru sau cinci armate, formate sub comandamentul unui general de căpetenie.

Prin urmare, trebuie ca diviziile *să fie constituite din timp de pace cu tot ce le trebuie*, fără ca corpurile de armată să mai aibă preocupățiunile administrative ale acestor unități, de unde urmează că corpul de armată să fie constituit numai din statul-major

necesar operațiunilor și un personal redus pentru a ține la curent lucrările ce sunt necesare pentru inspecțiunile ce ar avea de făcut corpurilor de trupă, având sub autoritatea sa justiția militară a tuturor unităților după întregul teritoriu.

*
* * *

MUNIȚIUNI.—Aprovizionarea munițiilor de războiu a fost în tot timpul obiectul unei griji neadormite în toate armatele, căutându-se toate mijloacele ca aprovizionările să fie suficiente și avute la îndemână la timp.

Pâinea și muniția sunt Crezul soldatului, fără ele nu poate nici *trăi* și nici *lupta*; prin urmare, este ușor de înțeles câtă grijă trebuie pusă ca aceste materiale să fie complete din timp de pace și mijloacele de aprovizionare bine calculate, ca să se poată face cu ușurință; iar fabricile bine și complet organizate ca să poată produce cu înlesnire și repeziciune tot ce trebuie înlocuit în timpul operațiunilor.

Consumația munițiilor astăzi, este mult mai mare, din cauza perfecționării tragerii armelor de foc și a efectivelor mari; de aceea grija acestor aprovizionări este foarte serioasă.

Maiorul Meunier, în lucrarea sa, ne dă multe indicațiuni asupra consumației muniției infanteriei din războiul ruso-japonez; dânsul arată că:

La 25 și 26 Maiu, regimentul 5 de tiraliori a consumat 738.000 de cartușe, ceea ce revine câte 205 cartușe de om pe zi.

La 30 și 31 August, regimentul 34 de tiraliori a

consumat 1.200.000 de cartușe, ceea ce revine câte 300 cartușe de om pe zi.

La 14 Octombrie, regimentul 138, a consumat 974.461 cartușe, ceea ce revine câte 400 cartușe de om pe zi.

La 14 și 15 Octombrie, tot regimentul 138, a consumat 1.068.068 cartușe ceea ce revine câte 262 cartușe de om pe zi, etc.

Aceste cifre ne dau o idee îndestulătoare asupra consumării cartușelor; însă trebuie ținute seamă că regimentele rusești au consumat mult mai multă muniție decât cele japoneze, cari nu trăgeau când înaintau.

În general consumația acestui mare număr de cartușe de către regimentele sus citate, se poate atribui situațiunii critice în care s'a găsit divizia 35 în zilele notate; fiindcă au fost și regimente cari au avut o consumație mult mai inferioară, în tot cazul, autorul arată în lucrarea sa că consumația munițiilor a fost foarte însemnată în această campanie, și că au rămas regimente fără cartușe, cari au trebuit să se împrumute la regimentele vecine.

În ceea ce privește artileria, dânsul ne spune că aprovizionarea muniției acestei arme este mult mai grea, și ca să arate cum i s'a sporit consumația în raport cu timpii din urmă, ne indică consumația munițiunii artileriei diviziei a 35-a din zilele dela 12—15 Octombrie la bătălia dela Cha-ho.

12 Oct.	3.611	lovituri	sau	100	de	fiecare	tun
13 »	3.795	»	»	105	»	»	»
14 »	12.997	»	»	361	»	»	»
15 »	9.652	»	»	268	»	»	»

De unde se vede că consumația cea mai mare a fost în ziua de 14 Octombrie, când s'a tras 361 lovituri de tun, ceea ce revine că în 4 zile s'a tras 843 lovituri de fiecare tun.

Comparând această consumație cu aceea dela Vionville a bateriei a 3-a călărețe din divizia 5-a, care, în campania din 1870 a avut cea mai mare consumație de muniții, n'a tras decât 1.164 lovituri sau 171 lovituri de tun.

Se vede ușor diferența de consumație între artileria de atunci și cea de astăzi.

Japonezii, în special, au fost mai economi în consumația munițiunii, cea mai mare întrebuințare au avut-o la bătălia dela Mukden, când un grup de 3 baterii din divizia 12-a din armata generalului Kuroki a tras 8.207 proiectile, din care 7.376 șrapnele și 831 obuze brizante, ceea ce revine 456 de obuze de tun.

Din arătările sale, Maiorul Meunier trage următoarele concluziuni :

1. Aprovizionarea actuală a bateriei este suficientă.
2. Aprovizionarea totală a liniei întâi trebuie sporită până la 600 lovituri de tun.
3. Arsenalele, trebuie din timp de pace să aibă un aprovizionament de 2.500—3.000 obuze de fiecare tun ; fiindcă nu se poate bizui pe fabricație în timpul războiului, din cauza multor cazuri de forță majoră.
4. Improspătarea, prin serviciile de dinapoi, trebuie făcută cu multă ușurință, aducându-se muniția chiar direct la baterii dela parcul general al armatei, când împrejurările ar permite.

Din cele arătate asupra consumației munițiilor din războiul ruso-japonez de Maiorul Meunier, *se deduce ușor cât de însemnată este această ces-tiune și câtă gândire trebuie pusă ca munițiunile armatei să fie complet asigurate din timp de pace, transportarea lor foarte ușoară, pentru a se putea aprovizionă cu înlesnire trupele, și cât de bine trebuie organizate fabricele ca să poată înlocui cu repeziciune muniția consumată.*

Atât locotenentul-colonel Neznamov cât și Maiorul Meunier arată în lucrările lor că mitralierile au un mare efect atât în ofensivă cât și în defensivă și rezultatele obținute au fost cât se poate de bune și folositoare, fiind necesar ca să fie întrebuințate atât de infanterie cât și de cavalerie.

Lt.-colonel Neznamov este de părere ca fie-care divizie să aibă 12--16 mitraliere, organizate în unități de sine stătătoare, arătând că trupele, în general, pun mai multă încredere pe mitraliere decât chiar pe tunuri.

Maiorul Meunier se exprimă astfel în privința organizației mitralierelor :

«Ni se pare mai avantajos de a se ușură în principiu infanteria de grija mitralierelor și a organiza dintr'această armă corpuri speciale puse la dispoziția generalilor de divizie și de brigade, cari să le întrebuințeze la unitățile infanteriei, după cum vor crede mai nimerit».

Sub raportul organizării mitralierelor, opiniunile sunt împărțite: unele preconizează împărțirea lor pe batalioane sau regimente, altele de a se creă unități speciale date la divizii și brigade; de această din urmă opinie sunt și cei doi autori, cari se citară mai sus.

Oricare ar fi modul organizării mitralierelor într'o armată, este indiferent; fiindcă ceea ce se constată în mod absolut este nevoia de a le *avea cu orice preț*.

Din cele arătate, se poate trage următoarele concluziuni :

1. Aprovizionarea munițiilor de infanterie din timp de pace să fie calculată la 500 cartușe de fiecare armă.

2. Aprovizionarea artileriei între 2.000 — 3.000 obuze de fiecare tun.

3. Organizația fabricelor, în bune condițiuni, de a putea produce în timpul operațiunilor cantitatea necesară pentru înlocuirea muniției întrebuințate.

4. Organizarea coloanelor de munițiuni, precum și transporturile, să fie bine calculată și mai ales bine eșelonată, pentru a nu se întâmplă întârzieri sau întreruperi.

5. *O disciplină de fier din partea tuturilor comandanților în consumația munițiilor.*

6. Să se socotească aprovizionamentul de arme la 3 arme pentru 2 soldați ; iar în fiecare an să se înprospăteze armele, socotindu-se 2°/_o din totalul armelor infanteriei pentru înlocuirea celor uzate în timpul de pace și cari nu vor mai putea servi în timpul campaniei, ceea ce ar reveni, dacă s'ar socoti numărul total la 300.000 arme, ca în timp de 50 ani să se primenească toate armele.

7. Pentru artilerie să se aprovizioneze în fiecare an câte o baterie pentru înlocuirea tunurilor uzate ; ceea ce ar reveni, dacă s'ar socoti numărul bateriilor la 100, ca înlocuirea tunurilor să se facă într'o sută de ani.

În ambele cazuri, reaprovizionările pentru înlocuire să se oprească când s'ar vedea că se produce invențiuni sau perfecționări în armament.

* * *

DEPOZITUL DE RECRUTARE. — Oricare ar fi principiul, pe care s'ar întemeia constituirea unei armate, organizația ei se reazămă pe o singură temelie, pe aceea de unde isvorăsc toate elementele cari constituiesc unitățile armatei întregi.

Dacă isvorul acesta se găsește organizat în condițiuni rele, de sigur că tot ce decurge dela el nu va putea da niciun rezultat complet și hotărît; prin urmare, obârșia regularității pentru buna funcționare a întregului organism sunt depozitele de recrutare, cari formează baza pe care se reazămă funcționarea liniștită și regulată a întregii organizații.

Depozitele de recrutare nu sunt numai agenții de toate zilele, cari trimit elementele necesare corpurilor de trupă pentru a se putea constitui în mod regulat pentru bunul mers în timp de pace.

Depozitele de recrutare, au mai cu seamă în sarcina lor, toate cestiunile cari comportă mobilizarea și numai dela o bună și completă funcționare putem fi siguri că corpurile se vor putea mobiliza cu repeziciune și regularitate, evitându-se enormele confuziuni cari s'ar naște în timpul mobilizării, de n'ar fi la înălțimea menirii pentru care sunt create.

Țin mutațiile tuturor elementelor cari intră în componerea armatei.

Trebue să aibă efectivele reale ținute la curent, ca

să se știe mișcarea fiecărui individ pentru a nu cădea în greșala neertată de-a avea numai cifre pe hârtie; așa dar relațiunile lor cu corpurile de trupă sunt așa legate, încât trebuie să existe un control riguros și reciproc ca să nu dea loc niciodată la îndoeli sau neexactități asupra operațiunilor ce trebuie îndeplinite și ținute la curent zilnic, la cari se mai adaugă și cesțiunile de rechiziții pentru nevoile armatei.

Pe lângă aceste atribuțiuni, destul de complicate, depozitele mai au în sarcina lor și taxele militare, serviciu destul de delicat, pentru care se cere o deosebită grijă ca să nu se strecoare greșeli sau omiteri, fiindcă taxele militare alimentează casa generală a pensiilor.

Se vede ușor câtă încurcătură s'ar produce în mănuierea fondurilor, în caz când depozitele n'ar fi la înălțimea lor.

Dacă depozitele, nu le-ar urmări cu scrupulozitate, am avea în fiecare an descreștere în loc de creștere a veniturilor ce coprinde acest articol.

După art. 47 al legii, se prevede că depozitele să funcționeze după un anumit regulament, totuși, până astăzi, acest regulament nu este întocmit.

Legea recrutării, cu regulamentul ei, nu prevede în deajuns toate directivele și detaliile operațiunilor ce trebuie să îndeplinească, și de aceea se naște și o corespondență foarte mare, fiind nevoie a se da instrucțiuni și directive prin ordine și decizii; iar comandanții depozitelor au ajuns, prin rutina și deprinderea de toate zilele, să conducă acest serviciu, fiecare după

priceperea și destoinicia lor, de unde urmează că mai fiecare depozit are procedurile sale de lucru.

În cât privește personalul, nu este tocmai la înălțimea sa, fiindcă de obicei se numesc comandanți de depozite din două categorii de ofițeri.

Unii, dintre căpitanii cari și-au limitat cariera până la acest grad.

Alții, dintre căpitanii, cari, din diferite cauze fizice, numai sunt în stare să ducă greutatea frontului și de aceea decurge de drept lipsa de vigoare și vigilență, ce ar trebui să existe în mersul acestui serviciu.

Trebue să recunoaștem în mod hotărît că serviciul depozitelor de recrutare este un serviciu *greu și migălos*, care reclamă multă trudă și multă conștiință în orice lucrare, care iese din birourile lor și mai presus de toate se cere cea mai desăvârșită exactitate în orice operațiune; încât este necesar ca alegerea personalului să fie făcută în bune condițiuni și organizat ca să-l aibă complet; iar nu cum se petrec lucrurile, neacordând destulă importanță și atențiune, crezând că acest serviciu se poate îndeplini de oricine și cu mijloace insuficiente.

Pentru ca un depozit să fie condus cu succes trebuie ca personalul ce-l compune să fie în deplină cunoștință de cauză și deprins cu toate lucrările sale; fiindcă memoria tuturilor cestiuilor, cari se ivesc în manipularea lucrărilor, are și ea un mare rol; de unde urmează stabilitatea comandanților de depozit.

Ca un depozit să fie bine condus, trebuie ca comandantul să stea cel puțin 4 ani în capul depozitului și să aibă un ofițer ajutor, care să învețe întregul mecanism pentru a putea înlocui pe comandantul de-

pozitului când ar fi absent, precum în cazuri de recrutare, comisiuni de apel, boală, congediu, etc.

Astăzi, numai depozitele din București și Iași au asemenea ajutoare; iar celelalte depozite, când comandanții lipsesc, se atașează câte un ofițer pentru a-i înlocui.

Acest ofițer este strein, neputând aduce nici un serviciu.

Unde populațiunea țării este mai numeroasă s'a înființat un număr mai mare de regimente de infanterie, afectându-le și teritorii din mai multe județe învecinate, aceasta pentru ca regimentele să aibă împărțirea teritoriului fixat pentru companiile trupei cu schimbul și recrutarea pentru oamenii permanenți.

De aci s'a crezut necesar, la înființarea acestor regimente, că este nevoie să se înființeze și câte un depozit de recrutare, care la început se numeau secțiuni de depozite; iar astăzi poartă numele simplu de depozite de recrutare.

Astfel, în județul Dolj, sunt 3 depozite de recrutare ale regimentelor 1, 26 și 31 de infanterie; în județul Argeș sunt 2 ale regimentelor 4 și 28; și în județul Prahova sunt iar 2, ale regimentelor 7 și 32 infanterie.

Intr'aceste județe depozitele regimentelor 1, 4 și 7 fac recrutare și pentru părțile de teritoriu, cari aparțin regimentelor 26, 31, 28 și 32.

Depozitele, cari nu fac recrutarea, primesc numai tabelele de recrutare, întocmite de cele ce au făcut recrutarea.

Dintr'aceasta rezultă că depozitele, cari n'au făcut recrutarea, nu-și asumă în mod absolut răspunderea

operațiunilor efectuate de alții, de unde decurge uneori că, chiar cazuri bine stabilite, să prezinte în aparență oarecare nesiguranță, în ceea ce privește exactitatea operațiunii dând loc la o serie de corespondență nesfârșită, interpretațiuni și ordine explicative.

Așa de exemplu: depozitul regimentului 28 Radu-Negru, care primește recruții din depozitele Argeș, Teleorman, Vlașca și Dâmbovița, pentru toate cesțiunile referitoare la tinerii din județele enumerate, ca făcând parte din depozitul Radu-Negru, autoritățile necunoscând raza de teritoriu, care aparține depozitului Radu-Negru, adresează toată corespondența și cererile depozitelor din județele cărora aparțin comunele; acestea la rândul lor, le înapoiază cerând a se adresa depozitului Radu-Negru și astfel urmează întârzieri și o multiplicațiune de corespondență nefolositoare și păgubitoare.

Incurcăturile sunt și mai mari la depozitele București și Ilfov, fiindcă aceste depozite coprinde fiecare câte o jumătate din capitală și județ.

Mutările, fiind dese dintr'o circumscripție de depozit într'alta, dau loc la mutații între aceste depozite atât de numeroase, încât o mare parte din timp este întrebuințat pentru ținerea lor la corent; ceea ce se face cu multă greutate și cu o exactitate foarte îndoioasă.

Pe lângă aceasta, se mai adoagă enormele neajunsuri ce rezultă din corespondența autorităților cu aceste două depozite; fiindcă, cum o să știe toate autoritățile din țară, ce stradă sau ce comună aparține unuia din aceste două depozite? și toate autoritățile, pentru locuitorii capitalei, se adresează depozitului București, care trebuie întâiu să se asigure dacă

omul obiect al corespondenței aparține razei sale, sau depozitului Ilfov, de unde se vede ușor ce muncă obositoare și nesfârșită produce această încurcătură; fiindcă locuitorii capitalei, cum au trecut dintr'o culoare în alta, au schimbat și depozitul cărui aparțineau.

Acelaș lucru se petrece și cu jumătățile județului, cari aparțin acestor două depozite.

Din toate aceste urmează o întârziere mare pentru relațiunile cerute de autorități; iar pentru cei interesați, alergături nesfârșite.

Așa dar, aceste două depozite trebuie refăcute după cum au mai fost, ca depozitul București să aibă numai capitala; iar depozitul Ilfov, numai județul; de drept, chiar înșăși numirile, cari le au, le indică funcționarea regulată, unul pentru județ și celalalt pentru capitală.

A se mai urmă cu organizația actuală, făcută numai de câțiva ani, este a se perpetua încurcăturile și nesiguranța operațiunilor.

Pe când există vechia împărțire, rezultatele tuturilor lucrărilor erau lesnicioase, sigure și expeditiv.

Ideia, care a condus la actuala împărțire, a fost bazată *pe greșita judecată*, că, de vreme ce capitala și județul au fost împărțite între regimentele 6 și 21, să se împartă și depozitele de recrutare.

Încât privește depozitele, cari nu fac recrutare, *adică acelea cari nu sunt ale județelor, să se desființeze*, iar depozitele de recrutare ale județelor să trimită tinerii regimentelor de infanterie, recrutați de pe porțiunile de teritoriu ce le aparține, întocmai după cum trimit și celorlalte unități permanente și, cu atât mai mare cuvânt, aceste depozite

nu mai au rațiune de a exista, fiindcă fiecare regiment de infanterie are constituite secțiunile de mobilizare și s'ar mai reduce personalul întrebuințat la asemenea servicii, sporindu-se numărul ofițerilor la front.

Scopul înființării secțiunilor de depozit a fost, ca, de vreme ce toate regimentele de infanterie aveau depozitele lor de recrutare, să se creeze și celor ce s'au înființat. *Oare, dacă am înființa încă 20 de regimente de infanterie, urmează să înființăm și 20 de depozite?*

Când depozitele s'au trecut la brigade, s'a uitat a se desființa.

Ca concluziune, se propune ca fiecare județ să aibă depozitul său, iar repartiția tinerilor să se facă pentru regimentele de infanterie după teritoriile ce le aparțin întocmai cum se face și pentru celelalte unități ale armatei; cu modul acesta se va curmă toate neajunsurile și încurcările ce decurg din funcționarea unor depozite cari nu au nici o rațiune de a exista.

Depozitul București să aibă capitala, după cum a mai fost; iar depozitul Ilfov numai județul.

Cu această organizație, operațiunile depozitelor vor fi clarificate și uniforme; iar toate administrațiunile țării precum și locuitorii vor ști cu siguranță unde să se adreseze pentru cestiunile relative la legea de recrutare și operațiunile depozitelor.

Un depozit bine organizat, trebuie să cuprindă următoarele 5 birouri.

1. Registatura și arhiva.
2. Registru matricol cu toate operațiunile : activilor, nesupușilor, dezertorilor, amânaților pentru studii, supuși străini, etc.

3. Controlul nominal al: congediaților, rezerviștilor, milițienilor și gloatelor, precum și vizele anuale, concentrările, manevrele, etc.

4. Taxele militare, cu toate operațiunile relative ca: formarea rolurilor de impuneri, carnetele de taxă, diferitele mutații de adăogiri, scăderi și ștergeri din roluri, etc.

5. Mobilizarea, rechizițiile și controlul ofițerilor de rezervă cu toate detaliile necesare.

Din cele arătate, se vede ușor câtă importanță au depozitele de recrutare și cât este de necesar ca să li se dea o organizație, încât să poată corespunde în totul sarcinilor ce le incumbă crearea și menirea lor, și ca consecință, trebuie luate următoarele dispozițiuni :

1. Să se întocmească regulamentul depozitelor pentru a le unifica lucrările și a se curmă enorma corespondență ce rezultă din această cauză.

2. La ministerul de războiu, biroul recrutării să fie sub direcția unui maior provenit din cei *mai apți comandanți de depozite, experimentat în toate amănuntele operațiunilor depozitelor de recrutare*, care să aibă în atribuțiunile sale unificarea, direcțiunea și inspecțiunile tuturilor depozitelor.

3. Personalul depozitului trebuie să fie astfel compus :

1 Căpitan comandant,

1 Locotenent ajutor,

2 Elevi de administrație,

4 Grade inferioare (2 caporali și 2 sergenți),

1 Soldat pentru distribuirea corespondenței și îngrijirea localului.

4. Pentru depozitele Dolj, București, Ilfov, Covur-

lui și Iași să se adauge în plus 2 grade inferioare, fie sergenți sau caporali.

Gradele inferioare trebuie ca să îndeplinească condițiuni suficiente sub raportul inteligenței, moralului, conduitei și cu bună scriere.

5. Localurile, mobilierul și toate necesarele depozitelor să fie complete ca să se poată asigura buna și deplina lor funcționare; numai așa vom putea obține rezultate sigure și hotărâtoare dela aceste depozite.

Consiliile de revizie ale recrutării sunt asistate de comandanții depozitelor.

Ei supun consiliului toate amănuntele operațiilor lor recrutării.

Dela operațiunile consiliului de revizie depinde bunul mers al recrutării întregi. Dacă prescripțiunile legii și ale instrucțiunilor date nu sunt aplicate în toate amănuntele pentru cazurile ce se ivesc înaintea consiliului, atunci decurge o mulțime de greșeli, cari se transformă în nesfârșitele reclamațiuni, dând loc la o corespondență numeroasă; de unde rezultă că comandanții depozitelor de recrutare și comandanții companiilor teritoriale sunt toată ziua pe drumuri pentru tot felul de cercetări născute prin reclamațiunile provenite din cauza lucrărilor consiliului de revizie.

Multe consilii, de teamă de a nu-și asumă răspunderea asupra cazurilor ce li se înfățișează, nu voesc a-și pierde timpul cu studierea lor și preferă să recruteze tineri, chiar cu cazuri legale, prezentând oarecari bănueli de interpretări, zicând: că mai bine să reclame în urmă și ministerul să tranșeze cazurile ivite.

De aceea, multe reclamațiuni pornesc chiar din prima

zi a funcționării consiliilor de revizie, cari nu se mai sfârșesc tot anul.

Dacă mobilizarea s'ar face în lunile Februarie sau Martie, tocmai când consiliile de revizie sunt în operațiuni, personalul care intră în compunerea lor, precum: prefectul, ofițerul recrutor, medicul recrutor și comandantul depozitului, nu mai pot funcționa, urmând a se întoarce îndată la serviciile ce au de îndeplinit; așa dar, se propune ca, în timpul când armata trece pe piciorul de războiu, consiliile să fie astfel întocmite:

Prefectul înlocuit cu un delegat din consiliul județean ca reprezentant al acestui minister și președinte al consiliului;

Ofițerul recrutor, prin comandantul regiunii teritoriale;

Medicul recrutor, printr'un doctor din elementul milițiilor;

Iar comandantul depozitului prin ajutorul său.

Încât privește medicii recrutori, aceștia sunt de o scrupulozitate, care întrece orice limită, de teamă de a nu cădea în bănueli de indulgență sau de nepricepere; și când sosesc contingentele, se văd o mulțime de oameni, cari din prima zi se plimbă pe la comisiunile de contra și supra-vizită pentru constatarea stării fizice, dacă sunt apți pentru serviciul militar.

Ei preferă a recruta tineri cu debilitați sau predispoziții la vreo boală oarecare, rămânând degajați de orice răspundere, lăsând pe seama comisiunilor ulterioare constatările de făcut, de unde urmează, că registrele corpurilor sunt încărcate cu o mulțime de oameni amânați și lăsați pe la vetrele lor, uitându-se că armata n'are nevoie decât numai de oameni

valizi și perfect sănătoși, pentru a putea suporta greutățile războiului; iar nu de oameni slabi și fără putere de rezistență, cari dela primele marșuri nu fac decât să mărească numărul invalizilor și al trenarzilor dela coada coloanelor.

Legea de recrutare, în vigoare, cu regulamentul ei nu mai corespund cu realitatea și cu starea actuală a împrejurărilor; se simte nevoia ca să fie modificată și pusă la curent cu cerințele de astăzi.

* * *

BUGETUL. — Este actul care centralizează sau descentralizează administrația armatei, pentru care se prevede toate cheltuelile anuale ce trebuie făcute cu întreținerea ei.

Bugetul este împărțit în capitole și articole; fiecare capitol nu trebuie să cuprindă decât cheltueli de aceeași natură.

Dela alcătuirea acestui act financiar depinde simplificarea sau multiplicarea formalităților ce se cer de diferitele legi și regulamente, pentru satisfacerea nevoilor armatei.

Bugetul se întocmește pe anul financiar după principiile contabilității generale a statului, care face oarecari excepțiuni în ceea ce privește administrația și contabilitatea armatei; așa dar bugetul militar se poate întocmi ca să se reducă la minimum posibil nesfârșitele formalități cari există în administrația militară.

În loc să se urmărească ideea de simplificare, din contră bugetul se întocmește într'un mod atât de complicat, încât, chiar dela punerea lui în aplicare,

se provoacă necesitate de dispozițiuni, de decizii și instrucțiuni pentru ca să se poată face administrațiunea tuturor instituțiunilor ce depind de ministerul de războiu, încât, dela începutul exercițiului financiar și până la sfârșitul lui, nu este decât un șir nesfârșit de corespondență, care îngreunează peste măsură de mult întreaga administrație militară.

Relele ce decurg din sistemul ce se practică, sunt așa de mari și încurcăturile atât de multe, încât chiar cei chemați a-l aplică, se poate zice, că nu ajung a fi în stare să-l mânuiască cu deplină cunoștință și cu regularitatea cerută, de unde rezultă că adeseaori rămân chiar sume neîntrebuințate pe la diferite capitole și articole, uitându-se de urma lor.

Câteva exemple ar fi suficiente pentru a demonstra complicațiunile întocmirii bugetului :

1. Furajul a fost prevăzut la articolul soldei la un loc cu personalul. Procederea aceasta a dat naștere la multe încurcături, provocând o mulțime de corespondență cu stabilirea alocațiilor, lichidărilor, și justificarea cheltuelilor, încât ajunsese o adevărată problemă de rezolvit, provocând chiar lipsa de aprovizionare la timp.

Ideia, în sine, urmăria un scop descentralizator ; nu s'a putut însă ajunge la un bun sfârșit ; fiindcă cei chemați, a o executa, n'au fost pregătiți și pătrunși pentru îndeplinirea unui nou sistem administrativ.

Descentralizarea aceasta cerea multă inițiativă și îndrăzneală personală de a asuma răspunderea unor asemenea operațiuni.

2. Astăzi furajul corpurilor de trupă s'a prevăzut la un articol special, pe când al școalelor, depozite-

lor de armăsari și hergheliilor armatei s'a lăsat tot la capitolul soldei, ceea ce dă loc la greutatea mari.

Lichidarea hranei unui cal, pus în subsistență la vre-o școală militară, herghelie sau depozit de armăsari, cere formalitățile următoare:

a) Autoritățile de mai sus sau corpul, trebuie să facă raport, cerând ministerului, pe cale erarchică, punerea în subsistență.

Ministerul trimite aprobarea tot pe cale erarchică.

b) Unitățile respective, la finele fiecărei luni sau cel mai târziu la finele trimestrului, trebuie să facă un stat în triplu, care trebuie certificat și stabilit pe zilele de prezență, apoi se trimite autorităților superioare ca să-l ordonanzeze. Suma ordonanțată se trece ca venit în gestiune la fondul furajului.

c) Tot la finele lunii sau al trimestrului se face un alt stat în dublu pentru potcovit, care, după ce se verifică de intendență, se înaintează corpului respectiv, de unde calul este pus în subsistență, care trebuie să aloce suma în foile de lichidare și apoi o înaintează locului unde are calul pentru a se face venit la fondul de întreținere, de unde s'a cheltuit cu potcovitul calului ce-l are pus în subsistență.

Pe lângă numărul cailor, cari sunt fixați pentru ofițerii de diferite grade, sunt mulți cărora li se acordă dreptul de a avea 2 și 3 cai; asemenea căpitanii de infanterie au câte un cal. Pentru acești cai nu se alocă hrana bugetară, ci se hotărăște ca hrana lor să fie dată din economiile, ce ar rezulta din aprovizionarea furajului sub tarifa alocată în budget; între acești cai intră și un număr oarecare din caili hergheliilor.

Cu alocația ce se fixează pentru caii bugetari, nu se ajunge ca să se poată hrăni un spor de cai, cari se ridică la 800 sau 900, neprevăzuți în buget; urmează ca la sfârșitul anului să se recurgă la credite suplimentare pentru a se acoperi atât deficitul rezultat uneori din cauza micii alocații ce se dă pentru un cal, precum și pentru cei ce nu sunt prevăzuți bugetari.

Această procedare nu-și are de loc explicațiunea sa, pentru că nu se vede rațiunea, care ar dicta necesitatea de *a mască cifra reală a cailor necesari armatei*.

În general lichidarea furajelor pentru toate categoriile de cai, ce are armata și cari se lichidează atât în natură cât și în bani, se face dela mai multe articole bugetare, ceea ce dă loc la o mulțime de corespondențe și întocmiri de acte, măbind personalul birourilor, consumația de timp, registre, scripte și hârtie.

Cel mai simplu lucru, cred că ar fi, ca toate furajele să fie prevăzute la un singur capitol bugetar, în care să fie fixată alocația tuturor cailor de trupă și alocația tuturilor cailor ofițerești. Cu modul acesta s'ar ști exact cât se cheltuiește cu toți caii armatei, simplificându-se nesfârșitele operațiuni de pe la diferitele capitole, după cum se practică, neputându-se cunoaște în mod exact cât se cheltuiește cu hrana tuturilor cailor armatei.

Lichidarea corpurilor de trupă se face în două feluri deosebite; infanteria, după foile de lichidare pentru oamenii permanenți, teritoriali și diferite concentrări și manevre, fiindcă are sume prevăzute la articolele respective.

Când sumele nu se ajung la aceste articole, lichidarea cheltuelilor se face dela art. 63.

Celelalte corpuri de trupă precum: vânătorii, artileria, cavaleria, etc., neavând sume prevăzute pentru concentrări, manevre, etc., la articolele respective se face numai dela art. 63.

Aceste lichidări dau loc la greutate, fiindcă unele se justifică prin foile de lichidare, iar altele prin state nominale imborderate în triplu.

Cred că ar fi mai practic și mai lesnicios ca toate cheltuelile de concentrări, manevre și paza penitenciarelor, precum și ori ce alte cheltueli să se prevadă la articolele respective ale fiecărei arme, pentru a se evita *două feluri de lichidări*.

Cestiunea subofițerilor reangajați dă loc la tot felul de corespondență și tablouri, cari nu se mai isprăvesc. Indată cu punerea în aplicare a bugetului, se cer corpurilor tablouri nominale ale subofițerilor reangajați pentru a se hotări sumele ce trebuie date fiecărui corp, aceste tablouri se trimit de corpuri și în fiecare trimestru. Aceste operațiuni n'au alte avantaje decât a spori ținerea diferitelor registre și condici în birourile administrațiunii centrale.

Lucrul ar fi mult mai ușor, ca ministerul să fixeze anual fiecărui corp numărul și alocația, la care are drept corpul, rămânând ca aprobarea reangajaților să se dea de divizii.

Să se suprimă în acelaș timp suplimentul prevăzut în buget, trecându-se într'o singură cifră la soldă ca remunerație totală, ce trebuie să aibă fiecare subofițer reangajat. Cu modul acesta s'ar suprima la li-

chidare toate operațiunile de scripte, cari se nasc prin introducerea acestui supliment în buget.

Intocmirea actelor, precum și justificarea în mai multe feluri a cheltuelilor, prezintă greutatea destul de însemnate și se fac mai totdeauna în mod greșit și după priceperea ce o are cei ce le întocmesc ; și mai totdeauna se înapoiază dela verificare, pentru ca să se întocmească după explicațiunile și normele hotărâte de diferiți verificatori. Dacă personalul dela diferitele comandamente nu este destul de suficient, de muncitor și conștiincios, se strecoară erori destul de însemnate și, afară de aceasta, li se crează o muncă foarte mare pentru ca să poată îndeplini aceste verificări cu exactitate și siguranță.

Tot astfel și cu celelalte cestiuni, precum încălzitul, luminatul etc., cari sunt trecute la mai multe articole.

Pentru întocmirea bugetului, trebuie bine stabilit tabelele de efective și cred că ar fi mai bine ca bugetul să coprinză două părți: Partea I-a, în care să se treacă toate necesitățile întreținerii armatei, împărțit pe capitole și articole, fiecare capitol să coprindă articolele sale, cum de exemplu :

Capitolul I să coprindă toate articolele referitoare lui, începând dela unul și până unde urmează.

Capitolul II, asemenea, începând dela unul și până unde urmează, iar nu ca astăzi, unde articolele încep dela capitolul I și sunt numerotate până la sfârșitul bugetului încât un capitol oarecare, cum de exemplu: Capitolul IV coprinde articolele 11, 12, 13, 14, 15, 16, și 17.

Modul propus, este mai simplu și mai metodic,

pentru că, deschizându-se un capitol oarecare al bugetului, se găsește îndată sub ochi toate articolele, care-i sunt corespunzătoare, nemai încurcându-se memoria și lucrările cu atâtea cifre și articole amestecate în diferitele capitole ale bugetului și a II-a Parte să cuprindă toate cheltuelile, ce nu intră direct în bugetul militar al armatei, cum de exemplu: grânicerii, depozitele de armăsari, institutul geografic al armatei, etc., cari sunt servicii ce comportă interesele generale ale statului, iar nici de cum ale armatei.

Aceste două părți, să formeze bugetul ordinar al armatei și un al II-lea Buget Extraordinar în care să se treacă *complet* toate nevoile de aprovizionamente, precum: echipamentul, armamentul, munițiuni, etc., și în care să se prevadă sumele anuale ce se pot acordă, ca completarea tuturor nevoilor să se facă pe rând, din sumele acordate în plus și din resursele ce se vor mai găsi disponibile și să se urmeze treptat cu completarea tuturilor nevoilor armatei prevăzute în acest buget.

Excedentele bugetare ce au rezultat în acești din urmă ani, n'au isvorât toate din crearea nouilor resurse budgetare; în mare parte, ele au luat naștere din suprimarea aprovizionării materialelor trebuincioase.

Cu întocmirea unui asemenea buget, prevăzându-se tot, or care administrator poate fi repede luminat de tot ce avem nevoie, fără ca să mai aibă trebuință să ceară întocmirea de tot felul de tablouri, liste și calcule, cari mai totdeauna sunt făcute cu aproximație și fără să se poată ști, la prima aruncătură de ochi, cum stăm și ce ne mai trebuie.

Dacă bugetul ar fi întocmit mai simplu și dacă

administrația centrală n'ar centraliza toate lucrările până în cele mai mici detalii, este învederat că am avea și cheltueli mai mici sub raportul administrativ. Ministerul și-a rezervat atâtea lucrări în sarcina sa, încât chiar ruperea unei lănci sau perderea unui toc de lance precum și orice accesorii, fie cât de mici, dela armătură, trebuie să se recurgă cu diferite formalități, pentru a se obține scăderea și înlocuirea, dacă se aprobă ; iar dacă nu, urmează un șir de cercetări, cari dau loc la mai multe cheltueli și perderi de timp decât însăși valoarea obiectului ; tot așa se urmează și cu imprimatele necesare corpurilor în fiecare exercițiu.

Imprimatele s'ar putea da în întreprindere prin licitație publică, pe perioade de 5 ani.

Ministerul să întocmească modelele tutu'or imprimatelor. Corpurile și administrațiunile militare să le cumpere cu prețurile hotărâte, în limita trebuințelor ce au, și am scăpă de atâtea formalități și corespondență ce provoacă acest articol desființându-se depozitul de imprimate, care formează un birou administrativ, compus din ofițeri și scriitori, cari n'au altă însărcinare decât numai a îngreună administrația și a consuma personal.

Este nevoie ca, de ori unde se poate face economii, să se facă și să se adauge la trupă, pentru a se putea ajunge ca armata, cu serviciile sale, să aibă efectivele și instrucția cât mai complete și mai răspândită.

Biurocrația a luat o dezvoltare așa de mare, încât înșiși corpurile de trupă au ajuns a face mai multe lucrări de cancelarie, comparativ cu serviciul unităților ;

încât privește comandamentul, își consumă aproape tot timpul numai cu lucrările de cancelarie, scripte, registre și programe.

Biurocrația este necesară, însă trebuie să fie simplă, regulată și spornică.

Italia, acum vreo câțiva ani, s'a găsit și dânsa într'o criză financiară destul de acută, fiind nevoită a reduce cheltuelile armatei cu aproape un sfert și, pentruca să ajungă la această soluțiune, a recurs la tot felul de suprimări și reduceri, neatingându-se de unitățile armatei.

Din cele expuse rezultă ca concluziune:

1. Ca bugetul să fie întocmit, încât să prezinte cea mai mare simplificare pentru a reduce enorma corespondență, ordine și decizii.

Claritatea să fie astfel, ca toată lumea să-l execute, fără să aibă nevoie de instrucțiuni, ordine și explicațiuni;

2. Să se reducă toate cheltuelile dela toate capitolele și articolele unde se poate suprima, și să se adauge la capitolele trupei și serviciilor armatei.

Orice organizație militară, fie cât de bună și cât de solidă, nu poate sta *înpicioare* când *bugetul o încurcă* și o face a nu-și putea urma cursul normal de *dezvoltare și progresare*.

În anul 1905, domnul intendent-general Minei a atins în mod competente studiul bugetului armatei într'un articol din «România militară», anul VIII volumul XVI, discutând toate cauzele, cari decurg dela întocmirea bugetului armatei, arătând cu multă preciziune, câte complicațiuni și greutăți decurg din întoc-

mirea bugetului și modul cum ar trebui să se întocmească.

Studiul d-sale, dacă ar fi consultat la întocmirea bugetului, împreună cu luminile celor ce vor conlucra cred că se va putea ajunge la o soluțiune de a se secă mult din izvoarele, cari produc în administrațiunea militară atâtea *complicațiuni, greutăți și corespondență*, cari nu se fărșesc niciodată, și cari au mare influența asupra organizației armatei.

* * *

CORESPONDENȚA. — Una din cauzele care consumă cea mai mare parte din timp, atât comandamentelor cât și corpurilor de trupă precum și tutulor serviciilor administrative ale armatei, este *troianul* nesfârșit de corespondență, care ia timpul tutulor, împedicându-i de a se putea ocupa numai cu instrucțiunea și alte cestiuni curat militare.

Toată activitatea se consumă de dimineață și până seară, întrebuințându-se și un personal foarte mare, cu această cestiune, încât administrațiunile militare au mai mult aspectul unor birouri de notariate, decât a unor unități militare.

Cauzele cari produc această stare de lucruri sunt multe:

1. Bugetul care, prin întocmirea sa, dă loc la o contabilitate foarte complicată în justificarea cheltuelilor și altor formalități, fiind nevoie de o mulțime de acte cari toate ar dispăra când bugetul ar fi întocmit în mod simplu și hotărît, astfel ca fiecare să știe cum să-și întocmească toate lucrările, fără să fie

nevoe de o sumedenie de ordine explicative, pornite din birourile tuturor administrațiunilor militare, după cum s'a expus mai sus la paragraful bugetului.

2. Cestiunile privitoare la recrutare, cari asemenea dau loc la tot felul de reclamațiuni, îngreunând corpurile de trupă și provocând multă corespondență.

Această cestiune s'a arătat că-și are origina în operațiunile consiliilor de revizie și a depozitelor de recrutare.

3. Dela formalitățile ce trebuie făcute pentru îndeplinirea actelor fără nicio însemnătate, cari înseși corpurile de trupă le-ar putea îndeplini fără să mai ceară aprobări autorităților superioare, și acestea la rândul lor ministerului, precum este cestiunea imprimatelor, care pentru înlocuirea unui registru, cererea trebuie să meargă până la aprobarea ministerului, cerându-se constatări și procese-verbale, ca să se ajungă, la urma urmei, să se dea ordin ca corpul să le înființeze.

În tot cursul acesta de cereri, interveniri și aprobări, corpurile stau în adăstare și în lipsa satisfacerii necesității la timp.

Asemenea lucruri se petrec și cu alte multe cestiuni de felul acesta.

4. Dela însăși organizația armatei, care nu este *definită*, ca comandamentele și corpurile de trupă să știe ce au de făcut la fiecare epocă a anului, cu chemările și concentrările pentru instrucție și manevre, *încât necesită o mulțime de ordine directive și explicative, date până în cele mai mici detalii, și cari în mare parte nu se cunosc îndestul de cei ce le dau; și de aci rezultă, că unele contrazic pe altele, sau că tocmai părțile esențiale*

de execuțiune interioară a corpurilor de trupă se omit, de unde rezultă iarăși o corespondență enormă de cereri, explicațiuni și interveniri.

5. Dela insuficiența mijloacelor bugetare pentru a se da corpurilor de trupă tot ce au nevoie, lucru care provoacă cereri zilnice din partea lor pentru a *li se da ce le trebuie.*

Corespondența militară este o rană mare, care roade instituțiunea și trebuie imperios gândit cu foarte mare seriozitate a se căuta *origina tuturilor izvoarelor*, cari apasă și îngreunează sarcina celor ce sunt chemați a conduce armata și a se simplifica, reducându-se pe toate căile, cauzele cari consumă toată activitatea, atât a comandamentelor cât și a corpurilor de trupă, mărint astfel și numărul funcționarilor tuturilor birourilor.

* * *

UNIFORMELE. — Cestiunea aceasta este obiectul discuțiunilor și studiilor mai în toată lumea; experiențele războaelor anglo-bur și ruso-japonez au dovedit cu prisosință că uniformele trupei și în special ale ofițerilor trebuie să fie alcătuite, încât să nu descopere trupele dela distanțe mari prin culorile vii și aparente ce ar compoartă îmbrăcămintea.

Mișcările trupelor pe câmpul de luptă, trebuind să se facă în chipul cel mai ascuns, sustrăgându-se, prin toate mijloacele, vederilor adversarului, impun în mod imperios ca uniformele să fie confecționate ca să corespundă necesităților tactice de astăzi.

Intr'această privință avem mult de studiat și de transformat.

Toată îmbrăcămintea de postav, din cauza culorilor, descoperă trupele.

În ținuta de vară, întreaga armată fiind îmbrăcată în bluze de dril alb, este ușor descoperită de adversar.

Încât privește pe ofițeri, având pe lângă bluză și chipiul alb, sunt descoperiți dela distanțe mari în toate mișcările ce fac, lucru destul de vătămător în serviciul de recunoașteri.

Asemenea, trupa are în echipamentul său obiecte confecționate din metal alb și lucios precum gamelele, iar ofițerii și cavaleria tecile dela săbii. Luciul ce produce aceste obiecte, fac ca mișcările trupelor să fie descoperite la distanțe de 5, 6, 7 kilometre.

Experințele făcute în toate manevrele în mișcările trupelor pe teren, ne-au *dovedit în mod hotărît* că trebuie neapărat să se aducă îndreptările trebuincioase în această privință.

Uniformele trebuie să fie simple, puțin costisitoare și să răspundă în totul numai *scopului războiului*; prin urmare, trebuie modificate și simplificate numai în direcția acestor idei.

Deși unii ofițeri pretind că schimbarea uniformelor, în urma unui războiu victorios, este o cestiune cam delicată, aceasta nu poate fi un argument; fiindcă, dacă perioada de pace ar fi pentru o armată de 100 ani, ar însemna ca să nu urmăm starea de progres ce s'a făcut în decursul unui secol și să rămânem în urma perfecționărilor timpului în care trăim.

Chiar de acum 30 de ani, dela ultimul nostru războiu, s'a schimbat multe din uniformele armatei precum:

desființarea uniformei vechilor dorobanți, care era cu paspol albastru, iar bluza lungă până la genuchi, ițării s'au înlocuit cu pantalonii seri, opincele cu cisme.

La călărași s'a desființat bluzele cu paspol roșiu.

Uniformele ofițerilor, în special, sunt foarte costisitoare și apasă mult asupra resurselor bănești de cari dispun ofițerii, și în loc să se cugete la simplificarea și economisirea cheltuelilor, se sporește mereu îmbrăcăminte ofițerului prin tot felul de îmbrăcăminte nouă, uitându-se a se cugeta la fixarea efectelor strict necesare ce trebuie să posede un ofițer în timpul campaniei, așa de ex: în trăsurile de bagaje s'a fixat pentru un ofițer o lădiță mică de lemn, în care abia încapă un rând de haine, 2 rânduri de primeneli, o pereche de cisme și o manta de ploaie; aceste obiecte coprinse în lădiță *nu pot fi suficiente unui ofițer.*

S'au făcut studii și memorii, cari s'au înaintat celor în drept, arătându-se insuficiența acestor lădițe dela trăsurile de bagaje.

Este necesar ca un studiu exact să se facă, determinând obiectele, ce trebuie să aibă un ofițer trecut pe piciorul de războiu.

Cea d'întâi grijă pentru orice ofițer și mai ales pentru ofițerul de infanterie, este a i se prescri să aibă 3 perechi de cisme de iuft, oprindu-se cu desăvârșire întrebuințarea cismelor de vacs.

Adeseaori, în manevre, pe timpuri rele, s'a întâmplat ca unii ofițeri tineri, *fără experiență*, necunoscând importanța ce o are încălțăminte, să rămâie prin căruțele ambulanțelor sau în cantonamente din cauza

încălțăminteii care nu eră bine confecționată și nu eră fabricată din material propriu a rezistă umezelii și noroaielor; iar alții, căzând bolnavi, fiindcă nu-și luaseră mantalele de postav, sub motiv că n'au avut unde să le împacheteze.

Cestiunea conservării efectivelor ofițerilor în front prin buna lor *îngrijire sub raportul sănătății, este de mare însemnătate.*

Trebue dar precizat toate obiectele necesare ofițerului în campanie, procurându-se mijloacele de transport și înlesnirea de a se *reaproviziona* cu ușurință în timpul operațiunilor.

* * *

CAII. — Această cestiune este una din cele mai serioase, care trebue să formeze preocupațiunile zilnice ale tutulor oamenilor care se ocupă de afacerile statului.

Rassa cailor țării, nefiind destul de cultivată și îmbunătățită a degenerat în așa grad, încât, dacă nu se vor lua măsuri urgente și radicale, vom ajunge în *mai puțin de 25 de ani să nu mai avem cai în țară nici pentru trebuințele de toate zilele.*

Prin sistemul numai al importării cailor pentru nevoile ce se simt, nu se poate ajunge la rezultate sigure pentru a împacă toate necesitățile țării.

Ne trebue izvoare de unde să putem îndestula cerințele țării întregi, și aceasta nu se poate obține decât având cai *produși, crescuți și cultivați în țară.*

Toate încercările răslețe, cari se fac în această privință de câțiva ani, n'au dat niciun rezultat practic,

fiindcă nu s'a stabilit un sistem și o normă, în baza cărora să se dezvolte și să progreseze rassa cailor.

Trebue dar numită o comisiune de câțiva oameni experți și pricepuți în această privință, cari să stabilească *un program hotărît* și care să se aplice riguros și invariabil în toată țara; iar nu ca astăzi, când fiecare funcționar, numit în serviciul acesta, aplică ideile sale într'un sens oarecare, și când este înlocuit în funcțiunea sa, cel care urmează strică tot ce a găsit *bun* sau *rău*, pentru a aplică și dânsul ceea ce se pricepe și crede că este bine.

Cu sistemul acesta nu mai putem face un pas înainte, și timpul își urmează în *mod normal* acțiunea sa de *consumare* și *distrugere*.

Pentru noi, cestiunea aceasta n'ar fi tocmai grea, pentrucă n'avem decât să studiem ce au făcut celelalte națiuni și să ne tragem o linie de urmare în organizația ce voim să facem, în raport cu moravurile, datinele și mijloacele țării.

Exemplul cel mai evident îl avem în Italia, care acum câțiva ani rămăsese aproape fără cai; văzând starea gravă în care se găsea, a luat măsuri grabnice pentru ași îmbunătăți și îmulți rassa cailor, încât astăzi nu mai are aproape nevoie să importe cai.

Acelaș lucru se petrece și cu vitele cornute cari au ajuns în așa grad, *încât ftizia face ravagii mari din cauza degenerării.*

Cestiunea cailor pentru armată este o cestiune de viață, fiindcă, prin importarea cailor, nu poate fi sigură niciodată de a putea avea, în momentul trebuinței, stocul necesar, și afară de aceasta, în timpul

campaniei, având nevoie a rechiziționa zecimi de miș de cai, nu se vor găsi în țară în condițiunile dorite.

Ministerul de războiu ar trebui să încurajeze, chiar cu oarecari sacrificii, cumpărarea cailor din țară, pe acolo unde se găsesc; iar comisiunile de remontă să nu fie prea exigente în ceea ce privește cumpărarea cailor din țară.

Taxele impuse pentru armăsarii statului sunt contrarii îmbunătățirii rasei, pentrucă prea puțini săteni o pot plăti, *și tocmai aci trebuie urmărit cu stăruință îndreptarea rasei*; pe urmă sistemul, ca locuitorii să vină cu iepele la depozitul de armăsari, este cu totul greșit și împiedică propagarea îmbunătățirii; fiindcă, tocmai în timpul muncii, sătenii nu pot pierde săptămâni întregi cu venirea lor pe la diferite depozite.

Să se studieze sistemul ce întrebuițează Austria și Ungaria în această privință, și se va vedea cât este de practic și de lesnicios.

Înainte de a încheia acest capitol, repet din nou că această cestiune este foarte *arzătoare* și reclamă *urgente și puternice măsuri*, nemai permițându-ne a sta *în adormire și nepăsare*, fiindcă am ajuns la o limită, unde timpul ne impune să începem de îndată *o acțiune puternică într'acest sens*.

* * *

VETERANII. — Una din erorile, care s'a comis în urma campaniei din 1877—1878, a fost că nu s'a stabilit, printr'o lege hotărâtă, recompensele ce trebuiau să se acorde tutulor gradelor cari au făcut această campanie, precum și un formular ofi-

cial pentru acei, cari s'au liberat treptat după campanie. Consecința acestor neprevederi a dat loc la o mulțime de neajunsuri supărătoare guvernelor țării și, mai presus de toate, a deschis calea la mulți foști militari, cari n'au luat parte în campanie, să se dea drept veterani și să ceară tot felul de recompense; încât astăzi această cestiune a ajuns să formeze un fel de cestiune socială la ordinea zilei. S'a constituit societăți, unde oamenii, cari au făcut campania precum și mulți dintre cei cari s'au liberat mai târziu, plătesc cotizații lunare sau anuale, sub cuvânt că aceste societăți vor lupta pentru a li se acorda diferite recompense sau ajutoare, agitând această parte a populației rămasă încă în viață.

Încât privește ofițerii cari au făcut campania, trebuiă asemenea stabilit prin lege, îndată după campanie, anume *recompense* și *drepturi* ce li se acorda și nicio lege ulterioară să nu mai atingă drepturile căpătate; prin urmare, dacă țara va fi nevoită să mai aibă vreo campanie, trebuie ca, îndată după terminarea ei, să se întocmească o lege în care să se prevadă:

1. Drepturile și recompensele ce trebuie acordate veteranilor cari au făcut campania.

2. Să se stabilească formulare hotărîte pentru cei ce au făcut campania, întocmindu-se registre speciale, la fiecare corp de trupă, în cari să se treacă morții, dispăruții, răniții și cei liberați după încheerea păcii, *cu campania făcută*.

Aceste registre să fie păstrate cu îngrijire, un rând la corpurile de trupă și al doilea rând în archiva sta-

tului, pentru ca să se știe precis de urma tuturilor oamenilor cari au făcut campania.

3. Pentru ofițeri, să se întocmească un anuar aparte, în care să se treacă pe arme și corpuri de trupă toți cari au făcut campania: morți, răniți, dispăruți, precum și cei rămași în viață și chiar în activitate.

Dintr'acest anuar să nu se *șteargă nimeni*. Cu modul acesta se va cunoaște toți ofițerii armatei, cari au făcut campania și va fi ușor administrațiunii centrale să știe în tot momentul mișcările ce se fac, având mutațiile la zi.

Drepturile dobândite precum și recompensele ce li se vor acorda în momentul ieșirii din armată, fie prin retragere, fie pentru infirmități, să rămâie în picioare atât pentru dâșii, cât și pentru urmașii lor, fără ca statul să mai aibă dreptul, prin legi ulterioare, să le știrbească.

Dacă aceste măsuri nu se iau la timp, vom cădea iarăș în greutățile de azi, a întreprinde măsuri târzii, expunându-ne la critici întemeiate, că înființăm localuri pentru invalizii unei campanii făcute acum 30 de ani.

*
* * *

ADMINISTRAȚIA ARMATEI. — Indată ce o armată a fost bine organizată, instruită și prevăzută cu tot ce-i trebuie ca să fie în stare să lupte în bune condițiuni, nu-i rămâne decât să aibă la îndemână toate mijloacele ce-i trebuie ca să poată trăi; prin urmare, administrația armatei trebuie să fie cât se poate de bună și completă, având cu *prisosință* toate

măsurile asigurate pentru bunul traiu al tuturilor elementelor, cari intră în constituirea armatei.

Numai dela o administrație bună depinde succesul operațiunilor.

Efectivele, fiind peste *măsură de mari*, și *operațiunile foarte repezi*, administrația armatei trebuie să fie bine organizată, atât din punctul de vedere al personalului, cât și al mijloacelor, ca să poată funcționa cu cea mai mare regularitate, înlesnire și repeziciune, nedând loc la nicio greutate comandanților de unități, ca să poată conduce operațiunile lor, fără ca să fie îngrijiți de mijloacele de traiu de cari ar avea nevoie trupele de sub comandamentul lor.

Efective de 200 — 300 mii de oameni nu se mișcă fără a avea din timp de pace, bine calculate, mijloacele cari trebuie mânuite în timpul campaniei; almintrelea nu ajungem decât la un *adevărat dezastru*.

Astăzi, mai mult ca niciodată, nu trebuie uitate principiile enunțate în privința administrațiunii armatei.

Se știe în mod absolut că o armată trebuie să îndeplinească 3 condițiuni mari ca *să se poată război: să trăiască, să se miște și să se lupte*.

Ca să poată trăi trebuie asigurată existența de toate zilele din timp de pace, ca din prima zi a mobilizării să se aibă toate resursele necesare pe punctele hotărâte pentru formarea depozitelor de hrană, atât pentru oameni cât și pentru animale, calculate pe efectivele de războiu, plus o rezervă, care să îndestuleze prizonierii precum și fixarea sistemului de rechizițiuni ce trebuie să execute corpurile și administrația militară, pentru

a se reduce întreținerea armatei prin convoiurile dinapoi, lucru ce nu se poate executa totdeauna cu înlesnire și care întârzie operațiunile.

În Germania îngrijirea și hrănirea trupelor și cailor în timpul manevrelor, se face cu o artă și o regularitate cronometrică, încât se poate afirma, fără a trece peste limita exagerației, că atinge cea mai înaltă treaptă de prevedere și înțelepciune: totul este calculat ca fiecare ofițer și unitate de trupă să știe din vreme cum va fi hrănită și găzduită.

Hrănirea în timpul manevrelor se face în două feluri: pe la locuitori, cărora li se plătește 80 pfenigi pe zi de soldat, iar pentru ofițeri până la 3 și jumătate mărci.

Pentru zilele, când din cauza operațiunilor nu se poate lua hrana dela locuitori, se primește dela magaziiile depozitelor organizate pe zona de manevră, încât toți cunosc și știu de unde are să primească tot ce le trebuie.

Studiul terenului de manevră, împreună cu instalația tuturilor depozitelor și hotărîrea localităților, pe unde trupele se vor hrăni de locuitori, este făcut din vreme și comunicat tuturilor ca să cunoască fiecare, în parte, tot sistemul de hrănire dela începutul și până la sfârșitul manevrei, prescrise cu îndestulare ca nimeni să nu întâmpine nici cel mai mic neajuns.

Germanii pun mare preț pe această parte educativă a moralului soldatului, pentru a nu-i imprimă bănuială că ar putea întâmpina lipsuri în cece privește existența în timpul manevrelor, de unde ar putea deduce convingerea, că în timpul războiului această lipsă ar fi și mai mare.

Asigurarea existenței trupelor mărește puterea de bărbăție de a luptă cu hotărîre, având totdeauna moralul ridicat și încrederea în șefii ce-i conduc, de unde rezultă devotamentul și abnegațiunea.

În armata germană, trupa este găzduită astfel : Pentru fiecare soldat se plătește o sumă de 8 pfenigi pe zi locuitorului, care îl găzduiește, și este obligat să-i dea cameră, saltea, pernă și plapă; în ceea ce privește hrana, se plătește câte 72 pfenigi de fiecare soldat. Hrana, ce primește soldatul dela gazda sa, se compune din cafea dimineața, prânzul se dă omului la plecare; masa de seară, când se întoarce din manevră, este compusă dintr'o supă, o legumă și un pahar cu bere.

Ofițerii, în timpul manevrei, n'au popotă, ei mănâncă la gazdele lor, cari sunt obligate să-i hrănească pentru suma de 2,50 — 3,50 mărci.

Noi cădem într'o greșală destul de însemnată sub acest raport, fiind convinși că soldatul nostru e *sobru*, *abuzăm peste măsură de această convingere*, crezând că prin *lauda*, ce se face acestei *sobrietăți*, este de ajuns a-l hrăni în condițiuni cari sunt sub limita necesității de a-i *întreține bine forțele* și școala, care o facem zilnic cu soldatul, *ne-a îndoctrinat* această convingere, încât avem să procedăm la sigur tot astfel și în timpul campaniei, unde cestiunea *cea mai de căpetenie*, este să avem trupa *bine hrănită* ca să aibă forțele cât de bine întreținute, pentru a rezistă tutulor greutăților ce are de învins; iar nu de a se *ajunge la scăderea efectivelor* prin tot felul de *boale și epidemii*, cari rezultă fatalmente din mizeriile in-

rente oricărei campanii și tocmai aci *este idealul unui bun administrator, de a le împuțina în totul.*

In campanie economiile și drămuirea rațiilor trebuie socotite ca o adevărată crimă.

Tot secretul este de a ține în picioare toți oamenii pentru a-i avea *în luptă tari și rezistenți.*

Soldatul trebuie bine hrănit ca să poată executa bine marșurile și să poată lupta cu putere, prin urmare, trebuie să fie sănătos, și ca să fie sănătos, trebuie *să aibă o hrană bună și o echipare îngrijită.*

La noi, dela 1895 și până astăzi, cestiunea preparării hranei în campanie a fost obiectul mai multor discuțiuni, cari au dat loc la numirea, din când în când, a unor comisiuni pentru a studia felul vaselor în cari ar trebui să se prepare hrana trupei în timpul operațiilor.

Toate comisiunile au dovedit imposibilitatea preparării hranei în gamelele marmite individuale, și chiar corpurile de trupă, în toate mișcările ce le fac, nu le întrebuințează, luând în manevre și în marșuri cazanele de care se servesc în cazărmile lor, și ca consecință, se vede tot felul de modele de vase de diferite mărimi și greutăți, unele mai rele decât altele.

Preparațiunea hranei în campanie este o *cestiune vitală pentru armată* și, prin urmare, trebuie să se aibă cea mai mare grijă ca totul să fie asigurat și preparat, încât trupele să știe, din timp de pace, mijloacele ce le sunt asigurate pentru existența lor în cursul operațiilor.

Intr'această privință nu este nimic făcut, încât nimeni nu știe cum are să se petreacă lucrurile cu

preparațiunea hranei, fiindcă, după *cum s'a zis, nimic nu este hotărît.*

Să ne reprezentăm realitatea lucrărilor, cum se petrec în practică, ca să deducem în urmă absoluta utilitate pentru rezolvirea acestei *imperioase necesități*; fiindcă o armată, care nu poate trăi, nici nu poate lupta.

Astăzi, în timpul manevrelor, se aprobă alocația garnizoanei, plus 5 bani de om. Cu această sumă nu se poate recurge la hrana trupei cu conserve și nici nu se poate da o hrană bună, prin urmare trebuie să se hrănească trupele tot cu sistemul practicat în garnizoane.

Când împrejurările tactice în timpul manevrelor cer oarecari operațiuni, cari fac cu neputință preparațiunea hranei calde, atunci se dă trupelor, o mâncare rece, compusă fie din brânză, măslina, ceapă, etc., în cantități *destul de mici* din cauza micii alocații.

Această alimentațiune nu este *nutritivă* pentru a menține forțele soldatului.

Mâncarea de seară, compusă dintr'o supă caldă numai cu 150—175 gr. carne, în care intră și oasele, ce se prepară în cantonamente sau bivouacuri, se face în condițiuni *destul de rele*; fiindcă timpul preparațiunii nu este mai mare de 3—4 ore și dacă cantonamentele se prescriu târziu, trenurile regimentare ajung întârziate, și până când să termină instalarea bucătăriilor, distribuția alimentelor și gătirea hranei, se ajunge ca hrana să fie dată oamenilor în cele mai multe cazuri, peste orele 9 seara.

Trupele sosind obosite între orele 5—6 seara, în cantonamente sau bivouacuri, renunță adeseaori de a

mai așteaptă preparăția hranei și preferă să se culce, lucru ce devine și mai greu când batalioanele unui aceluiaș regiment ocupă cătunele unei comune despărțate între ele de 1 sau 2 kilometri.

Ofițerul cu aprovizionarea, fiind unul *singur*, provoacă încă întârzieri mari cu distribuirea alimentelor la 12, 16 sau 20 companii, fiind instalat într'un singur punct. Companiile batalioanelor trebuie să vină în acest punct a primi cele necesare, lucru ce produce *încă o întârziere destul de însemnată*. Aceste toate adunate la un loc, nu dau alt rezultat decât preparăția unei *hrane rele*.

Centralizarea administrativă a unui regiment de 4 sau 5 batalioane cu un *singur ofițer de aprovizionare*, nu dă alt rezultat decât că regimentul rămâne *nehhrănit și neingrijit* prin imposibilitatea ca un *singur om* să poată îndestulă atâtea mii de oameni.

Organizația pe batalioane în parte asigură o foarte mare ușurință și în existența trupei și în repeziciunea operațiunilor.

În timpul manevrelor, unde n'avem în fața noastră împrejurări serioase, cari să ne producă grijile unui inamic real, lucrurile se mai *pot înjgheba* pentru a ajunge la oarecari rezultate de a procura hrana după cum se poate mai nemerit, și durata manevrelor nefiind decât 10—15 zile, timp relativ neînsemnat, pentru ca o *hrană neîndestulătoare* să nu aibă o prea mare consecință; însă în războiu, această parte va produce *efecte dureroase prin sleirea puterilor trupei*.

Această cestiune, atât de mare, face obiectul studiilor *în toate armatele mari*.

Rușii și Japonezii au introdus bucătăriile de campanie.

Rușii au simțit, mai mult ca oricari alții, nevoia acestor bucătării, fiindcă și-au dat bine seama de natura țării lor, și prin urmare, cât eră de necesar ca să aibă acest serviciu bine asigurat.

Incercările și experiențele s'au făcut aproape 40 de ani și în sfârșit în 1902 s'a introdus, printr'un ukaz imperial, în toată armata rusă, bucătăriile de campanie sistemul «Zalenski», alocându-se și un fond de peste 15 milioane de lei.

Opiniunile, ce se vor cită mai jos, vor *dovedi îndeajuns nevoia și utilitatea acestor bucătării* pentru asigurarea traiului trupei.

După manevrele mari dela Kurst, statul-major al guvernământului militar din Moscova, a făcut următorul raport :

«Trebue să recunoaștem cu drept cuvânt că bucătăriile de campanie au dat putere de viață trupelor, scăzându-le oboseala cu procente de 20⁰/₀ la 30⁰/₀, putând da un prânz cald la repaosul de amiază și un al doilea prânz la repaosul de seară».

«Se poate zice, *fără exagerație*, din rezultatele obținute, *că 3 regimente cu bucătării de campanie sunt egale* cu o divizie *fără bucătării de campanie*.

Un ofițer rus din regimentul 139, care a făcut campania din Manciuria, se exprimă astfel :

«Se întâmplă — ziceă dânsul — că chiar în zilele de luptă să se deă oamenilor mâncare caldă, pe locul unde ne aflăm și unde luptăm, la prânz, seara și uneori chiar noaptea».

«Bucătăriile de campanie dau o mâncare gustoasă și curată, și chiar ofițerii o mâncău cu plăcere înaintea conservelor și mâncărilor reci».

Tot în această privință s'a mai scris :

«Cu ajutorul bucătăriilor de campanie s'a putut
«avea o mâncare caldă de 2 ori pe zi, chiar în îm-
«prejurările cele mai grele».

«Bucătăriile au fost apropiate până la linia de luptă,
«au fost bine adăpostite și s'a putut trimite mâncare
«caldă până la linia santinelilor; uneori oamenii ve-
«niau singuri a-și lua mâncarea pe rând dela bucătării».

Ideile asupra bucătăriilor de campanie sunt așa de
entuziaste, încât ofițerii ruși *afirmă, că fără ele,*
conducerea războiului din Mandciuria ar fi fost
imposibilă.

Maiorul von Lutwitz, din statul-major prusian se
exprimă astfel:

«In luptele dela Mukden și Sandepu, Japonezii a-
«veau de 3 ori pe zi hrană caldă și chiar în timpul
«noptii li se dedea încă odată.

«Japonezii au introdus bucătăriile de campanie chiar
«pe câmpul de luptă, imitând pe Ruși și rezultatele au
«fost excelente».

Trebuie să se recunoască, cu admirație, calitățile emi-
namente superioare, de mare administrator și prevă-
zător profund generalului Kuropatkin, iar guvernului
imperial, dărnicia care a acordat-o fără nicio rezervă.

Generalul Kuropatkin a știut să-și prepare admi-
nistrația pentru a asigura existența și traiul armatei
din Mandciuria, putând, cu o singură linie ferată,
lungă de aproape 10.000 kilometri, să aibă tot ce i-a
trebuit; fiindcă dacă ar fi avut să sufere și sub acest
raport, dezastrea armatei ar fi fost fără margini, pu-
tând ajunge la consecințe zdrobitoare, cari ar fi com-
promis reputația militară a armatei ruse.

Sub raportul îngrijirii administrative, armata rusă a avut tot ce i-a trebuit ca să poată *trăi și rezista*, salvând onoarea imperiului.

În urma acestor probe convingătoare, cari demonstrează până la evidență nevoia asigurării existenței trupei, nu mai rămâne decât o singură soluțiune: aceea de a se proceda cu toată serioșitatea, fără a se mai pierde timpul la studiul și la fixarea mijloacelor, prin cari trebuie hrănite trupele în timpul campaniei, fiindcă numai cu o *armată bine hrănită și îngrijită se poate învinge*.

Care ar fi folosul să se aibă efective de sute de mii de oameni, cari nu vor putea lupta și cari nu vor face decât să dea naștere la epidemii și la umplerea câmpiilor cu cimitire, semănate în toate direcțiile, precum și la *indisciplină, demoralizare și debandadă* ?

Campania ruso-japoneză s'a deosebit printr'o proporție inversă în raport cu trecutul, având mai multe pierderi prin gloanțe și obuze, decât prin epidemii și mizerii; ceea ce denotă cât preț s'a pus pe prevederile administrative pentru îngrijirea și întreținerea trupelor printr'o hrană bună și mai ales, *suficientă*.

Oamenii mâncau și *noaptea*, nimic nu s'a *drămuțit*, când a fost vorba de *bunul traiu și îngrijirea soldatului*.

Războiul ruso-japonez ar fi avut aceeași soartă, cu oricine ar fi comandat armata rusă, fiindcă Rușii nu s'au pregătit și nu s'au organizat în vederea acestui războiu, și n'au avut animat nici spiritul public, nici spiritul militar, în vederea acestei campanii.

Japonezii, din potrivă, timp de mai mulți ani,

n'au făcut decât să prepare terenul în toate direcțiile calculând totul și nelăsând nimic nechibzuit și neprevăzut, punând o deosebită grijă în cestiunile administrative ale armatei.

Dovadă că au răușit.

În campania din 1877—78, Rusia s'a pregătit din vreme și dacă nu puneă prea mult optimism în calculele și prevederile sale și prea puțină considerație și importanță asupra forțelor vrăjmașului său, ar fi terminat campania într'un timp relativ mai scurt și fără greutățile cari le-a suferit, mai ales sub raportul cestiunilor administrative.

Prusia s'a preparat din vreme, organizând țara și armata în vederea războaelor ce a voit să întreprindă și rezultatul a fost că în interval de 4 ani dela 1866-1870 a zdrobit 2 mari imperii.

Dacă ne-am ridică cu studiul de față și în campaniile vechi, vom găsi că cine a știut să *organizeze*, să *calculeze* și să *pregătească totul*, n'a putut decât să *îvingă* și toate campaniile au fost pierdute aproape numai din *nepregătire*. Un exemplu, din multe câte s'ar putea cită, este campania din 1806, când armata Mareșalului Davout, ce se găsiă în marș de la Amberg spre Ratisbona, departe de 100 kilometri de grosul armatei franceze, ar fi putut fi zdrobită de generalul Bellgard care ieșiă din Boemia, și de grosul armatei austriace, comandată de Arhiducele Carol.

Acesta, trecând râul Inn, cu grosul armatei, pierdă 10 zile ca să străbată o distanță numai de 60 kilometri până la râul Isar, din cauza încurcăturilor administrative cari l'au împiedicat a se mișcă mai repede.

Austriacii trăiau numai pe nădejdea convoiurilor și transporturilor dinnapoi, fără să facă întrebuițarea rechizițiunilor în regiunile pe unde treceau; și de unde sorții acestei campanii, după cum se prezentă la început, le erau cu totul favorabili, s'au transformat în pierderea campaniei la Wagram, și dovadă că această campanie ar fi fost câștigată, este că victoria Francezilor a fost foarte scumpă și nehotăritoare, comparativ cu cea dela Austerlitz din 1805.

Austriacii au pierdut această campanie, numai din incurcăturile și întârzierile administrative.

În campania din 1813, Napoleon fiind absorbit prin graba reorganizării ce trebuia să dea armatei sale, cestiunea aprovizionării și subsistențelor, precum și dispozițiunile administrative, fură lăsate pe al doilea plan, și astfel, chiar dela începutul campaniei, cererile și reclamațiunile administrative începură să se manifeste din partea comandanților marilor unități, încât această campanie, cu toate greutatele ei, ar fi putut fi câștigată, dacă partea administrativă n'ar fi avut punctul hotăritor asupra operațiunilor militare întreprinse de Napoleon, care până în cele din urmă l'a învins.

La 25 Maiu, Lauriston scriă lui Berthier :

«Lipsa distribuțiunilor de mai multe zile face pe «soldat să îndrăznească să-și procure singur existența. «Generalii fac tot ce pot pentru a împiedică această «dezordine; ofițerii înșiși nu execută măsurile prescrise, pentrucă și dâșii trebuie să-și caute existența».

La 25 Iulie, Ney scriă lui Berthier :

«Oamenii din corpul meu de armată sunt în vârsta «unde se mănâncă mai mult și unde rația întreață «nu poate fi îndestulătoare».

La 5 August, Victor scria lui Berthier:

«Toți ofițerii recunosc că rația este neîndestulătoare pentru a hrăni un soldat tânăr, în plina dezvoltare a organismului.

«În fiecare zi se observă că un mare număr de soldați tineri suferă de foame».

Aceste lucruri se manifestau chiar din primăvară, adică dela începutul campaniei.

Către toamnă, indisciplinarea, dezordinele de orice natură, și mai ales scăderea efectivelor, luată proporțiuni foarte îngrijitoare, încât Saint-Cyr scria lui Berthier în ziua de 3 Septembrie:

«Soldații nu se mai pot ține în lagărele lor; foamea îi gonește pentru a găsi ceva de mâncare.

«Este de temut o completă dezorganizare în câteva zile».

Lobau, la 20 Septembrie, scria lui Berthier:

«În toate părțile mizeria este mare și dezorganizarea face progrese înspăimântătoare».

S'ar mai putea citi o mulțime de exemple petrecute în această campanie în armata franceză.

Însăși armata austriacă, care intrase în campanie, abia de 8 zile, isprăvisese subsistențele, munițiunile și încălțăminte¹⁾.

În traducerea istoricului, întocmit de marele stat-major rus, asupra războiului ruso-turc din 1877—1878, făcută de colonelul I. Gărdescu, găsim în capitolul 6 din tomul al III-lea, pagina 117, cestiunea aprovizionării armatei ruse, cestiune foarte interesantă, care poate să ne servească ca învățământ practic și real

1) Aceste citațiuni au fost luate din lucrarea Căpitanului G. Romagni intitulată: «Campaniile unui secol».

pentru fixarea ideilor în măsurile ce trebuie cugetate, prevăzute și executate într-o armată.

Studiul acestor cestiuni este de un interes capital atât pentru corpul intendenței și administrativ, cât și pentru comandanții tuturilor unităților.

Se va vedea prin câte greutate și lipsuri a trecut administrația rusă, pentruca să poată întreține existența unei armate ofensive, care nu trecea peste *200 mii de oameni*.

Este inutil a se mai cită părțile, cari ar face să reiasă cestiunea importanței administrațiunii militare, pentrucă traducerea colonelului Gărdescu le indică pe toate. Voiu cită una singură :

Depeșa Țareviciului către comandantul de căpetenie, cu rugăminte de a luă măsurile cele *mai energice* pentru aprovizionarea armatei sale, dată în următoarele cuvinte :

«Nu primim absolut nimic, nici dela intendență
«nici dela societate.

«N'avem nici pâine, nici pesmeți, așa că trăim cu
«ce putem.

«Pentru un moment, *nu ne putem mișcă*. Divizia
«33 n'are nicio rezervă de pesmeți.

«Intendentul armatei și intendenții corpurilor sunt
«*disperați*.

«Cer să se ia măsuri energice, *altfel va fi rău*
«*de noi*.

«Dela trecerea Dunării până acum, trupele se hrănesc cu propriile lor mijloace».

Asemenea cereri și plângeri au curs tot timpul campaniei, și să nu se uite că preparațiunea intrării în

campanie a început din 1875, adică cu 2 ani înainte de campanie.

Emisarii diferitelor societăți, precum și trimișii administrațiunii militare ruse, studiau în secret resursele și localitățile din țară, unde s'ar putea face depozitele și aprovizionările; astfel că armata rusă, trecând Prutul, se găsea în condițiuni cu totul comode, întocmai ca și în țara ei.

Încât privește partea administrativă a armatei noastre, dela începutul campaniei și până la sfârșit, cred că este bine cunoscută asemenea și arhivele destul de recente, ca să se consulte pentru a se vedea cum s'a petrecut lucrurile, atât în țară, cât și peste Dunăre, și de unde să se tragă foloasele necesare *pentru viitor*, și să nu le lăsăm *în uitare pe acolo unde se găesc*. Nu voiu reaminti decât o singură cestiune, că: toate serviciile administrative *n'au fost ajutate* și nu li s'a pus la *dispoziție mijloacele necesare* și personalul suficient pentru a putea face față nevoilor armatei; astfel depozitul intendenței dela Breslanița avea ca personal un ofițer superior de intendență, 1—3 ofițeri de administrație, 2—3 subofițeri și vreo 4 soldați.

Aici primia transporturile pornite din țară cu a-nume greutate, iar, când sosiă în depozitul Breslanița, le găsea reduse cu o treime, sau chiar cu jumătate din încărcăturile pornite.

Aceasta provenia din cauza pierderilor produse prin starea rea a căilor de comunicație și parte prin întrebuințarea de către cărauși a furajelor pentru întreținerea vitelor lor.

Șeful acestui depozit, cerând într'o zi un escadron de cavalerie pentru a rechiziționă, pe valea Vidului

în direcția Rahovei și a Orhaniei, vite și furage, i s'a răspuns: că trupele sunt abia suficiente pentru operațiunile militare și că nu i se poate aproba cererea.

Cu modul acesta eram reduși a trăi numai din ceea ce se putea trimete din țară prin Turnu-Măgurele și Nicopoli, unde nu se găsea decât un singur pod, ca să servească 2 armate, pe când în realitate ar fi trebuit să avem cel puțin 3 sau 4.

Se cunosc în deajuns greutatețile îngrozitoare, ce a rezultat din lipsa de poduri și mai ales când s'a stricat.

O armată, în operațiunile sale, nu trebuie să se sprijine numai pe transporturile ce se fac prin convoiurile dinapoi; acest sistem îngreunează mișcările trupelor și le expune a rămâne neaprovizionate; prin urmare, cel mai bun sistem este de a se întrebuița în mod *judicios* sistemul rechizițiunilor din localitățile ocupate de trupe.

Acest sistem, însă, trebuie făcut după anumite reguli și norme, stabilite prin instrucțiunile prevăzute în planul administrativ de mobilizare; fiindcă dacă trupele din capul coloanelor ajung pe anumite zone, risipesc și strică, în mod nesocotit și nejudicat, resursele ce le găsesc la îndemână; cele ce urmează, găsesc localitățile sleite și numai pot să se îndestuleze la rândul lor.

Acest lucru s'a petrecut în timpul campaniei din 1877—1878, când, pe câmpiile Bulgariei, s'au găsit resurse de toate felurile, și mai ales câmpiile acoperite cu fân, strâns în clăi; însă, în loc ca administrațiunile ruso-române să le strângă, formând depozite, le-au lăsat fără nicio regulă a fi risipite și distruse, fie de trupe,

fie de locuitori, fără să se gândească că mai târziu lipsa o să se resimtă ; de unde a urmat că, spre sfârșitul campaniei, a fost o lipsă completă de furaje și de orice alte resurse de existență.

Sub raportul administrativ militar, pentru strângerea resurselor și formarea depozitelor, a fost o deșăvârșită neprevedere și nepricepere, și în loc ca această cestiune să formeze un învățământ pentru viitor, n'a servit la nicio îndreptare, fiindcă în uvrajul intitulat «Experiența războiului ruso-japonez» de Lt.-colonel de stat-major Neznamov, găsim că s'a întâmplat acelaș lucru în armata rusă în războiul din Mandciuria, exprimându-se astfel:

«Recolta în anul 1904, rămăsese în țară și aceasta «a înlesnit mult cestiunea aprovizionărilor, care a «ajuns până la finele lunii Maiu 1905 ; numai din «acest moment a trebuit să se recurgă la transporturile dinapoi și mai ales ale furajelor.

«Dacă s'ar fi făcut o organizație sistematică de «exploatare a resurselor locale, ar fi ajuns mai mult «timp de a se putea întreține trupele, cu ceea ce se «găsiă în regiunile ocupate.

«În realitate, nu s'a făcut nicio repartiție regulată «în vederea rechizițiunilor, pentruca armatele să poată «fi îndestulate.

«În Decembrie 1904, se făcù o mică încercare în «acest sens, dar a fost târzie și nu s'a mai găsit «nimic, fiindcă dela început s'a făcut risipă fără nici «o socoteală și fără a se gândi la viitor.

«În luna lui Ianuarie, intendența începù să strângă «la Mukden teci de gaolian pentru combustibil (1).

(1) Gaolian sunt cereale speciale în Mandciuria și în Siberia orientală, a căror teci se pot întrebuința ca combustibil.

«Fiecare corp de trupă făcea ce-i plăcea cu resursele ce găsea, ajungându-se la rezultatul că unele trupe aveau peste măsură de multe aprovizionări; iar altele, cari veniau în urma lor, nu mai găseau «nimica».

Din cele expuse, s'a putut constată câte greutate se întâmpină cu întreținerea armatelor în campanie, și câtă prevedere administrativă se cere ca o armată cu efective mari să poată trăi.

Dacă Rusia în războiul din 1877—78, cu aproape un efectiv de 200 mii de oameni, a întâmpinat o mulțime de greutate, sub acest raport, apoi este lesne de înțeles cât de mult trebuie să *cugetăm noi*, cari tindem să ajungem la un efectiv de peste 250 mii de oameni, cu creațiunile cari le facem continuu pentru sporirea efectivelor de campanie și câtă grijă trebuie să avem în organizarea personalului și mijloacelor administrative; fiindcă între aceste 2 cestiuni trebuie să existe o proporție constantă.

Așa dar trebuie:

1. Ca ofițerii de intendență să fie aleși și recrutați din oameni cu instrucție și calități, cari, sub raportul capacității și valorii morale, să îndeplinească condițiunile cerute ofițerului de stat-major. Ei trebuie să fie îndrăsneți pentru a avea curajul să-și asume răspunderea serviciului ce îmbrățișează și întreprinde; trebuie să aibă multă inițiativă și încredere în personalitatea lor și să fie mai ales prevăzători și buni calculatori.

Ofițerii de intendență dețin în mâinile lor existența armatei și numai dela valoarea lor și dela munca neobosită și prevăzătoare, ce o vor depune în această

direcție, reușita operațiunilor poate avea sorti de isbândă.

Ei sunt consilierii intimi ai comandanților unităților mari, cari împreună trebuie să cunoască mișcarea trupelor și scopul operațiunilor, fiindcă prevederile administrative, pentru formarea depozitelor, precum și orice măsură de întreținere, trebuie subordonate și legate operațiunilor, ce armata are de executat; prin urmare, ofițeri de intendență trebuie să aibă cunoștințe întinse nu numai în ceea ce privește specialitatea lor, dar și cunoștințe militare.

Prin urmare, recrutarea ofițerilor de intendență să se facă dintre absolvenții școlii superioare de războiu, cu aptitudini pentru acest serviciu.

Un serviciu de intendență, bine alcătuit din toate punctele de vedere, este viața armatei.

Ca să se poată bine îndeplini aceste delicate și importante însărcinări, *trebuie să se dispue de un personal suficient și capabil* de a putea executa toate atribuțiunile serviciului de intendență dela diferitele unități mari, având și mijloace suficiente pentru toate măsurile ce se vor întreprinde; altminterlea, va fi peste putință ca să poată îndestula trupele.

De unde urmează că personalul serviciului intendenței trebuie să fie complet, să se bucure de încrederea tuturilor și, mai presus de toate, să i se dea *considerațiunea ce merită* să aibă un serviciu atât de important.

2. În fiecare an, trebuie întocmit planul de mobilizare administrativ, după ipotezele probabile cari sunt studiate la marele stat-major și acest plan administrativ trebuie să fie subordonat și legat cu operațiu-

nile probabile ce va avea de executat armata; fiindcă dacă aceste două lucruri n'ar avea legătură intimă între ele, rezultatul oricărei întreprinderi ar fi nul, și încurcăturile, ce ar rezulta, nu ne-ar produce alte consecințe decât dezordinea; așa dar, locul intendentului-general este la marele stat-major, având biroul lui format cu un personal suficient și complet, care, îndată ce armata s'ar mobiliza, să poată trimite câte un ofițer superior de intendență pe lângă fiecare divizie, care să ajute pe intendentul diviziei în toate cestiunile administrative ale diviziei; fiindcă acest ofițer superior, reprezentant al intendentului-general, este la curent până în cele mai mici detalii, cu toate cestiunile studiate sub acest raport în biurourile marelui stat major; dânsul ar avea adunate, în concepțiunile sale, toate măsurile de execuțiune ce ar trebui întreprinse în atingerea scopului pentru care a fost trimis.

Cu modul acesta, se va evita și *sumedenia de ordine, de explicațiuni și prescripțiuni, cari, în cele mai multe cazuri, nu sunt înțelese de cei ce n'au avut ocaziunea să le prepare, să le studieze și să le pătrundă din vreme, pentru a putea corespunde intențiunilor celor ce le dau.*

Intendentul-general este mâna dreaptă a șefului marelui stat-major, trebuind să fie continuu în legătură cu dânsul pentru a cunoaște dispozițiunile ce se vor lua în mișcarea trupelor, pentru a se evita ca cestiunile administrative să producă întârzieri, si-lind operațiunile a li se subordona.

În planul administrativ de mobilizare, trebuie prevăzute:

a) Cestiunea îmbrăcăminteii armatei în timpul operațiilor :

b) Studiul sistemelor de aprovizionări, prin formarea de depozite, prin cumpărări de bună voe, prin întreprinderi, contracte și regularea transporturilor făcute chiar de administrația militară ;

c) Sistemul strângerii rechizițiilor după zonele ocupate de trupe, pentru a se evita risipa și pierderile;

d) Formarea depozitelor pe diferitele direcții, pe unde armatele au să treacă, asigurând conservarea materialelor prin magazii, prelate, zăblae, etc., pentru a se evita stricarea aprovizionărilor prin intemperiele atmosferice ;

e) Studiul instalațiilor de hrănire prin stațiunile drumurilor de fer ;

f) Calculul meseriașilor, ce trebuie să aibă depozitele intendențelor, precum: dulgheri, fierari, măcelari, brutari, puțari, etc., cu toate uneltele și materialele trebuincioase ;

g) Studiarea punctelor probabile, unde au să se formeze depozitele pentru ca cei însărcinați să știe din prima zi, când vor primi ordinele, ceea ce au de făcut;

h) Șefii tuturilor depozitelor, hotărâți să aibă instrucțiuni prevăzute în planul de mobilizare, pentru însărcinările ce vor avea de îndeplinit, precum și cunoașterea proprietarilor sau antreprenorilor dela cari vor avea să primească diferitele materiale pentru formarea depozitelor ;

i) Prevederile administrative pentru hrana și întreținerea trupei în timpul zilelor fixate de mobilizare,

pe zonele de concentrare și pe zonele operațiunilor ulterioare ;

g) Fiecare divizie ar trebui să aibă intendentul său, ajutat de 4 sau 5 ofițeri de intendență, din cari câte unul în timpul operațiunilor, să se atașeze la fiecare brigadă de infanterie, pentruca să ajute pe ofițerii cu aprovizionarea la hrănirea, rechiziționarea și aprovizionarea trupelor, și unul pentru trupele călări ale diviziei.

h) Intendentul-general, cu personalul său, să însoțească serviciul de stat-major în călătoriile și studiile cari se fac în fiecare an.

Cu un cuvânt, totul trebuie preparat printr'un studiu complet din timp de pace, ca să îmbrățișeze toate arterele de administrație și de existență ale armatei, ca să poată trăi cu înlesnire chiar din ziua când s'a dat ordinul de mobilizare și până la terminarea campaniei.

Pentruca să se poată îndeplini cu folos și în bune condițiuni toate aceste cestiuni, trebuie ca și administrația centrală a războiului să procure în mod larg toate mijloacele pentru ca cei chemați să le execute să aibă puțința de a le îndeplini.

Prin urmare, cu o armată intrată în campanie nu se mai poate gândi la economii nejustificate, cari să ne facă să cădem în zicătoarea că : «*Scumpul mai mult păgubește și leneșul mai mult aleargă*».

O altă cestiune, care intră tot în prevederile administrațiunii militare este : *Imbrăcămintea*.

O armată, care nu este echipată în condițiuni bune, nu poate fi în stare să lupte și să sufere greutatele

unei campanii, de unde urmează că stocul îmbrăcăminteii unei armate, trecute pe picior de războiu, să fie calculat, încât, cel mult în trei luni dela intrarea în campanie, să aibă efecte confecționate în proporție de 50°/o; iar încălțăminteă până la 75°/o, pentru a se înlocui toate efectele degradate și aflate în stare de a nu se mai putea întrebuința.

În această privință, traducerea colonelului I. Gărdescu ne enumără tot în acelaș capitol, care s'a mai citat, *prevederile și măsurile făcute din vreme de administrația rusă în vederea campaniei din 1877—1878*, și din care se poate extrage câteva citațiuni, cari să dovedească cum uneori, chiar dela începutul campaniei, se întâmplă ca trupele să rămâe *dezechipate*.

«Brigada 4-a de tiraliori, care făcea parte din avangardă, în marșul spre Kazanlâc, avea o mulțime de oameni fără cisme, cu picioarele înfășurate în cârpe; cei ce aveau pantofi turcești făceau pe mândri».

«La 2 Iulie, trupele din avangardă puseră mâna pe o tabără turcească, unde găsiră multă pradă, între altele: tunici, șalvari, mantale, încălțăminte, rănți, bidoane, etc».

«Acest material, găsit la timp, fu împărțit între batalioanele brigadei IV-a de tiraliori».

«Tiraliorii se îmbrăcară cu aceste haine, cari le dădea o aparență hazlie; nici nu mai putea fi vorba de uniformitate în costumul lor; fără această pomană oamenii ar fi fost desbrăcați».

Generalul Gurco, în raportul său dela 25 Iulie, către comandantul corpului VII scrie:

«Dacă n'ar fi fost cismele și pantalonii turcești, «brigada de tiraliori ar fi mers cu cracii și picioarele «goale».

«La întoarcerea brigadei, la sfârșitul lui Iulie, din «valea Tundjei din defileul Balcanilor, avu nevoie de «repaos, ca să-și repare efectele și mai ales cismele».

Locotenentul-Colonel de stat-major Neznamov, în lucrarea sa, atinge cestiunea echipării, arătând inconveniente unora din efecte, precum și necesitatea altora, cari ar trebui să se înființeze.

Dânsul insistă mai cu seamă asupra cestiunii încălțăminteii, susținând că prețul nu trebuie avut în vedere, când este vorba de încălțăminte, invocând zicătoarea : «*Că nu suntem destul de bogați pentru a plăti lucrurile estine*».

Dânsul mai recomandă că, în timpul iernii, pentru a se evita degerăturile picioarelor, ar trebui ca trupele să aibă niște cisme de pâslă groasă de un cm. cu talpă groasă și solidă, confecționate însă cu materiale de o calitate superioară, pentru ca să poată ține cel puțin o iarnă.

Tot în lucrarea sa, arată necesitatea coifurei, care vara trebuie să fie ușoară, iar iarna să fie făcută în cât să acopere bine ceafa și urechile, părțile cele mai delicate ale corpului, cari de vor fi bine acoperite, îmbrăcămintea poate fi chiar mai puțin groasă.

Dacă ne întoarcem la campania noastră din 1877-78, găsim că, sub acest raport, s'a întâmpinat multe greutăți, fiindcă înlocuirea efectelor degradate s'a făcut pe o scară neînsemnată, încât s'ar putea afirma că nu s'a avut în vedere această cestiune, poate că a-

ceasta a provenit din lipsa de experiență și din lipsa cunoașterii greutăților unei campanii.

Batalionul 4 vânători, care a început campania din primele zile și a urmat-o neîntrerupt, până la sfârșitul ei, ajunsese că, în loc de mantale, purta numai niște spențere rămase din mantalele cu cari pornise; poalele nu mai existau. Asemenea sub raportul micului echipament, spre sfârșitul campaniei, erau trupe cari numai aveau nici cămăși nici ismene; încât privește încălțăminte se poate înțelege lesne în ce stare eră.

Prevăzându-se că campania are să ție și iarna, se luase măsuri ca să se confecționeze în țară cojoacele; însă din nenorocire, sosirea lor parțială a început prea târziu, încât trupele nu se folosiră aproape de loc.

Maiorul Meunier, în lucrarea sa din 1906, intitulată: *Războiul ruso-japonez*, arată că japonezii au avut confecționate efectele speciale pentru *timpurile friguroase*, precum: *mantale groase castanii cu guler de piele de oaie, un rând de încălțăminte de schimb și o pereche de opinci*. Efectele s'au schimbat după anotimp, încât soldatul nu purta decât echipamentul strict necesar după sezonul în care se găsea, având o greutate totală de 25 kgr.

Când intră în luptă, ranița eră înlocuită cu un pachetaj special, făcut dintr'o bucată de stofă și purtat în bandulieră, coprinzând câteva efecte de schimb, hrană și cartușe.

Japonezii au pus mare preț pe *culorile uniformelor*, înlocuind efectele, cari prin culoarea lor, puteau să descopere trupele. Nasturii, tecile săbiilor și orice

obiect lucios, fură chiar în timpul campaniei învelite cu piele neagră.

Ofițerii nu se *distingeau de trupă decât prin galoane negre cusute pe mâneci.*

La Mukden, pionierii însărcinați cu distrugerea rețelelor de sârmă, fură *îmbrăcați în alb* pentru a nu se distinge pe câmpurile acoperite cu zăpadă.

În aceeaș ordine de idei, Maiorul Meunier continuă a se exprima: Astăzi, cu mijloacele ce se întrebuintează în luptă, *schimbarea îmbrăcămintei și a echipamentului se impune ca o necesitate urgentă.*

Trebue să se suprimă din ținuta de campanie nasturii, galoanele metalice, plăcile dela centiroane și să se înlocuească tot ce ar putea produce, prin lucire sau culoare vie, *descoperirea trupelor aflate pe câmpul de luptă.*

Să se înlocuească tunicile croițe pe talie, prin haine fără talie.

Cu un cuvânt, toate scrierile în această privință, în urma experiențelor ultimelor războaie, nu fac decât să arate necesitatea studiului ce trebue să se întreprinză pentru modificarea uniformelor în ceea ce privește culorile postavurilor, înlocuirea părților lucioase din echipament, ușurarea greutății, *înlocuirea efectelor la trupă, după anotimp*, pentru a nu pune pe soldat în poziție, *de a căra în spinare* efecte netrebuintoase, ceea ce îl îngreunează și îi consumă forțele, cari ar trebui să-i rămâe *de utilizat ca luptător.*

Pentru timpul iernei, trebue avută o grijă deosebită în echipare, mai ales în ceea ce privește încălțăminte; iar în ceea ce privește îmbrăcămintea, să se aibă mantale confecționate cu guler de blană pentru a feri

oamenii cu orice preț, de frig *la ceafă și de degerătura urechilor*.

Din cele expuse rezultă ca concluziune :

1. Că îmbrăcămintea trebuie să fie completă și în foarte bună stare (nouă) în momentul intrării trupelor în campanie, neîntrebuințându-se efecte uzate.

2. Administrația militară să aibă în planul său administrativ de mobilizare, calculat tot stocul de materiale necesare, cari să fie puse în confecțiune chiar în ziua când s'ar simți că împrejurările au să ne pună în pozițiune de a intra în campanie.

3. Să se aibă socotite atelierile și uvrierii, cari să se angajeze imediat pentru începerea confecționării efectelor de îmbrăcăminte.

4. Să se aibă prevăzute și aprovizionate atelierile și depozitele cu materialele prime cari urmează să intre îndată în confecțiunea îmbrăcămintei.

5. Să se aibă studiat capacitatea de producțiune a diferitelor fabrici de postav, în prevederea necesităților urgente de cari ar avea nevoie administrația militară, pentruca să poată produce cât de repede cantitățile necesare.

6. Să se cunoască în toată țara furnizorii și casele cari ar putea să confecționeze, prin contracte, diferitele efecte necesare armatei, cari nu s'ar putea face în atelierile militare.

7. Fabricile de cismărie, cari furnizează încălțăminte armatei, trebuie întreținute, încurajate, dezvoltate și puse în pozițiune, din timp de pace, ca să ne poată fabrica în timpul campaniei, dela 1000—1500 perechi de cisme pe zi. Tot astfel trebuie procedat cu

toate fabricile din țară, cari ar putea să ne procure obiectele ce ne trebuie pentru întreținerea armatei.

8. Fabricile de conserve trebuie avute la îndemână ca să ne poată produce cel puțin 50.000 de rații pe zi; fiindcă dacă s'ar socoti că se va da trupelor numai odată pe săptămână conserve, ne-ar trebui un stoc de 250.000 de rații sau 1 milion pe lună.

Tot așa trebuie urmărită și gestiunea fabricării pesmeților.

În rezumat, aceste gestiuni să fie studiate și îmbrățișate ast-fel, ca în ziua când vom recurge la începerea confecționării acestor aprovizionări, să nu se întâmpline nicio dificultate, și lucrurile să fie urnite, încât fiecare, în cercul său de acțiune, să știe hotărît ce are de făcut și de îndeplinit, și pentruca totalitatea acestor măsuri să poată concura la atingerea scopului propus, trebuie ca diferiții ofițeri de intendență și administrație, cari vor fi chemați a supraveghea și controla execuțiunea tuturilor comenzilor, atât în stabilimentele statului cât și în stabilimentele particulare să fie numiți în fiecare an în planul administrativ de mobilizare, având instrucțiuni scrise și studiate, ca în momentul primirii ordinului de a îndeplini însărcinarea ce au de făcut, să poată proceda de îndată la executarea serviciului lor fără nicio întârziere sau nesiguranță, fiindcă se știe în principiu, că orice lucru *întreprins dela început, cu ordine și pricepere*, nu poate să aibă decât un *sfârșit bun și productiv*.

Adjunctul cl. I, S. Leonte, în scrierea sa intitulată „*Studiul câtorva elemente din bugetul războiului*“, apărut în ultimul timp, ne procură un studiu complet, bazat pe comparațiuni reale, luate dela armatele cele

mai bune ale Europei, care ne poate servi *cu mult succes* pentru a trage învățăminte bune de introdus în multe cestiuni, care se simt necesare de a se îndreptă și în organizația noastră.

* * *

SERVICIUL SANITAR. — Serviciul sanitar al armatei are cea mai mare însemnătate, fiindcă îngrijirile cari trebuie date trupei, din punctul de vedere *igienic* și *terapeutic*, țin într'o limită destul de însemnată efectivele complete, condițiune esențială ce se cere unei armate bine organizate.

În timpul campaniei, sarcina serviciului medical militar este așa de mare, încât toate organele cari intră în constituirea unei armate, trebuie să-i dea tot sprijinul și toate mijloacele, ca să poată corespunde cerințelor ce i se reclamă pentru îngrijirea bolnavilor și mai ales pentru căutarea răniților.

Printr'un serviciu sanitar, bine organizat, *sprijinit cu putere de comandanții trupelor*, se previn epidemiile, cari în general se nasc în timpul oricărei campanii.

Bolnavul, și mai cu seamă rănitul, simte absolută nevoie ca, odată intrat în căutarea medicului, să aibă ușurarea durerii sale printr'o căutare bună și speranța vindecării; iar pentru cel ce rămâne a luptă este o încurajare și un îndemn moral, întemeiat pe siguranța că va fi căutat și îngrijit și nu expus să se prăpădească, neavând cine să îngrijească de ființa sa.

De unde se vede cât este de mare însemnătatea acestui serviciu și cât este de indispensabil să-l avem

organizat și administrat, încât medicii să n'aibă altă preocupare decât aceia a meseriei lor, punând toată grija și toată valoarea lor științifică în complicatele operațiuni ce au de făcut în urma luptelor; mai presus de toate, trebuie să fie înzestrați cu instrumente și obiecte de pansament *suficiente*, încât să nu fie puși în poziție să stea în mijlocul răniților cu mâinile încrucișate, fără să le poată da vreun ajutor, expunându-se la indignarea și revolta rănitului.

Răniții și cei îndurerați nu vor putea judeca cauzele lipsei mijloacelor de îngrijire. Ei vor arunca vina asupra medicilor și aceștia vor fi obiectul blestemului celor din prejurul lor, cărora nu le vor putea da ajutorul trebuincios, dacă mijloacele le-ar lipsi.

Una din cestiunile principale, care trebuie avută în vedere cu multă socoteală, este cestiunea hainelor, rufăriei, precum și a hranei, de unde urmează că serviciul administrativ, care se dă serviciului sanitar, să fie compus dintr'un personal ales, sub raportul capacității, din serviciul intendenței, care să știe bine să-și îndeplinească însărcinările, ca să nu dea ocaziune corpului medical la nicio preocupare sub acest raport.

Hrana bolnavilor, și în special a răniților, trebuie să fie suficientă și nutritivă, pentru a le putea întremă forțele slăbite în urma operațiunilor suferite sau a boalelor contractate.

Dacă vom studia mersul serviciului sanitar în diferitele campanii anterioare celei din 1866, găsim că serviciul sanitar militar avea un rol neînsemnat, fiindcă organizatorii și conducătorii armatelor până la această epocă, nu dedeau importanța cuvenită.

Napoleon I, dintre organizatorii timpului, a căutat să dea toată atențiunea și mijloacele de îngrijire bolnavilor și răniților în timpul campaniilor sale și mai cu deosebire, urmăriă neînterupt *higiiena trupelor*.

Inspectorul sanitar militar baron Larrey căruia Napoleon îi acordă o deosebită considerațiune, ascultând sfaturile sale, îmbunătăți mult dezvoltarea serviciului sanitar în armata franceză; dar cu toate acestea, eră încă departe de a atinge rezolvirea acestei probleme, după cum trebuiă să dea roadele alinătoare suferinșilor.

El întemeiă sistemul evacuărilor de pe câmpul de luptă, ușurând astfel și operațiunile militare, curmându-se deprimarea morală ce aveă asupra trupelor numărul cel mare de răniți, cari zăceau pe câmpurile de luptă sau prin localitățile unde se depozitau.

Cestiunea îngrijirii și căutării răniților formând obiectul preocupațiunii oamenilor înzestrați cu sentimente umane, s'a căutat toate mijloacele ca să se dea cât mai mult ajutor răniților, alinându-le durerile și salvând viața la cât se poate de mulți.

În urma inițiativei lui Enirc Dunant s'a încheiat la 22 Maiu 1864 convențiunea dela Geneva, la care aderară cu timpul toate statele civilizate. Această convențiune a fost pasul cel mai însemnat pentru progresul serviciilor sanitare militare în folosul celor răniți pe câmpul de luptă. Înființarea simultanee a societății «Crucea Roșie» e datorită tot lui Dunant și scopul nobil și umanitar al acestei societăți e mai presus de laudă.

În războaiele din 1866 și 1870 găsim deja un pro-

gres mult mai însemnat, în raport cu cele ce se petreceau cu serviciile sanitare militare anterioare.

În urma acestor războaie, văzându-se enormele dificultăți ce se întâmpinau cu răniții și bolnavii unor armate cu efective mari, dezvoltarea și completarea serviciului sanitar făcū progrese foarte simțitoare, încât, în campaniile cari au urmat dela 1870 și până astăzi, găsim că se pune o deosebită grijă ca organizația serviciului sanitar să poată ajunge cât mai bine a-și îndeplini menirea sa.

Din studiul campaniilor din urmă, se poate vedeă cât preț și câtă atențiune s'a pus în organizația serviciilor sanitare; astfel găsim în lucrarea colonelului de geniu Clément de Grandprey, intitulată «Asediul Portului Arthur» multe indicațiuni asupra igienei și serviciului sanitar avut de Japonezi.

Starea sanitară a fost cu deosebire bună. Japonezii au avut în timpul acestui asediu 70 mii de oameni scoși din luptă prin focuri (morți și răniți), și 25 mii prin boale.

Numărul relativ mic al bolnavilor este datorit *numai igienei și curățeniei*, care face onoare armatei japoneze.

Între altele, Grandprey ne spune că tranșeele japoneze erau destul de largi pentru ca un tun de campanie să se poată mișcă și destul de adânci ca un om în picioare să poată umblă.

Erau de o *curățenie exemplară*, la toate unghiurile tranșeelor se găseau latrine, cari se dezinfecțau cu clorură de calciu.

Febra tifoidă și dizenteria, boale cari consumă armatele în campanie, n'au existat.

Singura boală, care a avut-o, a fost beri-beri, având un număr de 16 mii de bolnavi.

Această boală se găsește la popoarele, cari mănâncă orez, când orezul este stricat, adică trecut în fermentațiune.

Orezul eră trimis din Japonia în saci de pae și rămânea adesea expus ploilor, ceea ce producea stricarea lui.

Se ceru îndată la Tokio, ca orezul să fie pus întâi într'o învelitoare impermeabilă și apoi să se pue în saci de pae; cu modul acesta se combătù și această epidemie.

Beri-beriu are ca simptome: dureri de cap, o indispoziție generală, umflarea picioarelor, imposibilitatea de a umbla sau de a se ține în picioare.

Moartea urmează după câteva luni printr'o paralizie progresivă, care începe dela extremitățile corpului, mergând spre inimă.

Tratată la timp și cu îngrijire, este ușor de vindecat; se recomandă schimbarea aerului și mai cu seamă o hrană substanțială.

Japonezii, pentru prevenirea epidemiilor, merseră cu prevederile igienice până acolo, *încât au impus ca oamenii să bea apă fiartă, făcând o întrebuințare largă cu ceiaul ce se dedea trupelor.*

Serviciul sanitar eră organizat în cele mai perfecte condițiuni, îndemânarea și devotamentul medicilor militari, din care mulți fusese formați în Germania, n'au lăsat nimic de dorit.

Stațiunile de I-iul pansament erau formate pe *batallioane* și ambulanțele, socotite câte 3 de divizie, erau cât se poate de bine și complet organizate.

Spitalele de campanie câte 1 de divizie erau formate înapoi.

Convalescenții erau duși cu trenul la portul Dalny, de unde se îmbarcau pe câte un vas-spital, pentru a fi reîntorși în patria lor.

Japonia dispunea de 11 vase-spitale.

În timpul acestui asediu, soldații făcură în taberele lor gropi mari, bine alcătuite, în cari aveau apă pentru a putea face zilnic băi corporale, întreținând curățenia corpului și prin urmare sănătatea.

Pentru a întreține moralul soldaților, li se procură distracțiuni prin citirea jurnalelor ce însăși comandanțele aveau grijă a le da și-i îndemnă a scri scrisori la familiile lor.

Trebue știut că Japonia n'are analfabeți.

Pe lângă toate acestea, mai este și corpul ofițeresc care are o deosebită solitudine și dragoste pentru soldați, fiind legați de trupa lor prin sentimente de îngrijiri deosebite, pentru a o conduce și comanda; toate acestea au concurat ca armata japoneză să fie capabilă de a suporta cu succes greutatea campaniei ce a avut să îndure.

Lt.-colonel de stat major Neznamov, atingând cesțiunile sanitare, zice: trăsurile de ambulanță regimentare n'au putut fi întrebuințate în Mandciuria decât până la începerea primilor ploi.

Sunt grele și au mai ales arcurile prea tari; au fost *condamnate cu desăvârșire de toată lumea ca impractice și vătămătoare*.

Răniții grav și mai cu deosebire cei cu leziuni osoase, au suferit îngrozitor din cauza zdruncinării provocate prin *tăria arcurilor*.

Trăsurile cu 2 roate au fost cele mai bune, atât din cauza ușurinței, cât și a mobilității.

Cea dintâi condițiune la o trăsură de ambulanță este ca să nu producă zdruncinări prea mari în transportul răniților.

În privința execuțiunii serviciului sanitar în armata rusă din Mandciuria, găsim în: *Révue Militaire des Armées Etrangères* No. 951 din luna Februarie 1907, date precise și detaliate asupra serviciului sanitar din armata II-a, cu începere dela 24 Ianuarie până la 23 Octomvrie 1905.

Dintr'această scriere se poate vedea cât interes, câtă grijă și cât sacrificiu de muncă și bani au pus Rușii ca să aibă organizația acestui serviciu în cele mai bune și perfecte condițiuni.

Autorul acestui articol nu găsește destule cuvinte a aduce cele mai înalte laude modului cum Rușii n'au cruțat nimic a da cea mai mare îngrijire răniților, luând *măsurile cele mai înțelepte* ca să nu lase *nimic de dorit*.

Studiul acesta este de un interes capital pentru oricine ar dori să cunoască această parte, care trebuie să intre în organizația oricărei armate.

Citirea acestui document poate servi tutulor ca un învățământ prețios.

În traducerea războiului ruso-turc din 1877—1878 de colonelul I. Gărdescu, tomul al III-lea, pagina 227, se găsesc relațiuni complete asupra primelor operațiuni ale serviciului medical militar din această campanie.

Din studiul acesta, se pot trage multe învățăminte, cari ne dau măsura de a vedea câtă grijă

trebuie pusă în organizația și pregătirea din timp de pace a acestui serviciu atât de important și atât de necesar pentru îngrijirea trupelor.

Câteva citațiuni, din acest însemnat document, vor fi folositoare pentru a înprospăta memoriei greutățile ce dă cestiunea sanitară conducătorilor armatei.

Dela trecerea armatei ruse în România, s'au înregistrat 15.748 bolnavi în cursul lunilor Aprilie și Maiu, cu o mortalitate de 159 oameni.

În Iunie, fură 9.881 bolnavi și răniți, din cari 128 morți.

În Iunie cifrele sporiră. Răniți 16.840 și morți 293.

Treptat, numărul răniților, bolnavilor și morților, spori în proporții mai mari cu progresarea campaniei.

În armata dela Rusciuk, starea sanitară fu foarte satisfăcătoare; epidemiile au fost cât se poate de rari. Acest fenomen se atribue supravegherii particulare a comandantului armatei și a comandatului corpului XII, care puseră o amănunțită îngrijire pentru sănătatea oamenilor și mai ales pentru hrana lor.

Localitățile cele mai sănătoase fură ocupate pentru tabere; se prescrie măsuri severe pentru curățenia și buna întreținere a căilor de comunicație.

Țareviciul binevoise a lua asupra sa grija specială a magaziei ce se formase cu medicamentele necesare bolnavilor și răniților.

La 7 Iulie, ambulanța diviziei a IX-a sosi la Gabrova și lua în căutarea ei toți răniții cari fuseseră până în acel moment în căutarea medicilor regimentari.

Când se făcù pansarea răniților, se doscoperi un fapt absolut trist: mare parte din ei aveau *viermi*

în răni; cauza a fost că acești răniți n'au fost pansați decât o singură dată, în interval de 4 zile.

În urma luptelor dela 18 și 19 Iulie, dela Ieni-Zagra și Eschi-Zagra, Rușii, fiind siliți să se retragă, întâmpinără mari nevoi cu îngrijirea și transportarea răniților, mai ales că le lipseau și mijloacele de pansament, neputându-se găsi în acele localități; așa că medicii avură să lupte cu foarte mari greutateți.

În lupta dela Nicopoli, pozițiunea indicată ambulanței divizionare, fu rău aleasă din cauza lipsei de apă. Fântâna cea mai apropiată eră la 2 kilometri; apa se cără în marmite și găleți de către infirmieri și locuitori.

În câteva ore sosi un număr de 663 răniți, ambulantele nu erau suficiente pentru acest număr. O parte din ei se așezară pe pământ, expuși la arșița soarelui. Se ceru corturi dela trupe pentru a-i putea adăposti.

O mare parte sosiră fără haine, cu rufăria sfâșiată, plină de sânge și de necurățenie.

Ambulanța n'avea rufe de schimb, fiindcă tot stocul nu eră decât pentru 83 oameni.

Hrană nu se putea da, fiindcă ambulanța n'avea marmite pentru un număr așa de mare de răniți.

Această stare de lucruri dură câteva zile, până când se putu face evacuarea.

Cestiunea evacuării eră foarte grea, pentrucă nu se știa unde, și nici nu erau mijloace de transport.

Se adunără care bulgărești de prin satele vecine și răniții fură transportați la Nicopoli, și apoi peste Dunăre.

Ambulanțele trebuiau golite de răniți și bolnavi, în prevederea luptelor dinprejurul Plevnei.

La luptele dinprejurul Plevnei, serviciul medical militar întâmpină greutăți *incomparabil de mari*; munca și sacrificiul medicilor întrecură eforturile omenesti.

În prima zi de luptă, la postul principal, sosiră de odată 400 răniți, adăstându-se și sosirea altora.

Numărul răniților atinseră cifra de 1.000; personalul medical și brancardierii nu mai erau în stare să lupte și nici nu mai puteau satisface nevoile urgente.

Se ceru comandamentului să se trimită pae și 200 care bulgărești pentru evacuarea lor; situația eră mult mai desperată decât la Nicopoli. Se făcu tot ce se putu. Răniții mai ușor se trimiseră la Nicopoli; iar alții prin satele vecine.

Patru transporturi de răniți sosiră la Nicopoli în ziua de 12 Iulie, și neavând loc, din cauza celor ce se găsiu căzuți în urma luptei dela Nicopoli, dela 2 Iulie, o parte din ei fură trimiși peste Dunăre la Turnu-Măgurele.

Aci nu se găsiu nici stabilimente sanitare, nici personalul medical, și nici material de pansament, așa că acești răniți fură evacuați la Piatra și la Zimnicea.

Convoiturile de răniți dela Plevna sosind mereu, cifra lor se ridică până la 2.000.

În acelaș timp se luă măsuri pentru organizarea unui spital timporal în T.-Măgurele pentru a se mai evacua cei din Nicopoli.

În general, dispozițiunile sanitare pentru ridicarea și căutarea răniților, în luptele dinprejurul Plevnei, s'au

făcut cât se *poate de rău*, din cauză că comandantul superior nu înștiințase pe medicii șefi de începutul luptelor, pentru ca să poată lua măsuri chibzuite pentru îngrijirea și evacuarea răniților. Instalarea ambulanțelor se făcù pe locuri rău alese, cu un cuvânt, personalul sanitar eră cu totul străin de operațiunile militare.

Consecința acestor lipsuri de măsuri și prevederi fu dezastroasă; ceea ce a avut ca urmare că inspectorul sanitar Prisolkoff, în numele profesorului Boschîn, *a adresat direct împăratului la 14 Iulie 1877 un raport*, iar medicul șef al armatei din Rusciuk, doctorul Prorovskî, adresă în aceeași zi un alt raport Țareviciului în care se exprimau astfel:

«*Nici inspectorul, nici eu, n'am fost preveniți de luptele hotărîte la Nicopoli și Plevna; vom avea în totdeauna lipsă de mijloace de transport pentru adunarea și evacuarea răniților, atât timp cât comandamentul militar nu se va fi convins că, în ajunul unei lupte, este indispensabil să se anunțe serviciul medical ca să-și adune personalul și materialul necesar; altfel, vom reîncepe toate consecințele dezastruoase ce influențează atât de rău starea răniților*».

Trebue știut că Rușii, sub raportul serviciului sanitar, au avut în principiu preparațiunea bine făcută, având totul bine înjghebat sub raportul materialului.

Dacă împrejurul Plevnei s'a întâmplat multe ne-reguli, cari au avut atâtea consecințe triste, vina n'a fost decât *a șefilor combatanți, cari n'au dat concursul necesar și nici n'au luat dispozițiunile lor în comun acord cu șeful superior al serviciului sanitar*.

În schimb, însă, după documentele cari se găsesc în istoricul rus al acestei campanii, întreg personalul medical și-a îndeplinit serviciul cu o *extraordinară putere de muncă și sacrificiu*, ce i-au încoronat de laude din partea tuturilor, cari i-au văzut operând; și numai grație acestui devotament fără margini, au putut să se mai împuțineze relele ce ar mai fi putut decurge.

În schimb însă, crucea roșie le-a fost de mai puțin ajutor.

Cred că cu aceste arătări este suficient a se impresiona spiritul ca să se poată provoca *cugetarea matură și profundă* pentru a se vedea cât de bine *trebuie* organizat *acest serviciu*, având personalul instruit în toate atribuțiunile ce comportă organizația unui serviciu *medical de campanie*, precum și toate mijloacele prevăzute cu *îndestulare și complete*, pentru a nu se întâmpină niciun fel de lipsă.

Serviciul sanitar militar este partea alinătoare și de consolație a trupei, într'însul ofițerii și trupa speră să aibă căutare și ajutorul necesar în caz de nevoie, și dacă se pierde această speranță și încredere, efectul moral este îngrozitor.

Dacă aruncăm o privire asupra serviciului nostru sanitar, din campania trecută, găsim multe învățăminte bune, cari ar putea servi de pildă tinerilor noștri medici, și mai ales, exemplul de energie, de muncă neadormită și de cugetare prevăzătoare a neuitatului și neperitorului inspector-general Davila.

El este întemeietorul științei medicale în țară.

Dacă în această campanie, și în special, împrejurul

Plevnei, serviciul nostru medical a putut să funcționeze cu regularitate și ordine, a fost numai grație inteligenței, vredniciei și devotamentului acestui om extraordinar.

Din zori de zi și până în miezul nopții, dânsul eră în toate părțile, văzând totul și ascultând totul. Ambulanțele și spitalele erau bine organizate, mulți medici Ruși veniau să le vadă și, găsimdu-le în perfectă stare, nu făceau decât să-l complimenteze.

Întâia dificultate ce s'a întâmpinat a fost aceea a evacuării, care se făcea foarte greu din cauza lipsei mijloacelor de transportat și, mai ales, când sosiau răniții la Nicopoli, perdeau de multe ori o zi și chiar o zi și jumătate pentru a trece Dunărea la Turnu-Măgurele din cauza podului.

A doua dificultate a fost aceea a serviciului administrativ, pe care îl aveă atașat pentru îngrijirea și procurarea traiului oamenilor din ambulanță, și care eră compus aproape numai din elemente slabe pentru îndeplinirea unor asemenea delicate însărcinări, și mai presus de toate, *eră insuficient*.

Dacă inspectorului-general Davila i-ar fi lipsit un moment extraordinara sa energie, ambițiunea și amorul propriu de a obține rezultate bune și mai cu deosebire dacă i-ar fi lipsit un minut *neîntrecuta sa inițiativă*, am fi avut, sub acest raport, un *adevărat cataclism* și trebuie să mărturisim că acest om a întâmpinat dificultăți extraordinare, fiindcă a avut de luptat cu conducerea serviciului, cu lipsa de mijloace, și cu piedici de tot felul, pentrucă comandamentele militare sau că nu pricepeau rolul serviciului sanitar în campanie, sau nu-și dădeau seama de efectul moral, ce-l

produce asupra trupelor rămase în picioare, părăsirea răniților, lăsându-i neîngrijiți și nestrânși de pe câmpul de luptă; și cu toate acestea, nu s'a descurajat un moment, continuând cu tărie și voință, opera ce avea de îndeplinit și pe care a dus-o la bun sfârșit cu un *succes demn de toată admirația*.

Se poate zice că inspectorul-general Davila a avut o inspirație divină, presimțind această campanie; fiindcă, cu mult înainte, pe când nimeni n'ar fi putut bănui că vom avea vreun războiu, dânsul a stăruit cu multă insistență pe lângă guvernele țării de a aproviziona trăsurile și corturile de ambulanță, materiale și instrumente pe cât a putut mai mult; încât în momentul intrării în campanie, s'a găsit în magaziiile spitalului aprovizionări de tot felul, *lucru ce ne-a servit și ne-a ușurat în totul primele nevoi ale campaniei*.

Acțiunea directivă a inspectorului-general Davila se întindea numai până la Dunăre. În Turnu-Măgurele unde sosise Crucea roșie ca să clădească 4 barăci pentru spitalul Independenței; Societatea din Iași ca să instaleze un spital, precum și alte administrațiuni și societăți venite pentru îngrijirea răniților, fiind lipsite de mâna directivă a unui om energic și priceput, care să le pună pe cale de a funcționa în bune condițiuni, au lăsat de dorit în multe privințe cu spitalele temporale.

Cei însărcinați erau străini pentru organizarea unor asemenea servicii.

După atacul dela 30 August, serviciul sanitar formase pe linia de etape 2 spitale de evacuare: la Mecica și la Muselin Selo. Convoiturile cu răniți,

trecând prin aceste stațiuni, găseau tot ce le trebuia pentru a fi ajutați și îngrijiți; cei mai greu răniți se opreau în aceste spitale temporale, restul se îndrumau prin Nicopoli la Turnu-Măgurele.

În ziua de 2 Septembrie sosi primul transport de răniți, însă, din lipsa unei direcțiuni energice, răniții fură instalați cu multă greutate prin diferitele spitale formate, așa că mulți dintr'înșii au stat prin oraș până să le vină rândul de a fi internați.

Aceasta eră starea de lucruri a serviciului nostru sanitar între Plevna și Turnu-Măgurele.

După căderea Plevnei, armata își urmă operațiunile către Belogradic și Vidin.

Serviciul sanitar, în această perioadă a campaniei, întâmpină dificultăți foarte mari; fiindcă iarna începu-se cu rigoare, zăpadă mare, căile de comunicație grele, și mai ales mijloacele de transportat cu desăvârșire reduse. Epidemiile începură să se nască și *tifosul izbucni* din cauza *hranei insuficiente* și lipsei de mijloace de a se putea îngriji bine trupele, la cari se mai adăugă și oboseala peste măsură de mare.

Imbrăcămintea trupei, și în special încălțăminte, nu erau de loc potrivite pentru un ger de 20 grade; cu toate acestea, se făcu tot ce s'a putut. Se formară spitale prin orașele și satele din prejurul Vidinului, dar cecece lipsia erau materialele și medicamentele, cari se împuținaseră foarte mult.

În această perioadă a campaniei am avut de înregistrat îmbolnăvirea mai multor medici de tifos, dintre cari au și pierit câțiva.

Aceasta a fost, în puține cuvinte, mersul serviciului nostru sanitar în această campanie, după urma căruia

armata a obținut toate îngrijirile posibile neputând fi decât mulțumită de serviciile ce i se dăduse, în raport cu numărul medicilor și mijloacelor ce s'au dat.

Să nu se uite că efectivul total al armatei eră de 50.000 de combatanți, cu toate acestea serviciul medical abia a putut face față cu succes; rămâne acum de gândit, ce am avea de făcut când ar avea *în căutarea sa efective coprinse între 200—250.000 de oameni* ?

Această *problemă atât de mare* rămâne ca cei în drept să o cugete cu o *adâncă seriozitate*, luând măsurile trebuincioase pentru a nu fi lăsați să fie surprinși în ziua când va trebui să se recurgă la sprijinul serviciului sanitar.

Dovedindu-se în deajuns marea însemnătate ce are serviciul sanitar într'o armată, nu rămâne decât ca această cestiune, atât de arzătoare, să fie preparată și studiată cu mare prevedere din timp de pace, ca în momentul campaniei fiecare să știe să ia cu siguranță și încredere firul și rolul ce are de îndeplinit și de executat; prin urmare, *totul trebuie să fie studiat, calculat, prevăzut și cunoscut*, încât niciuna din ramurile, cari intră în constituirea serviciului sanitar, fie militar, fie civil, să nu întâmpine nici cea mai mică *greutate sau îndoeală*; și cum aceste studii și măsuri sunt în legătură intimă și nedespărțită de operațiunile militare, ele trebuie făcute toate în birourile marelui stat-major, de comun acord și în deplină cunoștință de cauză cu medicul inspector general al armatei; așa dar locul acestui personaj este în birourile marelui stat-major, unde șeful marelui stat-

major trebuie să aibă în dreapta sa pe intendentul general, iar în stânga pe medicul inspector-general.

Dela organizația, studiul și prevederile în toate direcțiunile constituirii armatei, cari vor chibzui aceste 3 personaje în armonie completă și cu prevederi îndepărtate și largi, depinde puterea morală și materială a armatei, de unde vor decurge și sorții de izbândă ai oricărei întreprinderi militare, în caz de războiu.

Din cele ce s'a expus până acum rezultă clar că în fiecare an să se întocmească planul general de mobilizare al serviciului sanitar făcut în ipotezele probabile și legat cu operațiunile armatei, în care să se prevadă tot ce se cere să se execute din prima zi a mobilizării.

Acest plan trebuie să coprindă :

a) Studiul fixării atribuțiunilor în timpul campaniei, ale administrațiunilor mari ale spitalelor civile adică : Cari ar fi mijloacele ce ar putea să ne procure pentru a primi în căutarea lor răniții și bolnavii, cari li s'ar trimite, arătându-se numărul de paturi ce ar putea da, precum și personalul ce ar putea procura pentru a deservi spitalele timporale, ce s'ar înființa și materialele de pansament, instrumente și medicamente ce ar putea să procure din fondurile administrațiunii lor ;

b) Fixarea atribuțiunilor și dezvoltarea diferitelor societăți de binefacere, cari există și cari de sigur la deschiderea campaniei au să vină cu diferite propuneri și ofrande, și nefiind preparate din vreme, pentru îndeplinirea scopului ce și-ar propune, în loc ca serviciile ce le oferă să dea rezultate producătoare,

nu vor face decât să se încurce ; fiindcă neavând o direcțiune hotărîtă și studiată din timp de pace, nu vor ști nici cum să înceapă munca ce-și propun și nici nu vor putea atinge scopul ;

c) Studiul obiectelor necesare diferitelor ambulante și spitale, pentru ca să se supună comitetelor de ajutoare, cari s'ar înființa în preziua campaniei, ca să știe cum să întrebuițeze sumele ce ar adună și a nu le cheltui în ofrandele ce ar face pe lucruri nefolositoare, sau de care serviciul sanitar ar avea și el aprovizionate ;

d) Înțelegerea cu diferitele droguerii și depozite mari pentru ca să se aprovizioneze imediat cu obiectele și materialele de care ar avea nevoie direcția superioară sanitară în caz de trebuință ;

e) Să se prevadă toate materialele și obiectele necesare pentru cetatea București, pentru cazul unei investiți ;

f) Organizația societății «Crucea Roșie», prescriindu-i tot ce trebuie să aibă ca material, instrumente și personal, precum și atribuțiunile ce ar avea de îndeplinit din ziua intrării în campanie, încât această societate să fie din timp preparată pentru a nu fi surprinsă de evenimente, găsindu-se în imposibilitate de a da concursul său ;

g) Să se întocmească planurile și devizele pentru construcțiunea spitalelor timporale în localitățile principale, pe unde operațiunile armatei vor avea *probabil loc*, alegându-se și terenurile proprii (nu moșcirloase sau prin văi) pentru instalarea unor asemenea spitale, rămânând numai ca în ziua decretării mobilizării să înceapă imediat construcțiunea lor, precum și șoselierea comunicațiilor ;

h) Dacă spitalele timporale vor fi construite în localități, cari au drumuri de fer, să se lege imediat stațiunea căei ferate cu spitalul timporal, pentru a se evita debarcarea răniților în gări și transportarea lor în spitale. Debarcarea lor să se facă direct din vagon în spital;

i) Să se aibă prevăzut numărul vagoanelor, cari trebuie transformate *imediat în vagoane sanitare*;

j) Să se hotărască cazarmile sau localurile publice din diferitele orașe, cari s'ar putea transformă în spitale, cu studiul făcut de amenajerile și obiectele cari ar fi necesare pentru a le pune în stare să funcționeze;

k) Să se prescrie numărul paturilor, ce ar urmă să se dea de corpurile de trupă diferitelor spitale timporale pentru ca să se știe *cum, când și cui trebuie date*. — Tot astfel să se procedeze și cu saltelele, pernele și păturile, ce se vor da pentru paturi;

l) Pentru toate spitalele timporale să se prevadă, în planul de mobilizare sanitar, personalul chirurgical medical, sanitarii și personalul administrativ cari, în dată ce vor primi ordinul de plecare, să știe destinația și serviciul ce au de îndeplinit;

m) Să se fixeze un serviciu central, care să aibă direcțiunea generală a tuturilor spitalelor timporale și a întregului serviciu sanitar, înființat în ajunul campaniei, care să aibă însărcinarea de a dirija toate aceste servicii, aprovizionându-le și reprovizionându-le cu tot ce le trebuie;

n) Să se fixeze localitățile unde prizonierii au să fie cazarmați, având cele necesare pentru găzduirea lor precum și o infirmerie cu personalul medical ne-

cesar, împreună cu garda pentru paza lor. Aceste depozite ale prizonierilor să aibă prevăzut și un serviciu administrativ pentru a-i întreține și hrăni;

o) Să se prevadă un sistem, bine chibzuit, practic și leznicios în evacuările răniților;

p) Să se aibă ideile fixate asupra întrebuintării medicilor străini, cari ar fi trimiși de celelalte națiuni pentru ajutorul răniților, precum și pentru medicii străini, ce s'ar putea, la caz de trebuință, să se angajeze;

r) Să se formeze comisiunile pentru diferitele stațiuni ale căilor ferate pentru înbarcarea răniților, scurgerea trenurilor sanitare, mijloacele de existență și materialele de pansamente și medicamente, precum și construcțiunile temporale pentru primirea răniților și bolnavilor, unde să se depună până la evacuare;

s) Să se prevadă ca, îndată după terminarea campaniei, toate localurile publice, cari au servit ca spitale și infirmerii, să se repare și să se dezinfecteze, precum și înlocuirea efectelor cari au servit la boalele contagioase, pentru a se evita propagarea epidemiilor în populațiunea țării;

t) Pentru completarea personalului sanitar inferior, în timp de campanie, actualii agenți sanitari civili absolvenți ai școlii respective, să fie trecuți în rezervele serviciului sanitar.

Aceasta ar fi în trăsura generală studiul prevederilor, cari trebuie imprimare în spiritul tuturilor acestora, cari vor fi chemați să ia parte la organizarea și căutarea răniților.

Având bine trasate jaloanele generale ale scheletului, care trebuie să cuprindă întregimea tuturilor de-

taliilor de execuțiune, se poate spera că totul va porni bine chiar dela început, rămânând ca să se execute numai cestiunile ce s'ar mai ivi ulterior.

Cestiunea medicilor de rezervă, pe care se contează că vor umplea golurile în timpul campaniei, este o problemă greu de rezolvit; fiindcă pe deoparte armata intrată în campanie are nevoie mai mult de hirurgi decât de medici, iar pe de alta, cei cari n'au trecut prin'trun serviciu medical militar vor fi străini și neîndemânateci în îndeplinirea unor asemenea servicii.

Această parte trebuie să fie obiectul preocupării neadormite a serviciului nostru sanitar militar pentru a căuta soluția cea mai nemerită.

Toate armatele cari se ocupă cu seriozitate și prevedere, de cestiunile cari se referă la serviciile sanitare, au prevăzut ca toți medicii militari, în timp de pace, să urmeze cursuri *practice de hirurgie*.

Un asemenea institut găsim în Bavaria la München, a cărui organizație și descrițiune se poate citi în gazeta «Le Caducée» No. 5 din 2 Martie 1907 sub titlul de «Lettre de Bavière».

Medicii și hirurgii, oricâtă muncă și bunăvoință ar depune, nu vor putea ajunge la rezultate satisfăcătoare, dacă nu vor avea la îndemână un personal inferior, inteligent și bine preparat, care să-i ajute la îngrijirea bolnavilor.

Acest personal nu se poate improviza, ci trebuie preparat, instruit și cultivat, ca să-l avem totdeauna gata de întrebuițat.

Acest personal inferior, sunt *sanitarii*.

În această privință, trebuie să mărturisim cinstit, că n'avem nimic organizat cu temei.

Cauzele sunt următoarele:

Șefii de corpuri, în general, nu prea dau atențiune serviciului sanitar al corpurilor, și-l consideră ca un ce împovăraător, pus în sarcina lor.

Cererile și solicitările medicilor nu și-au în deajuns greutatea lor.

Încât privește sanitarii, cari trebuie să aibă fiecare corp, formați și instruiți de medicii corpurilor, sunt dați dintre oamenii, tot ce corpul are mai incapabil și mai nedestoinic ca să învețe această meserie; iar medicii corpurilor nu se ocupă în deajuns de instrucția lor, fiindcă, pe deoparte, având asemenea oameni, munca lor este zadarnică și nimic nu-i îndeamnă ca să-și bată capul cu asemenea elemente, dela cari nu pot obține niciun rezultat; iar pe de altă parte, medicii, având în atribuțiunile lor mai multe însărcinări, nu le rămâne timp disponibil de a se ocupa cu formarea unor buni sanitari.

Ar trebui luate măsuri serioase în această privință, ca corpurile, în unire cu medicii lor, să deă cea mai mare atenție formării sanitarilor, dând oamenii cei mai inteligenți, cu știință de carte și sănătoși, pentru a formă un bun miez de sanitari.

Toamna, la concentrări, congediații și rezerviștii sanitari să se trimită la spitale pentru a li se împropăta școala ce au făcut-o în serviciul activ; iar nu cum se practică astăzi că, dacă numărul lor trece de 16 de batalion, împreună cu numărul activilor, restul sunt vârâți în front, în rândul combatanților, încât în loc să-și împropăteze cunoștințele dobândite în acti-

vitare, își pierde timpul în front fără a putea fi combatant.

La spitalele militare trebuie formată adevărata școală a sanitarilor, prevăzându-se cursuri sumare asupra materiilor, cari trebuie să le învețe și să-i deprindă mai ales cu o *practică continuă* pentru cunoștințele ce trebuie să aibă.

Astăzi, cu mijloacele ce se dau și cu efectivele ce se hotărăsc, nu obținem ceea ce ar fi de dorit și nici nu se pune toată îngrijirea pentru formarea sanitarilor.

La spitalul militar din București sunt două companii :

Compania II-a sanitară, a cărei menire, *se zice*, că este să formeze sanitari, sau oameni cu cunoștințe profesionale de o astfel de valoare, încât să fie adevărate ajutoare pentru chirurghi și medici.

Asemenea companii sanitare există în toate corpurile de armată și de sigur că lucrurile se petrec în același fel.

Nu voesc să aduc vre-o acuzațiune personală cuiva asupra modului cum se face instrucția și formarea sanitarilor, ci sistemului învechit, care numai corespunde timpului, în raport cu producțiunea ce trebuie să ne-o dea precum și lipsei de mijloace care există.

Aceste cauze fac că nu vom putea avea sanitari capabili și pricepuți în momentul când va trebui să organizăm serviciile noastre sanitare pe picior de războiu.

Iată procedarea formării de astăzi.

Compania II-a sanitară are o școală teoretică pentru cunoștințele ce trebuiesc să aibă acești sanitari.

Această școală, nefiind organizată în sensul scopului care trebuie să atingă, predă, după sistemele vechi, niște prelegeri sau cursuri, *în majoritatea cazurilor prin grade inferioare, adunați prin sălile de mâncare sau remize*, fără vre-un interes sau atențiune serioasă pentru formarea în bune condițiuni a acestor oameni; și ca culme, acești oameni nu primesc nicio *instrucțiune practică*.

În realitate, menirea lor este tocmai de a fi ajutoare imediate ale doctorilor ce-i vor avea pe lângă dâșii în căutarea răniților și bolnavilor, și tocmai într'acest sens, nu sunt preparați.

Compania V-a sanitară coprinde pe infirmieri, adică oamenii de serviciu pentru îngrijirea bolnavilor, curățenia localurilor, etc., cu alte cuvinte, serviciul de îngrijitor și veghetor.

Acum câți-va ani, medicul inspector-general în rezervă Corvin, pe când era medic șef la corpul IV de armată, văzând că cu modul ce se practică, rezultatul ce se obține în formarea acestor sanitari, nu da roade satisfăcătoare, a întreprins cu multă sârguință întemeierea unei școli, care să producă oameni cu cunoștințe desăvârșite în această ramură.

Dânsul, cu o stăruință fără preget și cu o muncă destul de mare, ajunsese la așa rezultate bune, încât s'a vorbit mult despre școala sanitară a corpului IV de armată.

Doctorul Corvin a scris și a tipărit un curs complet pentru formarea sanitarilor.

Pentru a se rezolvi această cestiune însemnată și plină de interes, atât pentru armată, cât și pentru populația țării întregi, este de cea mai urgentă ne-

cesitate ca la reședințele corpurilor de armată, să se întemeze adevărata școală teoretică și mai ales practică pentru a produce sanitari destoinici, capabili și pricepuți, pentru menirea ce vor avea de îndeplinit.

Această școală, cu o direcțiune bună și energică, și cu toate mijloacele de cari ar avea nevoie, va da de sigur, elemente bune și folositoare pentru a satisface toate trebuințele.

La corpurile de trupă să se pue baze solide și serioase pentru formarea sanitarilor prin medicii respectivi ai corpurilor, având toată răspunderea pentru formarea acestor oameni; iar șefii de corpuri să fie obligați a da numai oameni buni și capabili pentru această instituțiune, fiind tot așa de răspunzători ca și medicii corpurilor.

Pe lângă sanitarii, ce trebuie să aibă fiecare corp de trupă, trebuie să se formeze și un număr de brancardieri, cari trebuie formați în sensul de a ști cum trebuie ridicați și transportați răniții. Fiecare batalion ar trebui să aibă 8 brancarde coprinzând 16 brancardieri, toți puși sub ordinele medicilor batalioanelor, socotiți câte 3 în timp de războiu de fiecare batalion, având ca ajutoare 1 sergent și 1 coporal sanitar.

După dispozițiunile în vigoare, îndată ce un batalion se desfășură, imediat brancardierii și sanitarii întind târgile și pornesc în urma batalionului, înapoia rezervelor.

Acest sistem nu poate avea alt rezultat, decât, ca între primii oameni scoși din luptă, să fie tocmai ei, pentru că mergând tot timpul neadăpostiți, sunt niște ținte bune de ochit.

Ar trebui ca toți sanitarii și brancardierii batalio-

nului, adunați sub comanda medicilor batalionului, să stea adăpostiți și feriți de focuri într'o pozițiune centrală, înapoia batalionului, care să fie cunoscută de comandantul batalionului și de toți comandanții companiilor.

Dintr'această pozițiune să pornească feriți de focuri ca să adune răniții și să-i aducă la locul unde sunt medicii așezați și pregătiți pentru ajutorul medical.

Aceasta să formeze prima stațiune de pansament, cu alte cuvinte primele stațiuni de pansamente să fie pe batalioane.

Divizia să aibă 3 secții de ambulanță câte una de brigadă, iar a treia secțiune să facă legătură între cele 2 secțiuni ale brigadelor și ambulanțelor din napoia diviziei.

Astăzi, bătaia armelor fiind foarte întinsă, eșelonairea stațiunilor de pansamente și a ambulanțelor este o chestiune care trebuie bine cunoscută de toți medicii militari ca să-și poată da seama de locurile ce trebuie să ocupe spre a nu cădea în zona focurilor pentru a fi distruși.

De unde urmează că atât medicii și mai cu seamă comandanții unităților, înainte de începerea luptei, să fixeze locul serviciilor sanitare, având totdeauna grijă de a-i încunoștiința de începutul oricărei lupte.

Pentru că această parte cere o practică destul de mare pentru deprinderea serviciului sanitar, cu experimentarea acestor exerciții, este dar necesar ca și serviciul sanitar să facă manevre sanitare.

Lucrul este foarte ușor, fiindcă n'avem nimic de inventat, n'avem decât să imităm și să copiem tot ce se practică în celelalte țări în această privință și de

sigur că vom ajunge ca serviciul sanitar militar să fie la aceeași înălțime de capacitate în cunoștințele sale, după cum sunt și celelalte servicii similare din țările civilizate.

Pe lângă îndatoririle ce are un serviciu militar sanitar, bine organizat, mai sunt și cestiunile igienice, cari trebuie avute în vedere și urmărite cu *o neadormită grijă pentru prevenirea epidemiilor*.

Sub acest raport ne dă o mulțime de exemple armatele ruse și japoneze din ultima campanie.

Serviciile sanitare au avut la îndemână toate obiectele necesare pentru analizarea apelor din localitățile ocupate de trupe, așa că, cu sistemul acesta, s'a putut preveni toate boalele, cari se nasc din întrebuițarea unei ape nesănătoase, cestiune de o gravitate excepțională, când se neglijează.

Tot ce s'a tratat până acum, relativ la însemnătatea corpului medical, se referă cu acelaș interes capital și serviciului sanitar veterinar, care are multe însărcinări grele de îndeplinit pentru îngrijirea tuturilor animalelor ce are o armată în serviciul său.

Acest serviciu trebuie tot așa de bine organizat ca și serviciul medical, prevăzându-se personalul necesar și mijloacele ce-i trebuie pentru a putea produce tot ce i se cere; astăzi, este tot atât de insuficient ca și serviciul medical.

Farmacistiile militare au însemnătatea lor particulară pentru a prepara medicamentele trebuincioase tuturilor serviciilor sanitare, precum și analizele ce trebuie să facă apelor și alimentelor.

Așa dar, și personalul acesta trebuie organizat în

proporția necesităților, ca să completeze în totul serviciile medicale și veterinare ale armatei.

Din cele expuse putem conchide:

1. Că actualul personal activ, compus numai din 141 medici militari, este *cu totul insuficient*, nu poate încadra cu niciun chip medicii de rezervă pentru a-i deprinde cu serviciul ce au de îndeplinit și nici nu pot satisface serviciile armatei.

Numărul medicilor necesari pentru armata noastră de războiu trebuie să fie dela 7—800; socotindu-se câte 3 de fiecare batalion a 1.000 de combatanți, și câte 3 de fiecare regiment de cavalerie și artilerie. Intr'acest număr trebuie socotit medicii coloanelor de munițiuni, de subsistență, ambulanțele divizionare, spitalele mobile și spitalele de etape; încât, făcându-se socoteala, ajungem la cifra de mai sus; prin urmare, *trebuie neapărat sporit cadrul ofițerilor sanitari activi*.

2. Să se studieze mijloacele necesare pentru formarea și completarea sanitarilor.

3. Să se instruiască toți medicii în cunoștințele chirurgicale prin mijloacele ce se vor crea pentru a avea chirurghi buni și cât de numeroși, dezvoltându-le *cunoștințele igienice* pentru întreținerea trupelor în *bune condițiuni de sănătate*.

4. Să se completeze treptat toate materialele de pansament, instrumente, mașini, ingrediente medicale, corturi, trăsuri de ambulanță, etc., etc.; cu un cuvânt, tot ce trebuie ca serviciul sanitar să poată face față la orice nevoie;

5. Să se concentreze medicii de rezervă pentru a lua parte la manevrele sanitare;

6. Să se întocmească regulamentul legii sanitare, fiindcă dela 1883, decând s'a întocmit această lege, deși a suferit mai multe modificări, până astăzi însă nu s'a întocmit acest regulament ;

7. Pentru a se încheia concluziunile capitolului de față, voiu cită părerea unui vechiu și excelent medic militar, care mi-a exprimat'o cu mult spirit și amărăciune, zicând :

«Cu multă părere de rău trebuie să-ți spun că «serviciul nostru sanitar s'a îngropat odată cu dis- «pariția regretatului Davila.

«Dela moartea sa am mers tot înapoi și nu suntem «departe de a ne topi cu totul.

«Hirurgia, mai că nu se cunoaște de medicii noștri «militari ; afară de vreo 10—12 chirurghi buni, restul «medicilor noștri militari sunt foarte buni pentru a «predă cursuri și a trată cu succes orice boală internă.

«Procedurile practice de pe timpul lui Davila «de a se execută bandaje și de a se ști cum să se exe- «cute căutarea și îngrijirea rănilor prin pansamente, se «consideră astăzi ca un ce fără importanță și chiar «rușinos ca un medic să se scoboare până la această «înjosire.

«Sanitarii, există numai prin nume, fiindcă de fapt «n'avem nici numărul trebuincios și nu sunt nici pri- «cepuți și instruiți pentru asemenea însărcinări.

«Toate aceste lipsuri și nepregătiri sunt știute de «toată lumea și nimeni nu cugetă să ia vreo măsură «de îndreptare.

«*Ne trebuie un fer roșu ca să ardem cangrena* «*de sus și până jos.*

«Acum 2 sau 3 ani, mă găsiam la curse. Văzând

«ambulanța militară cu 1 sau 2 medici și câțiva sa-
«nitari, m'am dus ca să controlez priceperea și des-
«toinicia tinerilor noștri medici, întrebându-i dacă au
«trusa cu instrumente chirurgicale, lucru indispensabil
«ori cărui medic militar.

«Mi s'a răspuns că nu o au, dar trebuie să fie pusă
«în ambulanță. Impingând chestionarea mea, am con-
«statat că nici nu cunoșteau dispozițiunea și nomen-
«clatura unei trăsuri de ambulanță, nu avusese grijă
«nici măcar să aibă apă aprovizionată.

«Le-am spus că dânsii n'au fost trimiși acolo nici
«ca să ia temperatura cu termometru, și nici să aplice
«chinină sau antiperină, ci să dea ajutorul chirurgical
«cuvénit în caz de accident.

«Am răs cu amărăciune de starea serviciului nostru
«medical militar.

«Sunt fericit că mai am puțin de servit, ca să mă
«retrag și să nu mai văd babilonia acestui serviciu,
«care mă consumă și mă doare.

«Pentru un moment, mă consolez că și d-v com-
«batanții nu stați mai bine decât noi sub raportul
«unei organizațiuni bine hotărâte.

«Până atunci la revedere cu *adevărul cinstit care*
«*ți-l spusei*».

Dorind a cunoaște starea societății «Crucea Roșie»,
care o posedăm și noi, pentru a-mi face convingerea
de sprijinul ce am putea găsi în această instituțiune,
în momentul intrării în campanie, m'am adresat unui
medic cunoscut, cerându-i relațiuni și explicațiuni a-
supra acestei societăți.

Dânsul mi-a răspuns categoric, următoarele cuvinte:

«Ca să-ți faci idee de starea în care se găsește

«Crucea roșie» și de puterea ei de organizație, acum «câțiva ani am fost delegat ca să-i revizuesc materialele ce le are depozitate într'o magazie din «curtea spitalului militar.

«Am găsit câteva trăsuri și câteva materiale hodorogite, trântite acolo după cum se întorsese din «campanie, precum și o mulțime de rufărie murdară, «zdrențuită și plină de sânge, pe care comisiunea a «dispus să le arză.

«De rest făți singur idee, ca să poți trage concluziunea asupra organizației și puterei de ajutor, «ce ar putea să ne dea această societate în cazul «unui războiu».

«Peste câteva zile îți voi procura o carte în care «vei putea citi multe părți experimentale din timpul «campaniei trecute asupra serviciului sanitar, în general, și detalii asupra «Crucei Roșii».

Peste trei zile mi-a trimis lucrarea doctorului Ludovic Fiala, intitulată: «Reminiscențe din războiul Româno-Ruso-Turc din anul 1877—1878 și rolul societății «Crucea Roșie», în timp de pace și de războiu».

M'am grăbit a o citi cu o deosebită atențiune, și din care am putut trage multe învățături și lumini, cari îmi vor servi cu mult succes.

Lucrarea doctorului Fiala este un document plin de învățăminte, rezultate dintr'o muncă reală și practică chiar în timpul campaniei.

Este necesară ca să o aibă sub ochi orice medic care voește să se instruiască asupra mersului serviciului sanitar într'o campanie și greutățile ce au de întâmpinat, atât doctorii militari, cât și doctorii ci-

vili, și mai ales organizatorii, ca să știe cu câtă greutate se improvizează, în ajunul unei campanii, spitalele cari să primească bolnavii și răniții pentru a-i căuta și îngriji.

N'am putut extrage părțile principale, pentru a le putea citi, fiindcă mi-a venit după încheerea acestui capitol.

Lucrarea fiind dată în publicitate, orice bun român, care își iubește țara și armata, citind-o complet, poate trage multe învățături, atât pentru serviciul sanitar în timpul campaniei, cât și pentru ajutoarele ce trebuie date mulțimei de nenorociți, cari se văd zilnic cutrerând stradele orașelor și satelor, fără să-și poată procura singuri niciun ajutor pentru a-și alina durerile, suferințele și mizeria.

* * *

GRADELE INFERIOARE. — Puterea care cimentează valoarea unei trupe și care ridică moralul soldatului, formând spiritul de corp și desăvârșind educația militară, sunt gradele inferioare; acestea dau încrederea și puterea de rezistență.

O armată nu este complet organizată decât numai atunci când va avea o pătură bună de grade inferioare, acest sâmbure bine format, cu o instrucție practică însoțită de oarecari principii teoretice, nu împinse în dezvoltarea lor ca să degenereze în formarea unor școlari, ci în niște oameni indoctrinați numai cu principiile unei instrucțiuni curat *de meserie*, știind să execute cu ușurință, în orice împrejurare, atribuțiunile gradului lor.

Din această necesitate urmează că trebuie să se pună toată stăruința și toată pricepera în formarea gradelor inferioare, încât încadrarea unităților să fie bine constituită, de unde rezultă că corpurile de trupă trebuie să aibă în întâia linie numărul de sergenți și caporali, formați în corp chiar în cursul termenului de serviciu, din care în urmă să se aleagă cei mai destoinici și mai pricepuți pentru a putea fi reangajați; așa dar, nu vom putea avea sergenți buni pentru reangajare decât numai când izvorul, care trebuie să-i producă va fi bun; ori tocmai această parte este cu desăvârșire rea. Până acum câțiva ani, în fiecare corp de trupă există o școală practică-teoretică, împărțită în două divizii.

Din divizia I-a se formau caporalii și din divizia II-a sergenții.

Această școală era astfel întocmită: se luă din fiecare companie 3 sau 4 soldați apți pentru gradul de caporal și 1 la 3 caporali pentru a deveni sergenți.

Școala funcționa dela 15 Octombrie până la 15 Martie; dela această dată începea examenele și practica la câmp asupra cunoștințelor dobândite: iar la 1 Aprilie se completea vacanțele prin înaintarea celor răușiți la probele ce erau supuși.

Dimineața, se urmau cursurile teoretice; iar după amiază aplicațiunile practice. Rezultatele erau cât se poate de bune, șefii de corpuri aveau ochiul neîntreput asupra funcționării regulate a școalei.

De odată se născu ideia desființării acestui procedeu și fără să se studieze lucrul, se desființă școala, zicându-se că formarea gradelor inferioare să o facă căpitanii companiilor, bateriilor și escadroanelor, imi-

tând, în mod necugetat, exemplul altora, fără să se gândească că cei ce au acest sistem dispun de mijloace pe cari noi nu le putem avea; de unde a rezultat că de când s'a desființat această preparațiune a gradelor inferioare, ne găsim cu o lipsă de grade inferioare, capabile de a putea îndeplini însărcinările corespunzătoare gradului lor, și, prin urmare, nici nu avem de unde reangaja sergenți buni pentru a merita reangajarea.

La inspecțiunile făcute, găsind sergenți reangajați slabi, mi s'a răspuns de șefii de corpuri, că neavând de unde să reangajeze mai buni, a trebuit să reangajeze ce a putut.

Prin urmare, dacă nu formăm sergenți buni în cursul duratei serviciului, nu putem avea sergenți buni pentru a-i reangaja.

Cu sistemul actual, ca să se formeze caporali și sergenți în companie, se poate afirma, cu cea mai deplină siguranță, că nu vom putea dobândi niciun gradat bun și capabil pentru funcțiunile ce trebuie să îndeplinească gradele inferioare, și n'ajungem decât la un singur rezultat: de a avea oameni purtând galoane fără niciun merit, fiindcă instrucția lor în companie se face fără nicio normă și fără nicio unitate de direcție. Companiile întrebuintează oamenii în serviciile corpului și ale garnizoanei fără a-i putea ține pentru a-i prepara și instrui și de unde, mai înainte eră o singură școală în regiment, sub direcția unui maior, unui căpitan și 3—4 ofițeri; astăzi companiile însărcinează câte un ofițer de a supraveghia prepararea oamenilor de a deveni gradați, care, în cele mai multe cazuri, nu se poate achita de această în-

sărcinare, fiindcă ofițerul este mereu întrerupt prin tot felul de servicii și însărcinări; iar rezultatul practic, este că nu mai putem avea grade inferioare bune.

Sergenții reangajați, trebuie să fie un miez puternic, cari, prin instrucția și valoarea lor militară, să poată însuflă trupei încredere și să poată înlocui cu succes pe ofițeri în serviciile și comandamentul semi-plutoanelor și plutoanelor; iar nu să formeze o mică castă de grade inferioare, cari să se creadă privilegiate prin reangajarea ce a contractat. Cu timpul, se uită cunoștințele dobândite în primii ani, când acești oameni munceau ca să dobândească gradul de sergenți și favoarea pentru reangajare; de aceea este nevoie ca corpurile să se ocupe pentru a le îmborsă și a le întreține neîntrerupt cunoștințele gradului lor, iar nu să-i părăsească sub raportul instrucțiunii, și să se zică, că, de vreme ce sunt reangajați, numai este nevoie a se ocupa de instrucția lor; cu alte cuvinte, ceea ce se face cu ofițerii în timpul iernii, să se facă și cu dânșii prelegeri de îmborsă cunoștințelor ce trebuie să aibă. *Prin urmare, toată temeinicia trebuie pusă în corpurile de trupă pentru formarea gradelor inferioare.*

Ar fi și un alt mijloc, acela ca la reședința fiecărui corp de armată, să se creeze câte o școală pentru formarea sergenților, în care să se trimită de fiecare unitate de infanterie, un număr hotărât de grade inferioare; însă aceasta prezintă următoarele greutatea:

a) Provoacă cheltueli destul de însemnate și consumă mulți ofițeri și grade inferioare.

b) Ar trebui asemenea școli create și pentru artilerie, cavalerie, geniu și flotilă.

c) Școala trupei or călări ar necesita și grajduri pentru cai cari ar trebui pentru instrucția acestor grade inferioare.

Se vede destul de ușor, că oricum am voi să dăm o soluțiune acestei cestiuni, nu găsim *rezolvirea ei decât numai în formarea gradelor inferioare, în corpurile de trupă*, cari trebuie să pue cea mai puternică stăruință în formarea lor, prin școlile ce vor avea alcătuite, după cum au mai fost.

De acum 40 de ani și până astăzi, cu toată sporirea efectivelor, proporțiunea gradelor inferioare s'a menținut aceeași de 8 sergenți șefi de secții, și de 16 caporali de companie, uitându-se că, cu cât căprăriile și secțiile vor fi mai bine încadrate, cu atât toate serviciile vor fi mai bine executate prin *îndrumarea și dirijarea individualității soldatului*, fiindcă toate detaliile de serviciu, într'o companie, se rezum la execuțiunea lor în grupul fiecărei căprării, prin exemplul și îndemnul ce-l va da caporalul oamenilor săi, și șefii de secții, caporalilor lor; așa dar, cu cât căprăriile și secțiile vor fi mai numeroase, cu atât serviciul va fi mai bine executat, de unde rezultă că la o companie cu efectivul de răsboiu de 250 combatanți ar trebui să avem 24 căprării și 12 secții.

În baza acestei necesități, ar fi trebuincios ca, în timp de pace, companiile să aibă 6 sergenți șefi de secții și 12 caporali; în efectivul de răsboiu, numărul lor să se îndoiască la 12 sergenți șefi de secții și 24 căprari, și în fiecare căprărie să fie câte un fruntaș, care să înlocuească pe caporal în caz de trebuință.

Cadrele ofițerești *desăvârșesc buna încadrare a unei armate* și, cu cât lipsa lor va fi mai simțitoare, cu atât încadrarea va fi *mai incompletă și organizația mai șubredă*.

Pentruca o încadrare să fie bună în timp de pace, ar trebui să avem de fiecare unitate 1 căpitan și 2 ofițeri subalterni, dacă nu se poate 3; fiindcă prin creațiunile ce se fac zilnic, necesitatea cadrelor ofițerești se resimte foarte mult, de aceea trebuie sporite efectivele școalelor militare și mai cu seamă pentru infanterie, care, în special, suferă mult prin lipsa sublocotenenților; de unde urmează în mod firesc că, la un moment dat, ne vom găsi într'o lipsă mare și pentru celelalte grade.

Recrutarea candidaților pentru diferitele școli să nu se mai facă direct din tinerii cari se prezintă ca absolvenți ai liceelor statului.

Ei să-și facă întâi voluntariatul de un an și apoi să se prezinte la examen în cursul lunii August al fiecărui an.

Cu sistemul acesta, tinerii intrați în școlile militare vor dobândi practica trupei, pe care o vor cunoaște chiar din contactul, care l'a avut și totdeauna fiecare tânăr va avea ocazie să-și dea seamă dacă însușește condițiunile de aptitudine pentru serviciul militar, precum și dacă fizicul său este în destul de rezistent de a putea îmbrățișa cariera armelor.

Șefii de corpuri și medicii regimentelor vor avea ocaziune în cursul unui an de a-i putea aprecia pentru a-și da opiniunea asupra candidaților doritori de a intra în vreo școală militară.

Astăzi, din tinerii, cari se prezintă direct a intra

în școli, sunt unii, cari n'au în deajuns rezistența fizică și după un timp oarecare văd că n'au nici apitudinile cerute pentru serviciul militar; alții doresc a părăsi școala, regretând că au intrat, și neputând începe firul unei alte carieri, rămân forțamente în armată, fără să poată ajunge un bun și desăvârșit militar.

* * *

CONCLUZIUNI.—Din cele expuse în discuția diferitelor capitole, se poate rezuma concluziunile următoare :

1. Rezumatul istoricului din timpurile cele mai îndepărtate s'a făcut cu scop de a se arăta prin câte transformări a trecut organizația armatelor și câtă muncă s'a pus de oamenii cei mai mari ai timpului pentru rezolvirea atâtor probleme, cari intră în constituirea unei armate și câtă gândire neîntreruptă a trebuit să se pună ca organizația armatelor să fie completă, hotărîtă și ușoară de mînuit, având tot ce-i trebuie ca să poată trăi și lupta.

Toți organizatorii au studiat cu multă pătrundere toate cestiunile destul de complicate, cari intră în organizația unei armate bune.

Transformările, schimbările și înființările au fost totdeauna probleme grele de rezolvit și a trebuit multă pătrundere ca unele să nu zdruncine pe altele; fiindcă toate trebuie să se înlănțuească pentru a ține echilibrul tuturilor organelor, și a putea întreprinde cu succes o campanie, având totul calculat și prevăzut din timp de pace.

Acesta este învățământul, care se poate trage din expunerea trecutului, din care a decurs principiile mari, pe cari se reazemă armatele de azi bine organizate.

2. Organizația militară a unui stat nu se reazemă numai pe principiile legilor militare. Organizația militară este în legătură cu administrația, finanțele și mijloacele căilor de comunicație și numai când aceste 3 instituțiuni vor fi în cele mai bune condițiuni, armata unui stat este desăvârșită.

Numai când administrația unei țări va fi bine constituită, numai atunci organizația militară poate fi puternic sprijinită pentru a avea regularitatea funcționării tuturilor organelor sale, atât în timp de pace, și mai cu seamă în timp de războiu; de aceea s'a înzistat că ad-ția țării trebuie să fie cât se poate de bună atât pentru progresul populațiunii cât și în special pentru instituțiunea armatei.

Sub acest raport, suntem departe de a avea o administrațiune în sensul de a atinge scopul dorit, după cum s'a arătat în capitolul respectiv.

3. Armata fiind din nenorocire o instituțiune, care nu face decât să consume fonduri însemnate cu întreținerea unui personal atât de mare și a unui material costisitor, are nevoie *de un buget constant și regulat care să nu-i strice nimic din organizația sa*, la care se mai adoagă și sume destul de însemnate pentru înlocuirea și înprospătarea unor categorii de materiale. Aceste necesități, fiind absolut hotărâte nu se poate reduce sau știrbi nimic, *fără ca să nu se atingă însăși temelia unei organizații regulate*; prin urmare când o țară dorește

să aibă bine și complet organizată armata ei, trebuie bani și numai bani.

În discuțiunea cestiunii financiare s'a arătat că pe lângă cheltuelile zilnice, trebuincioase armatei, sunt și cheltueli extraordinare, cari se nasc deodată cu intrarea armatei în campanie; prin urmare, ca o țară să poată zice că are o armată bună, trebuie să aibă, pe lângă un sistem financiar bine determinat și echilibrat, și un fond de rezervă, care să poată fi întrebuițat îndată cu deschiderea campaniei.

Statul, care va fi strîmătorat din punctul de vedere financiar, în momentul intrării în campanie, poate fi singur că nu va putea obține nicio isbândă.

4. Astăzi, armatele atingând efective însemnate, mijloacele de comunicație trebuie dezvoltate astfel încât mișcarea trupelor să fie făcută cu cea mai mare înlesnire și să se aducă pe punctele hotărîte aprovizionările și materialele necesare.

Căile de comunicație, și mai ales căile ferate, intră de drept în organizația militară a statului.

S'a arătat în trăsura generală, în capitolul căilor de comunicație nevoia completării părților ce lipsesc căilor ferate și necesitatea urgentă de a se completa, fiindcă numai astfel armata va putea fi repede concentrată pe punctele ce trebuie ocupate chiar din prima zi a declarațiunii de războiu; numai așa se va asigura dela început succesul operațiunilor ulterioare; în caz contrariu, se va lăsa beneficiul acesta vrăjmașului pentru a se folosi în paguba noastră.

5. Ca o armată să poată întrupa toate elementele valide ale națiunii, dela care depinde calitatea morală și fizică, este necesar ca educația populațiunii

să fie îndreptată în direcția apărării naționale și a dorinței de a apăra cu putere de sacrificiu *Tronul și Țara*.

Aceste sentimente nu se pot dobândi decât din educația intelectuală, morală și fizică, ce o vor dobândi copiii în școli.

Această mare sarcină revine numai ministerului instrucțiunii publice, fiindcă, după cum națiunea va fi educată și îndrumată în școlile țării, tot astfel va fi și armata, care va fi chemată la apărarea statului.

În capitolul tratării acestei chestiuni, s'a arătat pe cât s'a putut, direcțiunea care trebuie dată educației copiilor, ca să poată deveni buni apărători.

6. Din discuția serviciului de 2 ani se poate trage concluziunea că pentru un moment nu poate fi admis, fiindcă nu s'a preparat nimic pentru a-l introduce și pentru că resursele financiare nu permit a se avea o pătură numeroasă de grade inferioare, cu o instrucție solidă, ca să poată instrui bine, într'un timp scurt, un număr așa de mare de soldați a căror instrucțiune intelectuală și morală nu este încă dezvoltată, și mai presus de toate, s'a demonstrat inconvenientul sistemului adoptat de a se introduce în mod lăaturalnic serviciul de 2 ani, prin treceri în concediu, fără nicio normă, a oamenilor cu oarecare instrucție. Adoptarea serviciului de 2 ani ar fi o nenorocire.

7. În capitolul organizației s'a demonstrat că actuala constituire a infanteriei în special, prezintă multe inconveniente prin aceea a amestecăturii tuturilor elementelor provenite din trupa cu schimbul și permanenți, neputându-se avea omogenitate și nicio încadrare solidă în care șefii să-și cunoască diversitatea

oamenilor, cari le intră în comandament, când unitățile sunt concentrate sau mobilizate.

S'a propus ca organizația să fie pe batalioane corp aparte, grupate câte 3 de regiment, pentru a se avea mobilitate pe câmpul de luptă, administrație înlesnicioasă și sigură, și o disciplină puternică.

Batalioanele permanente, constituite numai cu elementele lor.

Batalioanele teritoriale tot astfel, și gruparea batalioanelor pe regimente să fie făcută din batalioane permanente și teritoriale.

S'a demonstrat cât de lesnicioasă este această organizație, pentru a se avea mobilizarea făcută cel mult în 70 de ceasuri.

S'a arătat că din congediații și rezerviștii, proveniți din trupa cu schimbul, se poate forma armata de a II-a linie cu elemente mai tinere și mai recent trecute prin instrucția militară, coprinzând un număr de 34 batalioane, iar armata de I-a linie să aibă 162 batalioane.

A se crede că vom putea încadra bine un efectiv mai mare de 200 batalioane maximum, este un *lucru neserios*; prin urmare, trebuie să tindem să organizăm efectivul în limita acestui număr.

Ideile de sute de mii de oameni, propuse pentru formări de armate de I-a, II-a, III-a linie, etc., sunt *imaginații nerealizabile, sprijinite pe idei de concepții nesolide*.

Puțin și bun dela început, decât mult și rău.

Să se suprima *cu desăvârșire* economiile bugetare ce se cer corpurilor, prin trimiterea în congediu

continuu a oamenilor, cari au dat ca rezultat o *mare slăbire a disciplinei*.

Să se lase liberă această cestiune comandanților de trupe, de a învoi oamenii conform serviciului interior, adică soldatul să aibă drept la câte 2 permisii de câte 8 zile în fiecare an, dintre cei cu purtări bune și care merită această favoare; iar dela 20 Iunie și până la 20 August să se împartă în 2 serii efectivul corpului dându-li-se câte 30 zile congediu.

Acestea să fie economiile, cari ar rezulta pentru bugetul ministerului de războiu, iar nu să se ceară *economii forțate după* cum se face astăzi, cari nu produc *decât dezordine*.

8. Pentru celelalte arme, cari urmează în capitolele următoare, discuțiunea este bazată numai pe ideia unei organizații definite, făcută în scop de a se putea efectua cât mai repede mobilizarea în ordine și fără zguduire, având totul preparat și calculat din timp de pace; astfel că execuțiunea mobilizării să ajungă să se facă în cea mai deplină cunoștință, fără ca să întâmpine nicio greutate prin surprinderea lucrurilor *neștiute, necalculate și neprevăzute*.

9. In capitolele următoare, relative la toate cestiunile, cari se leagă cu organizația armatei, s'a dovedit că fiecare serviciu trebuie să fie complet pus în legătură, încât totul să concure la buna funcționare a întregului mecanism, ce comportă o armată bine și puternic organizată.

10. La capitolul administrațiunii militare, s'a omis a se arăta că actuala alocație de hrană a soldatului este insuficientă din 3 puncte de vedere.

a) Fiindcă traiul s'a scumpit cel puțin cu 30 % din ceea ce eră până acum. Lucru de mirat, pe când viața eră mai efină, alocația eră mai mare, și azi, când totul este scump, alocația este redusă.

b) Că omul între vârsta de 20 și 24 ani, fiind în *completă dezvoltare a organismului*, are nevoie de o hrană mai mare și mai substanțială.

c) Că munca este mai mare și mai grea în comparație cu aceea din viața civilă.

II. Una din cestiunile, care s'a omis a se discuta, în textul de față, este cestiunea hărților, această parte este atât de însemnată încât consecința lipsei unui *stoc complet* pentru a se putea da *tuturilor ofițerilor* de orice grad, ar fi dezastruoasă în timpul unei campanii.

Hărțile, înlesnesc și iuțesc operațiunile militare, dând încredere și îndrăsneală celor ce sunt chemați a executa mișcări, fiind siguri de întreprinderile lor.

Lipsa lor nu produce decât imobilitate, nesiguranță și descurajare.

Intre alte cestiuni, cari au contribuit la nenorocirile din campania din 1870, a fost și lipsa hărților completate și ținute la curent, și mai ales lipsa unei bune organizații a institutului geografic.

Germanii, din contră, au avut mult mai bine organizată această parte, având hărțile la curent și mai cu deosebire, serviciul institutului geografic, prevăzut cu tot ce-i trebuia, dându-i mijloace suficiente pentru îndeplinirea sarcinei ce avea.

În campania din 1877—78, am avut un exemplu destul de puternic în această privință, și cu toate

acestea, lecția dobândită ne-a servit la puțin; fiindcă n'avem destul de bine rezolvită această cestiune.

Trebue neapărat ca să se dea *în modul cel mai larg, toate mijloacele trebuincioase institutului nostru geografic, pentru a ne procura tot ce ne trebuie într'această privință.*

Ar trebui ca fiecare ofițer să aibă o trusă reglementată, coprinzând o hartă a localității unde operează, cu un dublu decimetru, compas, gumă, hârtie cadrilată, creioanele necesare, curvimetru, etc., numai așa suntem siguri pe locul unde călcăm și unde avem să mergem, cunoscând totul împrejurul nostru.

Această cestiune să formeze în corpurile de trupă și servicii, obiectul unui studiu întocmai ca și reglementele tactice.

12. Tot în această ordine de idei, este și legea cadrelor; până ce nu se va stabili o lege de cadre, nu vom avea decât nemulțumiri și surescitări în ceea ce privește înaintările în armată.

Nimic nu stabilește ordinea și nu impune militarului respect și încredere în autoritate, decât norma firească și dreaptă a execuțiunii regulate și imparțiale a înaintărilor.

Fluctuațiunile gradelor în oștire, în fiecare an, după placul fiecăruia, isbind pe cei cari ar fi pe punctul de a dobândi un drept câștigat, demoralizează corpul ofițeresc.

Din timp îndelungat această cestiune se perpetuă astfel:

Intr'un period oarecare, administrația superioară militară, pentru considerațiuni de vreo natură oarecare, suprimă locuri din buget; prin urmare, se calcă drep-

turile celor ce urmă a le dobândi, ținând în loc o mulțime de ofițeri cu drepturi câștigate.

Intr'alt period, administrația superioară militară, adaogă în buget locuri pentru diferite grade, provocând o serie mai numeroasă de înaintări, împingând pe unii mai repede.

Aceste fluctuațiuni produc zguduiiri și nemulțumiri, atingând pe ofițeri în drepturile lor.

Având o lege de cadre stabilită, fiecare știe rândul, fără a avea bănuială de vreo nedreptate sau asuprire; fiindcă, de vreme ce nu sunt vacanțe, nu pot dobândi înaintarea ce le revine, trebuind să aștepte ivirea de vacanțe, după cum o prevede legea, lucrul fiind normal, drept și corect, nu poate produce nemulțumire sau bănueli de nedreptate, pe câtă vreme cu procedeul actual, se dă bănueli și se provoacă neîncredere, zicându-se că locurile se adaugă în buget după favoarea celor ce trebuiesc să fie înaintați, de unde rezultă că *numai printr'o lege de cadre bine chibzuită, se poate curmă starea actuală.*

13. Este de dorit ca în timp de pace, să se facă în fiecare an cu câte 1 sau 2 divizii, exerciții de mobilizare reală, pentru a se deprinde toate organele cu realitatea faptelor pentru cazurile de trebuință.

14. Pentru a se încheia complet scrierea de față, voi adăugă că intențiunea mea n'a fost decât să enumăr lucrurile, dezbrăcat de orice cestiune subiectivă, care ar putea să aducă vreo atingere personală cuivă, fără să bănuiesc pe cineva că ar fi putut greși, discutând totul numai din punctul de vedere obiectiv, semnalând în trăsură generală lucrurile ce am *bănuit*

că au nevoie de îndreptare sau completare, în simpla dorință ca bun cetățean și ostaș credincios de a putea vedea instituțiunea armatei ajunsă la ideal, și dorința îmi este *așa de mare, încât dacă s'ar putea ajunge acest ideal, într'o singură noapte aș fi cel mai fericit dintre muritori.*

Armată bună și solidă este viața unui popor.

Pentru 1 Batalion permanent

NUMIREA	Maori	Căpitani	Locotenenți	Sublocotenenți	Serg.-majori	Serg.-furieri	Sergenți	Caporali	Corniști	Ordonanțe	Sanitari	Soldați	TOTAL
1 Companie	—	1	1	1	1	1	6	12	4	3	5	90	122
1 Batalion	1	5	4	4	4	4	24	48	16	12	20	360	488

Plutonul A. R.

Comandantul Batalionului	1	Maior
Ajutor șef de corp	1	Căpitan
Ofițer cu aprovizionarea	1	Locotenant
Casier	1	Adm.
Ofițer cu îmbrăcămintea	1	Adm.
Medic	1	
Total	<u>6</u>	

Serg.-Adjutant	1	Caporal Cornist	1
» Major	1	» Infirmier	1
» Cornist	1	» Fur. și mag. pl. AR.	1
» Infirmier	1	» Grăjdar	1
» Secretar Casierie	1	Soldați Armurieri	5
» » îmbrăcămintea	1	» Croitori	6
» Armătură	1	» Cismari	6
» Mobilizarea	1	» Bucătari	1
» Aprovizionarea	1	» Ordonanțe	8
Caporali Casierie	2	» Conducători	4
» Imbrăcămintea	2	» Aprovizionare	2
» Mobilizare	1	Total	<u>50</u>

Pentru 1 Batalion teritorial

NUMIREA	Maiori	Căpitani	Locotenenți	Sublocotenenți	Serg-majori	Serg-furieri	Sergenți	Caporali	Ordonanțe	Corniști	Sanitari	Trupă terit. soldați	TOTAL
1 Companie	—	1	1	1	1	1	4	6	3	2	3	350	370
1 Batalion	1	5	4	4	4	4	16	24	12	8	12	1400	1480

Plutonul A. R.

Comandantul Batalionului	1	Maior
Căpitan ajutor șef de corp	1	Căpitan
Ofițer cu aprovizionarea	1	Locotenant
Casier	1	Adm.
Ofițer cu îmbrăcămintea	1	Adm.
Medic	1	
Total	<u>6</u>	

Serg.-Adjutant	1	Caporali Infirmier	1
» Maior A. R.	1	» Fur. și mag. A.R.	1
» Cornist	1	» Grăjdar	1
» Infirmier	1	Soldați Armurieri	4
» Secretar Casierie.	1	» Croitori	5
» » îmbrăcămintea	1	» Cismari	5
» Armătura	1	» Bucătari	1
» Mobilizare	1	» Ordonanțe	8
» Aprovizionare	1	» Conducători	4
Caporali Casierie.	2	» Aprovizionare	1
» Imbrăcămintea.	2	Total	<u>45</u>
» Cornist	1		

TABLOU

de detașările, răspândirile și oamenii ce trebuie
să se mute în cursul anului

Regimentul Mihai-Viteazu No. 6

1. Detașați afară din corp	15									
2. Ordonanțe ce se dau de corp în baza deciziei ministeriale No. 203/902 la ofițerii afară din corp și servicii	97									
3. Oameni însumați corpului pentru	<table style="border: none; margin-left: 20px;"> <tr> <td style="font-size: 2em; vertical-align: middle;">{</td> <td style="padding-left: 5px;">Bat. Grăniceri</td> <td style="text-align: right;">25</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Șc. Art. și Gen.</td> <td style="text-align: right;">20</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Total</td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">157</td> </tr> </table>	{	Bat. Grăniceri	25		Șc. Art. și Gen.	20		Total	157
{	Bat. Grăniceri	25								
	Șc. Art. și Gen.	20								
	Total	157								

Regimentul 4 Ilfov No. 21

1. Detașați afară din corp	2									
2. Ordonanțe, ce se dau de corp în baza deciziei Ministeriale No. 203/902 la ofițerii afară din corp și servicii	90									
3. Oameni însumați în cadre pentru	<table style="border: none; margin-left: 20px;"> <tr> <td style="font-size: 2em; vertical-align: middle;">{</td> <td style="padding-left: 5px;">Bat. de Grăniceri</td> <td style="text-align: right;">40</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Șc. mil. inf. și cav.</td> <td style="text-align: right;">64</td> </tr> <tr> <td></td> <td>„ „ Art. și Gen.</td> <td style="text-align: right;">2</td> </tr> </table>	{	Bat. de Grăniceri	40		Șc. mil. inf. și cav.	64		„ „ Art. și Gen.	2
{	Bat. de Grăniceri	40								
	Șc. mil. inf. și cav.	64								
	„ „ Art. și Gen.	2								
4. Oameni din alte corpuri în subsistență legală	10									
	Total 208									

TABLA DE MATERIE

	<u>Pag.</u>
1. Trecutul	1
2. Administrația	33
3. Finanțele	39
4. Căile ferate	41
5. Educația cetățenească	44
6. Serviciul de 2 ani	55
7. Organizația	67
8. Infanteria	80
9. Instrucția	98
10. Mobilizarea	102
11. Cavaleria	109
12. Artileria	119
13. Escadroanele de tren	123
14. Geniu	125
15. Cetățile	130
16. Marina și Flotila	132
17. Pulberăria, Pyrotechnia și Arsenalul	134
18. Statul-Major	137
19. Corpurile de armată	150
20. Munițiunile	152
21. Depozitele de recrutare	157
22. Bugetul	167
23. Corespondența	176
24. Uniformele	178
25. Căi	181
26. Veteranii	183
27. Administrația armatei	185
28. Serviciul Sanitar Militar	213
29. Gradele Inferioare	244
30. Concluziunile	250